

گۆقاری

گهلاویژ

گۆقاری

گه لاویژ

به رگی پینجه م

به شی دووهم

(ته مووزی ۱۹۴۴ - کانوونی یه که می ۱۹۴۴)

ناماده کردن

سدیق سالیح ره فیق سالیح

عبدالوللا زهنگه نه

سەرپەرشتى له چاپدراوه كانى بنكه: سديق سالح

كتيب: گوڤارى گه لاويز

به رگ: پينجه م/ به شى دووهم (سالى پينجه م)

ئاماده كردن: سديق سالح، ره فبق سالح و عه بدوللا زهنگه نه

پا كوردنه وهى كو مپيووتهرى: لان، ديزين، ميژوهره، شهيدا

له قالبدان: لاس

رووبه رگ: نه هه د سه عيد

تيراژ: ۵۰۰

ژماره ي سپاردن: ۲۹۵ ي سالى ۲۰۱۶ ي به ريوه به رايه تيبى گشتى كتيبخانه گشتيه كان

سالى چاپ: ۲۰۱۶

جيبى چاپ: هه ولير، چاپخانه ي روژه هلات

له بلاو كراوه كانى

بنكهى ژين

بو بوژانندنه وهى كه له پوورى به لگه نامه يى و روژنامه وانى كوردى

مهاق: هرژمى كوردستان، سلیمانى، شقامى ۱۱ پيرمهگرون، گه رگى ۱۰۷ به رانان، تلارى ژين- تهنيشى مزگوتى شىخ له ريد
تهله فون: ۰۵۲۳۳۰۱۲۹۲-۱ ناسيا: ۰۷۷۰۱۴۸۴۶۳۳ يان ۰۷۷۰۱۵۶۵۸۶۴ كۆرەك: ۰۷۵۰۱۱۲۸۳۰۹ ژ سنووقى پووست: ۱۴ به ختياى
پنكه: www.binkeyjin.com تاپيشانى له كۆرئى: info@binkeyjin.com

خه رجى له چاپدان له بودجه ي پروژه ي (سليمانى):

پاينه ختى روژنبيرى هه ريمى كوردستان) كيشراره

به رگی پینجه م / به شی دووهم

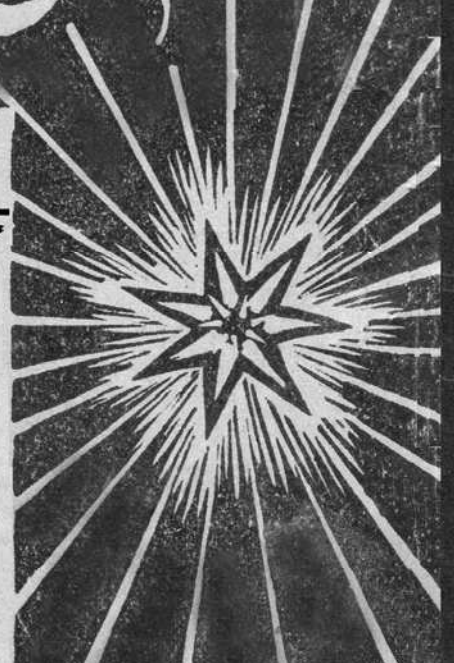
سالی پینجه م

(ته مووزی ۱۹۴۴ - کانوونی یه که می ۱۹۴۴)

کتاب لائبریری

رم زماره ۵۱۰ : ژماره ۷ - حالی ۵ -

گورانی ناجی عباس
تراخوما دوکتور عبدالرحمن
ژان ژاک روسو ع . و - نوری
تفسیری قرآن شیخ محمدی خال
شیوهی ویرگرتن طاهر عارف
تہو پیادہی بی نیشمانہ جان . خفاف
دیوانی کہلاویژ
اصلاحات لہ کوردوستانا علی کمال بہ گت
دہس پاکی شا کر فتاح
نی کواینہوہ رہخنہ گر
چپروکی ژمارہ لام
وہ کہلی باس خوشی تر تہ خوینتہوہ

ناوونيمستانى گولديز

بغداد - شارع الرشيد : عمارة الدامرجى : آپارتمان - رقم - ۵۰ -

مدیرى اداره ونوسهين :

علاء الدين سجاری

مدیرى مسؤل - محامى فائق توفيق

— آبونته —	
فلس	دينار
۰۰۰	۱
آبونتهى سالانه بو ههموان	
« « بو مهلاى مزگوت و قوتايان	۵۰۰
دانهى به	۸۵
آبونته به ناوى مديرى اداره وه نه پيرى	
پيشهكى آبونته نه پيرى	

محامى

برهان جاف

له سايمانى وه دهره وهى ههمو جوړه دعوايهك ته گرى

محامى

رشيد باجلان

له خانقين وه دهره وهى ههمو جوړه دعوايهك ته گرى

گه لا ویرت

گوفاریکی نهده بی و نه قافی مانگی کوردی به

ژماره - ۷ - سالی - ۵ - تموز ۱۹۴۴

گوران

نامی عباسی

بنکه ی ژین

۱۱ - به قسه ی راولنسن Rawlinson سلطان مرادی چوارهم کلپوره گانی له (زه هاو) ده رکرد و نه رزه گایانی دایه عشیرتی (باجلان) ی موصل که به شیوه بیک قسه یان نه کرد زور نیزیک بو به شیوه ی گورانه کان . سلطان مراد نه بوست به هوی تبه بیکی خوی که نه صلا گورانن حوکم به سهر گورانه کان بکا . (۱) به قسه ی راولنسن له باش نه مه (کلپور) ناوی گورانی وه درگرت

(۱) سوپاس بو (اوسکارمان) که ایستا نه زانین باجلانی موصل به شیوه بی قسه نه کن له گورانی نه چی .

که به پيشان نیا به طبقه‌ی فلاح نه‌گوزا . ثم گورانه بهش
 بهش بون وه کو قه‌لازنجير ، کرند ، بوانج . ثم تفصیلاً نیا به
 سهر کاهوری زه‌هاوا نطبق نه‌گری . نه‌و روايته که نه‌لی گوران
 به مه‌عنا فلاحه له‌گهل قسه‌ی شرفخانی لابه‌ره ۳۱۷ به‌ک
 ناگری که نه‌لی (به‌عشیرنی کاهور نه‌گوزا گوران) . به‌لام به
 چاشنیکی زی نه‌توانین تفهیری ثم روايته به‌کین . کاهور له‌ پيشا
 له‌ وولانی خویان حوکبان نه‌کرد . به‌لام له‌باشان وورده وورده
 له‌ نار کنه‌لی گورانا توانه‌وه و عشیرنی (باجلان) سهرداریه‌نی
 مه‌وه و عشائری نه‌و فاده‌ی وه‌رگرت ، ایتز حوکم به‌ دهم کاهوره‌وه
 نه‌ما و بون به‌ فلاح . باشاکانی باجلان فرارگاهیکی تزه‌بیان بو
 خویان دروست کرد له‌ ده‌شته‌که (که و برانگی له‌ نار شاری
 زه‌هاوا ماوه .) له‌ ده‌وروشنی گورانه‌کان .

زور محمله‌ نه‌و جاقه‌ که ایرانیسه‌کان (جانی مرادی) یان
 بی‌نه‌لین علاقه‌یان هه‌بی له‌گهل سلطان مرادی چواره‌م که له‌
 ده‌وروشتی (زه‌هاو) دابه‌ زراندن بو کومه‌لی حاکمی باجلان .

که ایرانیسه‌کان به‌هیز بون ، ده‌میان دربوژ کرد بو لاردنی
 حوکمی باجلان . احمد باشای باجلان چه‌گژ نادرشاه‌شکا .
 نادرشاه قسمی له‌ باجلانه‌کانی برد بو نيزبک (خرم آباد) آخر
 باشای (زهاو) له‌ طاله‌ی باجلان له‌لایه‌ن نه‌بر محمد علی میرزاوه
 لاپرا که له‌ سالی ۱۸۰۶ وه‌ هه‌تا ۱۸۲۲ حاکمی کرماشان بو . وه‌

دوباره حوکمی دابهوه دەس گورانەکانی (قەلای زنجار) کەلە
(گەھوارە) دائەلشتن :

لە ئێجلی ئەو مەسدرانی سەرەووە ئەگەینە ئەم نێجەانە
خوارەووە :

۱ - ناوی عەشیرەتە کە لە کتێبە عەرەبەکانی کون لە شەکل
(جابرق - جوورەقان - گورانان) دا ئەبینن . ئەم گورانەیی ناو
عەلانەیی نێه لە گەل ایتەمولوجی (گابران - گوران) ، وە ناییدی
قەسە (دیگی) ناکا : کە ئەلی (گوران) لە (گابارەك) مەو هاتووە
کە مەعناکی (گابارەکان) . مەن وا ئەزانم کە قەرارگەیی
کونی خانانی گوران (گەھوارە) لە ئابیری اصلی قارسی (گابارە) وە
وەرگێراوە . گورانەکان خویات بۆیان وونم کە نوسینی ناو کە بە
قارسی (بەنی گەھوارە) ناوەراوە .

۲ - ناوە اصلی کە زور لەووە ئەچی کە عەلانەبێکی مەبسی لە گەل
مەنطقەیی جەنوبی بحری حزر . وۆسی ئاربخی ئەو مەلەبە ناوی
(گیل - گابارە) بوە کە گەیلان و طبرستانی روز آوایی لە زیر
حوکا بوە .

ئەم ناوە لە گەل افسانەیی ئەو وولانە ئەگوتری . ئەگەر (گیل)
إشارتیک بی بو اصلی پادشاه ، (ئابارە) ئەینە رمزی ئەو
وولانە کە لە زیر حوکمی بوە و عەلانەبێکی مەبوە لە گەل پەرەری

(فریدون) (۱) بهلام (نزهة القلوب) نسیری (گیلی گیلان)
 نه خاته سهر (دهر نه نگك) كه به ته واوه تی ناو جه رگی گوران نه گریته وه
 حه تا ایستا به کی له روبره گانی چه پی (نه لوه ند) آوی (گیلان) ی
 پی نه لین . نه م دوو تفسیره تابیی ته نیاشتیکی هه - كهوت بی كه
 بهك تعبیر له گهل دوو چیگای جیاوازا علاقه ی هه بی . نه فسانه بیک
 هه - به كه (میسنهر سون) له هه ورامیه گانی وه رگرتوه و ایزانم له م
 مشكله به دا به کارمان دی . هه ورامیه گان نه لین : « دارای .
 میدیابی هه ورامیه اصلیه گانی له ده ماوه ندی چیگای باو با پیریان
 هه - گرت و نفی کردن ... و خوی له گهل « کاندول » ی برایا
 رای کرده ناو میدیا (۲)

۳ - وولانه گانی جنوبی بحری حزر له زه مانی کونه وه خه زینه بیکی
 گه وری نشاط و بزوتنی آدمیزاد بوه كه هه ل قولیوه ، هه لچوه و

www.zheen.org

(۱) ابن اسفندیار لابه ره ۱۵ ، ظاهر الدین لابه ره ۱۳ نه و
 پاله وانه ناو نه یکن به (گاسوار) و به و شكله جوانه تصویر ی
 نه گن .

(۲) میسنهر سون : به تبدیلی قیافت له عراق و کوردستان
 لابه ره ۳۷۷ له مه وه و امان بو دهر نه گوی كه مینورسکی نه به وی
 اثباتی نه وه - كا كه گوران ه گان له جنوبی بحری حزر وه کوچیان
 کرده بو چیگای ایستایان (ن . ع)

●

به‌ره و روژاوا رزاوه . خه‌لکی بانه به‌رزه‌گانی جنوبی روژ آوای
 طبرستان هه‌مو ده‌می به قه‌ومیکی سه‌رگه‌وتوو زال به سه‌ر دوژمنا
 وصف کراون وه‌کو خه‌لکی اسکاند ناویا له تاریخی Viking . زور
 ناوی جیگایانی لای روژاواای ایران شاهی ته‌هه‌به . له شاره‌زور
 جیگاییک هه‌به ناوی ده‌یله مستانه «۱» . (دیله‌مان) شاریکی
 که‌وره‌ی منطقه‌ی سلماسه . له روژاواای سابلخ ده‌شقی (لاهیجان)
 هه‌به هه‌ر وه‌کو له گه‌یلان شاری لاهیجان هه‌به .

تیسیری (گاوباره) که زور جار ته‌به‌تری به تیسیری (گل) هوه
 ته‌نریکی کونی کوچ کردنه له منطقه‌ی جنوبی ساسله‌ی
 زاغروس .

۴ - ابن خرداذبه (له سالانی پاشوی سه‌ده‌ی نویه‌می
 هجری) باسی ده‌ر به‌ندی گوران ته‌کی که له کتیبه ساسانیه‌کان
 وه‌ری گرتوه . ولایه‌تی (حلوان) له پاش فیروز (۴۵۹ - ۴۸۴ م)
 ناونراوه . له‌مه‌وه‌واده‌ر ته‌که‌وی که فیروز مسوؤل بوه له ریکه‌خستی
 لهو منطقه‌ی به .

ساسانیه‌کان زور اهمیتیان داوه به پاراستنی لهو ده‌ر به‌نده
 رئیسبه‌که (تیسیفون) ی سرکزیانی ته‌به‌ست به ایران‌هوه . خیلاتی
 غه‌بری ایرانی زاغروس هه‌تا لهو سالانه‌ماون . به‌لام ساسانیه‌کان
 خه‌ریکی ته‌وه‌بون که بیان‌کن به ایرانی ، یان بیان گورن به خیلاتی

(۱) یاقوت : معجم البلدان : م ۲ ، لاپه‌ره ۲۱۱

ایرانی . به قسمی مارکورات Markuart دلم و جنوبی روزادای
 طبرستان له سدهی پنجم و ششمدا به نواردهنی به سترابو به
 امپراتوریتهنی ایرانوره . له مهوه وا دهرمهکوی که زیادهی نفوسی
 نهو وولانه بهره و زاغروس کوچی کرد بیت .

۵ - له هندی مصادر دا چند اشارتیکان هه به دهر حق بونی
 هندی له گورانهکان له منطقهی بهره و شمالی لورستان و حوضه
 آری کرخه (سهباره) . گوندی (گهواره) که بیج میل له
 جنوبی بیستونه عمده (گهواره = گافاره) ی کون بی له
 سهر آوی « زمکان » که له سهروهه باسماز کرد . نهو مخره که دوی
 (سهباره) نه به تی به منطقهی (ههواسم) هوه ، وه له وولاتی شاخی
 (وهردهلان) ه ، (له گهواره) ی بی نه این . هم منطقه به زور
 کهم ناسراره . له بهر نهو ناتوانین به نهواوهنی بزاین چی
 چیکاییکی ایستا (جوردهقان = گوران) ی کرن نه گریتهوه .

۶ - نقطهی نهخیری هم باسهمان مقارنه کردنی شیوه جوی
 چوبکانی گورانهگاه وه کو گورانی اصلی ، ههوراسی ، باچهلانی ،
 زازا له گهل شیوهکانی مرکزی اران . سالی ۱۹۰۶ (اوسکارمان)
 آماده بو که بلی « له شیوهکانی گورانی دا آثاری نه نهوهی زمانی
 مادی کون دباره . » بهلام له پاش سه سال فیکری خوی
 گوری و گونی « گورانی و زازا له شیوهکانی مرکزی ایران نهچن . »
 شک له وهدانی به که شیوهی گورانی له زمانی کوردی ناچی .

بهلام شیوه‌گانی مرکزی ایران له بابهت قواعد و گماتی قاموسیه‌وه
 نه‌ونده تبه‌کلاوو عناصری جیاجیای تیدایه که مقارنه‌ییکی (گورانی)
 له گهل هه‌ریه‌کی له و شیوانه له یاک چونبکی کم ، وه جیادازی -
 ییکی زورمان بو دهر له‌خا .

« شیوه‌گانی حزی » له شکیلی بجزءه‌ییکی تایه‌نی به نه‌واوتی
 کشت و تدقیق نه‌کراوه ، له بابهت زور جیگای دور ، دور-
 به‌وه نه‌بی به شک و گومان و به احتیاط‌وه قسه بکین منطقه‌گانی
 خوارووی بحری حزر دایما خزبنه‌ییکی ریسه‌ی بوه بو خیلات ، و
 به پال پیوه‌نانی هندی خیلاتی قری مجبور بون که جیگا که یان
 بو به‌جی هیلان .

دبله‌مه‌کان له عصری ده‌به‌ده‌دا به‌سه‌ر ایران و عراقا زال بون .
 بهلام له لابن شیوه‌کیانه‌وه که له وولانی اصلی خویان قسه‌یان
 پی نه‌کرد هیچ نازانین . اختلافاتی به‌ینی شیوه‌گانی ایستانان نه‌بی له
 بهک دور گوته‌وه‌یان بی .

با به‌له نه‌گین ، وه به‌لای خومانان و بو اثباتی قسه‌ی خومان
 حوکی سریع سریع نه‌ده‌ین . وا چاکه افکاری تاریخیان بو نه‌و
 مکنشفانه به‌جی به‌یلین که له مستقبل ته‌راو کشف و تدقیق شیوه-
 گانی بحری حزر نه‌کن و له پنج و به‌هرانی نه‌گهن .

ماوبه‌نی

تراخوما TRACHOMA

کرکوک : روکنور . هبرالرمحن هبرالله

سواتنهوهیهی پیلوی چاره ، زور درپژه ده کیشی ، پیلوی چاو نه منور ده کا ، ده نیکی ورد Granules له پیلوی چاو په پيدا ده بی ، که له نه نجامدا پیلوه که گرز ده کا ، کم و زور چاو او ده کا که نه آوه بهر چاویکی ساغ بکویت توشی ده کا ، له بهر نه وهی نه نجامیکی خراب ده به خشی و ده بی به هوی کویری زور نه خوشیکی به بایخ ده ژمیری .

تراخوما چونه بلوو ده بیتهوه ؟ نه خوشیه به هوی فرمبسک و

ریپوقی نه خوشیکوه توشی به کیکی ساغ ده بی ، هه تا چاویکی تراخوماوی او بکا نه وننده خطری خه اقی توش بون له وه وه زیاد نه کا ، له چاویکوه بو چاویکی تر به هوی په نجه وه ، به هوی ده سه - سره و خالی که چهند که سیک به کاری بیفی و چاوی پی یسرن بلاو ده بیتهوه له بهر نه وه نه خوشیه به زوری له قوتابخانه کاندا ، له و جیگایاندا که قهله بالغی زوری تیا ده ژی و گوپی ناده نه پاک و ته میزی به گورجی بلاو ده بیتهوه . نه خوشیه ایجگار له هه ژاران و داماواندا زوره . هوی راستی تراخوما هیشتا نه دوزراوه ته وه .

نیمسانه لانی : کم و زور له رونا کی ترسان ، فرمبسک کردن ،

خورانندن و کزانه وه ، بینایی نیک چون ، آزار و هه ست کردن

به‌وسیله شنبک که توتونه چاره‌دهنده هندی جار نام نیشانه‌ای با سمان کردن زور سوکن وه یا په‌یدا نابین . . پیلوی چاو نه‌ستور ده‌بی ، چاو ته‌نگک ده‌بی و پیلوی سه‌ره‌ده‌ی چاو ده‌نیشی ، ریپوق زور ده‌بی به‌تایه‌تی له‌ر جاوانه‌دا تازه توش بون ، سور هه‌ل‌ده‌گه‌ری ، جیانی (ده‌سکی ورد) زوری تبا په‌یدا ده‌بی .

تراخوما هه‌تا به‌به‌ک له‌پیش که‌وتنه‌دا ده‌بی له‌پاش نه‌وه ده‌وه‌سقی و جیگه‌کی گرز و نه‌ستور ده‌بی «Cicatricial stage» هه‌مه‌ تراخوما که چاک ده‌کاته‌وه و جییا‌ته‌کان گوم ده‌بن .

تراخوما هندی جار به‌تیژی ده‌ست پی ده‌سکا و چاو سور ده‌بینه‌وه و کیم ده‌کا به‌لام به‌زوری تراخوما له‌سه‌رخو ده‌ست پی ده‌کا ، ره‌نگه‌ نه‌خوشیک توشی تراخوما بی و هه‌تا چه‌ند مانگیک هه‌سقی بی نه‌کا .

بنک‌ه‌ی ژین

تراخوما هه‌مو وه‌سقی له‌پیش که‌وتنه‌دا نابی ، زور جاریش پیشکه‌وته‌کی ده‌وه‌سقی ، هندی جاریش پیشکه‌وته‌کی زور به‌تیژی ده‌بی .. هه‌ل‌دانه‌وه‌ی زوره به‌تایه‌نی که‌ده‌رمان کردنی له‌پیش چاک بونه‌وه‌دا ده‌سقی له‌هه‌ل‌گیری .

تراخوما دوو نه‌خوشی زور خرابی لی په‌یدا ده‌بی : —

به‌گه‌باز نه‌وه‌به‌چنراوبکی Tissue تازه‌ی خونین په‌یدا ده‌بی له‌پاشی سه‌ره‌وه‌ی سپینه‌ی چاو که‌پی ده‌لین Pannus نام ده‌رده له‌وانه‌به‌بلاو بینه‌وه به‌هه‌مو سپینه‌ی چاودا و کار بکاته‌سه‌ر پینائی چاو .

دوهميان برېښي چاره كه له پاش چاك بونه وې له كه ، له سهر
چاو به جې ده هيلې نهم له كه پش به پي چېگه كي كار ده گانه
سهر پينا پي .

نړېمامي تراخوما : —

۱ - چاك بونه به نه گهر نه خوشه كه به چه شېكي سوک توشې
بوې و زوو دهرمانې كرابې وه يا .
۲ - مو ، له چاو پيدا ده پي و پېلوي سهروي چار به ناودا
ده پي وه يا .

۳ - پېلوي خواروي چار بو دهره وه هل ده گېرېته وه .
۴ - له كه ، له چاو پيدا ده پي و اه ندي نه خوشي تروش .
دهرمانه كرونه : چا كترين شت نه وه به كه به كي توشې تراخوما
بو ده ست كاري چاري نه كا چا چو نه كه نه و ده ست كاري كرونه
ده ننگه پي به هوي كوېر بوني نه و چاره وه يا به هوي آلوزگاني
له بهر نه وه كورج و گول چونه لاي دوكتورېكي چاو و دهرمان
كردن وه يا عمليات كردن به هوي نه وه وه له هه موشتي باشته و
خطري كه مته .

نهر باراستن :

بو نه وه خوت له تراخوما پېاريزي ده پي هه له مندالبه وه
خاولي و په شته مال و دهرمانې خوت جيا پي وه هي كسي تر
به كار نه هېښت ، نه و دهرمانې چاوي پي دهرمانې ده پي تاپه تي

بسی و بوشتی تو به کار نه هبزی، نه گهر به کی له ماله که تاندا زانیتان
 توشی تراخوما بوه گورج دهرمانی بکن، له قوتابخانه کاندای ده بی
 زور بایخ بدیت به تراخوما و نهو قوتاییه تراخوما به تی ده بی
 نزیك له وانی تر نه کوریت و زور باش دهرمان بکریت تا چاک نه پسته وه .
 زور نزیکی نه خوشی تراخوماوی مه کوه، نهو شته ی نهو
 به کاری هیناوه تو له باش نهو به کاری مه هینه، وه کو خاری و
 ده سه سر و چاوبلاکه، ده بی زور بایخ بدری به پاک و نه بزی
 مندال و فیری بکریت که چون خوی لهم نه خوشیه به سامه
 ده باریزی .

پیشینان و تویانه

- آو له بیژنیکا ناره سقی .
- به رخ ههر له ناو « بکوری » دای نابی .
- تا « ۱ » ... جو چگی ووشتر گه یه زهوی .
- سه ر هه اینه و خوا بیینه .
- شه و له نویی به جلی گایه، روزیش نه لی قیت پاشابه .
- دوزمی خوم به شه کراو له خنکیم .
- شه ر له « بانه » توز له دهرکی اجه .
- کهس ناچپته گوری کهس .
- هه رلدان و چیارماندن .

(۱) شوینی نوخته کان قسه نی به، به پی شوین نه گوری .

ژان ژاک روسو

JAN JEAQUE ROUSSEAU

ع . و : نوری

ژان ژاک روسو له‌وانه‌به‌که له ناو پاله‌وانه‌کاني فکري عالمدا وه له فارمانه‌کاني شورشي فرانسدا به پنجه نيشان بدری .

۱۶۵ سالیک له‌بني چونه خاکه وه ، له ژير سيهري چري دارستاني (ارنوئيل) دا قهري بو هه‌لکه‌راوه ، ۸۶ سال ژياوه ماشقی طبيعت وه رقی له کومهل بوه ويستوبه چرای آزادی هه‌ل بسکا وه زورداری بڅی . فکره‌کاني هه‌وینی مجاده‌له‌ی مفکره‌کان بوه ، له ادب ، سياست ، کومه‌لايه‌نی ، تربيه فلسفه و اخلاقدا تا نه‌نانه‌ت له تبنداريسدا بپري کردونه‌وه ، ادبي وجدانی و بشري مذهبي ادبي (رومانتيک) بوه که ادبيات بهم اصوله له زنجيری اسارنه‌نی ادبي ده‌رچوه په‌نجه‌ره‌ی خيال و حسی بو ادبيان کردونه‌وه وه بو ریک خستنی ژبانی کومه‌لايه‌نی گه‌لی ده‌سنوری دان‌اوه که له دواییدا بون به پاچ به دست شورشگيرانی فرانسوه . وه له تربيه‌دا مریه‌ک بوه که ، ويستوبه به هوی (تربيه‌ی طبيعی) بوه بچولینه‌وه وه تربيه‌ی تازه‌ی ايررو گه‌لی الهامی لی وه‌رگروه .

فلسفه‌ی روسو عاطفی و خياله‌به‌وه له اخلاقیاتا دېسان طافه‌ی نه‌شاردونه‌وه انجا له‌هر له‌مه‌به‌گه‌لی فکري به‌په‌کا ناچه‌سپی .

به‌لام هم به‌چه‌سپينه‌ به‌خشی بليمنه‌نی روسو ناشارينه‌وه .

نوسراوه‌گانی روسو وهك كاتيكی معدنی وایه ، معدنی به
نرخ وه بردی نایابی قیدایه ، بهلام نهم معدن و برده به‌رخانه
توزو خولبان پیوه به .

ژیانی نهم بلیمه‌ته پره له ماجرای آنتیک وهك رومانی خیالی
وایه . له دواروژی ژانیا به ناوی (پی‌لینان - اعترافات) وه
هرچی کرده کتیبکی نویسه . له (دوان ، بیرکرده‌وه و
نوسین) دا وجدانی بوه . له ۱۷۱۴ ه ی میلادیدا هاتونه دنیاوه ،
له جنیف - اسویچره نژیکی ۱۶ سالی مارده‌وه ، گیانی آزادی
له میشکی خه‌لکی جنیفدا بلیسه‌ی سه‌ندبو . نهم حاله له اخ‌لاقنی
روسودا جوان ده‌ره‌گه‌وی . زور دابگی نه‌سری . باوکی و پوری
به‌روه‌رده‌ی نه‌گن ، باوکی سه‌هاتپیه‌کی خوبنده‌وار بو ، کوره‌کی
فیری خویندنه‌وه‌ی تاریخ ورومان کرد . اثره نایابه‌گی (بلو تاریخ)
(پیاو ما قول) ه گانی خویندوه‌وه ، نهمه زور کاری لی کرد .
باوکی ناردیه لای مورده‌ل‌گنی بهلام لای نه‌ما ، رای کرد باوکی
به‌سهره‌سرد ، بی دالده مایه‌وه ککوته لای مادام دی قارائز
De Varens له (آتسن) له کلپه‌یه‌کا دای مه‌زرات ، بهلام
روسو بوی ده‌رچو وه له مالاندا بو به نوکر ، دزی‌ی نه‌کرد .
جاریک - دزی له کچی خاوه‌ن مال کرد ، چونکه زبره‌کی
نه‌نوان خاوه‌ن ما له نه‌ی لاوانه‌وه ، روسو خوی نه‌گرت چوه‌وه
(آتسن) مادام دی قارائز دلسان دالده‌ی دا . انجا سفیری فرسه

بردی بو پاریس ، بو چاری سه بهم هانوه لای مادام دی قارائز
 بو به یاری ، هشت سال مابهوه انجا هاته (ایون) بو به معلم چونکه عصبی
 بو پیی نه کرا . اصولبکی تازهی بو خویندنهوهی نویسن داهینا
 بهلام پهسهند نه کرا ، بهم هوبهوه علما گه وره کانی فراسه ناسی یان .
 له پاریس ژبکی زور نهفاسی هینا وای بوربکوت ۵ منالی لی بو
 ناردینه (زول خانه) . عمری گه یشتوبه ۳۸ سال هر چاری له
 گه وره پی بو .

* * *

هم حالانه روسوی کردبو به طبیعت په رست و دوزمنی کوهه -
 لایه تی . کومه لی علمی دیچون له سالی ۱۷۴۹ دا مسابقه به کی
 کردهوه ، هه مه موضوعه کی بو : « آیا اخلاق له انتباهی علم
 وصنعت کاسکی دی ؟ » له مسابقه به دا زور ناسرا . دواى هه
 رومانیکی نویسی که نمیل کرا پیی دهوله مند بو . وواتانی روسو هه مانه به ؛
 له ۱۷۵۲ دا رومانی نمیلی ، له ۱۷۵۳ دا خطیه بهک له باره ی چون
 بهک نه بونی انسان ، له ۱۷۵۵ دا مقاله بهک له باره ی اقتصادی و
 سیاسیه وه بو انسبکاو به دیا ، له ۱۷۵۶ دا نامه به کی نویسی بو فولتیر ،
 مجادله ی له که لا کرد له باره ی « ره جهتی خواوه » له ۱۷۵۸ دا
 نامه به کی بو دالامیر نارد له باره ی نمبله وه ، له ۱۷۵۹ دا هلوتز
 تازه وه گرینی کومه لایه تی وه له ۱۷۶۲ دا و له دواپیدا « ایل » ی
 له باره ی تریه وه نویسی . له آخری هه م کتبه دا نصلیکی له باره ی
 دینی طبیعی به وه نویسه ، قینی له دینی دسته کرد هه لسا بو . له
 سه هه فراری چیمی درا رای کرده اسوبچره ، هه شه و هه شه

لی کی کوته تهقه و نوسین تهنگه تاویان کرد . فهبله سوف (دافید هیوم) له انگلتره زور قه دری گرت . له ۱۷۷۰ دا هاتوبه وه پاریس وله ۱۷۲۲ دا له باری بولندا و ده ستوری کورسیکاره اعتراضاتی له ۱۷۶۶ دا نومی و معاوهره به کی به ناوی (روسو محاکمه کی جان جاک) تهکا نومی و له دوای پیدا له ۱۷۷۷ دا (خهوی گه روک) ی نومی . ههشت سال له پاریس مایه وه له (Ermenon Ville) (مسکی دو جبراردین) کوشکیکی بو روسو کرد له سهر آره زوی خوی ، بهلام داخه کم زوری بی نه چو ته م بایسه ی فکره لیره دا له ۱۷۷۸ ی مبلادیدا به آخ و داخه وه داسرکایه وه ، له جزیره به کی چری پر له دره ختا نیژرا له سهر کیلی قه بره کی نوسراوه (روسو .. پیادی طبیعت و حقیقت) . دوای به بیک شورسکییرانی فرسه بو قه در شناسی روسو ایسکو پروسکیان برده (پانیدون) له ۱۷۷۹ دا ته م لاشه به جورمه ته له به سهر تهصب گالی جـ ار جی گورکی بان پی کرد تاریخی بشریت له مه شهرم ته کا .

بیره برزده طانی روسو

له آزادی وازهینان وهک وازهینان وابه له زیان .
 تهوی نه توانی باوکی تی بگا حهق نیه بی به باوک .
 زور غلطه ههر داوای واجیات له منال بـ سکین ، ته بی حهقی
 خوی بده بینی .

بو مپله نیک به لای گه وره بی پیادی به .

بیشینان به دواى اخلاق و فضیلتدا نه گهران بهلام ابستا به
 دواى سهروه تدا نه گهرن ،
 پر کردنه وه صنمیکه ،
 تاریکی نه زانین باشتره له روناکی دروزن .
 زور زان کم وه نه زان زور نه دوی .

من به دل خوا نه به رسم بهلام لی نا پاریمه وه وه داواى حبیبی
 لی ناگم ، آیا لی بیاریمه وه بو گورینی ده ستوری کاتنات ،
 وجدانی داومی بو چاک وه عقل بو ناسین و آزادی بو هـهل
 بژاردنی ، اینر نه بی داواى چی تری لی بکم ؟ خوا بویه هـه قلی
 داومی تا به کاری بهیم .

مناله کاتان زمانی خویان نازان کچی زمانیکى تریان نیر
 نه کن . مناله کاتان فیری به خشیده ، انصاف ، اعتدال ، انسانیت و
 آزایی بکن .

بنکه ی ژین

www.zhan.org

بو آگاداری

هه ندی کسی وا هه به شوبنه کی نه کوری و اداره ی گه لایژ
 آگادارنا کا گه لایژ ه کی نه را وه یا له بوستدا ژماره کی ون
 نه بی ، سه ر نه کاته سه ر گه لایژ و داواى ژماره نه کاته وه ، نه و
 کسانه او بالی خویان به نه ستوی خویانه اداره ی گه لایژ مشقولز مه
 نی به بو بژاردنی ژماره کیان ، هه ر وبستیان نه و ژماره یانه نیا
 نه چی نه توانن بیکرن .

تفسیری قرآن

-۷-

بہ قرسی . شیخ محمدی خمال

پیای ریاز ہمیشہ خوا خواہتی کہ بہ بونہی شقبکہ وہ باسی
 کردہ وہ کی خوی بگا وہ خوی پی ہا۔ کیشیو پی ہاتہ پیشہ وہ ،
 بہ لام پیای مسلمان ہر پری نا کہ ویتہ وہ مہ گہر لہ کاتہ۔ کاتہ پی
 کہ یہوی ہانہ ہانی پہ کی کی دولہ مہندی دست فوجاوی پی ہا ،
 کہلمہ شاخیر یکی نری تہ گا ، ہم رہ نہ گہ پی بلی من تہ مہ ندیم
 داوہ لہ ربی فسارہ ابنی چاکا ، نو کہ لہ من دولہ مہ ندتری تہ بی
 زیانر ہدی .

زور کسی وا ہبہ کہ ہو ہمہو خبرو چا کہ بہک آمادہ بہ وہ بہ
 دل تہ یہوی دست گیرو پی ہمہو داماوی بگا وہ لہ ہمہو پیارہ تیو
 خیر بگا بہش دار ہی ، بہ لام وسوسہی شیطانو دوودلی و خرتہ
 خرتی دلی خوی پہ شبانی تہ کاتہ وہ نا ہلہ کی لہ دست دہر تہ کا
 وہ لہو خیرہ ناہومیدی تہ کا وہ کو تہ فرموی (ومن یکن الشیطان
 لہ قرینا فساء قرینا) ہر کسی شیطان ہاوری ہی خراب ہاوری بہ کہ
 وہ خراب ہاوری بہ کی تہ ہی ، چونکہ لہ ہمہو چا کہ بہ کا
 ناہومیدی تہ کا ، ہر وہ کہ ہو ہمہو خرابہ بہک بہش داری تہ کا .
 کہلی کسی وا ہبہ کہ خوی آمادہ تہ کا ہو چا کہ بہک ،

که چی یا لهالهوه ژنهکښی وه یا له دهرهوه هاورې بهسکی رژی چروکی وک شيطان په شپانی نهکانهوه .

لهم آینهوه دهرنهکوی که چاک وایه بو مهردوم هاورې بی چاکان بکا وه خوی نه هاورې بی خرابان دووربخانهوه . نهگهر خوا به بهندهی خوی ره وایینی هاورې چاک له هـموشتیک چاکتره ، چونکه هـمیشه راتنهکیشی بو سـهرچاکو دوورت نهخاتهوه له خرابه وه به آموزگاری جوان جوان په نندپه زبرت نهکا ، نهنگو به دناوی بهکت نهگهر بی به زبانیکسی شبرین پیت نهلی ، هـله بهکت نهگهر کرد آ گادارت نهکانهوه ، بهلام هاورې خراب به پیچهوانهی نههمیه ، هـاورې چاک گـلی مهردومی خرابی باش کردوه ، هـهروهک هاورې خراب گـلی چاک خراب کردوه ، جا هـر له بهر نههمیه که خوا فرمان نهدا به هاورې بی چاکان له آبتیکسی ترا نهنهرموی (وکونوا مع الصالحین) انجا نهنهرموی بهورژده چروکانه وه بهو ریازو روره شانهی پیشو (وماذا علمهم) چی نه بی وه چه زبانیکیان نوش نه بی ؟ (لو آمنوا بالله واليوم الآخر) نهگهر ایمانوبوهری بهراستی بنن به خوا و روزی دواپی (وانفقوا مما رزقهم الله) وه به دلپیکسی پاکو بی گهردهوه خهرج بکت بو خوا وه له ربی چاکه دا هیندی لهو داراییه که خوا پی به خشبوون وه چاوین له ریاد - رویامانی مهردومهوه نه بی وه بو نههمی نهکن که نهمو نهو پی بزانی ، په اسکو هـر بو خوی بکن که هیچ شتیکی لیون نانی

وه گو ئه فرموی (وكان الله بهم علما) خوا آ گاداره به کرده و بیان
وه هبچی لی به نمان نانی .

وا مهزان که به ریا از بونا یا کی پیش نه که و ونو گه و ره نه بن
وه له بهر چاوی مهردوم خوشه و بست نه بن و زل نه بن ، نه مانه
هه موی به دست خواجه وه هه خواجه که سبب نه ره خسینی بو
به ندهی خوی وه گه و ره نه کا و به رزی نه کاته وه ، یا به چو کی
نه کاته وه و رسوای نه کا ، زور به چو کی و ایون که له هبچه وه خوا
پی گه یاندون وه به رزی کردونه ته وه ، تا وه که نه سبیره ی به ری
به یان به دم که لی شادمانیه وه دروشه و برشه و بریسکی هاتوه
وه زور گه و ره نه کا و ناوانگی واش بون که خوا کو تر پر له آسمانی
گه و ره ییه وه هینا ونیه خواره وه بو ناو گومی نه که تیو به ده ختی
تا ختکانونیو به قورا بردونیه ته خواره وه .

www.zheen.org

فراوانی زمانی گوردی

زمانیکی خزمه نه کراوی وه کو عه ره بی له گهل زمانی بی کسی
گوردیدا به راوه ردیکی بکه :

له عه ره بی دا نه نا «طیر» هه به اسمی جنس بی بو نه و شتانه که نه فرن،
له گوردیدا به را نه ره کی نه مانه ن : -
مهل ، په له وهر ، بالدار ، بالنده .

شیوای ولارگرتن

فهرده : طاهر عارف

له بهر ئهوهی ایبه کزوری نوینه کاتمان له زمانیکی بیگانهوه وهرته گیرینه سهر زمانه کمان وه هندی لهم نوسه رانه زور گوویی ناده نه شیوهی وهر گپران و ده ستوری زمانه کپان لهم روه و ده ستوری زمانه کمان ئه خه نه سهر شیوهی ده ستوری (قواعد) ی ئه و زمانه ، وام به باش زانی گهله بابت شیوهی وهر گپرا نه وه چه ند دیریک لهم گوواره خوشه و بسته مانا بنوسم ، بو ئه وهی برا وهر گیر (مترجم) . کانم سو دی لی وهر گرتن . انجا تکام وایه کله م شیوانه ی خواره وه وورد بینه وه به و بوسی به نوینی بیگانه وهر گیرن .

۱ - وهر گیرانی ووشه به ووشه یا به ره و دوا « به ترتیب » : -
وه ختی ده ستوری ریکخستی ووشه کانی ئه و دوو زمانه له و ووشه گهله (جمله) دا وه ک به ک ییت به م چه شنه وهرته گیرنی - وه ئه مه شی به ده گمهن هه که کوی به تایی به تی بو دوو زمانه که زور دور بن له به ک - وه کو وینه ی لای خوارووه ،

اذهب الی المستشفی بچوبوخه سته خانه .

۲ - وهر گیرانی ووشه بی (حرفی) : - لهم شیوه به دا مسای « واتای » ووشه کانی ههر دوو زمانه که به ک له گرنه وه به لام

باش و پیش نه کون ، وه کو : مکنت فی البیت کثیرا » له ماله وه
 گه لی ماله وه . یا ، Your Neighbour is very Ingratitude
 در اوسبکت زور بی سفته نه .

وه رگیر له وه رگیرانی تمم دروشیوه به دا گرانباری به کی
 نه وتو نایی .

۳ - وه رگیرانی واتا (انا) : - ایره دا وه رگیر نه بی
 ووشه گه له که بخوینیتیه وه انجا هموی پیکه وه چی بیه خشی
 بینوسی بی نه وهی کوبی بدانه واتای به که به گهی ووشه کان .
 تمه وه ختیک نه بی که نه ووشانه هندیکیان له زمانه کی ترا
 به رامبه ری نه وتوی نه بی وه یا نه گه ره هیو دانانی زور جوان ریک
 نه کوی وه کو له زمانه گهی تر ریک نه کوی . له بهر نه وه وه رگیر
 بو ووشه به کی تر نه گه ری یا نایوسی وه کو وینهی لای خواره وه :

الاحسن لی ان لا اکلمه

It would be better for me not speak to him

چاک وابه نه بدوینم .

۴ - وه رگیرانی بیر (ترجمة الفکر) : - له م شیوه به دا
 هیچ گوپی نادرته واتای راسته و خوی جلهی نهو زمانه ؛ چونکه
 ایره دا نهنا نیاز له بیره که (فکره که) به ، نهک واتاک له بهر نه وه
 پیوسته بو جله (ووشه گهل) ک به گه ریین له زمانه بو -
 وه رگیراوه که دا - ره کو کوردی بی - له واتا به کی ترا که ره

بیره بیه‌خشی . همه زورر له‌ورگیرانی ووشه‌گه‌لی ریگ‌خراو
(چل اصلااحیه) و ووهی پیشینان (ائمال) دا به‌کار نه‌هینری ،
وه‌کو لای خواره‌وه :

Do your most - ائمل ما بـدی لك - چیت له ده‌س
دی‌بیکه . وه‌یا :

وماكل مصقول الحديد بالی All is not gold that glitters
وانه‌زانی هه‌رچی ریشی سوربو هه‌منز غایه .

• - ده‌سکاری کردن (تصرفات) : - همه به‌ فری‌دانی
هه‌ندی جمله وه به‌کار هینانی هه‌ندی چله‌ی تر نه‌بی تاوای لی بیت
بچیته سه‌رشیه‌وی ادب و زانین و ژیری و پرو لیک‌دانه‌وه و راده‌ی
پیشکوتنی نه‌وگه‌له که‌نه‌و باسه‌ی بو وه‌رئه‌گیری . ایردا هه‌ر
وه‌رگیری ریگه به‌کی تا ایبه‌تی خوی نه‌گری له‌مه‌دا جی‌ی وینه
هینانه‌وه نی‌به‌ چونکه باسیکی سه‌ر به‌خوی نه‌وی که‌وه‌ری بگه‌یرین .
نه‌وی نه‌به‌وی نه‌توانی خوی له سه‌ر نه‌م باسکردنه باسیک وه‌رگیری
وتاقی بکانه‌وه . له‌م سه‌ه شیوه‌ی دواییه‌دا دانسیایی وه‌رگیر
ده‌رئه‌گوری .

که‌واپو بو به‌رزکردنه‌وه و ریگ‌خشتنی ده‌ستوری زمانه‌گه‌مان
پیو‌بسته له وه‌رگیرانا باش سه‌رنج بده‌ینه ده‌ستوری زمانه‌گه‌مان
نه‌وه‌ک وه‌رگیران زمانه‌گه‌ماق وه‌رگیرانی .

نور پیاروی که نیشتمانی نییہ

- ۲ -

جمال خفاف

ژینی « نولان » له ناو کشتی په کانا تال و ناخوش بو ، کس له گه لیا دانه نه نیشتمانی بونان خواردن ؛ چونکه نهوی له گه لی دانیشی نه بی ناوی وولات نه هینی ، خو به تاییه تی نهوانی که له ناو دهریادان زور چه زانه کن له هه والی وولات و نیشتمانی بدوین ، نولان هه رچه نده سه ربه ست بو له گه ل زانه کانا رابویری به لام له گه ل کسی ترا که له ناو پاپوره که دابون نه نه بو قسه بکا مه گهر له به رده م نوبه چی به که دا نه بی ، نولان بوی آشکرا بو که هه مو خویان لی دور نه خه نه وه ، زور شه ربه زار بو کشابه وه له ناویان ، بویان دانا که روزی دوو شه موان له گه ل سه رکرده ی کشتی - به که دا نان بخوا وه روزانی تر نه سورابه وه ، هه ر روزه له لایه ک ، نه گه ر کو بونه وه به کیان بیوا به سه ربه ست بون بو بانگت کردنی له گه ل نوبه چی به که دا نه چو ، دائما چاوبیری نه کرد که له گه ل که سه دا نه که ویته گرفتوگو نه وه که شاره زا نه بن و هه والی وولاتی پی بلین ، نه نانت نه ووجه عسکریانشی نه و چه شنه قویچانه یان لی کردبو وه که نیشانه ی وولاتی پیوه بو .

که کشتی به کان له به نده ردا راوه ستان ، نه یانته هیشتمانی نولان به چینه سه رزه مین ، به لام ریگه ی خویندنه و هیان لی نه کونبو ،

هه رچی کتیب و غه زمه ته مات هه و له بیهه وه آشا ته کرا ،
 تهوی ناو نیشانی ته سربکای تیدا بوابه نه یا ته دایه بیخو بینه وه ،
 نولان له بیهه وه هیچ گویی نه دایه ، هه کالتهی به حکمه کدی
 ته مات ، له بهر ته وه به خوشی و به زمه وه رای ته بوارد ، هه تا کو
 روزیک لی قه و ماری و شوینی خووره وشقی گورا ، لی قه و مانه ...
 کتی ته مه به :

روزیک کشتی به کیان له « به ندهری رأس الرجاء الصالح »
 لا ته دا ، زا به کان له گهل اینه گلنزه کانا هاوری ته به ستن ، چهن
 کتیبیکان لی ته سین ، له ناو تهو کتیبانه دا کتیبکی شعری تیدا ته بی ،
 زا به کان هه ر روزه به کتیبان هه ندی لهو شرانه ته خو بینه وه بو
 هاوری کانان ، هه تا کو سه ره هاته هه ر نولان ، ته ویش به ده نگیکی
 سازو خوش چهن شعریکی بو خو بینه وه ، نوزیک وه سنا و آویکی
 خواره وه ، ده تی کرد به خو بینه وهی ته م شرانه :

آیا له دنیا هیچ کسه هه بی

روحي سردبی نه؟ ای شعور؟

له دلیا ، نه لی ته وه وولاعه

به یادی وطن زور بی مسرور؟

کاتی بینه وه روو نیشانات

دلی نه گورپی به وینه ی ته نور؟

به وصلی وطن گه شگه دار نه بی

له غربت بو بی مدتیکی دور؟

خو نه گهر هات و کسبکني واپو
 با پاره دار بی و حی بهرز و مشهور
 په سته ، کاوله ، دووره له شادی
 دلی تاریکه وهك شوی دبحور
 له مه دا ایتز ده نگی گبرا ، نه یوانی له وه زیاتر بخوینفته وه ،
 عه ره قیکي ساردی رشت ، رووی گرزبو ، هه لسا به سه ر پی کتیه -
 کوی فریدا ، رووی کرده ژوره کوی خوی ون بو نزیکی دوو
 مانگک کس نه بدی ، نولان له و شعرانه وه تی گه یی که چه جه شنه
 نوله په کیان لی سه ندوه ، له پاشی نه ؛ ماوه به که هاته ده ری کس
 نه یه نامی به ره ، پیاویکی شهرمن ، تی ده نگی زور به دانسه قسه
 نه کا ، روو سارد و دل بریندار .
 هه رچهن له کاروان بگه رانه به وه له دووری وولات نه وستان
 بو نه وه ی بگوینه وه بو کشتیه کی تازه که نه چیت بو کاروان ،
 له و گوینانه وه دا هه ر دوو چاوی پرته بو له فریدسک ، هیوای
 که رانه وه ی لی برا بو سه رزه مین .
 له کاروانیه کا له به نده ری « ناپولی » زور ماینه وه له گهل
 ده ری اوانه کانی انگیزدا آشنا پمان به ست ، بانگیان کردین بو به زم -
 گبرانی ، انجا ا به ش بانگمان کردنه وه بو به زمی هه لپه رین ، پیویست
 واپو ژوره کوی نولانان لی خواست و خوبشان بانگک سکرد به
 چوربک که نانی له گهل نه و بیگانانه دا گو فتوگو بکا ، به خوشی و
 پیکنین و هه لپه زینه وه تیکه لاوبوبین ، له ناو بانگکراوه کانا

« مسز گرای » تهسبکابی - که به هاره جوانترین زن تهزمیرا -
 تیارو ، له گهل تهویشا « لایو هامنون » ی به ناوبانگی له گهلا
 بو ، مسز گرای داوای جووره موسیقه به کی هه لپه رینی تهسبکابی
 کرد ، سه رکردهی موسیقاره کان ویستی ناوی بلی به لام زوو چون
 به ده میوه و پبان ووت که ناوه کی نه لیت ؛ چونکه نولان گوبی
 لی ته لیت ، تهوانیش به بی ناو بردن ده ستیان کرد به موسیقه -
 لیدان ، کتوپر نولان له مسز گرای نزدیک بووه ویستی له گه لیا
 دانس بکا ، نولان زور گورج بو ، نوبه چیه کی نه بتوانی لی -
 گهری راوه ستوان هه مو شه ژان ، مسز گرای پی زانی به ده میانه وه
 پی که نی اشاره تی دانی که دلپان هیچ نکا هه لسا و له گه لیا دهستی
 کرد به دانس کردن ، نولان وای زانی کوا هلی بو هه لکه رتوه ،
 دواندی پرسباری هانو چوه گانی لی ته کرد له اوروپادا که چون
 کراوه ، له پر بکا به دلیکی سست وره نگی کی زهرده وه برسی ووتی ؛
 - مسز گرای هه والی نیشمان چی به ؟

مسز گرای توره بو ، رهنگی بزکا به چاویکی پرقینه وه ووتی ؛
 - گه وردهم ته لیت نیشمان ؟ وادیت به بیرما تو تهو پیاوه بیت
 که لعنت له نیشمان کردوه ، هیوات کردوه که ایتر نه بینینه وه !! ..
 تهه ی پی ووت و عشق تی کرد و روی بولای میرده کی ، ایتر
 لهم روزه شه وه نولان دانسی نه کردوه وه ته کلاوی هیچ
 به زمبکی تر نه بو هه تا کو سرد ؛

چهند مانگیکی نری پی چو شتیکی نری لی روودا به ایجگاری
 له دووا روژی خوی گه پی ، تهوش له کانیکا بو که له گهل
 انگلزدا له شهر دا بوین : روزیک نهو کشتیهی نولانی له سهر ته پی
 له گهل کشتیه کی انگلزدا لیان ته پی به شهر ، کشتیه انگلزی -
 به که به نوپ ته مان پهریشان ته کا وه کوشتاریکی زور له ده ریا -
 وانه کان ته کا ، وایان لی دی که کی شهریان پیوه نامینی ته یانه وی
 تسلیم بن ، لهم وه خته دا نولان له زوره کی خوی دیته ده ره وه
 ته پینی همو شله ژاون ، تیان ته خوری بی ده نگیان ته کا خیرا
 ته یانکا به دوو به شه وه ، به شیکان له گهل خویا ته چنه سهر توبه کان ،
 به شه کی تریان بو لابر دنی لاشه کان ، خوبشی ته چینه سهر توبیک
 ده ست ته کا به شه ره نوپ له گهل کشتیه کی ترا ، ته وه ندی
 پی ناچی کشتی دوژمن ته شکینی و شه ره که ته باده وه و کشتیه که
 به دیل ته گرن .
 www.zheen.org

سهر کردهی کشتی به که رووی نی ته کا ته لیت :

» زور زور سو باست ته گم ، هتا ته صم نه م روزم له پیر
 ناچینه وه به باره ریشم وایه نویش له پیرت ناچینه وه .. « انجا که به
 ته وای هیمن ته بنه وه سهر کرده که همو ده لیاوانه کان کو ته کا وه
 شیریی سهر کردهی انگلزه که که به دیلیان گرتوه ته بگری به
 ده سته وه روو ته کا نه نولان ته لیت :

- اپرو همو کو ته پینه وه بو ته وهی همو به چا گه تی

تو بزاین تو بش بوی به به کی له اومه ، پیمانته نه ده می نه نوم
 بو کار به ده سته کان که نو لام شه ره دا چیت کرده بو نه وه ایت
 خوش این جزای هم چا که بت به نه وه و شیره کشی کرد به لاقه دی
 نه و پیاوه می که نیشمانی نی به تکای لی کرد که قبولی کا ، نولان
 به گریانه وه لی وه رگرت و به سقی له و روزه وه ایت تر نه و شیرهی له قه د
 خوی نه کرده وه هه نامردن .

سه ر کرده که به پیمانته کی برده سه ر ، زور جار به رانیه ر به و
 چا که می که کرده و به تی نه ینوسی بولی خوشبونی ، به لام له م روه وه
 هیچ وه رامیکان نه دابه ره ، هه روه ها گه ردون نه یوبست که نه و
 کوله به دلش کاری و هه نامه ساردی سه ر بنیه وه ، به و بونه وه
 ژبانی خوی دابه شکرد به سه ر خویندنه وه و خواردن و نوستندا ،
 خوی دابه خویندنه وه تاریخی طبیعی زور شاره زایی نیا به پیدا کرد ،
 هه رچی به پیرا بو انا به نه ینوسی ، ده زسی به هه مو زانته به چو که کان
 نه ووت ، فیری حساب و هندسه و تاریخی نه کردن ، هه رچی له
 سه ر نه و کشتی به بر دابه نو بژی له سه ر نه کرد ، به ره به ره که ونه
 ساله وه و پیره بو .

زور له گه ل نولان دا ژیاوم به لام برابه نیمان زور تیکه ل نه بو ،
 له پاش شهری انگلیزه کان به هشت سال که پیمانی « قوله رش »
 کرنی کراو ممنوع بو ، روزی ریکوت و ابو ، بو کشتی به کمان
 که کشتیه ک بگری پیره له « قول » زان بیکان ناره بو

نهووی له‌گه‌لېا بروا له پاشی چند دقیقه به‌ک زابته‌مان به‌کېکی
 نارده‌وه داوای « دلاج » یکی کرد بو کزمانی پرتغالی بزانی
 بوته‌می له‌گه‌ل نه‌وانی که له کشتیه‌کدان له‌م‌رام بگن ،
 که‌سحان تیا نه‌بو که نه‌و زمانه بزانی ، نولان ووتی من نه‌زام ،
 سه‌رکرده‌که‌مان منی له‌گه‌لا نارد که گه‌بشینه کشتیه‌گی تر ه‌مو
 سه‌رمان سورما له ییغنی نه‌و کشتی به ، پیسبکی زور ، قوله‌کان
 ه‌مو آگریان لی نه‌باری که‌وتیونه بوله بول ، زابته‌که‌مان
 له‌سه‌کایان نه‌نه‌گه‌یپی ، فه‌رمانی دا‌بو ه‌مو زنجیره‌کایان لی کرد‌بو-
 نه‌وه ، به‌ره‌للای کرد‌بون ، ه‌مو ده‌وه‌ریان گرت‌بو ، زابته‌که
 که چاوی پیمان که‌وت به‌پاران‌وه هات بولامان وونی :

- که‌ستان زمانی نه‌مانه نه‌زانن بیان بگه‌به‌نن چی نه‌لبم ، ه‌هر
 چه‌نده به‌ره‌لام کردون و نان و خواردم داونه‌تی به‌لام داناس‌کین
 زور قبزان ه‌لسانوم ، له‌به‌کېک‌بام‌دا ه‌چ سو‌دیکی نه‌بو ، نولان
 چوه‌بیشه‌وه و زابته‌که پی‌ووت تیان بگه‌به‌نه ایتز سه‌ره‌ستی ، له
 سه‌ر رقاندنی ابوش خاوه‌ن کشتیه‌که نه‌خنکینن ، نه‌ویش سه‌ه‌گانی
 له قوله‌کان گه‌یاند ه‌مو دلخوش بون ده‌ستیان کرد به‌بزمو
 ه‌له‌ربن ، ه‌مو ده‌ستی نولانیاں ماچ نه‌کرد و سو‌باسیان نه‌کرد ،
 زابته‌که دلی رحمت بو وونی :

- بیان بلی که نه‌یانه‌به‌وه بو « رأس پالاس » .. نولان
 پی‌وونن ه‌مو رویان گرز کرد؟ چونکه نه‌وشوینه له به‌شمانی خوبانه‌وه

دوور بو ، ووتیان : ته گهر بیتوبمانه بن بو تهوی ایتر نیشمانی
خومان ناپینه نه وه ، هه و که و ته بوله بول و قسه کردن له گه
نولاندا ، نولان رهنگی زهرد بو ، لهشی که و نه سه ر آو به دلپکی
شکاوه وه رووی تی کردین و وونی : ته مانه ناپانه وی بیانه بن بو
« راس پالاس » به اکو ته یانه وی بیانه نه وه بو نیشمانی خویان ..
ته لین بمانه نه وه بولای نیشمان و مال و منال و گوزه رانی خومان
یه کیکان ته لبت باو که پیره کم ته گهر نه یینه نه وه له خه فه تانا ته سرت
ته ویشیان ته لبت : کچیکی نه خوشی بوه بردویه تی بولای دوکتور
له ریگا رقاندویانه ، ته مه شهنش مانگه له سه ر پشتی ته م
کشینه هیچ باسبکیان له نیشمان و کس و کاری خویانه وه
ته بیستوه ...

ماویه تی

www.heen.org

بیری لی که وه

خاله بارام تو خوش — !!

میرانه گری بون به « خال » یکر « مام » یکی ، « خال » ه .
کهی کوری « مام » کهی بو ، « مام » ه کهی کوری
« خال » ه کهی بو .

جایزانه ته م میرانه یان چون لی بهش ته کهی ، ته وانه چه خزمایه -
ته گیان له به ینا هه به ؟ ...

کامیان نزدیکترن به خالی خویانه رزه وه ؟ ..

دیوانی گه لاو پتر

به یادی نیشتمانه

ده ورت آوا : طاهر هاشمی

ههلات مانگی فراقت تهی مهی نهو
له بهزی وصلی تو آوا بو بهرتنه و

غم هه سازه بی سکوت هه مو روز
چه قام ده سازه بی زولفت هه مو شه و

ته گهرچی پایزی مه یلت ز سانه
به لام ها ، کوشتمی ها وینه کی نه و

به یی داری محاله دینت تهی یار
بی مهمانی چاوم یا خوا خه و

مه مت نارنجبه یا زبری ده سه وشار
به هشته سینه کت ، یا گه نجی خسره و

منم کوتر وه کو شه سازه عشقت
به ناهی ، تهی خط و خالت وه کو که و

هلاکی نی ولهرزی هجرتم من
ده سا کوا شه به تنی گوفناره کی نه و ؟

اومبیدی گه وره به « طاهر » رفیقان
 خوا به تم اومبیدی لی نه کا ره
 وه کو مانگه به یادی نیشانی
 سه گان باو خویان هر پینه عه و عه و

نه سیری « بهاء الدین » نوری

بیره میرد

له ریبی خوشه و یسه قیدا * کونم ، هه ستام ، نه وه ستام
 مکانی کونم ، نه گریام * بیش نه که نیم ، که هه ستام
 له « سوهر » ی هیوادا * به یان دی هه لده ستام
 آخ لهو « سپی یان » * جم ده ستنه کوت تی وه ستام

بنگهی زین

 www.zheeh.org

له آسمانه وه انعام * گوپی نه زرگان... وه
 گوپی؟ ده چی رولهی سه رسام * جیت؟ که ونه دهرونه وه
 ووتی اا تم ریبی به به سام * چه اند ، پی خسته خوبنه وه
 آه ، بو هه ستی که هه ستام * بو ج؟ نه که ونه پیشه وه

له ریبی هه ستیدا نه کر * من شاره زایم نه کرد
 نهو چرابهی که نه تو بست * پیشین ، من هه لم نه کرد
 « ریوار » م به نوری تو * لهو ، ریبی به به چار نه کرد

له « ديار » ی « سهودا » دا • تاجی نوم له سهراه کرد

نو له دلا له جی ی نور • « مهی » تاربکت پی نوشم
به گلهی نابوختهوه • بارگی رهشیت پی پوشم
به گمی تاریکی هوی • هوی به نرس بو پیوشم
له گهر وا ، نه بویشابه • من له « عرش » نا نه جوشم

له خوشه و بستیهی ، من • له جاورنا به چارم کرد
له ریبه دا به کوبری • لا ، نه گونم ناوم کرد
له سهودایه من بویتو • له زین تووه ته و اوم کرد
له ریبهی « بندهگی » تودا • گیانم به « بیتاو » م « ۱ » کرد

ایتر ، به سه تهم ترسه • مهیل خونی تیکهل که
ایتر ، به سه ، ریگا کم • به سهودات پر « مشهل » که
ایتر ، به سه ، گوتیهیم • دهستی « رحم » م له مل که
ایتر ، تهی خدای تنها • تنها تو ته پرستم

(۱) پوزم روانه

ستایشی گملاویژ

« نهم شعرانه می « مند » اغای رسول آغای قائمقامه
نخای « فانی » به ، له دیبی مهر گه می پشده در دانه نیشی . »

میژوی شرف و شوکتی مهردانه گه ویژ
زیندو گره وهی ناوی شهیدانه گه لایویژ

به خشی به دلم گه نجی به شارت به اشارت
وهی وهی چه صفا به خشی و چه لیزانه گه لایویژا

هر دیره که بیخوبیده وه تقصیک له زانین

بو به که نه لیم شک نی به لقمانه گه لایویژ

جی شادی و شکرانه به شایانی سوبامه

بو به زمی خرد شعی شه بستانه گه لایویژ

بو دهر به دهری و کوشتی عفرتی نه زانی

روسم صفتنه حاضری مهیدانه گه لایویژ

بو دهردی خطرناکی تقافی که له نـاوه

معلومی نه دیبانه که دهرمانه گه لایویژ

بو چمه گول و لاله و نه سرین و وه نه وشه

باغچه که سهرا سهر گول و ره بجانه گه لایویژ

لهم به زمه چه قدری نی به سندوق و بیانو

وهك بولبولی خوش لهجه خه زه خوانه گه لایویژ

بوره دی سهری نیزه ایغای جفاچو
 جی شك نی به معلومه که قهلقانه گه لاویژ
 نیزیک له دل بهرمه دهری با کی ره قبیان
 شمشیری سه رته ندازی ره قبیانه گه لاویژ
 هه لای که هلی له شکری گه رمای مذات
 سایه ی که رم و رحقی به زدانه گه لاویژ
 بو تربیه تی کومه لی کوردانی قهله ندهر
 وهك (سه دی) و (فردمهوسی) (سحبان) گه لاویژ
 بو نه شوغای دانای هیوای هه مولا
 جی شبه نی به هه ر وه کور بارانه گه لاویژ
 بو قهوتی ره شایی شهوی پر خهونی نه زانی
 وهك پر نه وی خورشیدی دره خهانه گه لاویژ
 یا رب به که رم نه بخه به دهس چنگی حوادت
 شیرازی جمیتی کوردانه گه لاویژ
 باش تی بکه « فانی » که له بو اهلی معانی
 کایکی به هادارو دور نه فشانه گه لاویژ

گورانی « پیره مه گرون » له سر آهنگی « تورکی »

فانی : نوبه

پیره مه گرون مقدسی * دوستی دائیمی کوردی
 بهو دیمانی شه پنه وه * لا بهری سه دئوع دهردی

گامه‌نی به‌رزی تو
 دامه‌نی سه‌وزی تو
 نیشانه و ره‌مزی تو
 باعثه له بو نه‌هیشتی عن
 فصلی زستان به‌رگی سپی * له‌پوشی و چوپته آسمان
 سه‌بری هه‌مو دنیا له‌کی * نوری شه‌ه‌نشای شاخه‌کان
 کومه‌لی گه‌وه‌ه‌ری
 هه‌بکه ظفیری
 لابه‌ری گه‌ده‌ری
 باعث له بو سه‌رگه‌وتنی وطن
 چونکه دوستی اجدادمانی ، نوری چاوی کوردانی
 به‌ردت هه‌مو دانهی گوهر * لاتی فخروشانی
 قامه‌نی به‌رزی تو
 دامه‌نی سه‌وزی تو
 نیشانه و رمزی تو
 باعث له بو سه‌رگه‌وتنی وطن

قبلم باسته

« نهم شمرانهی « احمد » به کی کوماسی به ، ملا عبدالرحیم
 ناردویه بو گلاویژ ، شاعری دل زندومان له دی
 « پردی سپی » له نارچهی « کوماسی » چون به نه -
 خوینده واری هانوته دباره ههروه ها به و جوورهش سهری
 ناوتهوه ، طبیعی شمیری له زه کاره نیکی خواپی داوی و له
 دلشینی رولاته کی چنگ کاتوه ، بهسه ، بوژیروکی
 شاعری نه خوینده وارمان که طبیعی نه می خوشخه رای
 « حجر » و « شجر » ی زمانیکی پیکانهی به شتیکی سهخت و
 نه رختوته معنای زمانه کی خوبهوه »

قبلم باسته بنکتهی زین
 دل به یاس دوریت ههروه باستهن
 گاه فکر گاه ویر ، گاه وسواستهن
 گاه بی هوش ، گاه هوش ، گاه باستهن
 ههروه کوهن ههروه یاسی شهیدایی منهن
 یاسی به ده به ختی رسوایی منهن
 یاسی به دنایم چه شاران باهن
 چه ی یاسی بامان روحم ههروه باستهن
 وههروه گهردت یام ئه ی آوات وام
 بهو به بک خهده ننگ کوناگر یاسی

هم روح جه جور دوربت خه لاس بو
 هم ساکن دل هم کوتای باس بو
 ودرنه تازندهن « احمد » هه راسه ن
 باس هه ر باسی تون هه نی چه باسه ن

چاوی هه لینه

بهر رزنجبه : سیر احمد مظلوم

چاوی هه لینه
 گیانه به عه وه بهس خوبونه
 آرام له دلی عاشق مـه سینه
 توایو جوانیت جه فـا مـه نوبته
 وه کو عاشقان چاوی هه لینه

به چینی زولف و بهر چه می زهردت
 به وورشه و پرشه می گونای بی گهر دت
 به لهجه می خوش و شیرینی فهر دت
 بهر من مبتلام به دامی دهر دت

سابه نه زاکت چاوی هه لینه

عاشق صبرم زور لاگرانه
 راسته دلداری بهمانی ، جوانه

دلدار شهری بی ، زار بی وجدانه
له کری روپوشین پیشه ی جوانانه

سه رپوش فریده چاری هه لینه

بوخوت له زانی گرفتاری نوم
کرده وهی توبه زامانی به سوم
بو تو دیوانه و دیلو ره هه روم
خوبشم نازانم روه و کویی بروم ا

بو هی هه زار چاری هه لینه

ئه زانم نهرم و نازک و تهری
به خشی جوانی پوشته و به قهری
ره نه گنی ، تهلی کوله شه سپهرنی
بیم نالی بوچی لیمان به شهری ؟

یا جوابم بده یا چار هه لینه

بو خوم قامانم له بی به ابشم
ته بی به نه شتهر دله ی برنیشم
ئه بی به آزار دهرونی ریشم
هه تاگی سزاو ناسور بکیشم

بو دهوای دهردم چاری هه لینه

فلسفوی دلداری فیلسوفی هنر (تاگور)

(محمد کریم : قاره) وهری گرنوه

لبم گهري ، باخوشي دلداري بچيزم سرده مي
 گيازه کم نوم خوشهوي ، نوم خوشهوي
 من مه ليک نوم ويل ، به تووه نيشتموه
 دلهوا لهرزان که ههرگيز نه سره وي
 دلره قی بهس ، نه ختی دلنهرمی به
 گوا به نازانی که من نوم خوشی نهوی
 یا که ره که نازی دلداریت بچيزم سرده مي

چاوه کانم خوشه و بستیت ^{بنکهی زین}
 لبمگهري تازاری دلداري بچيزه سرده مي
 من له گوشه ی بی که عیدا واسهرم کز کردوه
 بو سهرنجی پرگومانت کرد به آراسته ی نهوی ؟
 هه که تونیم وا له تاریکی بهوی خوم گوم نه کم
 روو نه کی ههرگیز به لاما ، با بنالم سرده مي

که ره به دلنهریش له آقارم دلی توهاته سوی
 لبم گهري باخوشي دلداري بچيزم سرده مي

هەر که دیت لافاری خوشی ها تو دلی که و ته بهر
 نه تگری هه رگیز بزه ، کاتی که نه بینی له وی
 که ی له دلداری منت دی آره زوم به خشان نه که م
 ناره وایبم لی ببوره ، جار به جار ایم دهر که وی
 تابه کامی دل به پیژم خوشی دلداری ده می

بهر ده بیکی فتوغرافی

« ئەم شەرانی هێ « مەلا صادق » . له دانیشتوانی شاری
 کرکوک و آوێهی دلی رووناک له سای سه هه ناو خاوهری
 هه و نا نه توانی شت وه رگری »

ئەم شاعری بی گیانه که وه ستاوه بی له خزمەت
 بی ده نگی به ئەم سورانه ، ده نگی که به حسرت
 اشعاری به بی ده نگی و به بی حرف نه خوینی
 وه ستاوه به سه د عنت و داماره به حیرت
 ئەم روومه ته ، ئەم که رده ، ئەم نه رگی چاره
 سیس ماره ، به ریشان بوه ، وانیکچوه صورت
 یادبکی فتوغرافی بشر ماره له پاشی
 سه بریکی به عبرت بکه نیفکره به دقت
 نه قشیکه بشر زائل نه بی ناوی نه بینی
 هه رگیلی سه ری قه بری مثالیکه بو عبرت

زور قائله روت بو نه کرا حل ا-امی
 سربیکه بشر نوسخه‌ی کبرابه له خافت
 دنیا وه کو فانوسه ، بشر نوری چراپه
 بی نور ، جهان تاریک مهبی وه ک شهوی فرقت
 هدرلاله له سهر نهرز به سهد ناز نه بشکوی
 جسمیکه له پاش گبانی به جی ماوه به عنت
 عربیکی کالانی له نقصانی نه وایی
 دهردی سهری بی نه شته به ، له ژینه چه لذت
 گول پی گانی به کدغه به نازانی سهری چو
 وه ک گول مه به به مغرور به ذوقیکی موقت
 دل نازکه زور باریکه وه ک پرده بی چاوه
 نم شوشه به مه شکنه به به ربیکی خیانت
 ممکن نی به بو نوعی بشر فیضی ترقی
 ناعه کسی نه دا سعی له آوینهی وحدت
 حقی هه مو کس وه ک حقی خوت نی بگه نه سرو
 انکاری حقی کس مه که بودرهمی رشوه ت
 نم شاعره بی به خته فقط « صادق » کرده
 اشعاری هه مو چه و هره لای اهلی بلاغت

اصولیات له کوردوستانا

عی کمال به گه

له م روزانه دا ههست به حرکه تیکه غیر اعتیادی نه کری له لایهن
 مبلت و حکومتوه بو پیک هینانی ههندی اصلاحات له کوردوستانی
 عراقدا ، نامهوی بلم له شمالدا ؛ چونکه شمال سکورد و غیره
 کوردی تیا دانیشنوه وه کوردوستان تا بهره و خواری روزه لانی
 بهندا بو خواره وه کشاوه . له بهر نه مه به کارهینانی « کوردوستان »
 گهلی نزیکتره له راست ، ههروهک دیمان نهماق ریسی وزیرای پیشو
 له ووتاریکا که له کرکوک بو ضابطانی سوپای عراقی بلاو کرده وه
 وه له ودا فرمویه : عراق شرکه تیکه عهده بی و کوردی به وه چون
 هیچ شرکه تیک سهرناگری تا هه وه نه ندانه کانی له ناو خویانا ریک
 نه بن نه پیش ههروه هابه له بهر نه مه پیوسته حکومت نه م حقا ئقه بکا
 بهر بهر بو چاره کردنی نه م موضوعه که بو ههردوو لچه عهده ب
 چه کورد زور مه مه نه گهر به راستی ته بهوی نه م دوو مه ته خاندانه
 برابانه و به آسوده بی بیکه وه بژین . کوردی عراق به باشی نه زانی
 که له عراقا ببینته وه له بهر نه م بیانه که نهماق ریسی وزیرای عراق
 له مذکره کایا ووتیوی :

... « لام وایه عوامی جفراتی و اقتصادی و بیوستی اداری به
 که کاربه دهستانی حکومتی عثمانلی هان داوه بو پیک هینانی نه م
 قسبانی اداریه له عراقا که هه م وه ختیک راسته و پیرمویی نه کری . »

اچه ووتاری فحاشی رئیس وزیران زور لا پهسه نده وه له مهو بهر
 لهم حقیقتهم نیشان داوه . له ووتاره ما که له ژماره « ۱۴ » ی سالی
 « ۴ » ی لهم گوواره دا بلاو کرابوو ، له وه دا داغان پیا ناو که
 عراق له رووی جغرافی و اقتصادیه وه جوی بونه وه ی بو نی به وه آوانم
 خواستبو بو ته وه ی ته گهر هاتو لهم روه وه پرسیار له ههر به که له
 پیاوانی مله تی کورد بگری بی گومان تیگرا ژیا نیان له گهل برا
 ههر به کانیا ن لا پهسه ندر ته بی به لام به شهرتیک وضعیان مساوی بی له گهل
 وضعی حکومت ته ههر به کان به رانیهر به به کتر بو ته وه ی کوردیش کارو-
 باری خوی پی بی بسپیری وه به ده سق خوی دهرمانی برینی خوی بکا .

ته گهر ظروفی ایسته ماوه ی بیک هیانی لهم مشروه نه دا
 پیویسته علی الاقل له سهر لهم بناغه به حالی عراق اصلاح بگری .
 وه بو حکومتی عراق واچا که به آشکرا دان به وه دانی که عجبا
 میله نیک که ناوی کورده ، له عراق دا هه به یان نه ا وه نه مانه
 حقوقی سیاسی ، نه قافی و قومیان هه به یان نه ا ؟ .. ته گهر بلین
 هه به پیویسته حقوقی اداری و نه قافیان بدریته ده ست بو ته وه ی
 بین به عضوکی که ا- کبه خشی بو عراق و ههر ب وه له زیر سیه ری
 به یخی عراقدا به آسوده بی بژین ، چونکه مادام ههر دوولا داخلی
 لهم شرکه نهن معقول و منطق وابه چون میله تی ههر ب فخر به
 قومیه تی خویه وه له کا کوردیش به بی خوف لهم اعزازه بکا ، به لام
 له وه ختیسکا که ظاهر کردن به عربو مداری افتخار و شانازی
 بی وه ناو هیانی قومسی له لابن کوردیکه وه گونا بک بی سوکتر

سزای دەرکردن بی له قوتابخانهکان یا دوور خستنهوه بو هه ره
 خواری عراق ، من نازام ئەمه چون قابل تفسیره ؟ ...

آیا ئەم نوعه شرکته به شرکتهیکی حقیقی ئەژمبیری یا به
 استغالی ؟ .. که له هه، و کاتیـکا له ناوچونی له شوینه ، دیاره ایه ههچ
 وه ختیک آوات بو له ناوچونی شرکته عراقیه که مان ناخوازین .
 بهلام ئەگەر هاتو حکومهت اعتراف به قهومیبهنی کوردنهکا له عراق و
 میلهتی عراق هه، و به کتله بهک دابنی که ، لیک جوی بونهوهی نهی
 نهو حه له تهبی تیگرا ماوهی ئەوه نه دیری کهس ناوی قهومیبهنی
 هه ره بی وه یا کوردی بینی ، ایه ئەوه شمان پی خراب نی به مادام ئەم
 شرکته شو بن ریی به که نهی (مساوات) بگوی . ئەگەر نه ماشای
 رابوردو بگین شتی وامان دینه بهرچاو که آوامان بو رودانی
 نه خواهست مثلا : حکومهت ، له سه ره نهو به لینه که له باوهی
 کورده کانهوه دابوی به عصبه الامم ، قانونی اتانی محلی دانا تا
 به بیسی ئەوه قوتاییه کورده کان له قوتابخانهکانا دهرس بنجوبین بهلام
 له گهل ئەمه شدا چهن سالیک به سه ره ئەم قانونه دا رابوردوه هه شتا
 کتیب بو ئەم قوتاییا نه نه نو سراوه تهوه وه به ره شوکی دهرسه کانیان
 نه خوین سه ره رای ئەمه به شی زوری ماموستایانی قوتابخانه اهتا -
 ئیه کان - که قوتاییه کانی سه ره له هه ره بی دهرنا کت - که مو زور
 کوردی نازانن ، به پیچه وانن ئەوه که له قانونه که دا ووتراوه ،
 هه ره ها که نهجه کورده کانیس هه مو ئەیررین بو به ره و خوار ، بهم
 جو ره قوتاییه کان زور کت نه بن له عطا و به طبیعتی حال که لک له

بعضی علمی ناپین ، نهك ایسته بهلك له دوا رووژیشا تا هم اولوبه
له معارقا بهرده وام بی

هم نانه واویه که له معارفدا همه به له ناحیهی اقتصادیشا همه به
تاقه نانت له هه لیزاردنی نایبه کانی مجلسا دیسان موجوده ، آیا هم
همو تعدیداته چه نه انجامیکی به خشی ؟ .. هیچ گومان نی به
کار به دهستانی نازه هه سقیان کردوه به وه که به خه تادا چرن له شوین
کهوتنی هم ریی چه ونه دا وه تی که بشتن که به مه رضا هندی
میله تی کورد ده ستگیر نابی لهو رضامه ندیه که زور پیو بسته بو
به رگه گرتنی شرکه ته که . له بهر نه هه نه یان بینین که خه ریکن ری به کی
راست بگرن بو پر کردنه وهی نانه واوی کورد وستان به لام هیشنا
به دوودلیه وه .. ایه به پیوستنی نه زانین هم اصلاحاته نه واوی بی
نهك بچر بچر ؛ چونکه نه نیا لهم زری به وه دوودلی له ناوانا
هه له گیری وه دل پیچی به راه بهر به به کتر نامینی وه دوستیه کی
گیانی به گیانی له بهینی هه دوومبله تا بیک نه هینری .

من وای به باش نه زانم هم اصلاحاته له سهر هم بناغانه ی
خواره وه هه لیه سترین . زانا و خاوند بیری گه وره مان معالی امین
زکی به گت بش موافقی هم فکره به وه به لایه وه باشه ،
هم رأیانه وه کو همو رأیک که نه دری بو اصلاحی اجنای
چاک و خرابی هه به وای به باش نه زانم همو گه نه چه تی که
بهنوگانان چه کورد چه عهده ب اشتراکی هم مناقشه به بکن ؛ چونکه

هم اصلاحات و نه بی هر لاقه‌ی به کورده‌وه هه بی به-که به هه مو
 نه‌ندامه‌کانی شرکته‌که وه چه کورددر چه هه‌ره‌ب هه‌به ، له‌گه‌ل
 نه‌وه‌شا نه‌بی بزازی که هم اقتراحانم که مو زور شتی-کی وای تیا
 نی‌به که بیچه‌وانه‌ی قانونی اساسی بی وه با کاربگانه سه‌رکبانی
 وولات ، به-که بو نه‌وه‌به که کاروباری ناو خو بدریته ده‌ست خاوه‌نی و
 به چادی به‌کینه‌ی و « عدلی اجنماعی » نه‌ماشای هه‌موان هکری . وه‌ک
 هه‌مو وه‌ختیک معالی سید عبدالله‌دی دارای بیک هینانی نه‌کا .

جا هو اقتراحات-ه‌ی که من به چاکی نه‌زانم بو وولانه‌کم
 نه‌مان : -

۱ - دانانی لوایه‌ک له و قضایه‌ی لوای موصل که به‌شی زوری
 دانیشه‌توانیان کوردن وه له قانونی لغاتی محله‌دا باسیان کراوه .

۲ - لابردنی نه‌و تقییدانه‌ک له‌بازهی قانونی لغاتی محله‌وه
 بو دانیشه‌توانی قضاکانی لوای موصل داراوه ، تطبیق کردنی
 قانونی ناوبراو وه‌ک شوینه‌کانی نزی کوردوستان .

۳ - دانانی لوایه‌ک له قضاکانی خانقین و مندلی و کفری وه
 سه‌رکزی له خانقین بی وه تطبیق کردنی قانونی لغاتی محلی تیا .

۴ - دانانی هیاتیکی تفتیشی له هه‌ندی مأموره‌گه‌وره‌شاره‌زاکانی
 کورد به سه‌رکرده‌ی مأموربکی گه‌وره بو چاوبری کردنی
 کرده‌وه‌ی مأموره‌ سوپله‌کان له کوردوستانا (بیجگه‌ له مأمورانی
 سه‌راز و پولیس) وه واچا‌کتره نه‌ندامی لهم هیانه‌ ده‌سته‌لانی

نه اوایان بدریق و له سهر افتراح و موافقی ته اوای نه مان نه بی چه مأموریک نقل وه یا فصل نه کری دانانی نه هیانه بو پینج سال گمتر نه بی به شرطی بتوانری بوایان تازه بگریته وه وه گسیان لی عزل نه کری به موافقی مجلسی لواکان نه بی کله مه و دوا باسی نه کین .

۵ - دانانی مجلسیکی عمومی بولواکان له ۲۵ تا ۳۰ کس . نیوه یان به سهر به سی هه له بژیرین له چه شی هه لیزاردنی نه ندانه کانی پارلمان وه به پیی ژماره ی لواکان ، نیوه کی تریان له لایه ن مجلسی وزراوه له پیاوه گه وره ونی گه بشتوه کانی گورد هه لیزیرین وه متصرفی لواکان و مدبری طای ماری منطقه کوردوستان و نیوه ی نه ندانه کانی هیانی تقیبه ی نه ندانی طبیی نه بن له مجلسی ناویراوا نه م جلسه له سه مانگا به لایه نی زکیه وه به ک جار کوله بیته وه بو چاره کردنی نه م شنانه ی خواره وه .

أ - تصدیقی کادروی مأموره کانی زوورو .

ب - وورد بونه وه ولی کولینه وه له و ابشانه که له وه پیش پیک هیراون .

ج - دانانی بلان بو مشاربمی عمومی وه وورد بونه وه له و اقتراحانه که نیراون بو چاک کردنی هه مو جوړه منتوجاتیکی زراعی و چاره کردنی نه و دردانه نوشیان نه بی وه دروست کردنی هه ماری نوتن له سهر موده ی تازه و هینانی شاره زایان له زه وی (جیولوجیست)،

بو دوزینه‌وی مه‌طدن ، زورکردنی دارودره‌خت و سه‌وزایی ، بو چاک کردنی هه‌مو جوړه مېوه‌بېه‌ك ، زورکردنی ژماره‌ی دوکتوران و کرده‌وی خه‌سته‌خانه‌و اجزاخانه‌و و غیرکردنی خو پاراستن له نه‌خوشی ساری ، چاک کردنی جنسی حیوانات وه پاراستن له نه‌خوشی خراب و دروست کردنی پشیر و چه‌په‌ر بو پاراستن له سه‌رماو سوله‌ی ژستان ، کرده‌وی ری و بان وه قیرتاو کردنیان ، بېك هینانی هه‌ندی مشارعی ری وه زورکردنی کاربز و گه‌لی شتی‌تر که لاقه‌ی به‌ اعمالی عمرانی و اقتصادی و ثقافتی و اداریه‌وه هه‌به‌چه له سه‌ر نه‌و اقتراحه‌ که نه‌ندامه‌کانی مجلس نه‌بگن وه چه له سه‌ر نه‌و راپورانه‌ که له لایهن کاربه‌ده‌متانی اداره و شاره‌زیان وه یا له هیاتی تفتیشیه‌وه نه‌یرین .. هه‌روه‌ها مجلسی ناوبراو خوی نه‌ر پارانته که وزاره‌نه‌کان بو لواکانی کوردوستان دایه‌نین ، دایه‌ش نه‌کا به سه‌ر لوا و قضا و ناحیه‌کانا به‌ نسه‌بیه‌کی عادلانه .

۶ - حکومت و اچاک به‌ناوی واجبی الساینه‌وه بو دوو سال له سه‌ریه‌ك هه‌ندی باره داینی بو دایه‌ش کردنی به سه‌ر زراعیه‌ بچوکه‌کانا تا به‌و پاره‌به‌ بتوان نوو و شتومه‌کی جوت و خواریده . مه‌نی‌ی خویانی بی‌بگرن .

۷ - دانانی مدبریکی طیعی معارف بو کوردوستان بو چاوبری کاروباری معارف وه زورکردنی قوت‌انخانه‌کان وه دانانی ماموستا و پر کرده‌وی نا‌ه‌واوی قوت‌انخانه‌کان له ماموستا دا وه تطبیق کرده‌نی نه‌وپروگرامه‌ که له لایهن وزارتتی

معارف و داوران و گردن‌هوی ژماره‌به‌گی ته‌او له قوتابخانه‌ی ابتدائی، متوسطه، دارالهدی و مه‌ل‌ات، تاهوی و صناعات له لواکانی کوردوستانا به‌شینه‌یی وه به‌پیی ته‌ر کاروبه که هه‌و سالک بو معارفی ته‌م لواپه‌ه دانه‌ری. ته‌م مدیره له سه‌ر فرمانی مجلسی لواکان ته‌جووایته‌وه و به بریار (قرار) ی ته‌م مجلسه‌نه‌یی عزل نا‌کری وه هه‌ر راپور وه یا راسپارده (توصیه) به‌کی هه‌یی ته‌پدا به مجلسی نادر او. مجلسی ته‌م راپور یا راسپاردانه نه‌پیری بو وزارت معارف بو تصدیق کردنی.

۸- وا باشه حکوت نسه‌تیکی معقول وظائف له هه‌و وزارت و دائره‌کانی به‌غدادا دابینی بو ما‌وره کورده‌کان بو ته‌وهی رابین وه فیری ایش بن ته‌اله دوا روزا که اکبان لی پیتری وه وظیفه که ره‌کانیان پی نسه‌پیری له لواکانی کوردوستانا.

۹- هه‌و وه‌زاره‌کان (سه‌رازو پرایس نه‌یی) هه‌و سالک نسه‌تیکی معقول له بودجه‌کایان دابین وه مجلسی لواکان سه‌ره‌ست بکری بو دایش گردنی به‌سه‌ر لوار نضا و ناحیه‌کانا به‌و چوره که له به‌ندی پی‌نجه‌می سه‌ره‌ودا باس کراوه

۱۰- هه‌سته‌وهی چهن کورسی به‌ک به به‌تالی به‌نسبت نفوسی کوردوستانه‌وه له قوتابخانه به‌رزه‌کانا له به‌غدا بو پرکردنه‌وهی له قوتابخانه که له لواکانی کوردوستانا ده‌رچون به‌پیی راسپارده‌ی مدیری طی معارفی لواکان و دوا‌ی مشورته کردنی له‌گه‌ل هیاتی تفتیشیه‌ی لواکانی

کوردوستانا وه قبول کردنن آسپه تیگی عادلانه له قوتابیه کوردوکان بو بتهی علمی که هه مو سالیگ له لایهن حکومه هه وه نه بیربیت بو دهره وه .

۱۱ - دابش کردنن هه نندی پاره مانگیگ به مانگیگ به سه ر قوتابیه دهست کورتهکانی قوتابخانه بهرزهکانا نابیتوانن خوبندن پی تهواو بکن ، نه کهه ر بیتو حکومت ئوم مانگیگانه به ته گریته خوی نهو حهله وا باشته که لهو مووچه به دابشگیری که بو معارفی لواکانی کوردوستان دانراوه ؛ چونکه بهشی زوری قوتابیهکانی نهوی کم دهست و ههزارن وه بی انصافی هه قوتابیهان ته نیا له بهر کم دهستیان له له زنی علم بی بهه ره بین .

بنگهی زین
 راسنگری نهوه

له لاپه ره بهک ژماره « ۳ » سالی « ۵ » ی ئوم گوواره له زبانی « نه ختهر » دا بهه له نوسراو : که له سالی ۱۸۲۶ م . دا هه انوه دنیا وه ، راسنی بهه کی نه وه به که له سالی ۱۸۳۹ م . دا بهیدا وه .

دیوان له لاپه ره « ۳ » ژماره ی ناوسراودا نوسراوه له ۱۸۸۶ م دا له دنیا وه رچوه ، راسنی بهه کی نه وه به که له ۱۸۸۷ م . دادنیای بهچی هیشوه .

دهس پاکی

« نه پيش لاپه ربه به که له نوسراوی له چلپ نه دراوی
 « شه به ننگه به روز ، »

محمد شاکر فلاح

مام هوهر ، ههرچه ند له منالیا عه نیکه و نسه خوش بو ، بهلام
 که بکرتابه نه ننگ و چه له مه وه : زوو سه ری له نیک نه چو .
 وه ههرچی به جگار خراب نه بوایه له دهسی نه نه وه شاپه وه ا ..
 جاریک مام هوهر له تاو بر سبقی نه مه نده شپزه نه بی ، ناو سقی
 کویچکه نانی بخوا تا چیه شتی پی نه گات ، دهس نه کا به مه نجه له
 گهرمو له کوله کی مالی باوکیا ، واژینا هینی تا سه له که سر بشکیک
 دهر نه هینی ا .. سه له که سر بشک گهرم و داغ و کال و نه کولیو
 نه بی بهلام هوهر گوپی ناداته کال و کولیو و ساردو گهرمی
 سه له که سر بشک نه خانه دهه پیه وه . دم نه سوتی ، چارپر نه بی له
 او . سه له که سر بشکی بو نا جورى . گوپی نادانی ، سه له که سر بشک
 به نه واوه نی قوت نه دا ا .. بهلام قوت دانف چه قوت دانی ؟
 چاوپکی مام هوهر نه نو هینی وه چاوه کی تری له ناوا دهر نه پهری .
 مام هوهر وه که سکی گری گرتی ، هاوار نه کات : « آرم
 بگه یفی ، .. کونده بهک آوی نه کن به دما ، تا چور پهری
 نه کات . واژینا هینی . هوهر کلپه ی دهرونی نه کوزینه وه . بهلام

دهنگی . نرگه رمی آهگانه کتکشانى فلهك . نرگه رمی دوا براو
 هومر به دوردی نهبات ، دووسه روزیش وهك کله شیری سهر -
 باره دار به ههرچی آهگه بشت ، نهی قوتاند به سهریا ! ..

هومر له دووکانی باوکیا کاری نه کرد . ههرچه ند باوکی بچوا به
 بو نویژ لهوی به سهر دوکانه که به وه دا نه نا . باوکی روزی وستی
 تاقی بکانه وه به دزی هومره وه پولیکی فری دابه ناو
 دوکانه که به وه و چوه دهره وه بو نویژ . روزه کی گهرم بو . هومر
 تینوبتی نهنگی بی هه لچنی بو . دلی چوبوه سهر شهره بتی میوز .
 بهلام روزانه کی خوی بهخت کرد بو هیچ چاره ی نه ماو نه وه نه بی
 که چاو بگری به دوکانه که دا ، به لیکو بویک بدوزینه وه و پیدا به
 شهره بت . له پر نه پوله ی به دی کرد . هه لیکرت و دای به
 شهره بت . بهم ره نهنگه هومر ده ماخی خوی تهخت سکرد ! ..
 بهلام زوری بی نه چو باوکی هانه وه که ههستی کرد هومر پوله کی
 دوزبوه وه و شهره بتی بی کریوه ، دم و دهست دوکانی داخست ،
 هومری خسته پیش خوی و روی کرده ماله وه .

هه وری به سه زمان کاتیکی زانی روت و قوت کراپه وه . وه به
 کوله کی هه یوانه کی مالی خوبانه وه به سترابه وه . انجا دم و چاوو
 سهر و گریلاکی به و وشاو و هه لیکوین سواخ درا ! .. میش و مه گه زو
 زهرده واله نی آلان . نهمش به هه رجا . بهلام لهوی دلی

هومهري تهنگت كرديو ، كوكردهوي خاړو خـبزانو كس و
 كارو بو سهبري ۱.. باركي هومر كرديه ههرا جگه له وې كې
 ههرا تاوه نا تاوي زرمه ي له پنا گوښي ههرا ته ساندو ته م هه و مېش و
 مه گزو زه رده واله به ي لي ته وروژاند و دابو به بهر ههرا او فېنگي
 پشه و ۱؟ .. ، خزمه كانيشي له سهر هومر كوكردبو ووه ،
 تـبـزيان پي نه كړد و پي پي نه كنيښ ۱... هومر دهـتـي كړد به
 زېره زېر . دهنگي ته گه پشه آسمان . ودای آخ و ژوف و
 په شبانه كې زور دلي مامې نه رم كړد . مامې بوي پارا بوه . كانه بچاره
 باوكي بيه خشې . دس بېسبه كې نړي لي رودا ههرا چپه كې لي ته كا بيكا
 خزمانيش ههرا تـكـيان بو كړد باركي به خشې وه هومر له پهنـدـ
 پي دان رزگار كرا . پاشان سهرو له شي شور را . بهلام تا درهـنـگي
 هومر روي نه اعات بچپته دهره ووه . دوايي ههرا وه دوكان .
 له كرده وې خـوـي پـهـشـبان بوه . و نه پتر له دروزه ده ايره شي
 هدايه دسي بونه نه برد . پار بزرگـاري ته كړد تا باوكي ته ها -
 نه وه دوكان انجا ته هدايه وه دهـتـي .. باركيشي كه نه م دس باكيه ي
 له هومر پيني ، پتر دسي كرده وه به لاواند نه وې تا اعات
 نازي زور تر نه گرت . وه ههرا روزه ناروژي آفرين و خه لاني
 نه كړد . زوري پي نه چو دس باكيه ي مام هومر دهـنـگي دابه و .
 وه له پاش چهند ساليك بوه په كه بازرگانې شاري خوي . بهلام
 ههرا چاري نه بگوت : « ته م سهرو سـاـمانـم له سـاـبهـي خوا و
 په روده كړدني باوكه ووه به ۱.. »

له باخی گوپیت

داخی دوری و غمگینی

امین زکی بك

سالمانی : - هوم : له به غراوه

یاران بو به غدا وەك جاران نی به
 شادیو دل خوشی شارانی نی به ؟
 بو مه كته به كان بو ك: و بخواه
 ره نگی كه لاوهی گرت وەك و برانه ؟
 اەم شاره بوچی ماتو خاموشه
 بوچی دلی من وایه به روشه ؟
 بوچی فریبسکی سو بردی له چارم
 فرجه فرجه تی چه رگو هه ناوم

من ههردوو ده-م خسته به رنه زنو
 بی ده-تی كورده ابشی دهستی نو
 پیویست بو كه كورد به ریز بو-تی
 له فریبسکی چاو ههوزی هدیه-تی

دهستی تی بخه‌ی له جیاتی حمام
 نه‌چی بو بیروت نه‌چی نو بوشام
 بهلام قه‌ومه‌گت کوردی بی‌گه‌سه
 ده‌ردی نه‌زانی بو مردن به‌سه .

• • •

دووگومی خوینه‌هر دوو چاوی من
 پر بو له فرمیسک وک به‌حری بی‌ین
 جیگه‌ی بی توبه — گلینه‌کانی
 ها ده‌ستی تی‌خه بوت بو به‌کانی
 گه‌رمه گه‌راوه وه‌خته یته‌کول
 قولیه قواپه‌تی سه‌رچاوه‌کی دل
 وا دل جوشی سه‌ند چار بو به‌کانی
 نو ده‌ستی تی‌خه با به‌کی زانی
 تبادا بگیره به‌نجهر ده‌ستوقول
 به‌دل غه‌مگینی مه‌پره ریگه‌ی چول
 گه‌رده‌سنو په‌نجه‌ت یته‌ ایش و ژان
 کی تر نه‌نوسی (کورد ۱) و کوردوستان)

(۱) کورد و کوردوستان) به‌کیکه له تالیفانی مه‌الی امین
 زکی به‌کت .

بەشی لی کولیندووە

نوسین و ترجمە

نامی عباسی

هەموو ئەبزانین کە گەلاوێژ آوینەییکی روناکی بیرو هېوای تی گەبێشتوانی کوردە . لەبەر ئەوە هەموومان ئەببی بو راوەستان و بێش کەوتی تی بکوشین و مادی و معنوی یاربەیی بەدەین .

بەکی لە هوی یاربەدانی گەلاوێژ ناردنی شعر و مقالە و چیرۆک . مقاله یان ئەببی شتێکی تازە بێ و بنوسری یان ترجمە بێ . بەلام ئەببی هەموو پزاینین کە ابە لە نوسینی مقاله زیاتر ئەببی خەربکی ترجمە بین . چونکە ابە وا تازە چاو ئەکەویندەرە و هوشیار ئەبێنەووە . لەبەر ئەوە ناچارین بە ترجمەیی نوسینی نایابی بەرزی روژ آوا . اسلامەکان لە سەرەتای سەرکەوتنیا نا لە قرنی نوێەمی

ئەو دەستە بەنجە کورد نەجولبی

(تەقەلای (۱) بی سود) بی سود ئەمینی

(۱) (دوو تەقەلای بی سود) کتیبییکی بچکۆلەبە ئەها مطالب و احتیاجاتی کوردیان ئەکا چاپ کراوە بەلام داخی بە چەرکەم بلاو نە کرابەووە ، خوزگە ابرو هەموو کوردە خویندە - وارهکان ئەیان خویندەووە بەراسقی هەلیکە ۱۵-۱۸ کەوتووە .

میلادی خەریکی ترجمەى علم و فلسفەى سریان و یونان یون .
دیسانەوه اوروپا لە سەرەتای هوشیارپونەوهیان لە قونى پانزەمین
علم و فلسفەى یونان و رومیان ترجمە کردە زمانەکیان .

ئەش بو هوشیاری و سەرکەوتنمان ئەبى نوسراوى نایابى بەرزى
روزآوا ترجمە بەگینە کوردى .

وا بزانی زورى نوسەرەکانى گەلاویژ لە سەر ئەم رەوشتە
ئەرون و لە زمانەکانى ییگانهوه نوسین و چیرۆکە ئەگورن بە
کوردى . بەلام زوریان مع الاسف ناوى اصلی نوسەر و خاوەنى
مقاله و تاریخی بلاوکردنەوهى نابەن ، تەنیا بە جەلهى (ترجمە
کراوه) یان (وەرگیراوه) اکتفا ئەکەن . ئەم اصولە مخالفى
أسنى علمی و رەوشى عالی مدنیت و اصولى ترجمەیه . لە وولاتە
بیشکەرتنەکان بیتو نوهریک کلەیک ، یان مقاله ییک وەرگرى یان
ترجمە بکا لە پیشەمووشقیکا ئەو اقتیاس و ترجمەیه بە آشکرا
پیشان ئەدا ، وە ئەوه هیچ بە عەیب و کەسى نازانى .

لە (ژمارە — ۵ ، سالى بېنج) ی گەلاویژا چاوەم بە « ۳ » نوسین
کوت که ترجمە کراوه و خاوەنى اصلی مقاله که و تاریخی نشرى
نەنوسراوه .

پاکم - مقالهى (کومەلى پیشوو) لاپەرە ۲۲

دووم - چیرۆكى (ثریا) لاپەرە ۲۳

سپەم - ئەى گەنج بو توبە لاپەرە ۲۲

لەمانە بو چیرۆكى (ثریا) و (ئەى گەنج بو توبە) تەنیا بە

جملهی (وەرگیراوه) اکتفا کراوه .

بهلام ئه‌وی زور جایی دفته مقاله‌ی (کومه‌لی بېشوو) .
 ئهم مقاله‌یه له دوو نقطه‌وه نئقید ئه‌کری :

۱ - مقاله‌که دوو به شه : به شبکی نویسنه که بای (کومه‌لی
 مائه و کومه‌لی بشر) ئه‌کا و دوومه‌ی شوره . بهلام شوره‌که هیچ
 علاقه‌ییکی له‌گه‌ل مقاله‌که‌دا نیه . نازانم بوچی بیکه‌وه و بی فاصله
 نشر کراوه . بوچی ئه‌و شوره خوشه جوانانه نه خراوه‌ته (دیوانی
 که‌لاویژ) هوه ؟ ..

۲ - بهشی غبری شمیری مقاله‌که که نوسهر به ناوی خوبه‌وه
 ناردوبه‌تی ، راسته‌وخو حرفیا ترجمه کراوه به بی ئه‌وه‌که هیچ نه بی
 وەك ئه‌وانی تری له خواره‌وه یان له قوژبیکه‌وه بلی (وەرگیراوه) .
 ئهم مقاله‌یه ترجمه‌ی با بی دوومه‌ی به شی به که‌ی کئیبی
 (عه‌دی اجتهامی) به که‌له‌لایهن فیلسوفی فرانسه‌ی به‌ناوبانگ
 (جان جاک روسو) وه نوسراوه که له سالی ۱۷۱۲ هاتوه‌ته دنیا و
 له ۱۷۷۸ وقانی کردوه ، وه . به‌کیکه‌له‌و فیلسوفه‌که‌وره‌انه که
 بو ئوره‌ی فرانسه‌ی که‌وره‌ی سالی ۱۷۸۹ او‌سکاری خه‌اک‌کی آماده
 کردوه .

کئیبی عه‌دی اجتهامی اصلا به فرانسزی نوسراوه و ترجمه
 کراوه‌ته چهند زمانه‌یکی اروپایی و له باشان (ع .) ناویکی
 متقاعدی خارجه‌ی تورك به ناوی (مقاله‌ی اجتهامیه ، یا خود حقوق
 سیاسیه قواعد اساسیه‌سی) ترجمه‌ی کردوه‌ته تورکی ، وه ئهم ترجمه‌به

له لایهن (کتبخانه‌ی اسلام و عسکری) له استمبول سالی ۱۳۲۹ له چاپ دراوه و (۲۴۰) لاپه‌ره به .

وا دیاره خاوهن مقاله‌ی (کومه‌لی پېشوو) قسمی (برنجی کتاب . ایکنجی باب) ی کرده‌ته کوردی که عنوانی (ایلک جمعیتلری) ی به سه‌ره‌وه‌به له لاپه‌ره (۱۵) هوه هه‌تا (۱۷) .
 بو مثال هم دوو فقره‌به‌ی خواره‌وه نه‌نوسم :

فقره‌ی دووه‌می لاپه‌ره	۱- فقره‌ی دووه‌م - لاپه‌ره
(۲۲) ی مقاله‌ی (کومه‌لی پېشوو) (۱۵) ی کتبی (مقاوله‌ی اجماعیه) :	(۲۲) ی مقاله‌ی (کومه‌لی پېشوو)
» بو حریت مشترکه طبع بشرك نتیجه‌ی طبیعی بشری به : به‌کم	» هم سه‌ره‌به‌ستی به مشترکه
قانونی انسانک برنجی	نتیجه‌ی طبیعی بشری به : به‌کم
قانونی محافظه نفسنه اعتنا سیدر .	قانونی انسان چاودیری و
ایلک تقییدات و خدماتی نفسنه	پاریزگاری خوبه‌نی ، که هاته
بورجلی اولدیفی تقییدات و	دیناوه به‌کم کاری نه‌ه‌به که
خدماتدر . (سن رشد) ه واصل	قهرزاری رزگارکردنی خوبه‌نی
اولجنه آرتق محافظه نفسنه طائد	له به‌ند . له‌گه‌ل گه‌بشتنی کانیکی
وساطلی تقدیر منحصر کنده‌سنه	خوناسین (سن رشد) هه‌ولی
راجع اولدیفندن بو صورتله	به‌یدا کردنی هه‌مو چه‌شنه هویه‌ک
نفسنک حاکمی ینه‌کندی اولور «	بدات بو پاریزگاری خوی و
	بو سه‌ره‌خو زیان تا وه‌کو
	هه‌رخوی گه‌وره‌ی خوی یت . «

۴ - فقره‌ی دووم - لاپه‌ره
 (۳۲) دیری پینجه‌می مقاله‌ی
 (کومه‌لی پیدشوو): لاغرو تیوس
 حکومتی بشر به له لایه‌ن ژیر
 ده‌ستانه‌وه امکانی دامه‌زراندنی
 انکار نه‌کا وه بو مثالی نه‌مه‌بش
 نه‌سارت پیشان نه‌دات ، ناوبراو
 نه‌گهریت به شوین اصولی
 استفتاحیه‌کی وه‌ما دا که حق به
 واقع ده‌ربخات .

وابزانه‌م بیتو خاوه‌ن مقاله‌ی اشاره‌نی نه‌وه‌ی بگردابه‌ی ده
 (جان چاک روسو) وه ترجمه‌ی کرده‌ه ، مقاله‌کی جوانترو به
 قیمة‌تر نه‌بو . چونکه ترجمه‌ی نویسنه‌ی فیلسوفیکی وا گه‌وره و به
 ناوبانگ جی فخره .
 هیوام وابه‌له‌مه‌و دووا امانتی علیه‌به‌رنه‌ده‌ین و به مقاله و
 نویسنه‌ی نایاب عالمی مدنیت گه‌لاویژ برارزیننه‌وه .

دوکتور جعفر

له شاعری غازی نزیک به شیخ عبدالقادری گه‌بلانی
 آماده‌به بو چاوبی‌کوتنی هه‌مو جووره نه‌خوشیه‌ک .

سر نجرانی له (نوده بیانی مه نکوری)

ف . بیسکسی

ئهو نهی له گه لایژا بهشی لی کولینه وه تهرخان کراوه من
 زور نوشی دهردی سهری و ناخوشی بوم ، باوهرم پی بگهت له
 ژینی خوم بپزارم ههروه کو پیشینان ووتویانه (داربکم به
 دهستهویه ههر دووسهری ...) . نازانم چی بگم ؟ ئه گهر
 رهختم له شعری کسی گرت ئه وکسه له خورایی لیم ئه یته دوشمنی
 به خوینی سهرم تینوو ، چونکه داخه کم ایبه ههشتا له معنای
 (رهخته گرتن) نه گه یشتوین ، به جیبوی ئه زانین ، ئه گهر قسهش
 نه کم و ههر چی به کم دی چاری لی بنوو قیم و به سهریا بروم و
 گوپی نه ده می ئه وش نابی ، چونکه زور به گونا هیکلی گه وهری
 ئه ژمیرم ئه گهر آوله بکم ریگا ههله بکار پی نشان نه ده م و
 نه بخرمه سهر شه قامی راست به شه رتی خوشم شه ره زای ئه و
 ریگا به ب . جا له بهر ئه م دووسیه که باسم کرد سهرم لی شه واره
 زور خراب داموم نازانم چی بگم ؟ ! له گه له ئه وه شدا من گوپی
 ناده مه هیچ که من وه له رهخته گرتن هه تا پیم بکری ده من هه لئا گرم ،
 چونکه به پیوستی ئه زانم له سهر شانی خوم بو بهرز بونه وهی
 ئه دیاتی کوردی هه تا له نه وانامایی هه ول بده م ودریغی نه کم .
 خوا بجمگار له م روزانه دا خوا بی چاوینیان بکا ئه وه نده
 (شاعری تازه کووره) په بیدا بوه له ژماره نایهن ، پیاو نازانی

له کامیان بکولیتوه ، جاری با (ته دیوانی مه ننگوری) تان بجهمه
پیش چاو سه رنجی بدنی بزنان چونه بو تهوانی تریش خویاردی
هه رچی به کان له دهس بی دربی ناکین . نهجا تکنان لی ته کم
گه لایوی ژماره (۵) سالی (۵) بگرن به دهسه و تماشای
لاپه ره (۴۲) ی بکن .

له رباعی به کدماه ننگوری ته فهرموی -
ته گهر له سه رته مه یلی چاو ته نداز
آگات له خوبی له زنی زور جامباز
تهوی به غمزه و غه رام ته تدویف
له چنگ هه زاران خوی کرده ده رباز
جاری له پیش تهوی که بو معنا بگه رین ، چونکه (المعنی
فی بطن الشاعر) دینه سه کیشانی بومان ده رته کوی که مصرعی
دووم و چواره له نکن ، ته بوایه بی فهرموایه (آگات له خوبی
له زنی جامباز) وه شهی (زور) لیره دا زیاده وه له مصرعی چواره مدا
بی فهرموایه (ته گهر دوروست بی) (له چنگ هه زاران خوی
کرده ده رباز) لیره شدا حرفی (و) زیاده خو ته گهر معناشت تهوی
نهمن ، نه تو بگره خوشی تی نا کا چی فهرموه .
تماشای رباعی دووم بکن ته مه به -

تهوی گهره که خاکی کاپیروز
نابی گویی دانه ناله ی جگهر سوز
باقی استقلال به بی خوبن ناروی * برات بی خالن بکه فدای هوز

لهم رباعیه‌دا کم و کوری تیانیه له کیشانا ، بهلام داخه‌کم
له لایهن مناوه نه‌یتوانیوه باش ده‌ری بخا ، نه‌بوابه مصرعی دووه‌می
لهم رباعی‌به وابوابه (نه‌بی گویی دانه ناله‌ی جگه‌رسوز) وه
له مصرعی چواره‌ما نه‌گه‌روابی جوانتر نی‌به ؟ (برات
خائن بی بیکه‌فدای هوز) .

خورباعتی سبیم به هزارحال و نالی علی پیاو‌ته‌توانی معنابه‌کی
بو بدوزیته‌وه و له‌نگیش نی‌به به‌لام نه‌گه‌ر له مصرعی دووه‌ما
بیووتابه (زیانت نامین بکه‌ئی دل‌سوز) گه‌لی جوانتر بو .

رباعی چواره‌ما نه‌به .

نه‌وه‌ی که نه‌کا محبوب له ناو هوز

زیانی بنکدانا کۆین آشنایی دل‌سوز

(ده) دوستی به‌بک‌ه‌نگک له خوشبو نالی

نه‌توانی نیکدا اوردووگای آلوز

له کیشانا له‌نگک نی‌به ، بهلام به خویندنه‌وه‌ی مصرعی اول
عصری شاعریم دیته‌وه بیر که تازه فیری کوردی بو بو . و و توبه‌نی
(نه‌من له تفتیش هات له کوردوستان) احتیاج نا‌کا نه‌ریتری
هنوسین . خو مصرعی چواره‌میش ه‌بیج معنابه‌کی تیاناییم ؛ چون‌که
(اوردووگای آلوز) به معنای اوردووگابه‌که که له خویا به‌بوو
تیکچونی ، اینتر له نیکدانا چه هوزهریکی نیدابه ؟ .

لهمهش رباعی پینجههه —

وهك مورهی شه ترنج ناگری آسایش
 لهو پیاوهی خوی کرد به درو آرایش

چونکه ههر وضعی که تو لی بدوی
 لهی موضوعت بو بکا باجایش

دهستم داوینت کاکای مه زنگوری لهم رباعیه دا چه نیازو
 مه به سیکت هه به ، توونی خوا له گهر بومان دهر نه خهی ، جاری
 له یاری شه ترنجا موره نی به ، وه مورهش آسایش هه به له بی
 ههر به لایه کا بگویی ، سا یا له ههر بهك ، یا له ههر دور یا له
 ههر سه یا له ههر چوار یا له ههر پینج یا له ههر شهنه نیشینه وه
 ایتر بوچی آسایشی نی به ؟ جگه له وهش له گهر لیم بیوری نه توانم
 بلم لهم رباعیه کم و زور هیچ معنایه کی تبا نی به و کس تی ناگا .

وا له مجاره (له دیوانی مه زنگوری) مان خسته پیش چاوی
 خوینده وارن مه به سپهتمان ته نه اصلاح و ریگا نشاندا نه هیچ
 آمانجیکی ترمان نی به ، هیوامان هه به بتوانین لهم لهر که دا که
 گرنومانه ته تهستوی خومان کم و زور خزده تیکی شعرو له دیوانی
 کوردی به چی به بین وه ههر وه کو له پیشه وه ورتومانه گوپی ناده به
 توانج و بلاری هیچ کس ، خلق چی لهی پیل ، ایتر دهس له دهس و
 قومت له خوا .

چپروکی نم مانگه

يامنه ، ياهوقه نده منده ، نده هوقه

سليمانی . سلام

مهلا محمود له لادی له دایک بو ، لهوی خویندی گهوره بو ،
 بو به مهلا ژنی هی نا شارستانو بازاری نه بی نی بو کربنو فروشتنی
 نه نه زانی . ملاژن ووتی نیمه هرگبز ده وه له مهن نابین ؛ چونکه
 توخوت ناچی بو شار شتومه کان بو نا کری هاوماله کان به گران
 بومان نه کرن ، نیمه ش هه تادی بی لاتوی هه ژارو مالویران تر نه بین .
 مهلا هه مو له شی لی بو به گویی به راستی دلی دایه آموزکاری مهلا -
 ژن . مهلا بریاری دا ، خوی له گهل کاروانا چو بو شار که هه رچی
 پیوست و کلوپلی هه به به دل و دایه ن به دهستی خوی بی کری ،
 پیوسته کان (۱) خه نه بو مهلا ژن (۲) سه ییل (۳) خام بو کراس و
 دهر پی (۴) کلاش بو ماموسا ، پاره ی نابنه نه کی باخه لی له گهل
 کاروان (شهوی گرت به دهه وه) ملی ریگه ی گرت روی کرده
 شار ، له ریگه دا وورده وورده له بهر خو به وه سه و دووی دلی
 خوی نه کرد : اهم جاره هم شتانه زور هه رزان و باش نه کری و
 دلی ماموساژن دینه جی دلخوشی خوی نه دایه وه هه لاکي

نه‌حه سایه‌وه گه‌ز گه‌ز بالای نه‌کرد، گه‌بشنه شار شه‌و بو بازار و
 دوکان نه‌ما بو شه‌و له‌گه‌ل هاوری‌کانیا له‌خانا مایه‌وه باوه‌رمه‌گه
 ماموسا له‌بهر ای‌کمدانه‌وه وه‌نه‌وزی دا‌بی، به‌یان زوو چوه‌وه بازار،
 ماموسا هه‌ول‌جاره بازاری نه‌بی له‌به‌ند و باوی کرینو فروشتن ته‌قه‌ی
 سه‌ری دی، هه‌رلادی دی دیوه که له‌وی نه‌ما آ‌گاداری کرینو
 فروشتنی گه‌تم، رون، برنج .. نه‌م جوړه شتانه‌به که هه‌موی به
 «من» یا به «هوقه» نه‌فروشری هه‌ول‌جار و بستنی خه‌نه‌ی ماموستا ژن
 بکری گه‌بشنه به‌ردوکانی خه‌نه فروشی چاری به‌خه‌نه کهوت دلی
 گه‌شایه‌وه چاری روون بو‌وه ده‌سپکی به‌و ته‌نکه ریشه‌دا هی‌نا
 که تازه قه‌له‌می کرد بو به‌دل سوپاسی به‌زدانی کردو روی کرده
 دوکان‌دار ووتی: مه‌نی خه‌نه به‌چهن خاوه‌ن دوکان به‌زه‌رده -
 خه‌نه به‌کوه ووتی: یا به‌بخه‌نه به‌مه‌ن نی به‌مه‌لا (به‌بی تیا
 وه‌ستان) که‌وا بو هوقه‌ی به‌چهن؟ خاوه‌ن خه‌نه دای له‌تربقه‌ی
 پی که‌نین ووتی نه به‌مه‌نه نه به‌هوقه مه‌لا چه‌په‌سا ۱. ووتی چون
 چون؟؟ نه‌ی ایشا الله به‌چی به‌؟. خه‌نه فروش ووتی: به‌کیسه به
 مه‌لا توزی سه‌ری سورما ووتی باشه کیسه به‌ک خه‌نم به‌ده‌ری خه‌نه‌ی
 کری پاره‌ی دا ملی شور کرده‌وه به‌بازارا رو‌بشت گه‌بشنه دوکانی
 سه‌پیل فروشی ره‌ق راوه‌ستا روی کرده خاوه‌ن دوکان ووتی:
 کیسه‌ی سه‌پیل به‌چهن؟ سه‌پیل فروشی قور به‌سه‌ر (ده‌می داچه -
 قان) واتی ووردما، زه‌ق زه‌ق رووانی به‌مه‌لادا (له‌ته‌وقی
 سه‌ر به‌وه تا که‌له‌نه‌گوسی پی به‌چه‌په‌سه‌انه‌وه سه‌رنجی دا

نی وورد بووه) ووتی با به سه پیل چون به کیسه نه فروشری ؟ مهلا
هیچ دانه ما ووتی : هوقه ی به چن ؟ دوکان دار هر دوو ده سق
بان کرده وه سه ری هه لبری نأشای طاسمانگی کرد سه ری داخسه نه وه
روی کرده مهلا ووتی : کی به هوقه به و چون به هوقه نه فروشری
ماموستا هیچ عسکی نه ما که هر مهن ماوه ، ووتی : کوا بو مهنی
به چن کابرا توزی ناو چاوی گرز کرد ووتی : — با به سه پیل
به دانه به ! مهلا ده سی هه لقرچان ملی نا به لاه ، نأشای کابرا و
سه پیل هر له نوی کرده وه ووتی بلم چی باوایی قه ی نا کا دانه -
به کم سه پیل بده ری ، سه پیل کری مهلا به توره ی رویش که بشته
به ردوکانی خام فروشیک راوه ستا روی کرده دوکان دار به هر -
به سق ووتی : دانه ی خام به چن خام فروش (به بیگه نینه وه
رووی کرده مهلا) ووتی بنه خام چون به دانه نه فروشری کتور
مهلا ووتی کیسه ی به چن خام فروش ووتی کیسه ی چی ؟ ؟ ؟
مهلا ووتی : هوقه ی به چن خام فروش سه ری راوه شان ووتی :
به خوا سه برت زور خوشه ، له کوی وه هانوی به هوقه ی چی ؟
خام به هوقه نه بیستوه ! ! مهلا له پاش نه م شهره ده نوکو زه دو
خورده هیچ گومانی نه ما که خام به (مهن) ه ؟ چونکه هر
مهن ماوه ، ناچار مهلا ووتی کوا بو مهنی به چن وه چن مهن
خام به شی کراسو ده ربی من نه کا ؟ دوکان دار دای له هاری
پی کنین چو به تکه وه بی نی بو خوارده وه کدوت به گازی بفتا
لوچی لی برا نه ونده بی کنی زانی کرد لهم به روله و بهر پرمه پرمی

پی گنین پهیا بو . مهلا سهری سورما بو ، له بهر خوبه وه بوله
 بولی بو ، پی بهرو دووای برا بو ، نه بگوت گویا نه مه چی
 پی ؟؟ . دوکان دار به دم کولی پی گنینه وه ووتی بابه خام به
 گز نه فروشری . مهلا درش داما پیری نه کرده وه تف له ده میا
 ووشک بو بو ، ناچار رووی کرده خام فروش ووتی : —
 قهی ناگا باوایی بهلام یا خورا مه مهله کنی وا ویران
 پی ، باشه باشه بهنی کراسو ده رپی بهک خام
 بهدیری (۷) گه زخامی بو پیوانه کرد دای دری وونی موباره ک پی
 مهلا ووتی نه والله خورا موباره کی نهکا ولیم به چه مه ر پی ،
 پاره ی خامی دا ، خامی وه رگرت لوزلوز به بازارا گه را زور به
 توره ی نمشای تم بهر نه و بهری نه کرد هتا نوشی دوکانی کلاش
 فروشی بو له بهر ده می دوکا نه گدا وه سنا نمشابه کی کلاشه کانی کرد
 روی کرده دوکان دار ووتی کی گهزی کلاش به چهن و چهن
 گهز کلاش یا خود کلاشی چهن گهزی به پی من نهکا .
 کابرا چو به تاسه وه نمشای ره نهگو روخساری مه لای کرد ییاوبکی
 باکو نه میز که لوبهل خارین ریش قلم کراو چاوو بروو رهش
 هبج له شیت ناکا نه مه چی به ؟ وونی کلاش به گهز نی به ومن
 نازانم چهن گهز کلاش بهشی تو نهکا . مهلا ووتی : پی
 ناوی کیسه ی به چهن ؟ دوکان دار ووتی : کوره کابرا گهزی چی
 کیسه ی چی ؟؟

مهلا وه کو روزی رهش داما هانه گو ووتی : سا هوقهی به چهن ،
 مهنی به چهن ، دانه ی به چهن ، خوا مالتان ویران کا شقم برد به

دهستانهوه کلاش فروش نماشای کرد کریار زور توره بووه بهله
 پینگی لی بدهی شوق نهبا نهی ویرا نهه بکا درپژهی نه دایه
 له کورتی برهوه به هیواشی له سهرخو وونی : - چاره کم کلاش
 بهجوته . مهلا سور دا گیر سا بو کف کهوتبوه لا له غاوهی توره بوو
 سهری بهرز نه کردهوه نماشای چهوای نه کرد دیسان سهری دا
 نهخت نهام لاو نهولای خوی نهروانی نه یگوت : « لا حول
 ولا قوة الا بالله » . بهخووا مهمله که نیکی بیسه سهری کن :
 کلاش بهجوت ، خام بهگهز ، سهیل بهدانه ، خه نه به کیسه
 نهفروشری ، هیشتا (مهن و هوته) ناویان نه ها تووه مهگر هر
 خورا بو خوی بزانی نه مانه چی تریان له ژبر سهرا ماوه ، من
 لی بومهوه نهجانی خوم دا قور به سهر نهو که سانه که توشی نه بی
 به توشی نه مانه وه ، جاهیلیکی نه خوینه وار نه مانه ی چون بو ره وان
 نه کری و چون سهری لی دهر نه کا تو بی (مهمله کهت بو ویران
 نابی نهام هه مو سهنگهت نیادا بی) رووی کرده کابرای دوکان -
 دار وونی نهی ابوه (مهن و هوته) تان نی به چی تان لی کرد
 بو له ناوتان بردن خورا له ناوتان با ، دوکان دار وونی : چون ؟
 چون نیانه بهلی هه مانه ا مهلا : کووا له کوبن بوچی دانات
 ناوون و مامه له یان پی ناکن چی تان بهدهستهویه هه مو کس
 نه بزانی سهری لی دهر نه کا راستوره وان شقی بی بکرت شقی پی
 بفروشن کلاش فروش پی که نی وونی تو نایزانی دیاره زور
 نهشاره زای . - مهلا بهتون بونهوه - بهلی بهلی من بهکولی علهوه

نایزاعم بهلام نو بهم گهلو قنـگـتـهـوه جووانی نهزانی ۱؟ کابرا
 نهمه چون نهبی و نهمه گهی مهمله کنه شاریک که (قاعدة کلیة) ی
 تبادا نهبی بو ویران بون باشه نهی نابی ایوه - بو نیمه نهأ -
 ههر بو خوتان بی، سهبری که «توبه جوت و نهو به گهز، نهویان
 بهدانه، بی ته مبز * لابه ره کیسه و نه مانه هوقه وو مهن بینه ریز .
 نه مانه به قیاسی (منطق) و به فواعدی (نحو) هموی غلطه
 مالتان ویران بی (شاذ) بهک، شاذ دو، شاذ سه . . . همو
 قاعده کاتان سهراپا شاذه هیچی له هبچیان ناکا پیار له داخا شق
 نهبا فیاستان بی نتیجه هموی شهلو گیره حال له دورو فقره بهدور
 نی به اشیا له گیتی دا یا تهره یا ووشک تهر به هوقه ووشک به مهن
 بی کرن و بی فروشن برابه وه . ههر لهو کاتهدا که مهلا نوره بووه
 به (فواعدی علمی) به دلایل کابرای دوکان دار له چه وتو گیری
 ساتو سهودا کرینو فروشتن نی نه گه به نی ژنیک به عه باو به چهی
 ره شه وه نون وتول خووی پی چاوه ته وه هاته بهر دوکانه که سه ری
 داخست به هیواشی له ژبر لیوه وه ووتی : که لهی شه کر و قالی صابون
 به چه ن، مهلا واقعی وور ما پی بی بهرو دووای نه ما له جی ی خوی
 بو به بهردی ردق راوه ستا نه طاسمانگک هلی نه کیشا نه زهوی
 قوتی نهدا ناچار روی کرده یاساولی رهش (زن) ووتی آفره نی
 دیوی درنجی چی بت ؟ نه گهر خونت شاردوه ته وه بوچی دپته -
 ده ره وه نه گهر دپته ده ره وه نه هم رهش پوشیه و سهرو بوتلاک
 داپوشینه ت له چی ؟ کچی بوچی ایشوکاری خونت تهرک کردوه و

بهم تاریکی ناراستی بهوه تی کالی ئەم ئەیشو کاره ئەبی وادیاره تو زور
 گهروک و سهربه دهروهی تو بهفیل سهرت داپوشیوه ئەگینا
 چون که له وقالب فیربوی آخو گهز ، دانه ، جوت ، کیسه
 - ئەزانی ژنه سهری سورماله بهر خویبهوه ئەمه چی به چی ئەلی ؟
 ناچار ووتی بهلی ئەیازانم ، ملا تاسی برده و ووتی وادیاره ئەم
 شاره ویرانه ژنو پیاوی نیکرا سهری لی شیواوه له
 قاعده کولیه ، له قانون ده چوون چاره م نیسه
 تا زوو سهری خوم هه انگره پی به کم هه به بی کم به دوو ناوی
 خوای لی بینم له ناویان ده رچم هه رچی بی لادی که باشه ئەگینا
 منیش سهرم لی ئەشیوی له مه خرابترم به سهر دی ، فهرمو ، سهر
 ئەهینمو سهر ئەبم نازانم مهن هواته - خرابه یان چی به ههزار
 سهه دنیا به سهر به کوره ایشوکاری خوی پی چی به چی ئەکا لیره
 بوچی شاره و نهوه ، هه ی هاوار ئەوا به جاری (قاعده کلپه) ئەما
 نه ونا و ایشوکار له سهر ری و چی راستو ره وان نی به ئەم هه مو
 خویندو ده رزو ده و ره بی که لک بو ، نازانم شتی کهنه ی کیسی
 یا نه ی پوی چون ئەکرری چون ئەفرو شری ، کوره چون ؟ به چی
 ئەبکری ، به لی به لی گو تره کاری به ، به خووا و اچا که تانیم تیا ماوه
 تاپم به ئەکا سهری خوم هه انگره بوی ده رچم ، شاری چی ؟
 شارهاریان لی ناومه وه ! ..

ماوبه تی

محمی

فائی ہوشیار

له سلجانی وہ دہرہ وہ دعوا وەر ته گری

سینه‌مای صلاح الدین ولا معملی سوکلا و سیفونی قزاز

له سلجانی

هاوکارانی قزاز به ناوی « صلاح الدین » دوه سینه‌مایه کبان
له سلجانی دان‌اوہ ، مه‌کینه‌کی تا بلی به‌هیز و ده‌نگک
سافه و هه‌مو جوړه فیلیکی عه‌ره‌بی ، اینگیلیزی و هندی تیا نیشان
ته‌دری له آزایی ، دل‌خ‌ازی و بی‌کین به‌م نزیکنه له‌سهر
مودیلکی تازه له شوینکی فینک و خوشا به‌نی هاویندش دروست
ته‌گری ، ته‌وی شه‌ویک بیته ته‌م سینه‌مایه ایتر شه‌وبوری نا‌کا .
ته‌م لاوانه بو به‌رز کردن و پیش خستنی وولانه کبان هه‌ر به
سینه‌ماوه نه‌وه‌ستاون ، مه‌کینه‌به‌کی گه‌وره‌شیان هیناوه بو سو‌ده‌و
سیفون دروست و کردن و ایستا خراوه‌ته ایشه‌وه . ته‌وی سهر -
کارتنی وولاتی لا پی‌وبست بی له یل‌برده‌دانی ته‌م جوړه ~~کرده‌وانه~~
دوانا کوی .

باورپی گراوہ کانی گدلاویژ

له

سایانی : عمر قهزاز و ابراهیم ملا مارف - له جادهی تازه .
سنه : شهاب الدین محی : ادارهی دارائی
کر کوک : ملا خورشید : مزگونی قاضی له گهره کی
حلهواجی .

ههولیر : حسین مختار : مکتبهی شمال .
تاران : ابراهیم وکیل : دانشگاه حقوق . سالی سه
خاقین : عبدالعزیز نورمحمد .
کرماشان : ابراهیم نادیری : خیابان سپه . سلمان خادم .
زاخو : حسین حاجی رشید
عمادیه : یونس امین آمبدی .

رواندز : علی عبدالله - مکتبهی پیشکوتن .
کر اسحاق : همان عونی حاجی ملا
هر کس ایشکی نهی له لایهن نهوهوه که پارهی آبونه بسدا
یا ناوونیشانی بگری یا بی به آبونه له وولاتی خویره راسته و
خو نه شویانهی سهروه آگادار بکا .

کتاب لایویر

رم ژماره ۵ یه را : ژماره ۸ - سالی ۵

گورانت ناجی عباس
ریسی نه جات صدیق : مجتهدی
ووتاری تاریخی حسن فهمی بگک
آگاداری زمان شیخ محمدی خال
دیوانی که لایویر
له د ره به کیته ووه عونی یوسف
دوو فرمیسک عبدالقادر قزاز
تهی ووه ابراهیم نادری
آوردیکی پاشه ووه نجیبه حسن
لی کولینه ووه ره خنه گر
چبروکی ژماره ن . ا
وه گه لی ناسی خوشی تر ته خویننه ووه

ناوونیمانی گه لوویژ

بغداد - شارع الرشید : عمارة الدامرجی : آپارتمان - رقم - ۵۰ -

مدیرى اداره ونو-هین :

عماد الدین - جبارى

مدیرى مسؤل - محامى فائق توفیق

- آبونہ -

دینار	فلس	
۱	۰۰۰	آبونہی سالانہ بو ھەموان
		« بو مەلای مزگەرت و قوتایان ۵۰۰
	۸۵	دائەى بە
		آبونہ بە ناوی مدیرى اداره وە ئەنیرى
		پەشەکی آبونہ ئەن بەدرى

محامى

برهان جاف

لە سايمانى وە دەره وەى ھەم جوړه دعوايەك ئەگرى

محامى

رشید باجلان

لە خانقین وە دەره وەى ھەم جوړه دعوايەك ئەگرى

گۆڤار

گۆڤاریکی ئه‌ده‌بی و ئه‌قافی مانگی کوردی به

ژماره — ۸ — سالی — ۵ — آب ۱۹۴۴

گوران

— ۴ —

أدبیاتی نوسراو به زمانی گوران

به قه‌له‌می

ف . مینورسکی

» ئه‌مه به‌ئێ دووه‌می ووتاره نایا به‌کی روزه‌لانیه‌وانی
به‌ناوبازگ (ف . مینورسکی) به‌که له هلاو کردنه‌وه‌ی
ده‌بستانی لی کولینه‌وه‌ی روزه‌لاتی و آفریکی دا نوسبو به‌ئێ . « ۱ »

(1) Reprinted from the Bulletin of the School
of Oriental and African Studies University of
London , Vol . X I , Part 1 , 1943 . PP . (75 - 103)

سو پاسی بی پایتم بو شاعری به ناوابانگت شیخ سلام احمده که
له تفسیری شمره کان و دهره بنانی مه عنای که کان زور
یاربهی دام . «

نامی هباسی

ابستا هر هه وهنده مان بی ته کری که به کورتی (ادبیات به
زمانی گوران) بجه بنه بهرچاو . هه ندی جار ناوی شاعر و نوسه-
ره کان نه زانین ، به لام تاریخی ژیا بنیان و سالی هاتن و سردن بان مان
لا معلوم نه . له پاشان جیا کرده وهی شیوه کانی گوران قابل نه .
چونکه ادبیاتی گورانه کان به چند شیوه یکی مبهمی تیکه لا و
نوسراوه . به هه ورایی نه لین (گورانی چرین) « ۱ » .

له نئو نوسندا ته نیا کتیبه دیکه کانی (اهل حق) نه زانین .
کتیبی دینی (سه رنجام) که سالی ۱۹۱۱ ده سم ککوت و له فارسیه وه
ترجمه کرده روسی ، به زمانی گوران چند جمله یکی تیدابه .
(حاجی نعمه الله) ی مؤلفی کتیبی (فرقان الاخبار) نهی ، « به
زمانی کوردی رساله ی تحقیق م نوسیه . ، من وا گومان
ته کم که مه بهستی له کوردی زمانی گوران بی . چونکه له
چیکایی تری نهی کوردی زمانی رسمی سلطان (سواک) بوه .
اچه نه زانین که سلطان سواک به زمانی گوران قسه ی کرده :

(۱) نه وه که نه نیا هه ورایی به لکو بهنی گوران و سوران به
نشد ووتن نه لین « گورانی » (ن ۰ ع)

و عبارت‌هائی کوردی که خستوبه‌ته ناو (فرقان) هوه بپشامان
 نه‌دا که به زمان گورانن .
 ادبیانی شمیری گوران سه نوهه : شمیری قصصی (چبروکی) ،
 شمیری غنائی و شمیری دینی . نهو بارچه شمیرانه که له خواره‌وه
 نویسمه سالاری گوران پی نویسمه‌وه که سالی ۱۹۱۷ له تاران
 فی کرا بو و نهو کتیبه دهس‌خه‌تانه که له خواره‌وه باسی نه‌کم
 بن له موزه‌خانه‌ی به‌ربنانهن ، یان خوم به دهسم که‌نوهه .

— ۱ —

شمیری چبروکی

۱- کتبی خورشیدی خواره‌وه

نه‌م کتیبه باسی عشقی خورشیدی نه‌کا امیری وولانی (خواره)
 به (خه‌رامان) ی کچی پاشای چین . مؤلفه‌کی نازانراوه‌کیه .
 وا گومان نه‌کم که له سه‌ره‌نای قرنی نوژده‌هه‌ما زیبابی . نه‌م
 شمیرانه‌ی خواره‌وه اول قافه‌زیککی خورشیدی که بو (خه‌رامان) ی
 ناردوهه .

قه‌له‌م گرت وه دهس به‌هروزی سه‌ه‌روهه

نویسه‌جا جوو نازداری کیسه‌وهه

سه‌ه‌رنامه وه آوته‌لا انشا کرد .

اول اسمی زان مشکل‌گوشا کرد . (۱)

(۱) وه دهس = به دهس ، جوو = جواب ، سه‌ه‌رنامه =

سه‌ه‌ری قافه‌ز ، آوته‌لا = زه‌رکفتی آنتون ، مشکل‌گوشا =

۲ - له بلی و مه جنون .

أوله کی نه مه به :

واحد بی چوت حی بی همتا
 بیان وونم که هوانه کی (مه لولو) (۱) بوه و گورانیکه
 خه کی (گه هواره) بوه همتا سالی (۱۸۷۵ - ۱۸۸۵) زیباوه .
 نه شمره ی خواره وه اولی حادثه که به :
 کوچه شهو مه بل کرد به ک شهو امیر شاه

= حلال المشاکل ، خوا . شیخ سه لام نهلی : به هر روزی رفیقی
 خورشید که شازاده ی (خه تاو خه تن) بوه ده ز گیرانی (قه مه رناز)
 بوه ، و قه مه رناز لای سه لسانی دیو امیر بوه . خورشید سه لسانی
 له ریگا گوشت و قه مه رنازی به سه لسانی برده وه و نسایمی
 به هر روز و که سوکاری کرد به هر روز شهرانی کرد که همتا خورشید
 به وصلی خرامان نه گاه قه مه رناز له و حرام بی . له بهر نه وه به
 خوبی قافله ی نجاریه وه چو بو چین . لیره دا معنای شمره کان
 نه مه به . به هر روز له باتی خورشید قه له می گرتنه ده سته وه جوابی
 قافله ی نویسه وه بو خه رمان که بی نهلی نازداری کشور به معنی
 نازداری و ولاتی چین . سه ری قافله کی به زه رکفتی آلتون
 نه خشاند و له پیش هه و شتیکا ناوی خوی نوی .

(۱) شیخ سه لام نهلی : لام وایه (مه لولو) نه (مه لولا
 ومله و خان) ی شاعری مشهوری گورانه .

مهبله له بلی داشت دوزخای له بل کرد
 شه و کوچه ساره ی دهشته دوجیل کرد
 جارچیان جاردان وه - وکی شاهه
 بو ابله نه - شام بی سپاوه (۱)

۳ - خمروو شیرین .

نهوه له گهی نه .

نهوه قسمه ی گماوه وا دهس بی نهکا :

گشت و پهبو حال بهدل گرانی .
 نهوه ی خواره وه باسی له دایک بونی (خسروی پرویز)

نهکا :

مولوده موجود به کامو وابه
 سوپوردهش وه دهس دایان و تابه

(۱) شیخ سهلام نهلی راستی نهه شعرانه وابه :

کوچی شه و مهبل کرد کوچی شه و مهبل کرد
 بهک شه و عارشا کوچی شه و مهبل کرد
 مهبل له بلی داشت دوستاخ مهبل کرد
 شه و کوچی صحرای دهشتی دجیل کرد
 جارچیان جاردان به - وکی شاهه
 به ابلو نه - شام تیپو سو - پاوه

داشت = کرد دوستاخ = قافله ریکه خستن تیپ = بلوک

سوبا = له شکر .

پسپاناش وه بهرگك والهى بو عامه
 پروهدهشش دان به شهدو شكر «۱»

۴ - فرهاد و شبرين :

لهولى لهمه به :

به پردهى غيب بنى عبب پروده رده
 كپرو خهت شفات نام نه كرده

لسخه كى من ناهواوه و له گاه آخرى قرن ۱۹ م . شبرين
 له چينه بيستون و لهلى :

بشنه و چه شبرين دلدارى ديارين
 هواى فرهاد كورد به نصري شبرين
 جفا كيشى و بش آوره ردهش وه ياد
 بنا كرد ويوو بوينو فرهاد «۲»

(۱) كام = مقصد . سه و پرودهش = سپارد يان ، والهى بو -
 عامه = قوماشى بون عه نه ر .

پروهدهشش دان = پروده رده يان كرد .

(۲) بشنه و = بهى ، ديارين = كوئ ، له جفا كيشى
 و بش = جفا كيشى خوى .

آوره ردهش = هيناي . بنا كرد = آرزوى كرد ، ويوو = بيت .

بوينو = بيينى .

۵- بارام و گوله نام :

ٲه‌مه باسي سه‌رگوزه شقی عشقی (بارام) ی کوری ما-کی
(کشور) ٲه‌کا له‌گه‌ل گوله‌ندامی ٲه‌میره‌ی چین . له ٲه‌ولی قرنی
نوزده‌ه‌می میلادی نوسراوه .
سه‌ره‌گی ٲه‌مه‌یه :

ج-ع-ع-شقی یاوه‌ر مه‌جوشا چون به‌رق
ج-ه‌دل مه‌کیشا ناره‌ی وینه‌ی به‌رق (۱)

۶- هفت خوانی روستم :

ٲه‌م شعرا‌نه باسی غزواتی روستم ٲه‌کا له ما‌نز-داران .
ٲه‌وله‌گی ٲه‌مه‌یه :

به‌نامی بی‌چوون به‌ٲه‌ئای به‌ترین
پادشای بی‌باک‌ی جهان آفرین «۲»
من شعرم بیست به‌ ناوی (روستم و دیوی سفید) که ٲه‌بی
بسی حادثه‌یک بکا له حوادثی هفت خوان .

۷- سه‌راب و روستم :

۸- جهان‌گیر و روستم :

جهان‌گیر کوری روستمه . شه‌رو ده‌واکانی عبارته له بیره -

(۱) یاوه‌ر = خوا ، جه = له ، مه‌جوشا = ٲه‌جوشا

چون = وه‌ک . ناره = هه‌ناسه

(۲) بی‌چوون = خوا . به‌ترین = چا‌ک‌ترین .

وهری شهره کانی سهرابی برای . نسخه ییکی ختم به دهه سه و دهه
له وه مخق خوی له (زهاو) کریم . سهره گای نه مه به :

ابتدای نهول به نامی بزبان
آفرینه ندهی الم و جن و جاز
نهر بدهی توفیق حی لاینام
شهمه ی بواچم زو داستانی سام
زبه ده سهراب شهیدی خنجر
روسنم زه جران ویش کرد ده ربه ده (۱)

۹ - کتابی خاوران :

نهم کتبه له شکلی نهفته باسی حوادثی شهرو ده-وای
حضرتی علی کوری نه بی طالب نه کا . مثلا بهم شمرانه ی خواره وه
باسی کوژرانی سلسالی دیو نه کا :
شای مهردان چه خه و کرده شان بی دار
هاله که سلسال ویش گهردهن اظهار
نه کرد مه دارا امیری گوزین
شی نه بهی سلسال لهونه بی دین «۲»

(۱) شهمه ی = بعضی ، بواچم = بلیم . سام باپیری روسنم
باوکی زاله . ویش = خوی .
داستان = حکایت ، چپروک .
(۲) کرده شان بی دار = خبرداریان کرد ویش
گهردهن = خوی کرد . شی نه پهی = رویشت به دووی

۱۰ - کتابی محمد کوری حنیفه :

ثم کتبه بامی چبروکی محمد کوری علی کوری ابی طالب و
 «مهوله» ی حنیفه ی خیزانی نهکا. آخری کتبه که مهله به : «کتبی
 محمد حنیفه به زمانی گوران نهواو بو که امی مدحبات و شهری محمد کوری
 حنیفه نهکا. له شهبانی سالی ۱۲۲۸ ی هجری نوسراوه ، که نهکا
 (آب ۱۸۱۳) . سه ره کی مهله به :

له پاش بسم الله

یا خودای رحمان یا خودای رحمان
 یا خودای سر پوش سنار و صبور

۱۱ - نادر و توپال :

من به یستن زانیم که کتبیکی واکه به بامی شهری نادرشاه
 نهکا له گهل توپال عثمان پاشای آزا سالی ۱۷۳۳ بزرک
 دهوروشتی زماو . www.zheen.org

۱۲ - جه ننگنامه ی شمزاده محمد علی میرزا له گهل که بیا پاشا
 ثم کتبه (میرزا کرندی) نوبوبه تی : بامی به رزی سه ر
 گوته کانی حاکی کرمانان امیر علی میرزا نهکا له سه ر که هبه داود
 پاشای بغداد له حزیرانی ۱۸۲۹ . (ریج) له کتبه کی جلدی
 دووم لاپره ۱۸۴ بامی نهکا . ثم شهبانیش له دهوروشتی
 زهواو وانع بوه .

۱۳ - جه ننگی مهلخ با آتش مهلوج (۱)

(۱) مهلخ = کوله ، آتش مهلوج = عه پنه مهل

نهمه شمربکی پالوانانہی پی کہ نینی بہ لہ بینی سکولہ وطبری
 (آئینہ مہل) کہ بہ فارسی پی تہ لین (آتش مہلوچ) بہ کوردی
 (آہر مہلوچ) بہ عربی (سمرس) . مؤلف معلوم نیہ ، بہ وہی
 کہ تاریخی ہجووی کوالہ کان سالی ۱۳۰۰ = ۱۸۸۲ بوہ تہ بی کتیبہ کہ
 پاشتر نوسراہی . اہم نسخہ دہس ختہ کہ دہسم کہ وتوہ (۷)
 لاپرہ بہ . ہر لاپرہی (۱۵) دیرہ . سہرہ کی تہ بہ :

اول ابتدا بہ ناوی کریم * فضلہ بم اللہ رحمان الرحیم
 جہنگی آئینہ مہل چہنی شای جراد
 بوواجون یاران خم بدہ بن وہ باد
 زسنہی ہزار سہ سہ ہزار با سکہ متر
 بہ یابی مہلوخ گہورہی بد نظر
 مواکی گہرمہ سیر نا شہری ہر سہ داد
 وہ سہوزی خوریا گہردش دان وہ باد (۱)

* * *

— ۶ —

شہری غنائی = شہری گورانی

لہ موزہ خانہی بہرتانی کومہ لیکہ شہری دہس ختہ ہدیہ لہ

(۱) بوواجون = بلین ، چہنی = لہ گہل گہرمہ سیر =
 گہرمیان خوریا = خورا . گہردش = نوزی ، گہردش دان
 وہ باد = نوزیان داپہ با .

زیر ژماره‌ی زنجیره‌ی (شرقیات ۶۴۴۴) که شعری ۲۷ شاعری
 نبدایه و هه‌مو له بیش ۱۷۸۸ ی تاریخی نویسی کومه‌له که ژیاون . وا
 له خواره‌وه به‌که به‌که ناوی نه‌و شاعرانه و چند شاعرکی تر دینین .

۱ - محزونی : نه‌این کاتب بوه له عصری خسروخانی به‌کم
 والی آردلان که له سالی (۱۶۹۸ - ۱۷۰۴) = (۱۷۵۴ - ۱۷۱۹)
 حوکی کردوه .

۲ - شیخ احمدی نهختی :

خه‌لکی هه‌ورامانی تهخت بوه . نزیك سالی ۱۶۴۰ م زیاره .
 ۳ - محمد قولی سلمان ۴ - میرزا ابراهیم ۵ - مولانا قاسم
 ۶ - یوسف یاسک . به‌قسه‌ی سعیدخان نه‌م شاعره خاده‌می (۱) خان
 احمدخانی آردلان بوه . نه‌م والیه به‌ناوبازگه زور جار له زه‌مانی
 شاه عباس و شاه صفی ناوی نه‌یزاروه . زکینبی طاهم آرا لاپه‌ره ۷۶۲ ،
 ذیلی طاهم آرا (طهرات ، ۱۳۱۷ لاپه‌ره ۱۹۵ ، ۲۸۸) . نه‌م
 والیه له شهری عراقا اشتراکی کردوه . به‌لام له پاشان رای کرده
 لای عومانه‌بکان و سالی ۱۰۴۶ = ۱۶۳۶ له موصل وفانی کرد .
 فرقه‌ی ابراهیمی جماعتی (اهلی حق) تقدیسی نه‌کن و به‌به‌کی
 له متجسمه‌کانیان دای نه‌نین .

(۱) له پاشان آغاکی کدوته شهبه‌وه که ده‌می له گه‌هل ژنه‌گی
 تی کلا و کردوه (که ناوی کوله‌زار خانمی کچی شاه عباس بوه) و
 به‌زیندوی خستویه‌ته ناو چینی دیواره‌وه .

۷ - شیخ لطف الله . ۸ - مهلا طاهری هورامی ۹ - اباس به گک
 ۱۰ - مهلا فضل الله ۱۱ - حاجی علی محمد به گکی تبه کو . تبه کو
 منطقه بیکه له شرقی سنه . ۱۲ - مولانا فہرخی بلنگانی . ۱۳ - مهلا
 حافظ فرهاد ۱۴ - رضاہک ۱۵ - محمد تہمین به گکی - هورامی
 ۱۶ - شیخ یعقوب خان ۱۷ - اوہیس به گک ۱۸ - مولانا یوسف
 برای ، مهلا حبیبی کلان ۱۹ - شیخ حسن دہرہ ہردی . ۲۰ - عبد
 ۲۱ - عمر نزاری ۲۲ - شیخ مصطفی تہختی . ۲۳ - صوفی علی
 کوانی ، ۲۴ - شیخ احمد موٹی ، ۲۵ - لالو خسرو ، ۲۶ - شیخ شمس
 الدین درہ ہردی ، ۲۷ - اتاذ بیکابیل ۲۸ - خانہی قبادی له
 جانہ گانہ ، گتہ ماغای وابہ یان شیوہی گورانی بو تہدیات
 به کار ہینراوہ ، یان جانہ گان له وہختی خوبا به شیوہی گوران
 قسہ یان کردوہ .

۲۹ - مهلا مصطفی بی سارانی . خہلیکی دبی بی سارانی له
 منطقهی ژاوہرو له روزہ لانی هورامان . سالی ۱۷۶۰ و فانی
 کردوہ و له دبی (دوروہ) له هورامانی تہخت نیژارہ . مکنہ
 له گیل (ژمارہ ۲۲) به گکی بی سارانی دیوانیکی شعری به جسی
 ہشتوہ .

۳۰ - سیدی له سالانی ۱۷۲۰ تقریباً شورہ تی پہیدا کردوہ .
 به شیوہ بیک شعری نویسوہ کہ ایسنا نہ ماوہ . تہو پارچانہی گ
 سعید خان ہوی ناردم تہواو دیارہ کہ بہ زمانی گورانہ . بہ لام له بانی
 (ویم) ی گورانی (خوبم) استعمال تہ کا . دیوانیکی (سیدی) له

(ره زاو) هه به له هه ورامانی تهخت . به لام خاوه نه کای نهی هه پشت
لهسخه بیکی لی وه ره گبری .

۳۱- مه لا رحیمی تاوگوزی . خه لکی جوارویه . وادیاره
تاوگوزی له گهل جافا قواپیکی هه به . کایانیک و عقیده نامه بیکی
هه به . زمانه کای نیکه لاه (۱) .

۳۲- احمد به گی کوماسی : به مرئیه کای به ناربانگه که له
خواروه به دورو دریزی بابی نه کین .

- ۳ -

(شیری بینی)

(صلواتنامه ی خانهی قوبادی (۲)) نونه بیکی شیری شبی به
له مدحی حضرتنی محمد و امامی علی . تاو لهسخه دهس خه ته که دهسم
که وتوه سالی ۱۳۱۰ - ۱۸۹۲ نو ستر او قوین ۲۹ به بنی قیدایه که بره له

(۱) شیخ هلام نهلی : تاوگوزی منطقه بیکه له تضای هه له بجه و
شاعره که مشهور (مولوی) به . و مولوی دیوانی کی هه به دو جزه
نه بی . حاجی توفیق (پیره میرد) کردی به کوردی . جگه له وه
کنییکی عقیده نامه به زمانی فارسی و دیسان به کوردی و عربی
وو توبه نی که له لایهت فرج الله زکی مر بوانی به وه له مهر
له چاپ دراوه .

(۲) شیخ هلام نهلی قوبادی و باوه جانی دوو عشره بن هه رد و کبان
تقریبا به بهک عشرهت حساب نه کین . چونکه ره بسه کانبان =

اصطلاحاتی را که زور کم له گه‌ل کرده‌ستهی شیوه‌که ربك نه گوی .
 وا دهس بی نه‌کا :

یارب به حاجت زانی بی عه‌بیت
 به صری تقدیر چه علمی غیبت
 آنا فآاً ساعت به ساعت
 چه روژی ازل تاروی قیامت
 هر لحظه هردهم هر رو زیانه‌ر
 صلوات بو به نور پا کی به بغه‌مبهر (۱)

(عقیده‌نامه‌ی مه‌لا رحیمی تاوگوزی) که له سه‌روهه باسم کرد
 له عه‌بیتی بابه‌به . له مانهی سه‌روهه سه‌پرتر و جالبی دقت ا-بابی نویسی
 شعری مدحیه‌ی محمد کوری حنیفه‌به که له ژماره‌ی (۱۰) ی شعری
 چپروکی دا باسم کرد چونکه فرقه‌ی کپسانیه که له شبهه‌یه‌نی نه‌وبه‌ری
 گرتوه (یعنی طرفی کرده) به امامی دانه‌نین و هه‌ندیکبان چاوه‌ره‌وانی
 گه‌رانه‌وه‌بان کرد وه . سالی (۶۵ - ۶۷ = ۶۸۵ - ۶۸۷) مختاری
 نقفی به ناوبانگک له عراق هه‌راییکی هه‌اگیرساند بو یاریه‌ی مه
 محمد کوری حنیفه‌به . سالی (۶۶ = ۶۸۵) مختار کرا به والی
 حلوان بو نه‌وه‌که له گه‌ل کورده‌کان (زور احتمال کورده سفیه‌کان)

= دائماً له به‌ك طائفه‌به که احفادی حبیب الله خان . هاوینان نه‌چنه
 نیزیکی کرماشان ، زستان دینه‌وه حدودی عراق بو نیزیک ناحیه‌ی
 هورین شیخان و قضای هه‌له‌بجه .

(۱) بو = بی .

شهر بکا (دائره‌ی مهارنی اسلامی ج ۴ : لایه ۱۸۷) وا دیاره
 شعبه‌ی منصب له زغروسا بلاو بوه‌توره . و نهو گورانانه شهریان
 کردوه بو سه‌ندنه‌وه‌ی حقه‌ی خوراوی موالیه‌کان . له بابت شعری
 دینی گوران‌توره نه‌ی باسی نویسنه‌کانی اهل حق بکین .
 من گوتم که سلطان سوماکی دانهری نه‌م فرقه‌یه علاقه‌ی
 له‌گه‌ل گوران‌کانا هه‌بوه . به‌کی له شعره دینه‌کان به ته‌واوی ده‌ری
 نه‌خا که سلطان سوماک به زمانی گوران قسه‌ی کردوه . وه له پاشان
 که زمانی دینه‌که له آذربایجان بو به تورکی (خان‌الماس) به
 تورکی و به زمانی گوران شعری دینی نویسه‌وه . من چه‌ند شعریمک
 دوزیه‌وه به زمانی کونی گوران له کتییی (سهر انجام) که سالی
 ۱۲۵۹ = ۱۸۴۳ نوسراوه زور محمله (شیخ آمید) خاوه‌نی
 قصیده‌ی (هفتاد و دوکله) که له لایه له سهره‌تای عصری نوزده -
 هه‌مدا ژیبانی .

www.zheen.org

زورشتی دینی نه‌گیرنه‌وه به ناوی (کلام) . له لایه‌ن سیده‌کانی
 (خاموشی) به‌وه که ناوچه‌یان (توشامی) نزیبک (که‌هواره) به .
 (سیدروسنم کوری سید‌آیاس کوری سید‌براکه) ی به‌ناوبانگت
 هه‌تا سالی ۱۹۲۰ ما‌بو . شاعری نه‌م طائله‌به (ده‌رویش نه‌وروز) به
 که زور جار به خوی ووتوه : (که‌مترین سه‌گی بنه‌مالی خاموشی) .
 (تیمور قولی) ناوی کوری رضا‌علی لاویکی گوران و شاعرکی
 به‌د ناو به‌وه . خه‌لکی (بان یاران) نزیبکی (با‌با یاد‌نار) به .
 له ژیر رطایی (سید‌براکه) ی خاموشی ده‌ستی کردوه به شعر ووتن ،

بهلام له پاشان لادطای خوا بهتی و له ولایتی کرمانشان هه رایبکی گه وری بهرپا کرد . له لایهن حاکی طاهوه گپرا و سالی ۱۲۶۸ - ۱۸۲۲ اعدام کرا ئهم شاعره دیوانبکی ته وری هه ووه . که میک له پاش وفاتی (تیمور) لایبکی تر په پيدا بو به نادی (سه بغور) یا به (فتح) ولطای کرد که روحی تیمور چیره له شیره . وئله این ئهم تیموری دو - و همیشه دیوانبکی نویسه .

کلامه کانی دینی له شعری چبروکی وغانای جیاوازه بو . زور جار و بستراده له سهر يهك قافیه غزلیبکی درېژ بنوسری . بهلام کلامه کان زور عبارت بو له چهند بیتبکی شعر که له آخر هه بیتبک (ده وریک) تکرار کرا و ته ووه . کلامه کان له گهل ساز و تارا به گورانی ووتراره .

فرقهی املی حق باباطاهری شاعری مشهوری به ناواننگ به ولی و شبخی خویان ته زانن . له نسخی دهس خه نی (سهر انجام) ۱۳ راعی باباطاهرم دوزیه ووه و دوسته کانم له فرقهی املی حق ۳۱ رباعی تریان بو ناردم . هیچ گوان نه که زمانی باباطاهر خواصی زمانی حقیقی گورانات پیدشان نادا و شمره کانی له سهر اصولیک داناره که له لایهن شاعره شهبه کانی ایران ووه به کار هتراره .

ایره ووه شتیکی تازه نهی بلیم که دلسوزم سهد خان له کنیبکی گه ووه که دای ناوه به زمانی گوران ، دینی مسیحی شرح و تفسیر کردوه .

ماوبه تی

رَبِّي نَهْجَات و كِه و رِهِي

سنه : محمد صديق مجنهرى

له خویندنه وهی گه لاویژا هندی مقالات و ووتارم دی سکه
 بسی له به کیه تی به وه نه کرد ، زور زور له لام به بانی کی معقول و
 مقبول بو ، به راستی روحی شاد کردم ، غم و نهندوهی لا بر دم
 که له سایه ی رحمی خودا وه برا کورده کافان بیدار بونه وه و له
 خدوی غفله ندا چاویان هه ابر بوه وه چاک لیان معلوم بوه که بناغهی
 زبان و پایه و بنبانی مذهب و دین و آمانجی قهومی به کیه تی و
 به کدی به وه باعث هه و به دبه ختی و خراپی و سوکی و مصیبتیک
 ناریککی و نفاق و جهالته ، خمد بو خودا و وریا بونه ته وه ،
 به کیه تی و برابنه تی و دوستی و رحمتیان پایه و بناغهی بجاتی
 خویان و هه مو هاوشیره و هاو زمانیکان زانیوه وه به پک به ک حالی
 نه کن که له ژیر سیه ری ده ستوری بر منفعت و سروری « فاصبحم
 بنعمته اخوانا » شهوی تاریکی و دووری و توحش و جیای به
 روزی روشنی به کیه تی و به گانه گی برون ، ده ستیان به ده سقی به کوره
 داوه وه به زنجیری « واعتصموا بحبل الله جبملا ولا تفرقوا » هه مو یان
 توسلیان کردوه و آویزانی نه و زنجیره به هیزه بون وه ثباتی عقیده و
 پایه جی بونی ایمان نیشمان په روه ریان هینا و ته به رچاو ، هه مو یان و قا
 به عهد و درام و به رقراری له سهر قهول و وعدی خویان را گرتوه ،

آیهی وافی هدایهی « و اوفوا بالمهد اذا طاهدتم » نصب العین و
 مرامی خویان گهرانوه وه شهرتی دهوام و بهر قهراری وه ثباتی
 گهره بی و اقتداری خویان به توصل و تمسک به آیهی شهریهی
 « و تعاونوا علی البر و التقوی ولا تعاونوا علی الاثم و العدون » زانیوه
 واقتدایان پی کرده وه به زدانیکی زور فصیح و بولند له ههوه
 هاو خوین و هاو آینه کان بانگک نهکن و نه پارینه وه که نه بیت
 ههویان یکی بن و نه فرقه و جیایی ربی نه دهن وه به پیره وی آیهی
 وافی هدایهی « ان الذین فرقوا دینهم و كانوا شیماً است منهم فی شیء »
 بکین ، نه گهر ههوه براهاو خوینه کان نه مه بان هینابه بهر چاو وه
 بو به به کیک و به کیان گرت هیوای سهر کهوتنیان له ههوه مرام و
 آره زو به کدا ههیه « وما ذلک علی الله بعزيز » نهوفیقی خوم و
 ههوه هاو خوینه کام له خودا دا وا نه کام .

بنگهی زینی

www.zhezheng.org

سهر بازه گهنجه کورده کانی « حبانیه » له روی شعور یکی قوم
 پهروه ری و خوین پاکبانه وه مقدراری « ده دنیار و نهوه دو سه »
 فلسیان به ناوی یارمه نی دانه وه نارد بو « هزارخانه » کی سلپانی ،
 کومه لی سهر و کاری گری هزارخانه سوپاسیان نه کاوه هیواداره نه
 جوهره لاوانه له ههوه په رده ی ژبانیانا سهر فراهان .

باورپی کراوی

سلپانی

کومه لی یارمه نی دهری هزاران

پہن ووتار۔ بکمی بہ مرضی بہاوتہ گہورہ کانی تاریخ

ہر ترجمہ : حسن قہرہمی بک ہاف

۱۔ « تہو کہ سہی کہ زور بہ کاک بی »

کانی کہ اسکندری (۱) ما کدونی جہانگیری بہ ناوبانگت بہ وہ جاخ
کوپری کارنہ گبان دان لہ (۳۲۳) پیش میلاد دا لہ ودمہ دا سہر۔
کردہ کانی کہ ہمو لہ دہوری بون لی بان پرسی تہم وولاتہ ، کہ

(۱) اسکندر کوری « فیلب — فیلیپوس » مقہ۔دونی یونانی و
لہرہ گہزی آری بہ ، لہ س۔الی ۳۵۴ ی پیش میلاد لہ ما کدونی
ہاتونہ دنیارہ ، لہ ۳۳۶ ی پیش میلاد لہ تہمہنی « ۱۸ » سالیدا بوہ تہ
پادشا ، ماوی پادشاہنی « ۱۴ » سال بوہ ، لہ ۳۲۲ ی پیش
میلاد لہ تہمہنی « ۳۲ » سالیدا لہ شاری « بابل » سر دہوہ .

اسکندر پادشاہکی بہ جہرگت ، پالہوان و خاودن ہوش و ہر بوہ ،
لہ خونیندی دہرس فلسفہ ، علمی طبیعی ، جغرافی و زمانزائیش
لہ لای فیلسوفی گہورہی یونان « ارسطو » بہ شیکی باشی وہر گرتوہ .
اسکندر سہرہ تا شہرو شوری ناو یونانی داسرکاندہ وہ ، انجا
روی کردہ وولاتانی تر ، بہشی زوری آسیا ، اروپا و تہ فریقہ ای
دا گیر کرد ، جاری دوابی لہ نریک « موصل » وہ نوشی لہ شکرہ
« داربوش » ی سہہم ۔ دارا ۔ آخر پادشاہ خامہ اشئ بو شکاندنی ،

گرتونه له پاش خوت بوکي جی نه مینی وه بوچه جی نشینک نه بی ؟
 نه ویش هه ناسه به کی ساردی هه لکیشا له بهر دوواچولی خوی
 ووتی « بو نه وگه سهی که زور به کله کی ، به راستی نه م قسه مه ر-
 دانه دووا روزبهی بو به هوی تیکدانو پارچه پارچه کردنی امپرانور به نه
 گه وره گی ؟ چونکه پاش سردنی اسکندر هه ر به کی له سه ر کرده گانی
 هه ل نه سا و نهی گوت من به کله کم و پارچه ییکی له و وولانانهی
 بو خوی دایر نه کرد .

« نه گر من تو بوما به به م شهرتانه آشت نه بومه وه »

= هه رله « هه ولیر » وه تا « هه مه دان » به شوین شکسته یا ناچو ، سه ره -
 نه انجام دهوله نی هه خامه نشی دوا بی بی هینا و فکری جهابگرتشی
 که ونه سه ر .

اسکندر له پاش سردنی وولانه گه وره و زوره گی له به بی سه
 سه رداریا به شکرا ، آسیا به ایرانه ره بهر « سلوکوس » کهوت ، اروپا
 به مقدونیه وه بهر « آنتیگونوس » کهوت ، نه فریقا به مصر وه بهر « پونله و-
 لبوس یا بطلیموس » کهوت .

له م وولانهی نزیک ایه دا سلوکیه کان ماده به کی باش زیان ،
 له نزیک به غداوه شاری « سلوکیه » یان دروست کردو کردیان به
 پایتهخت که له شکانیه کان پهیدا بون رابانه رانیدن لهوی چون
 « انطاکیه » یان دروست کردو تبادانیشن .

ع . سبجاری

اسکندری که در دهه داریوش سه‌هستمی له شهری « ایسوس » دا له ۳۳۳ پیش میلاد دا شکانو زن و کیچو دایکو تاج و نه‌خقی پادشاهیشی به تالان لی‌گرت « داریوش » نه‌جا دواي شکانی داواي آشت بونه‌وهی له اسکندر کرد بهم شهرتانه‌ی خواره‌وه .

۱ - داریوش له ایراندا « ۱۲۰ » ملیون ریال یاقرانی ایرانی زهره‌ر و زیانی جه‌نگی بدات .

۲ - ته‌واوی وولانی هر له دجله‌وه هتا ده‌ریای مغرب و ده‌ریای جزایر بدری به اسکندر .

۳ - داریوش کچیکی خوی به‌زنیته‌ی بدا به اسکندر .

دواي به‌جی‌هینانی نه‌مانه اسکندریش مالون‌اله‌کی داریوش بداته‌وه و آشتی بکوبینه ناویانه‌وه . نه‌جا اسکندر پرسی به وزیره‌کی کرد وونی : بو نه‌مانه‌چی نه‌لیت ؟ وزیره‌کی وه‌رامی دابه‌وه وونی : « پادشا نه‌گه من تو بوما‌به بهم شهرتانه آشت نه‌بومه‌وه » گورچ اسکندریش وونی « نه‌گه‌رم‌نیش تو بوما‌به : بهم شهرتانه آشت نه‌بومه‌وه » مه‌بسی اسکندر ته‌وه بووه که من تو نیم به‌شکی بچوک داسه‌کیم بری جهانگیری من بهم شته بچوکا‌ه تیرناخوا و بهم جوره آشتی‌راضی نیم .

۳ - « خوابه نه‌گه‌ر ده‌ریا به‌ر به‌سقی نه‌کردما‌به ناوی گه‌ورده‌بی نوم زیاتر نه‌برده پیشه‌وه » .

عقبه کوری‌ناقم (۵۴۵ هـ) قاضی به‌ناویانگی افریقا له پاشی نه‌مه‌ی که‌هرچی وو شکایی یک‌ه‌بو هه‌موی داگیرکرد گه‌بشته

فدراغ دهریای اتلانتيکي (نهودمه وه کو ایستا و انگلیز نه بووه
که به هوی کشتی زورده وه بجه نگی و هـ رده ربایک آره زوی بـ کات
بتوانی داگیری بکا و به آسانی له وپهری دهریا که وه عسکر دابه زینی ،
ثم فاتحه به ناوبانگی اسلامه به نه سپه که یه وه به تاو هـ هندی
رویش تا که بیسته ناو فولایی دهریای اتلانتيکي نه بجا شهری به رژه وه
کرد ووتی « خوابه نه که رده ریا به ره بستی نه صکر دما به ناوی
که وره ی نوم زیاتر نه برده پیشه وه » .

۴- « دهریا له پشخانه وه به دوژمن له پشخانه وه ایتر آره زوی

خوتانه » .

فـ انخی اندلس طارق کوری زیاد که له که روی (الطـارق)
وه یا که روی (سه نیه) پهری یه وی (۹۲ هـ) به چهن هـ هزار
که سبکه وه نهو که شتیانه که پسی بهری بونه وه هـ هوی سوتاند نه بجا
ناطقیکی به جوشی خوینده وه که به مه دوابی هینا « دهریا له پشخانه وه به
دوژمن له پشخانه وه ایتر آره زوی خوتانه » .

۵- (من له وه هـ مو جه نـ گانه دا بوم به لام تو له وی نه بویت .)
روژیک له جه نـ گـ کدا نادرشاهی به ناوبانگک روانی یه کیک
له سهر کرده کانی زور جوان جه نـ گک نه کا بانگی کرد و پنی گوت :
(نه وه تو نه وه نده آزاو بی باکیت نه ی کانی که « محمودی افغانی)
اصفهان پایته ختی ایرانی دا گبر کرد و ناجی شاهی له شاه سلطان
حسین صفوی سهند و نایه سهری خوی له کوبی بوی که وه کو ایستا
آزانی نیشان بدهی ؟) سهر کرده که بهم چوره وه رامی نه دانه وه

(من لهو همو جهنگانهدا بوم بهلام تو لهوی نه بويت)
 دياره مه بهسی اتم سهر کرده به ائوه به که شاهبکی وه کو تو
 شاهم بو وایه من ههروا آزاو دلیر ئه بوم .

۶- « وولانیک وه کو بیباو که ههلت نه سوراند و نه ت توانی
 اداره ی بکیت ابستا وه کو ژن به شوینیا مه گری . »

(عبدالله الصغیر) دوا حوکمداری به د به ختی اندامس که له هوزی
 (بنی احمر) ه پاش ئه مه ی له بهر بی کاره بی خوی دوژمنه کانی به
 سهر بازال بون وای لی هات که پایته خته گهی (غرناطه) چول بگا
 پاش چول کردنی پایته خت چهن دقیقه بیک دور له شار خوی و
 مال و منال و دایکی چونه سهر گردبک که شاره گهی ایوه دیار بو
 دانیشته به چاوی خوی دی له شکری دوژمن گه بشته شار به بداخی
 اسلامیان له سهر مزگه و ته کان لایرد به بداخی خویان داچه قاند
 (۸۹۸ هـ) وه ده سیان کرد به لیدانی ته پل و دوهولی شادی بیروزی
 (عبدالله) لهم روه وه زور دل ته نگت بو ده سی کرد به
 گریان دایکی روی نی کرد وونی « وولانیک وه کو بیباو ههلت
 نه سوران و نه ت توانی اداره ی بکی ابستا وه کو ژن به شوینیا
 مه گری . »

۷- (له قهراغی آوی « سین » دا خه ویکی خوشم ئه وی بیکم)

ناپلیونی به کم کانی به و که ساسی به کله جزیره ی (سه انت
 هیلانه) که وته گان دان هه ره مه ی ئه گوت (له قهراغ آوی

سین‌دا خوینکی خوشم آهوی بیگم (آهوی به دهه‌دهه ووناسا
گیانی ده‌رجو .

۸ - (مصرمان زهوت کرد « سنان » مان له دهس چو)

سلطان سلیم خان له تاریخی (۹۲۳) دا که مصری
زهوت کرد له بگریه و به‌ردهی چه‌نگا سهر کرده به نار با‌نگه‌کوی
« سنان یاشا » کوژرا نه‌جا سلطان سلیم وونی (مصرمان زهوت کرت
« سنان » مان له دهس چو) یانی خوینی سهر کرده‌کوی به‌رام‌به‌ره
به همو مصر دانابو .

۹ - (۱ - نه به‌زین ، ۲ - کول نه‌دان ، ۳ - خورا گبر کردن)
جوانگیری به‌ناوبانگک « تیموری انگک » « ۱ » هه‌شکی له
شهریکا راه‌کا له شکره‌کوی نه‌فرو ووناسا نه‌بیت خوی آه‌گاته بن

ننگه‌ی زین
www.zheehn.org

(۱) امیر « ته‌پور » کوری « تراقا » له به‌گزاده‌کانی خبلی
« نرلاس » ی نه‌نهره ، له شاری « کش » ی تورکستان له
شعبانی ۷۳۶ ی هجری هاتونه دنیاوه ، له رمضان ۷۷۱ ی هجری
که امیر « حسین » ی زه‌برای کوژرا نه‌م بو به حکمران ، شاری
« سه‌مه‌رقه‌ند » ی کرد به پایته‌ختی خوی ، مزوی پادشاهی « ۳۶ » سال
بو ، له سالی ۸۰۷ هجری له ته‌مه‌نی « ۷۱ » سالی‌دا دنیای به‌جی هیشته .
امیر ته‌پور پیمان ووتوه ته‌پوری « له‌نگک - شهل » و
ته‌پوری گورکان : له‌نگیان بو‌به‌نی ووتوه ؛ چونکه له « سیستان »
بربنی‌کبان له قاجی کرد و شهل بو‌ایتر به ته‌پوری له‌نگک ناوبانگی =

کلاوه کونیک له نهمه کوی داوه بهزی و خوی نه شاریته وه . ماشا
 نه کا میرو له ییک کولله ییکی سردوی به دهمه وه په نه به وی به دیواره -
 کدا سهری خانه سهره وه هر نه بیات و نه گانه ناره راستی دیواره که
 به خوی و کولله کوه نه که وینه خواره وه هتا « ۶۳ » جار نهم ایشه
 دریژه نه کیشی دوی له ۶۴ مین جاردا توانی به کولله کوه بجپسته
 سهره وه و بی بانه هیلانه کوی خوی تیمور که نهمه نه بینی دهن

== سه ند ، گورکانیشان پی ووتوه ، چونکه خوشکی امیر حسین - که
 نهم جی نشینی بو - به ژینه نی هینای له ووه خته شه وه ایتر بیان ووت
 نه پوری گورکان ، گورکان به زمانی نه تر یعنی زاوا .

حکمی ته پور پانای به بی چین روسیه و سنوری مصری گرتو -
 ته وه ، پیاویکی خوبریژو سامناک بوه ، به سه بو خوبریژی ته پور
 که له « سه وزه وار » دوو هزار گنسی بی گوناهی به زبندوی
 خستوته چاله وه ، له ناو شاری « اصفهان » نیش به فرمانی
 نه و « ۷۰ » هزار کسبان کوشتوه .

ته پور که له گرتنی ایران بوه وه پادشاهی کوی دایه دهن
 « میران شای » کوری و خوی له کوردوستانه وه په لاماری به غدای دا .
 حکمرانی ته پور هر له چاخی خوبدا چه خاخی ته دا ، سکه
 خوی سرد « پیر محمد » ی نه وی بو به ولیمهد بهره بهره ایتر سلطنتی
 ته پور تامی تپدا نه ماو خپرا تیکچو .

ع . سجادی

به جی نم کلانهی به سهر دوما دبت (نه بزین ، کول نه دان ،
 خورا گیر کردن .) له همو ابشیکدا مایهی سهرکه و ته دم و
 دس هاته دهره و سواری بو و همو له شکره شیرزه و بلاوه کی .
 کو نه کانه و به لاماری دوژمنه کی نه دا و نه یان شکینی هر به هوی
 نم سه کله و که کردبوی به بنچینهی همو ابشوکاریکی نه و
 بو توانی بهشی زوری آسیا دا گیر بکات .

پیاوی گه ره خویشی نه مینی ، ناوی گه و ره ی تاریخ نهی
 ژینی قسهی جوانیان له تاریخدا به یا دگار به جی ده مینی .

سو پاس

به ناوی کوملی یارمه تیده ری هزارانه ره سو پاسی بی پایمان
 پیشکش به ذاتیکی قوم درست و شعور به رزی وه که جهایی « علی
 کال » به گت نه که بن ، کلام جاری دوا بی به دا هاتوه بو سلیمانی
 موچهی سه مانگی هزار خانه که که نه گانه « ۱۵۰ » دینار به سه ر-
 به گوه پی به خشین وه « ۵۰ » دیناریشی به رات کرد بو « کوملی »
 پاراستنی ساوایان .

له بهزدان نه پارینه وه که نم ذاته به رزمان بو چا وبری کردنی
 هزاروبی نه وایانی وولانه کی بو پایه دارکا .

باورپی کراوی

سلیمانی

کوملی یارمه تیده ری هزاران

آگاداري زمان

۱۰ قلمی . شیخ محمدی حال

لاوه تي که پشتوکان ا بزبان که آ گاداريو باسی زمان لهه موشت پوښت تره بو مانه وهی گهلان ، هر گهلی زمانو فوره نگی نهی له گهل گهلان ناژم پیری وه ناسری ، هه همیشه له زیر پی نهو که لانهی که بو کوپستانی زیان نه چن نه کرین به برده بازو پی شیل ، تالری پیلگه دا پان نه کرینه وه له گهل خاکا به کسان نه کرین . بهلام که زمانو فوره نگی بو باد بلیش بی هر گهله وه به گهل نه ناسری وه روزیک نهی که له گهل گهلانی خوابیداوا رووه و کوپستانی زیان له سهر که وتو پیش که وتو به رزیونه وه دای وه به سهر چله پوپی زیانه وه که بولبولی هزارداستان گویای .

که نهجه پی که پشتوکان ا له گیانی خوتان زیانر آ گاداری زمانه که تان بکن ، نه مانی زمان له نه مانی گیان خرابتره ، چونکه به نه مانی گیان گهل ناسری ، بهلام به نه مانی زمان رشنه کومه لایه تی نه پچری وه شیرازی گهل نیک نه چی ، تا هه مو به ره وازه نه بن ، وه سه گو گورگت وورگیان نه درن .

برا ووریاکام ا نه گهر به چاویکی وورد بوته وه نه ماشای سهر -
گوزه شته و میژوی گهلانی رابوردو بکین ، نی نه گه بن کله مه و پیش گهلی کله ، گهلی گه وره گه وره بوون ، کله خوننده واربو

تی گه بشتو بی گه بشتو تی کوشینو پدشکو و تا پابه کی بهرز
 و هجیگه کی بلندیان بووه و له سه روه پورهی روزگار زور زور
 نیشانهی مهردانه و پیاوانه یان بهجی هبشتروه ، بهلام چونکه
 و هبشومهی روزگار و هگردشتی چهرخی که چره فتار ، زمانه کی
 له ناو بردون ، خوشیان له ناو چون ، سا مه گه له کونو قوژنی
 کتیا نه بی که تنها ناوبکیان ماوه تهوه و بهس .

کهوابو مانه وهی زمان مایه ی مانه وهی گهله ، هه ر گه لی تا
 هه ر چه نده دو چاری خه م و نه م و دهردی سه ری بی وه تالی و
 سویری روزگار به چوژی وه ته نگانه و چه له مه که له مه ی بکا ،
 نه و گه له هه ر نه زی وه هه ر نه مینی هه ر گاه آگاهداری زمانه گیان
 بکن وه نه یه لن که له ناو بیچی ، کهوابو زمان بو آگاهداری
 که لان ، له هه م و نه لابه کی آسین وه قواله به کی سه ختی به رزی
 به بهزی مسین ، یاشتر و چاکتره ، چونکه قوالا نه گه ریو قواله
 نه رو خبیری ، بهلام زمان هبچی لی ناگری

کوردی مهرد ا گه لی دبی خاوند زمان ، وه که بهندی -
 به که وایه که کللی ده رگای به ندیخانه که له گهرقانی خویابی ، هه ر چه لی
 بیهوی رزگار وه له دبی سه رفراز بی ، به کللی زمانه کی ده رگای
 به ندیخانه ی دبی به گه ی نه کاته وه وه آلی سه ره خویبی هه ل
 نه دا ، بهلام گه لی دبی بی زمان وه که بهندی وایه که کللی ده رگای
 به ندیخانه گه ی له گهرقانی دوژمنه که یابی .

برا هاو زمانه کانم ؟ تماشاای کورده کانی پیدشوکن که له چهن هزار ساله وه تا نه سرو سنگیان نیشانهی تیری دوزمن بووه وه هه همیشه به تورو توشویو تهوورداس و مشاری زوروستهم دایان پاجی ونو پارچه پارچه یان کردون وه تا ایستا چهن جار لاقو و سیلاوی روزگار به سهریانا هاوه وه که وتونه ته قهیرانی مردنو ژینه وه ، بهلام له سایه ی مانه وهی زمانه که یانه وه خوشیان ماونه وه .

سهده هزار آفرین بو باوو یا پیره مهرده کاعان ، که له دوای هانی آیینی اسلام وایشاوی مسلمانان ، دهستیان له آیینی باوکو باپیری خویان هل گرت بهلام دهستیان له زمانه کایان هل نهگرت ، نهگهر نهمانیش وک مصریه کانیان بگردایه ، بهم رهنهگه دهستیان له زمانه کهشیان هل بگردایه ، اسرو بان وونابه چی وه چیمان بگردایه .

بهلام سهده هزار حهیف بو هیندی له گه نجه کانی اسرومان ، که نرخی زمانه کایان نازان ، وه آگاداری بی ناکن ، وه هر که کهوتته رولانیکی بیگانه وه ، دهست له زمانه کی خویان هل نهگرت ، وه به زمانی نهو شوینه قسه نهکن له گهل هاو - زمانه کانی تریانا .

خوابجگار داخی نهوانه ی که له ناو مالی خویانا وه له گهل مناله وورده له کانیانا به زمانیکی تر قسه نهکن وه له باش پشتی زمانه کی خویانان له پیر نه به نه وه ، به راستی کوردی قور به سهر بهم

بونه په ووه ، هه میسه به ته شوی نادانی خوی ره گو ربه هی زمانه -
 گهی ته بریو له بیخی دهر ته هینی وه به خوی نازانی .
 کوردی مهرد ؟ ده خیل سه د ده خیل له گهل کوردا به کوردی
 نه بی قسه نه کن ، نه گه ریشچینه سه ریشقی مانگو روز ، یا بچینه ناو
 مالی کوو گه لاریژ ، نه بی له گهل مال و منالی خواتا هه ربه
 کوردی قسه بکن ، زور زور نه مانگو به د ناوی به بوتان که مناله -
 کاتان کوردی نه زان . حاجی قادری کو بی ته فرموی .

(ته گهر کوردی قسه ی با بی نه زانی)

(محقق دایمکی جبهه با بی زانی)

جا له بهر نه مانهی که وو تان ، نه مه ده ساله به هه مو هه ول و
 ته قه لا و هیزو ته وانایی خومه وه ، خه ربکی نوینی فهره نه گیککی
 کوردیو کو کرد نه وهی ووتاری هه ورامان ، لور ، نه بیلی ،
 بیان ، سوران ، موکریان ، بادینان ، زازا ، بوتان و هه مو
 ناوچه کانی تری کوردو ستانم ، وا له م روزانه دا ووشه ی شرح
 کراوم له ده هه زار تی به ری ، جا به م بونه په ووه نکا له کورده
 خوین گه رمه کان ته کم ، نه گهر ووشه ی جوان شک ته بهن بومان
 بنیرن ، به لام چون نه ووتری وام بو بنوسن ، له گهل ناوو نیهانی
 خویمان . هیوا دارم به خوا به م زووانه روزیک بی و مک (المنجد)
 به وینه وه له چاپ بدری .

(به بشتیوانی خوی یاریده دهر)

(نه م آره زووم بو نه چینه سه ر)

دیوانی گہ لاو پتر

نامہ کت

مولوی «۱»

نامہ کت کیاست وہ لای من یاوا
 بہ پایہی نہرووی دوو دیدم ساوا
 دہرونت وہ کول جوش آوردہ بی
 کزہی دووری ویت اظہار کردہ بی
 دیونات و مدہرہ کورہی دہرونت
 کولہ اتہ و ہزام دلہی پرهونم
 نمازی سانی و راحت ہم بہی و ہم
 دہک بی بہ لابی چیش مہ کروی بیم ؟
 چی ، من کم زووخاو ہجرانم و ہردہن ؟
 بہ کجار دووری تو تمام کردہن
 بہند دہرد آزار ہزارم کردہن
 روزہی رومہ زان چہ یادم و ہردہن
 جہوسا وہ نبت روزم آورہدہن
 ہیچ اعضاء جہ ہیچ روزہش نہ ہردہن

(۱) چابی سلیمانی

نه ، چه چه دیدار آرزوی کرد
 نه گوش چه سدهای باران هام فـهرد
 شریفی افتار جهلام نـالیهن
 جام نه جات دوسان خالیهن ا
 نهوای « مرحبا » نامان نه گوشم
 چه نی « الودا » دل نه خروشم
 زایقیم ههراید چه چه د بهر شیهن
 نه سیم نه ربارو عجایب نیهن
 زمستان وهی ره ننگ و هـ که ردون باوان
 کیجان لول کیچ کابلهی کاوان
 به نابی بوج به رزه دیاران
 سفیدکاری کرد تاچهی کیوان
 چه شیرین زهرگر ههوای توف سهرد
 گوشواره نه گوش نه ونه مامان کهرد
 پهی نـگا و بالای نه مامی بی کرد
 بهخ آینهی گرت ، نه م چارشبو آورد
 نهی محبوب خاس وهی به نای نه مام
 مه نالوپهی بهزم ، ساقی وشیشه و جام
 ساقی باک نیهن چه سهردی ، دهی ، دهی
 ههوا وهشکرون نشهی نوشای مهی

آخر سه‌رشته‌ن پیری مه‌بخواران
 وارده‌ی و پیرده‌ی یارده‌ی یاران
 چون نه‌دل شنوی مه‌زهی مه‌بیداران
 بدیه چون وه‌لوی لونگی مه‌وبهران ؟
 زوانه ، گای سوز ، ده‌سته ، کئی پیاله
 بگیانو ، ریزو ، رحمت ، پیاله
 رحمت وه‌روی خاک رسته‌گاراندا * پیاله وه‌دهم انتظاراندا
 دیرمن با ایه‌بیچ نه‌ی گوزه‌ره‌وه
 جایی وه‌ ده‌ست نین ، ده‌ست وه‌ سه‌ره‌وه

« به هوی گه‌لاوبژی خوشه‌و پسته‌نه‌وه بو هه‌وو کورده
 زانا کان ، به‌نده که‌ ناوم « محمد » و مشهورم به « قانع » تا ایسته
 به زمانیکی ساف و بی‌گرمی زور زور پارامه‌وه له‌ خزمه -
 تتانا ، ایسته وه‌کو « ضرب‌المثل » . هه‌وو تازبه‌ک
 تامیکی هه‌یه ، وامینش به‌ زوانی لال لینان گه‌پاریه‌وه ، ایتر
 هه‌ر بژی کورد و کوردوستان . »

قانع

کو کو « ۱ » کوردم ، ززوانم ، له‌لاله ، ته‌ته‌واو
 نه‌نه‌زانی ، مه‌مه‌مالی ، کک‌کردم ، خه‌خه‌راد

(۱) « قانع » ی شاعری ایه‌ له‌م جوړه شعرانه‌شدا وه‌ نه‌بی له
 « قانعی » شاعری فارسی که‌ متر بی .

خوځوځوندن ، چه چه چاک ، به بهش ابع نه بو
 زوزاین ، دده وایه ، بو بو بو ، چه رگی براو
 پی قضایی ، مده مده مده ، هیچی نه خوند
 غیری باسی ، قه قه قهر ، مده مده مارو ، چه چه ساو
 فی فی قتره و ، زه زه کات و ، به به یا بینی نه خوش
 نه آگر ، چه چه خم ، به به لیسای ، به به تاو
 کو کو کورده ، دده خبات هم به به ایتز
 به به رزی ، خه خه خاکت ، به به بگره ، له له چاو
 نه مزاین ، مده مالی ، کو کوردی سوتان
 چه چه جهله ، کو کو کوردی ، خه خه خسته بی آو
 نفرت ، له له دست ، به به پوی ، مده مده دست
 کو کو کومل ، بی کین ، چه چه چشنی پی پیار
 دده داوای ، زوزایی ، خوځوځونان بکه کن
 به به اکو ، وه کو خه اکی ، به به پیدا ، بی ناو
 « ققانع » بنوسه ، به له لالیو ، به به ساف
 به به چاوی ، گگرین و ، به چه چه رگی ، سوسو تاو

یار له شه ودا

سلیمانی : سلام

شهوی له شهوان یارم هاته خه و ا
 دانیشم له لای به دریزی شه و

له ناو روزيكا بهی چرا تاريك
منی غه مگین و یاری قه دباريك

دوو به دوو ، ههر دوو ، تهریک له اغیار
و بستم بی بلم جه قای روزگار
کھی هه لیکي وا بو من هه لیکوی ؟
یار له لای من بی سه رابا شهوی ؟

بوی هه لبریزم جه قای دهردی دل
من بو یاره کھی رومهت به رهی گول

کام دهرد ؟ دهردی دل ، کام دل ؟ کورهی غهم
لای کام یار ؟ یاری بی یارو هاودهم

هه دهردهی که وا دل نه کا به آو
کام دل ؟ کومه لی خوینا و زووخوا
هه دهردهی که وا دل دینبته جوش
هه دهرده که وا دل نه کا بی هوش

هه دهرده که وا دل نه وتینی
رپشهی جه رگی دل له بن نه هینی
کزکز دانیشم ، دهررون له غهم کایل
من مجنونی بوم یار چاکتر له لهیل

دهستی هه سره نم دابه بهر نه زنو
هه زنوم خسته زهر بهینی دوو نه برو

دل یاخو بلیم ، کا-گهی کوی زوو خاو
 هاته کول ، قولپی بو گلبندی چاو

تک تک دلوی خوین له چاو نه تکا
 به سه روومه تا له علی آل نه تکا

خوین له دل بو چاو ، له چاو بو روومهت
 وهک یاقوت تک تک ، سه رزه وی نه گوت

جوگه و بناوان ، فواره ی سه رجه م
 له چهرگت و دل و چاو هاته به ره م
 به فریبسیکی چاو بهر چاو بو ، ره نگی ن
 به ره نسک نه هات له جی گریه وشین

نه قسه نه راز بوم نه کرا نه دا
 « سینه ما » ئی بوم خوم نیشانت نه دا
 له گوشای چاوی شیرینی دولبه ر
 « سینه ما » ی سینه م گوتنه بهر نظر

سانی چه به سا تاسی برده وه
 سهیری سینه مای دپسان کرده وه

بالی چاوی دا تماشای کردم
 له سه رسه ختم بو که مام نه مردم ا

به پنجهی شمال به چوی ه لبری
 قاد قهد به رده ی دل ، نوی به نوی دری

شهوئی خسته‌ناو ژوری نه‌نگی تار
 نه‌له‌کتریکی سرگوناو و روخسار
 نه‌و سینه‌بانه کوا بی‌ده‌نگک بو
 نه‌م لاشه کوا وه‌ک نه‌قشی سه‌نگک بو
 کونه زابله‌و شی‌وه‌نو گریان
 نه‌بله‌رزانه‌وه چا‌کتر له‌قه‌وان

بی‌پرده بی‌باک ، به‌ناله‌ی سه‌ده‌ن‌رز
 نه‌گریا ، نه‌یگوت ، به‌آوازی به‌رز
 آزیز نه‌ونه‌مام ، بالا‌عه‌ره‌ر نه‌رز
 آسکوله‌ی خه‌نا ، یاری گه‌ردن به‌رز

گولفونچه‌ی به‌هار ، باغچه‌کی زبان
 وه‌نه‌وشه‌ی تازهی به‌ری به‌ریان
 آسک شهرمه‌نده‌ی چاره کاله‌گت
 وه‌نه‌وشه‌ی چیمه‌ت ده‌نگه خاله‌گت

ده‌م ، غونچه‌ی گولباغ رومه‌ت شه‌کره‌سیو
 به‌ره‌زای شاخان نه‌گریجه‌ی به‌شیو
 رومه‌ت به‌ره‌ی گول‌ده‌می نه‌و به‌هار
 دلویی شه‌ونم طاره‌فسی روخسار

له‌به‌لی نازارم بالاسه‌ولی نه‌ر
 من مجنونی نوم له مجنون به‌ده‌ر

بوتو بزارم من له زيانم ا
 خه رېكې زاري و شينو گريانم ا
 بوتوبو جهرگم وهك بيژنگك كون كون
 بوتوبه دايښه آهو ناله من
 شهو روژدويم شينو رو رومه
 گانه نازاني هه مو بوتومه ؟؟
 له بهر تو اهووا خوښ له چاوانم
 هه ناسه ساردي نيوه شه وانم
 بوتو جهرامه له دوو چاوه خه
 بوتوبه ناله و گريه نيوه شه
 پروانه كزه هه ناسه سهردم
 بوچي ناپرسی جاري له دهرم ؟
 سه يريكي سكردم يار به غه مباري
 ته هات به چاوبا ، ريزه سرواري
 چيگم ، پيچاره ، گرانه دهردم
 زور له تويانتر هه ناسه سهردم
 به شينو و گريان وصل هه سين
 مهربن ؟ له توان مهربن هه سين ا

گورانی

د لثم گورانی به دانهری (علی سردان) ه له سهر
وهزنی (قنارو خاکهر) له ایستگهی بی نهلی
به غدادا خویندونه ته وه .

ووتبان ته سرو آهنگه * ووك جهژنو فصلی بههار
سهوزو سوربان کرده بهر * گشت چونو من ، مام له شار
نالو واوه یلاو شبن * ده وهره دیاری هزار
شکا سهراچاوهی دوریم * دل شکستو زهخم دار
عودو کمانجهو قانون * جار جاروش دینکو نار
تهخوین ووتاری جهزنی * له ناو باغچهو گولو ژار
فرهسکی چاو بوبه خوین * لئی بریم سه پرو قهزار
وه کو شتی سهرا گهره * بهخه م دری تا بهخوار
کوشتی گیانی خوشم کم * پیم کهمه بوتو نهی یار
تهترسم نوش غه مگینو * مانو مهلولو خه مبار
آهسرت چی به با بروم * خوم شین کم چون تاز به بار
فهرموی تکلیف زیاده به * غه دریک زورو بی شما .

امانه ساقی

(مؤخره) ی کو به

امان ساقی دلی شهیدا له جهوری دیده غه مگینه
 له نه شهی چاره گهی مه منت بیاله پرکه بوم پینه
 فدای چاری سباحت بوو ، که هوشم بو نه ویشم چو
 به ناراجی نگاهت چو ، نه گهر عقل و نه گهر دینه
 له هجری قامه نی سهروت وه کو قوسری به روزو شهو
 له باغی زبیده گی پیشم همیشه آهوانالینه
 نه گهر مقصوده کت مهرگی منه فرمانده تا بزم
 له نوم روح چاونی به روح له بهرچی نه م و نه قینه
 به داغی عشقی رو خسارت و ما لهت لهت بوه جهرگم
 وه کو لاله مهو اعضا www.zhen.org به خوینی دیده ره نگیته
 له گویت فولی ره قیابان چا که نه گری تا کو روح ماوه
 له سینم خاری هجرات به ده سق وصل ده رینه
 گولم سوچم چیر دوو چاوکت بی ره سم و سروت بون
 ده خلیتیم عنایه نکه که « نه ختار » زارو مسکینه

داغی وولات

به غرادر : محمد حسن به روزو : فیهلی

نه ماوه پهریم چون جور جاران * تاقهت بکیشوم لاره ی ناکه سان

من ویم مهزانوم دهردم چه توینه
 چونگی لورستان له من خه مکیه
 بیزاره له من بینای چه وانم
 دویای بزاریش سه خته ژبانم
 باران بکارون دهرمان دهردم
 وه ختای له دویری وولات بتره کم
 کی دی بهن یاران یاران کی دی بهن
 کس لهی دنیا به بژی بی وه تهن
 بژی وه بی کس ده لویه تی و برسی
 بی کسی و هامبار و بی وه وال برسی
 کی دی بهن برال لهی زام سه خته
 له روز نه زهل تاوه لهی وه خته
 له تاوم به تان سه راضهر دنیا
 کورد وه بی وولات دهر بیچو تهنیا
 حیفن جوانان بنیشیم وه شاگت
 خاک وولاعان بوی بهن وه بهر باگت
 طاهم له دینهی چراغ مه گره وشو
 له علم و عرفان جوین باگت مه وره وشو
 چونگی به دنیای علم و عرفانه
 دنیای هویر و هوش دنیای ژبانه

مهرکس له علم و عرفان نه چاشی
 زیانی چیچه نه دارو بهشی
 بگروله وهر بهرگک نه ودالان
 ته وهرزین ووشان تهی بکا شاران
 خاسترن بهریش له قسهی دوژمن
 پی بوشو بیره له کزی ووتن
 وولات ا سه وگه ندم و خدای قهار
 نه نیشوم مه شاگک سیر نه کم بههار
 نه خهروم له وهر بهرگک آزبتهی
 نه نوشوم بادهی صاف شهروهی
 نه کاروم نه گای جیای به فراوان
 نه نوشوم له او شاخهی نساوان
 تا ابعش وینهی طالم پیش نه ویم
 لهی تاریکی به روزنایی نه کیم
 من به سه مهردم وهداخ دلهو
 به اکت له مه و دویا واز بگری چهو
 پهری سه ربه سق منالان ویت
 اپگل سه ربه رزی و سه رفرازی ویت

له ده ربه کینتی به ووه بو ده سرمایه داری

« From Feudalism to Capitalism »

بهشی به کم

له کتیبی (Man's Worlds Coods) ووه له لایهن
(عونى يوسف) ووه وهرگیراوه : آیین به ووه ره کانت
Prayers ، جه ننگاوه ره کانت Fighters ، کربکاره کانت
Workers

خاوهن سینه ما کانی جاران جار جارشقی زور سه بیریاپ پیمشانی
خه لک نه دا ، به کی له و شتانه نه ووه بو که چون بیابونک سواری
گه روک — Taxi نه بی و دا نه به زی بی نه ووی دراو پیدا به
خاوهن گه روک که — که به بهس له مهش دراو بیوبست نه بونه .
نه و نامانه که له سه ده کانی ناو مجیدا نوسراون باسکی زورمان بو
نه کن له بابت سواره کانه ووه Knights که چون به جلو چه سکی
جوان خویان نه رازانه ووه پیش نه ووی بچن بو یاری ورمبازی ،
ژیان بکی زور خوشیان — له ناو کوشکی جوانا به خوارده مه نه کی
فروه — را نه بوارد .

هم شتانهش بی گومان له خویانه ووه پیدا نابن نه که ره دهستی
آدمیزاد له زه ویا کار نه کا .
بیجکه له سواره کانت — که ایشو کاربان جه ننگ کردن بو —
له سه ده کانی ناو مجیدا چینی نه شه کانت (Priests Class) بش

هه بو که ابشوکاریان آیین بهروهری بو .
 له گهل ئەمانەدا دەستەبەکی تر هه بو که ئەوانیش چینی کربکا -
 رهکان بون (Workers)

کربکارهکان رهنجیان ئەدا چینهکانی تر ئەیانخوارد .
 چاخى دەرههه گى Feudal Periods ئەم سه چینهى تيا هه بو .
 بەلى کربکارهکان رهنجیان ئەدا وکاریان ئەکرد بەلام کارهکيان
 چه جوره کاربک بو ؟ ئەمانه وهك ابسته شتومه گيان له کارخانه
 دروست نه ئەکرد چونکە ئەو حەله کارخانهکانى ابسته ئەهاتبونه
 بهر ههه زهوى يان ئەکیلا ، نوویان پپوه ئەکرد ، کشتوکالیان ئەکرد
 بو خواردمههنى مهريان بهخبو ئەکرد بو ئەوهى له خوربهکى جلو
 بهرگ دروست بکن . بهشى زورى کيلگهکانى Farms روزآوا و
 ناوهرا-تى ئەورویا کرايون به چهن تەشکله وه ئەم بهشانه پيان
 ئەوترا (Manors) که ههريه که بریتی بون له گونديک وه چهن
 پارچه زهوى بهك . ئەم زهوى يانه له لایهن مسکینه کانه وه (فلاح)
 ئەچنرا وه له دهووروشتی ئەم زهوى يانه گهلى پووش و پارهن و
 چهنگهله هه بوو .

ههه ههريمیک آغا - Lord يکی هه بوو . له هههه تى دههه -
 بهگیدا ئەیانوت : « بى زهوى آغا ناہى . بى آغا زهوى ناہى » .
 ئەگەر تەماشای وینەى خانووکانى ئەم آغایه بکن ئەیینین زور
 گهوره و سهخت بوه ، سهنگەر و کلوهکانیان گهلى قائم و بلند

بوه . له ناو هم قهلايانهدا آغاگان خويان و خيزانه کانيان له ناوه راسق ده منوي (حشم و خدم) ه کاني انا نه هه وانوه . ره نجيره کان Peasant له خانوي زور ته نگو ناخوشا نه ژيان ، کاريان زور قورس و کران بو ، بهلام نه گهر به اتايه هه قته ي سه روز کاري فيروي (سخره) آغاگان له کول بگوانايه توزيک باشر نه ژيان .

ره نجيره کان نه بوايه له پيش هي خويانا زه و به کاني آغا بکلن ، نووي تيا . بچين و بيدروونه وه نه گهر ره شه بابه کي تونگک هه لي بگردابه نه بوايه جوخيني آغا رزگار بکن . له پاش هه لگيراني جوخين نه بوايه ده غلي آغا برباره بازار بو فروشتن . که ريگابه ک نيک بچوايه ، پرديک بروخايه نه بوايه مسکين (فلاح) ده سق له ايشو کاري خوي هه لگرتايه و بچوايه بو چاک کردنه وه ي نهو ريگايا برده .

بنکهي زين

له سه ده ي ۱۴ ما ره نجيره نه ي نه زاني نامي خورا کي خوي چيه . ره ننگي تری ره زه کي چونه ته نيا به وه دلشاد و به ختیار نه بو که نوزي له نانه ره شه که و گره يا په نيري بو بجا به وه . آيا نه وسايه ره نجيره به نده - Slaue بو .

به شي زوري نهو ره نجيره رانه که له زه وي آغادا کاريان نه کرد بيان نه و ترا « Serfs) نه هه شي له Servus ه وه که وشه به کي لاتينيه وه رگيراه . بهلام نه و چه شنه به ننده به نه بون که اعه نه بزاني . آغا نه ي نه تواني خيزاني ره نجيره ريک نيک بدا وه ک خارون

بهنده بهك له توانی به آره زوی خوی خزانى بنده كى نيك ادا .
 ره نخبه ره كان حاقى نه وه بان هه بو كه له خزانه كيان جوى
 نه بنه وه و آغا نهى نه توانی له خزانه كانيان جوى بان بكاته وه ، كه چى
 بهنده پارچه بهك بو له (آزال - Holdings) ی سروف خاوه نه-
 كى هه ركانيك آره زوی بگردا به نه يفروشت ، نه گهر - آغازه وبه-
 كهى بفروشته به كریارى نوی نه بو به آغای تازهى ره نخبه ره كان ،
 بهلام ره نخبه ره كان هه ره له زه وبه كدا نه مانه وه ، كه نه هشی جیاوازی-
 بهكى زور مهم ه له مه یانی نه م دووانه ادا .

لیردا چهن چهنی بهنده یی هه بو بهلام بو میژو شناس
 Historian زور گرانه نه م جیاوازیه كه له مه یانی نه م چهنه
 بهنده ییانه ادا هه بو ادا نه قهلم و كه .

۱ - بهنده ی نوور - زهوی - Elemence Serfs : نه مانه
 یا نوگرى نانه زكى مالی آغا بون ویا له به ره جوونه كانی آغادا
 كاریان نه كرد .

۲ - مسكینی هزار Poov Pcasants كه پی بان نه ووترا :
 Bolders : نه مانه له روخی كوند خاوهن دوو سه به ره
 جووت بوون .

۳ - Cotters - ره شاپی : نه مانه خاوهنی هیچ شتیک نه بوون
 نه نیا كری گرنه ی آغا بوون به نانه زكى .

۴ - Villeins نه مانه گهلی سه ره به سستی و مراسی و نه مانى :

Personality یان هه بو، له دهستهی بهنده کان که تر بو آغا کارین
 نه کرد، هه ندیکبان له بهره می Pvolect کارین باجیان نه دا به
 آغا، هه ندیکشبان له جیانی نه وهی سوخره بو آغا بگن
 باجیان نه دا .

هه ندیک له مانه نه یاتوانی هه ندیک له بهره جووتنه کانی آغا
 مزه بگرن وه به رامبهه به مه باجیان نه دا به آغا کان .

آغا کان باوره بان و ابو که ره نهجیه ره کان بو نه دان دروست کراون
 هاوتابی - Equality ی آغا و ره نهجیه ره نه وساکه به به پیری
 که سا نه نه مات . لای آغا هیچ جی اوازی به که نه بو له مه یانی
 ره نهجیه ره کانو آزه کانی له زخا . له سه دهی یازمه ما زخی ره نهجیه ره یکی
 فرسی ۳۸ سوور Sous بو که چه شنه پارمه که که چی زخی نه پیک
 له ۱۰۰ سوو پتر بو .

نه گهر آغا گا کانی بزور بویه چون آرامی لی هه ل نه گهرا
 ههروه ها نه گهر په کی له بهنده کانی ون بویه هه راسان نه بو و
 نه گه ونه به روشه وه . چونکه نه ویش هه ر وه کو گا له زه وی
 آغا دا کاری نه کرد (چونکه میگه لی سرو فیش پیوست بو) بو
 نه وهی له زه و په که یا کار بکا .

له بهر نه مه که زه وی به که نه فروشرا ره نهجیه ره کان له زه و په که
 جوی نه نه بوته وه چونکه نه یان نه ویرا نه و زه و په که کاری نه یا
 نه کن به جی پیلان .

سامانی Holdings ره نچیه هر Tunure ی پی ئه و ترا به لام
به پی خوی به سامانه کده وه به ترا بو ، نهك سامانه کی به وه وه .
ئه گهر ره نچیه ریک رایه کرده به وه له پاشا به گبرایه نووشی
سزایه کی قورس نه بو .

بو نه وهی آغا ره نچیه ره کانی لی نه ته کینه وه هه نه دی ده ستور
هه بو وهك : ره نچیه هر یا مناله کانی نه یان نه توانی له بیگانه (واتا
له نووریگی تر) ژن خوازی بکن تا آغا ماوه به کی تایه نه یی
نه دابه .

له چاخى - Period ده ره به گدا گه لی باوو آسایى هه بو که
وهك ده ستوری ایستا به کار نه هه ترا
له سه ده کانی ناو نچیدا حکومه نه کی به هیز و ده سه لانداری نه بو ،
کومه لابه تی نه وسه وا ریک خرابو که ره نچیه هر مل که چی هه نه دی
پیویست وه به رایسی (خدمت) بی به رامبه ره به آغا نه گهر
هه رایهك له مه یانی دوو ره نچیه را بقه و مایه له محکمه ی آخادا به پیی
باوو آسایى نه وه هه رایه نه به رایه وه .

آغای توریک هه ره وهك ره نچیه هر خاوهن زه وی نه یو به لاکو
نه ویش نووره گه ی له آغایه کی له خوی گه وره تر به مزه گرنبو .

ئه م دو چه شه نه ره نچیه ره Villieni Serfs زه وی یان له آغای
نووره گه یان وه ره نه گرت ، آغا کش Lord له Count نه مپیش
له Duke وه نه مپیش له باشای وه ره نه گرت .

له سروو زهوی ، کارخانه ، دوزگا ، کان - Mine ، شه -
 مه، فەر ، گشتی و هه مو جوړه چرخیک Machine پوښته بو
 دهرهبنانی نهو شتومه کانه که به کاری نههین که نهانه نهاندازی
 دهرهبنندی مس ق ، بهلام له چاخی دهره به گیدا نهیا زهوی
 سر چاره ی دهرهبنانی نهو شتومه کانه به که خهاک به کاریان نههینا
 نهیا زهوی کالی دهرگای دهرهبنندی بو ، پیاویک ههر چنده
 زهوی زور پوایه نهو نهنده به دهرهبنندی نهاسرا ، له بهر نهوه
 هه بېشه له سر زهوی ههرا نهوهوما ، پو به شتیکی سهیر نیه که
 نهین : « چاخی دهره به کی چاخی ههراو شه بو . بو نهوهی
 که سبک کومه که په پدا بکا دراوی نهدا به جهنگاوه ره کان Fighters
 که یاریده ی بدن نهمانیش پو پانان له که لا نههست که له کانی
 پو پستا بگنه فریای .

بنکه ی ژین

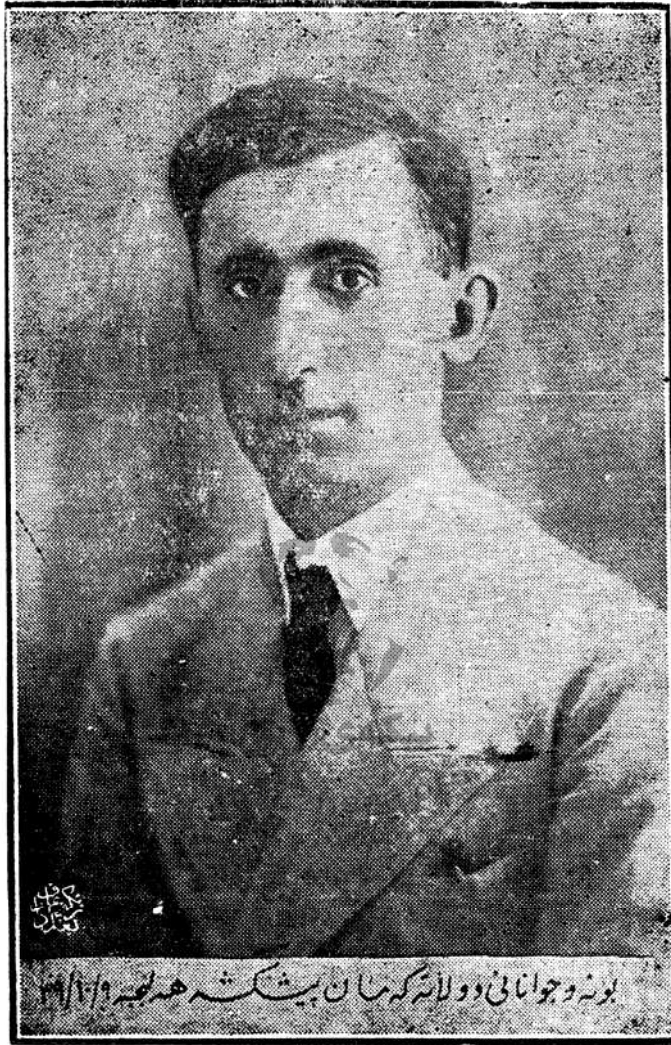
له نووریکا نه گهر پووزیک پو پستا به شوو بکا نه پوایه باجی
 بدایه به آغاکی له م هه لانه دا که نه بېشه پارچه بک بو له بهرنامه ی
 System دهره به کی وه له ناو هه مو گیتی فله ی نهو روپادا هېزیکي
 بی شومادی وه رگر تپو خاوه نی زهوی په کی زور بو . نهو که سانه که
 له ژیا شتیکی ناخوشیان لی بقه و ما به درایی ژیا نی - ان له که نه بېشه دا
 واله بوارد وه زو به کانیان نهدا به کابه .
 ههر وه هاش نهوانی که باور بان وار کابه یاریده ی هه ژاوه
 نه خوش نهدا زهویه کانی خریان نه بېخشی به که نشته .
 هه ندی له پاشاکان که له جهنگا سر نه کوون و خاکی

دورنمیان داگیر له کرد چمن پارچه زهوی به کیان له و خاکه نه رخان
 نه کرد بو کښسته . بهم جوړه کلیسه بو به خاوهن پل ی هه مو
 خاکی نه وروپای روزاوا .

له سه رته ای چاخی دهره به گدا کلیسه به یک بو له هوی
 (عامل) ه کالی پیشکوون Progressive وه به شیکې زوری نه قاننه نی
 ابراتوریه تی رومای پاراستبو ، خه اکی هان نه دا بو فیروپون ،
 ده بستانی نه کرده وه ، یاره نه تی هزاره تی نه دا ، هه تیوی به خپو نه کرد
 خسته خانیه نه کرده وه .

بو نه هوی زهوی له ده ست کلیسه دهر نه چی قه شه کان له زن هینان
 قه ده غه کرابون ، سامانی کلیسه له پاره سه ندنا بو ، تا که بشته پله به ک
 اهبتی وه رومی به سه ر مهمی گیانیه دا (احمق روحی)
 زال بو زهوی و فه رمانداری به ده ست کښسته و پیاوماقوله کانه وه
 Noble بو ، کښسته یاریده ی گیانی Spiritual نه دا . آغا کاندیش
 پاریزگاری خه اکیان نه کرد ، به رامبه ر به مه له کریکاره کات
 دراویان وه رته گرت . پروفیسور Boissonmade که میژوشناسی کی
 نه و کافه به ته لی : دهر به گی چینی کریکاری خسته بوه زیر به زه بی ی
 چنی بیکار - Idle Classes وه وه زهوی دابوه ده ست نه و
 که سانه که ده سه لانی داگیر کردنیات هه بو نه ک کشتو کالیات
 پیا نه کرد .

ماو په نی

نهم وینچه هی ماموستای نه‌ده‌بی کوردی (ع. و. نوری) به
 کله‌به‌کاری جوانیدا به‌داخی دلسکاری نیشمانپه‌وه له روزی
 ۰-۷-۹۴۴ دا سه‌ری ناپه‌ره ، ای‌تر له نویینه به‌نرخه‌کانی
 لاپه‌ره‌کانی که‌لاویزی به بی

بنکهی ژین

www.zheen.org

دوو فرمیسک له بهر کوری

عبدالواحد نوری

عبدالواحد نوری که «ع . و . نوری» به خوالی خوش بی گنهیکسی تا بلی دلسوزو به که لک بو بو گهل و نیشانی ، مردنی زیانکی گه وری دا ، ایشو آزاریکی زوری خسته دلی هه مو کورد بکوه وه ده لاته به کی زلی کرده ربزی لاوانی نیشمان پهروه وه که هه رگز حی برنایته وه ، له لابه کی تروه گو فاری گه لاویزی ناوید کرد و خوینده واره کانی بی به هره هیشته وه له ووتاره جوان و باهخ داروه بیر و باوه وه برزه کانی که هه مو جاریک لاپره - کانی گه لاویزی بی نه رازیرایه وه هه نام گه نهجه بی هاوتابه که په نهجه مه رگک نه هیشته خیر له جوانی خوی بیینی وه گهل و نیشمانیش له بهری بخوا و له زیر سیه ریا به هه سیته وه له سالی ۱۹۰۴ دا له سلبانی له دایک بوه وه له روزی ۵-۷-۹۴۴ دا به داخی په سقی گهل و نیشمانه وه که له ده بیکره آواته خوازی آزادبان بو سه ری نابه وه .

عبدالقادر قزاق

گلیڻی دیدم کا که واحد ا

پوچ مہ بلہ گی جارانت نہ ماوہ لہ گہ ۱۱ ؟

من یہ کیسک لہو قوتایانہت کہ بہ منالی فیری نیشمان پھروہ ریت
لہ کردین وہ بہ پھروہ وہ گویمان لہ آموزگار بہ کانت تہ گرت .

بہ دہنگہ نہرمو پر لہ ہوا کت دوستو دوڑمنی گہلو نیشمانت
پی تہ ناسین .

ہر تہو قوتایہ تم کہ بہ ووتارہ بہ جوش و کاربگرہ کانت میشکت
پر تہ کرد وہ منیش تہو ووتارانہ تم کردوہ بہ وردی شوہ و روزم .

ماموستا گیان پوچ وا ہی دہنگی .. تو خوا چارہ کانت
ہہ لبرہ ، وہ بہ ووتارہ خوش و ناز کہ کانت دلم بگہ شینہرہ وہ و خہم
برہ وینہرہ وہ .

ناقہ برا گم ا ماوستا دلسوزہ گم ا ہاووولاتیہ آزاو
نہ بڑہ گم ا

بہ سہ .. ایتر لہ توانامانیہ بہ رامبہر بہم بی مہیلی و بی دہنگی
نویہ آرام ہگرم ، چونکہ بی دہنگی پیشہی تو نہ و ساردی لہ
تو ناوہ شینہرہ ..

کا کہ واحد .. تو ہر تہو واحد نیت کہ بہ سہرومال ، بہ دہم
بہ دست بو بہ رزی وہ بو آزادی گہل و نیشمانت شوہ و روز
مہولت تہدا وہ سائیک آرامت تہ بو ؟

ہر تہو واحد نیت کہ بہ رامبہر بہ سہم و جہوریکی تہ ماہ

خوت را گرت و هیچ هزیک کاری لیت نه کرد بو لادان له ریی
نیشمان پهروه ری ؟

ابسته به چ وا بی ده-نگی وه خوت کلا گرتوه .. آیا هار ولانی به-
کانت شقی-کی وایان کردوه که بو بی به هوی دا-گیری وره نجیفت لی یان ؟

وه یا له پهروه ری کردنی آموزگار به کانت دوا که وتون ؟
برا آریزه کم کاکه واحد .. قوتایه کانت چاوه روان بچیت
دهرسی نیشمان پهروه ری یان ف-پرکی وه گورانی هه-کردنی
به یافی آزادی یان بو بی .. هه لسه گیانه کم .. گهل و نیشمانت
په بوستی یان به هه ولو ته نه لای توبه وه لهم وه خته ناز که دا هویان
که وتونه فداکاری تو .. وره به هاراری نیشمانته وه گله ییت
بخه ره لاوه ، قوی همت هه-ک .

آخ .. بو چ نی به وه رامت کاکه واحد .. بهم بی ده-نگیت
تیرت داوه له گو بیته ی دلم .. په رده ی رهشت به سه ر چاوما هیناوه
هیزو هه ناوت لی بریوم ، قه له می نه ژنوت شکاوم . آیا راسته تو
سردوی .. نه آ .. تو نه سردوی و هه رگز ناسری ، ناوی پیروزی تا
جهان بینی له سه ر زمانی گه وره و بچوکی هه-اونیشمانه کاته وه
له کری به نمونه بو هه مو چه شنه فداکاری بهک و بهیشره و بو
هه مو جوړه ته قه لایهک له ری ی پیشکرتنی گهل و نیشماندا . له هه مو
کاتب-کا به فخره وه یادت نه کین وه به په رده وی کرده وه جوانو
به رزه کانت نه کین وه له سه ر آموزگار به کانت نه چن به ریوه .

دلنیا به وه به آسوده بی ښو برا آریزه کم .

تھی خہو

کرماسانہ : ابراہیم ناری

بہ راتی تھی خہو تھی بہ ماہگامی بی بہ نامان تو چند
 جوان و دلنہرسی ، لہ کانی کہ مندالیکی لہ کوچہ بہ کی تارک لہ
 ترسی تاریکی وہ حشہارہری شوہ ہراسان وہ وہیلان روو بہ ہر
 لایہ گوہ ویلانہ و بہ سبید پالیکی کون و دانلیشا و خوی داہوشاہ ،
 ہر چہندی نالہ بہ کی چکر سوز لہ کانی دل بہ دہردینیت و سکوت
 مہر گباری شوی تیرہ تار لہ یہ کہ تہ شکینیت ، تو وہ کو داہیکسی
 مہرہ بان و دلسوز بہ گوشہ دیوارک راہنابی تہ کیت ، تہو تہندی
 لاغری کہ لہ زیر بہنجہی روز گاری ستہ سکارا داوہ شرادہ دہ کرینہ
 باوش و پردہ بہ کی روش و ماتہم زدہ بہ ہر چاواہیا ہلکہ دہبت ،
 ہو چہندیک لہ دہست سہ خق ، رنج ، دہردو غمانی دہرونی
 نہ جاتی تہ دہبت وہ لہ باوشی گہرم و آرام بہ خشتا بہ دہتی
 آسودہ گی دہسپاربت .

دیمان لہ تہوکانہ کہ خوری جہاتاو انواری زہرینی خوی لہ
 سہر شاخ و دارہ بہرزه کانا راہہ کیشبت و داوہنی گولی رہننگنی
 خوی ہو دہبک لہ سہر تہم دہشت و چہمہ نزارہ ہلکہ کیشبت ،
 شواینیکسی جوان لہ کانی کہ دہننگی داہگیری نہ بہ کی دلی دلداران
 بہ جوشی اہریت بہ شوہن رانہ کبا روو بہ آوایی تیت ، تو تھی

خو و هو کو هاوسه ربکی مهره بان دینه پیره وه و به گیانی کی جوان و
 پاک نه بیست و نه ربش هر وه ها به بارشی آوده گی ده سپاربت وه
 بو چندی له ده ست کبوک ره رانن آوده ی ده کبیت .

دبان له گانی که شاعر یکی دل له ده ست ده رچوو له گوشه ی
 مالیکا آرام آرام دانشوه خه ربکه فسکانی دل به زمانی قهلم به
 روی کافه زانیربت وه زه زه مه به کی شور نه نگیز له سه ر لیرانیا به
 نظریت ، چاوانی شکت و نیوه بازی له نه وه بری ده رجه ی شه کتی ده ر-
 دینی حکایت نه کا وه دانه گانی له مس گونی فریبک به سه ر برزا-
 نگه کاپه وه آویزان بوه و آرام آرام به سه ر گونای داسراوچال-
 گوتویا داده رزبت ا.. تو ، نه ی ، خو ، نه ی فرشته ی دلروبا
 و کو دلداریکی داسوز دینه پیره وه و به سه ری نه سگرشانی نه رم و
 مهره بان فریبکه که گانی با کوه ده کبیت ، سه ری دا نه نینه سه ر-
 سینه ی مهره بان نا آرام آرام له امانتا بو چه ندیک آسوده بیت .

به راقی نه ی خو ، تو چه ند داسوزو دلنه رمی !! داشکاوه گان
 به باوه شی بازجی نه ده بیت ، هر گیاننداری توی خوش نه ویت به دل و
 به گیان ، داوینت آسایشگاهی گیانسونواوه کانه ، له شه وانی تیره و
 تارا دلانی ته نیاو غه مخواری ، وه لی ، نه ی فرشته ی آرام به خشی
 جهان نازانم بو که متریادی منی آواره نه کبیت ؟ له مالیکا من له
 همه و کس به نو بازماندترم ، گشت شه وان تا به ری به بیان چاو به
 رینم ، نازانم بو نه وه نده چاو به انتظارم نیلیت ، آیا دلت به نه م

چوانی فرمیسک بارو شه کانه ناسوزیت ؟ .
 مه گهر ناوینی که چند له دست تم لافاوی بزیانگانی غما
 پشت داچه سوم و هر تاوه وه کو تهخته شکاوه کانی بهرا گهندهی
 ده ریاکان به هه رلا به کوه ویل و سرگردانم وه له دست
 شه پولی ده ربه ده ری شاران وه دوورکوتو له وولات و هاو وولا -
 قبان دلم !! . آیا نساوینیت که بو لحظه بهک له دست غم و
 نهدرها نجات بهیت ؟ مه گهر توبش وه کو آره زوه کانی دهوری
 جوانی و شاد کامیه کان لیم گور بزانی ؟ .

تهی فرشتهی دلاراحی خواسویندت اهدم به گه وری وی -
 شهریکی بهزدان ؛ بی .

آخ ، اهدیت ناوی سر به داوینت بنم ده بهک وه کو دهوری
 مندالی به خیالی آسوده چاو به بهک بنم شاید کمی له تم دهردانم فهرا -
 موش کم به لکو بتوانم له ده ریچهی چوانی تودا دوورنای شادمانی
 ماشاکم وه چه ۴۰۴ نو سهوزه لانی و کیوساره به رزه کانی وولاتم
 بویم شاید بتوانم به چند آهیکی گهرم تم دهردی دهرونه آرام
 کم ، نازانم سابهزه بیت پیا دیت یا نه ؟ .

ناسین

سه کس له سه دهما نه ناسری : هیمن له وه ختی رقا ، دلپ
 له وه ختی شهرا ، دوست له وه ختی بیو بستیدا .

بوپیکه نین

برزو — ته سرو چهندی مانگه ؟ .

نهربان — لبم بیوره من خه لکی ته م شاره نیم نازانم .

نه ژاد — نه گهر سه د دینارم بدی بی به چوار روز ده دیناری
پی به پدا نه کم .

ووریا — ها نه وه ده دینار بوخوت ، منیش (۹۰) دینارم
قازانج کرد .

میوان — چه ره وابه له هه مو زه لامیک شهوی دووسه د فلس
نه سین ، له گهل نه مه شدا که بوینه کاتان نه وه نده پیسه شه و تابه یانی
خوم لی ناگه وی ، ناچار نه نیم چوار پنج سه طت به مونا لا شه و
به مه سه ر .

خارهن اوتیل — که وابه شهوی سه سه د فلسم نه وی ؛ چونکه
کاره با زور نه سو تینی .

بارک — به لبم پی دابوی که اوتوموبیلیکت بو بکرم نه گهر هاتو
له امتحان ده رچوی ، نه وابه ایسته مایته وه . . نیم بلی له م سه چوار
مانگه دا ده رست ره وان نه کرد به چپی به و خه ربک بوی .
کور — به فیر بونی اوتوموبیلی خورینه وه .

آوربکی پاشه

روانرز - کچه کورده : نجیبی میرزا حسن

بو ده سته خوشکی-کی خوشه و بستم له وولاتی سلیمانی ۱۱
 ایوارییه له پشت رواندزه وه له گهرده گارد (۱) راوه ستاوم
 رووم کردونه چیبای زوزک ، دارستانی چری چباکانی تر ، لوتکی
 به فری روست ، زهردهی روزاوا ، رووباری رواندز وورشهی
 کزه بای شمال ، ئەمانه هه موی له پیش چاومه گویم هه-ت به آوازی
 هه ندیبکان ده کا . له پر چاوم بر به نزیکتەر شه ویتانه ، نه وه قه لای به رزه کی
 پاشای کوره به راهه رمه وا به گردیکی به رزه وه ، هه ر که نه وه قه لای به م
 که وته پیش چاو موجر کییم پیا هات و خوم له خوم برسی کوا ... ؟
 کوا نه وه روزانهی که باوو با پیرمان شه شیر له لانهی خویاندا
 ده هانن و ده چوز ، کوا نه وه روزهی که نه وه قه لانه نه وه قه لانه
 جوانهی که نیشانهی گه وره بی و زرنگی روله به کی کورده که به
 هزاران لادی کورد به بازوی به هیزبان به چینه بیان دانا . کوا نه وه
 لاه کوردی که وه ک باو کی کی به نرخ چاوی نه بر به روله کانی ؟
 کوا نه وه مه یانهی پیش ده می ، که لاو و کبژی کوردی گیان پاک رهش -
 به له ک ربک تبا هه لده به رین ؟ .. ئەمانه هه موو خیال بوون ده هاتنه
 میشکه وه و.ک فلیمیکی سیمانی تارماییه که یان به پیش چاوما تیه به

(۱) گهرده گارد : چیکایه که له پشت رواندز ، کوردوستانه .

ته بون ، هر چند له دست کردی کردگار وورد ته بومه و
 تهمدی ته قهلا به نرخه ابرو بوته کلاوه و چپکای کوته به بو
 فرمیسکی خون له چاومه و ته رزا هلسکی کارلی له سنگه ووه
 سهری ته کرد .

خوشکی II

به ویرانی سهره و پیشم ته خوارده و له بر هانه بیرم که چاک
 بونه و هی گهل دهرمانه کی لای ایه به ، ته ایم ایه ، چونکه دایکی
 دوواروژی ته هم گهله یین ته گهر پینه به کیاسکی پاک نشمان بهر-
 سته و لای ته هم گهله پرووده بکین وه هه میشه ییم پینه پیش
 چاویان که سهر به تی میوه به کی شیرین و به نرخه به لام ریگای
 دست کوتی . به ک گرتن و دوو دلی لایردن و گه ووه و بچوکی
 زانین و خووره و شقی باش و گیان له ربی نشماندا به خت کردنه ، بی
 گومان ته و دمه روله کمان ته توان به هیزی بازو زنجیری اسارت
 بچو ربین ، ته هم گهله هزاره ایستا وا خه ربکه ته سهره
 هیوای بهرز پینه ووه رز کار بکن و به هزاران قه لای جوانتر و
 محکتر دوروست بکن .

روزا ابو ته واره و ماله و ته رومه و هیچ گومان نی به که
 هر به که له دسته خوشکه کمان هه تیان به ووه کردوه که له سهر
 هه و دایکی لای کیوی ته و ولانه پیویسته ، خوانان له گهل .

بدهشی لی کولیندوه

بوکاکا « جیم »

کوریه : دلراره

کاکه برا :

ههروام زانیوه هه رکسپک که تازه شتیک جه بیته دی ناده میکی کم نا تم شته نه گویتنه نیو زارانه وه ، هه رکسه ، چاکو خراب ، راست و دروو ، له دهرونیکی پاک و پیدانی یا نه بی دمه تهقی لی نه کا . نه و جاروش که جه نابی رفیق حلی به گت کتیه کی به شیکی له چاپ دا وه به شه کی نریشی پی ده ره پی له که لایوژا بلاو کرده وه ، بوه هه و بی رمخته ی نه و رمخته بازانی که گویا به دهرونیکی پاک وه رمخته ی لی ده گرن . به لام هچکایکیان وه کو جه نابت خویان به دیار نه خست ، نوکی زیرینی قه له مه گیان نه که یانده که لایوژ له م باه وه زور سوپاس نه کریت .

من حق ی نه وه م نی به که هه رکسپک انکاری شاعریم بکات ، به زورداری شاعری خومی بیهمه گوچک وه . له بهر نه مه نه م نویسنه م نابی به م چاره سه یر بکریت که چارم له م سرازه بری بی . نه ا . .

بایینه سه ر ماهیق نه م جاچکی « بنشت » که نه بجاوین له زور کسم بهستوه که جه نابی رفیق حلی به گت کتیبی « شهرو نه دیانی کوردی » دا نه اووه ، به لکو له روی راپنیدا « شهرو نه دیانی

سلیمانی « دا ناوه ، داری دهستی ئەم کسانه ئهوه بو که چەنانی
 رفیق حلی بەگک بیجگه له سلیمانی بهکان دات به کەسی نردا نانی ،
 لای وابه که کورد سلیمانی بهو بهس . بهلام سرازای ئەم کسانه
 له « گیره شوینی » زیانر چیترا بهو ، له بهر ئەمه به شهت و پسته تی و
 نیوه چلی ووتاری خوبان قوت دابهوه به گویی شوری و شهره زاری
 له کونجی نیوه زه ریا نا ده رگرتن .

هه ندیکی گش ئەیان ووت که : « خزمه تی گهل به نو سینی پرو
 پوچ نا کری به لکو خزمهت ایش کردنه » ئەو کسانه ش وه کو
 روز خوبان آشکرا کرد ، که ئەوانیش له وانی پیشو دهرون
 خاویتره بون .

کاکه برا : ئەمه وینه به کی زور کورتی ئەم دهمه نه قیه بو
 که بیستم و ووترا و هاواری بهوه کرا ، طبیعی ئەم باسه زور دوورو
 دربژ . ، ایرو هه لی ئەمه هه نه که ونوه که راسته قینه ی ئەم ووتارانه
 آشکرا بکرین بهلام من بو ئەمه ی که باسه کم نانه وار نه بی ئەوسم
 بو دربژ کردو بهس !..

هه ندیکی گش ئەیان هوی له نا حبه ی فنی به وه ره خته له رفیق
 حلی بهگک بگرن که ایکیکیان جه نابتی ، بهک له ووتاره کانیا ن
 ئەمه به که رفیق حلی بهگک « ناشاعر یکی کردو شه شاعر » خاره ن
 ئەم فه رموده به جه نابت و ناشاعره گش « من » ، بهلام ، هه رکه سیک
 ره خته بازه ، ئەبی تیر ئەندازی ، تیر بی نیشه انه هاویشن جوان
 نی به وه یا خو مه شقیکه که خو فیره تیر هاویشن کردنه ئەلیم : ره خته گت ،

کاکجیم ، هەر چه ندبکی له ناحیهی نو سیندا زور بهرزه ، بهلام
له ناحیهی « پووسته چون بی » زور دووره .

پرا : جار بک نه له جهات وه نه له غیری جهات شعر یکی من
هه له وه شینرا به ره له ناحیهی معنوه ، که رفیق دلمی بهگ خوشی دلمی
« له ناحیه وه کم و کردتی هه به » وه فنی شعر که له کو بیکنان
نه خسته بهر چاوانه وه نابینه داری ده تی نهو که سانه بلین : « رفیق
حلمی بهگ ایکی کی خاوهن هه له به کی وه کو دلدار نه هه او پته ریزی
شاعران » ..

روژ بیکان دوو که سی سه سهخت « عنود » که وتنه چه ند و چون ،
له سه سه شتی کی رهش که له دووره وه لیان دیار بو ، آیا نه مه
« زن » . یا « قهله » . ایکی بیکان نه بووت نه مه قهله ، نهو -
بتریان خوی به زه ویدا نه مالی نه بووت نه مه « بزن » . که
لی نزیک بونه وه بهرد بیکان تی گرت قهله بوو فری ، نهوی نه بووت
قهله روی لهوی تر کرد ووتی : « آ ، دینه که قهله بو . ؟ » .
هه واله کی ددانی له چیره وه برد ووتی : « به فری هه بزنه » .
پرا زور نکا له تو وه لهو که سانه نه کم که له سکی خویاندا
آوه دانن گهر ده ستان هه به بهرد بیک بو راوه شین نا بزانی من
« بزنم » یا « قهله » ؟ .. ده نا ، به چاوی بزن سه یری قهله
بکریت ، نابی قهله بینه « بزن » .

ایتر گهر بهرده قانیت نی به پیدایا بکه ، بهرد بیک بو نی -
نا گری ؟ . کاکه « جیم » ..

چپروکی نم مانگه

خاری

١. ن

ههروا له وهری ماله که مانه وه به رام بهر به شقامه که ژور پکی
روخار هه بو وادیار بو پاشماوهی خانویه کی گوره یه که بهر جاده
که وتوه خاوه نی پی نه کراوه دورستی کانه وه . روزانه بو به کدو
ریوار له بهر خویانه وه ، یا به به کتر نه این : له وه بوچی بلدیبه نه
که لاره به تهخت ناکات دینه نی شقامه کی ناشیرین کردوه ؟

به یانی بهک له مال هه وه ده ری دیم کریکاری به سه ره وه یه
خه ریکن نیکی ته دن . له دلی خوما که ای کم پی خوش بو که نه م
که لاره یه له بهر ماله که مانا نه ما که ته توت ده وه چاری زه لامیکه
بومبا نیوهی بردبی .

به کدو روز دوا ی ته وه ، نیوه رویه دیم ههروا له جی ی ژوره
تهخت کراوه که لیفه به کی شر گره وه کراوه ، چلک و کون وایان
لی کردبو نه مزانی ره نیگی چه یوه . هیچ به پیرما نه ته هات له
لیفه شره پیسه پیسه پیسه وه ته گهر له نزیکی به وه سه تلبکی شکاوو
گوزه له به کی ابوکال و جامیکی قویاوی ژه ننگاوم نه دیا به و دووزه لامی

بههله داوان لی نه چونا به پیشه وه و به کیان چمکنی لیفه کی
دانه کبشابه و بیلی ا خازی ؟

چمکی لیفه ی به دهسته وه هات به لام دهنگ نه بو . کابرا
ووتی ا نه سردبی ا به نه سپایی لیفه کی لادا ؛ ده موچاوی
دهرگوت ، به لام چه ده موچاوی ا نا چار بشیت بلیت ده موچاو
چونگه که به ربکی تیا کرابه وه و دهنگ کی کچی ساردی
سواوی لی هانه دهری ووتی : تو خوالم مه دن ، لم مه دن نه خوشم

زیاتر لی چومه پیشه وه . وا دیار بو روشنای نه وه بیست بو به
دوستیکی وه کو قامیشی پروتی به چراوی گرت به چاوبه وه که له
چاو زیاتر له ده می دوو برینی گوشته وزون هیناوه نه چون ، له گهل
دوو کابرا که دا بی نه ده ی چه ناسپاوبکمان له میانا بییت و وه که ده نی
گرینه رو پر له کو بره وه دی نه م ژبه کردینی به دوستیکی دبرین ،
لی بان چومه پیشه وه و برسم ا نه م ژنه کی به ؟ کابرای پیشویان
وه رامی نامه وه ووتی : « خازی ا چون خازی ناناسیت ا ؟ نه بی
خه لکی ایره نه بیست . آی برا نه م ده عبا به ی ایسته وا پیاو بزی
لی نه کانه وه وزات نا کا هر ته ماشاشی کات ؛ بیست سال له مه وه به
شوره ژنی بو ناسک و نازدار ، دوو چاوی ره شی گه شی به باوه شی
پرشنه گیان لی هه لکه قولا ؛ پرشنه گیکی دلفرین ، چاونرسین ،
پیاو وه ستین .. به قاقای بیکنین ، به له نجه ولاری شبرینی نه و نه لاره ی
مالی (میران به ئی) کردبوه به هه شتی شادی و سه رچاوه ی جوانی .

گورانی سهردهمی جوان وپیر باسی رومهنی آل و چاری رهش و
 دهوتی پورری خاری بو . ههرزه کاران وه کو ههنگ به دهوری
 تهلاره کهدا تهسورانهوه بهو هیوایهی به نیلابی چار له دورهوه
 تماشایهکی بکن . بویه تهلم به نیلابی چاو چونکه نهیان بو بویری
 لی نزیك پینهوه ... »

کابرا ههر تهومنده بشوی دا تا بادگاری کو کردهوه انجا ههنا -
 سه بهکی ههله کیشا وتی « بهلام ایم پرسه بی خازی بهکی لادی
 ههزارچون کهبعته تم تهلارهوچی کردی به فبله گای دلی ههرزه -
 کاران ؟ » بی تهوهی چاوهروانی برسیاری من بکا خوی وهرامی
 خوی دایهوه ووتی : « خازی » کچوله به بو چوارده سال ، بهو
 جوانیهی باسم بو کردیت ، دایکو بارکی له بهر دهست کورتی
 فروتیبویان به پیره مېردیکی خهلهکی دی بهکی دراوسی بان به (۳۰) پیره
 شیربایی . شازی تهگهرچی تم شوکردنهی لا له مردن گرانتر
 تهی و زور تهگری و تهپارتهوه بهلام دلی رهقی دایک و باوکی بهزری
 لیره کابرا زیانتر نرم تهبن تا دهنگی گریانی تم . تهی گويز -
 نهوه . بهلام بو کووسی . بو چه هه نهه نه شهو لهجی دا هه مانهوه به ،
 نه روز له مالا هه وانهوه . بوله بولی دش و گرمه گرمی مېردو
 ابدان و تهلدانی (۵) هه نه زاشی له لایه ، که ههره بچووه کهیان (۲) سال
 له خوی گه وره تر تهی ..

دارو گوشت آشنا به تی بان نی به ، به ناچاری هه لکی ، تهوهی

بزانی بو گوی لهچی .. بچینهوه مال باوکی ههی خوانه کا ، گویاکی
 له دنیای رونا به ههرزه کاری ناشقی ا ؟ باوکی نه بو بچی ته شوینی
 دهستی میرده گهی نه گانی . به نا هومیدی خوی نه خانه مال (بایز آغا)
 که هوسا دهسه لاتیان نه وه نده هه بو که میرده گهی خازی هه ره به خهوی
 شه وانیش به بیریا نه هات ژن له وان بسینته وه هه ره که آغا ژن چاوی
 پی نه که ویت نه چینه دلیه وه و نه نیریت جلی بو بکن و نه یکا به
 که نزه کی نای به نی خوی . چه ندمانگی وا نه ژنی . له وده مه دا (ن .)
 ناو کا برابره که نه بی به کار به دهستی ایره ، زور دوستی بایز آغا
 نه بی روزیک لای آغاژن که نزه که جوانه کی نه بی و که لی
 نه پرسیت نه مه کی به آغاژن که لی به به ژن و بالای خازی دا هه له دا و
 نه لی ژنی پیابو یکی بیره میرده به دیار به وه دانه نیشته وه و هه له اتوه .
 (ن ..) وا له آغاژن نه که بیفی که خازی چوه ته دلیه وه .

که نه وه هه روا آغاژن خازی بازگت نه کات و نی نه که بیفی که
 (ن ..) به گک زوری به سند کرده و نه به وی یکا به کی بانوی خوی ،
 خازی دهست نه کا به گریان و به آغاژن نه لی : « قوربان من به نام
 هیناوه ته به رایوه ، نه مه ره وای هه ق نه ابوش به خه نه بال زرنه بوژیکی -
 به کار ، من ژنیک میرددار و خاوه ن کهس و هه قدار ، آغاژن
 به توره بی به وه پی نه لی که (ن ..) به گک له وان نه پیابو یکی
 باشه ته نیا نه می بو خزمه نی خوی نه ویت . خوشی بی وترشی
 بی نه بی بچیت و نه گهر له وهش زیاتر لاساری به کت نه توانی

حەسەت وەیا لەووش خراپتری لی بکات یەنیرتە کارخانە . .
 کچە کە ئەمە ئەرپی لە بەرپی آغازنا لەبەر ورو ئەکۆیت و
 کەلی دەستوپی ماچ ئەکات و ئەگری و ئەپاریتە وە بەلام بێسود
 ئەبی ... لەدواییدا بە آغازن ئەلی : دەماقوربان گوانە ابزەم بەدەن
 بچەم وە لای میردە گەم خوامانان آواکات . آغازن وادیار ئەبی
 لەمە زور تۆرە ئەبی بویە ئەلی باشە هەرراستە ئەنیرم میردە سەگابە گەت
 بێنن لە بەر چاوی خوت حەسیرمەیدانی گەن . چارەت نە پەسی
 بەدەنەک . آوێرن کۆرە ئەم بەیتەشە بە دەستو و پی بێتەن و شەوی
 پێنە مالی (ن ..) بە گەت لوزە نەدەری ئەکا بەزورا و دەست ئەدا
 بەلی خازی نیو لەهوش خۆچوو ئەبی بە دەری .

لە مالی (ن ..) بە گەت تا ۳ چوار رۆژ کەس خوی تی ناگەینی
 لە پیری ژنی بەولاوە کە وە کو پەپولە دەورو خولی ئەدا و تادی
 دلخوشی ئەدانە و تادی ئەبی ترسینی و دەمی جلی جوان و خەش و
 دیاری بو ئەهینی . بەم جوورە مانگیک ئەمینتە وە . بە دربرایی
 رۆژ لە ماله کە دا رابەت لە گەل پیریژن ئەبنە دوست . خوشی نازو
 نەمەت و تیری و خانی ئەچیری . .

شەویک لە دەنگی بی زەلامی راست ئەینتە وە ئەروانی (ن ..)
 بە گە بە زور بە خواھیش ، بە هەرەشە بە نەماع ، بە بزواندن بە
 ئەفرەدان خازی لەوشە وە ئەینتە دوستی (ن ..) بە گەت .

سال ونبوی وا مابهوه له کرنوش بوکردنی بیباو ماقولان ، له حورمهت گرتن و ماستار کردنه رهی گهوره مالان . له روالهت و به پیرهوه هاتنی خاندان خازی نهوه ندهی دبی و نه رهندهی بوکرا بروا ناکی فریشتهش بوا به بهیریا بهاتابه که واله سه ره نوبله کی نزمی و بی شهرمی دا نهژی .

دوای سال ونبوه روزیک فرمان بو (ن ..) به گت مات که بچی بوشو بنگی تر نه ویش هه رچی جلو و بهرگت و خشلی به خازی خوبه وه نه بی نهیدا به خوی و هه ندیگیش پاره ی بوجی نه هیل و لی نه دا نه روا .

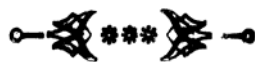

نه مهوا به لام و نه بی کهن و کاری خازی به م کرده وه به یه رازی بوین نه نیا هه ر ده ست به ستراوی نه وه بون که له بهر (ن ..) به گت ده ستیان نه نه گه بشقی که نه و رو بخت گری ده ستیان کرایه وه شوی له ناگاو دوو برای دین هه لی نه گرن ، نه ی به نه نه و که ژه له وی سه ری نه خه نه سه ر تاو بریک و به ردیک نه مان به کاژ له ی سه ریا دوای نه وه ی دوو سه خه نه جهری لی نه دن لاشه کی به چی دیان بو قه لو دال .

بو به یانی کابرایه کی شوان له ونزیکانه مه ر نه له وه دینی چاوی به لاشه به ک نه کوی ، که لی نه چپته پیشی و ده ست نه دا له دلی نی نه گا هیشنا گیانی نیاماره نه ی به وه دی له پاشی سالیک تبار کردن و

دهرمان کردن بو بیولته تی و لومه ی لومه کدران ناصریت و لهو بهری به
 نهم دهه جانی به نهینته وه . که له پاش چند سـ الیک خهـ اک
 توانیان بیناسنه وه . نهویش به دهه مو چـ اوا نا به وه دا که خوی
 چونکه شیت بوه هر له بهر خوبه وه ورینه نهکات ؛ نـ او ی نهو
 که سانه نهینی که نهوسا ناسبونی ، باسی نهو زیانه نهکات که
 نهوسارای بواردوه . لهو سـ او به روز سوال نهکات و به شهویش
 له په ناپاساریکا سهر نهینته وه . نههه پنج ساله نهم که لاهه بهی گرتوه
 به شهو لی نهوی وا نهویشیان روخان انجا بویه نهینی ؛ خوی و
 هرچی خوابی داوه لهو چـ قی ری به گرموله بوه به سه زمان مناله
 ووردکه زور آزاری نهدهن .

کابرا که له گبرانه وهی به سه زمانه کی بوه وه دلویی قرمیسک
 له چاویا قـ نیس مابو نهوی تریان زوی کرده من وونی : « خوالی
 خوش بیت له دنیای رونا سزای خوی دی . » لیره دا خازی وه کو
 دارکاری کن زربکانی ووتی : ده لا ده لا ایم مهدهن مالتان کاول بی
 لیم مهدهن توخوا ... « ایتر بلاوه مان لی کرد به زه بی مان لی نهسکا ،
 بهلام هر به زه بی وشک بی نهوی به کیکن بیریش له ری به بگانه وه
 که نه خقی آزاری پبری و لی قهوماوی و بهک که و قـ بی نهو کولو -
 لهی بی کم بینه وه . .

دانانی دوو شرکته تی

زراعی و تجاری گیوره له سلیمانی

مه بهس له دانانی ئەم دوو شرکته که ناویان (شرکته تی شارە -
 زووری زراعی محدوده) وه (شرکته تی تجاری سی - سەر چناری
 محدوده) به له سلیمانی یاربه دانای زراعی و فلاحه وه دهستگرتنیان به سلفه
 بی ئه وهی چه سودیکیان لی بسیزی وه هینانی مه کهنی « تراکتور »
 بو زووی کیلان له سەر حسابی شرکته بی پاره وه هینانی شاره زابان
 بوری پيشاندانی زراعه کان وه چاک کردن و زورکردنی دهغل و
 دان و درهخت و دارستان وه دروستکردنی گهلی خانوو له سەر
 مودهی تازه لهو شویناها دا که به سهند نه کربن وه دانیان به اهالی
 بهی سود بهلام به قهرز تا مده بهک که به آسانی نرخه کیان بی بدری ،
 ههروه ها ده زمانکردنی بهخوش له زراعه گانی شرکته وه کردنه وهی
 قوتابخانهی ملی وه رواندنی داری بهردار و بی بهر وه گهلی شتی تر
 که دواي بیکهبنانی ئەم مشروطانه به پیرادین ، بیجگه لهم ههوه
 خزمهتانه گهورهترین آمانجی شرکته دامهزاندنی عشايره کوچه -
 ریهکانه که حکومهت له ده میگوه ههولتهدا بو دامهزاندنیان
 له شاره زورا .

بهم هویهوه له حکومهت و ملت نه پارینه وه که چهند له توانایان
 ههیه یاریدهی ئەم شرکتهانه بهسندن تا کو بتوانن خزمهتی
 وولات بکن .

محامی

فائز ہوشیار

لہ سلیمانی وہ دہرہ وہ دھوا ویرنگری

شرکتہ الشمال التجارية

والزراعية المحدودة

نہم شرکتہ الشمال التجارية لہ سلیمانی دانراوہ وہ دوواقیشی لہ بغداد و لہ
لہ بجه ۴۴۱۶ ، مہ ۴۴۱۶ سی ایش کردن و دست خستنی قزانجی مادی و
دی ۴۴۱۶ بو ۴۴۱۶ لوا کانی ژورور و ، جابه و بونه و آماده به بو و درگرتنی
۴۴۱۶ و جورہ کالو به لیکتی تجاری وہ کالہ تی تجارہ تی به قومسبون
بو ۴۴۱۶ و تجاریک چه لہ شاری سلیمانی و ۴۴۱۶ بجه وہ چه لہ لقی بغداد
کہ ناو و نشانانی ۴۴۱۶ به :

فرع شرکتہ الشمال للتجارية والزراعية المحدودة .

شارع الرواق رقم ۴۴۱۶ بغداد .

باور پی کر اوه کان گدلاویژ

له

سایانی : عمر قهزاز و ابراهیم ملامارف - له جادهی تازه .
سنه : شهاب لدین محی : ادارهی دارائی
کر کوک : ملا خورشید : مزگونی قاضی له گهره کی
چه و اجی

هه و نیر : حسین مختار : مکتبهی شمال .
ناران : ابراهیم وکیل : دانشگاه حقوق . سالی سه
خاقین : عبدالعزیز نور محمد .
کر ماشان : ابراهیم نادری خزان سپه . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی رشید www.zheerid.org
عمادیه : یونس امین آمیدی .

رواندز : علی عبدالله - مکتبهی پیشکوتن .
کر بسحق : عثمان عوفی حاجی ملا

هه کس ایشیکی نهی له لایهن شهروه که پارهی آبونه بسدا
یا ناو نیشانی بگری یابی به آبونه، له وولاتی خویره راسته و
خو نهه شوینانهی شهروه آگدار بیکا .

کتاب لایویر

دوم ژماره یو را : ژماره - ۹ - حالی - ۵ -

گوران ناهی عباس

بو خسره و تابر مهریوانی

معنیک خول رفیق چالاک

خوبندنی نیگلایوی .. ب . ح . بی

دیوانی گه لایویر

دوزینه وی گه نینه بهک . محمد توفیق ووردی

دلنا به له پیر ناچینه ووه .. ا . ح . هردی

له ری لادان صلاح نهفتان

لی کولینه ووه ره خه گر

چپروکی ژماره عمر صالح خلف

وه گهلی بای خوشی تر : خوبینه ووه

ذمہ داری گواہی

بھداد - شارع الرشید : عمارۃ الدامرجی : آپارٹمنٹ - رقم - ۵ -

مدیریت ادارہ ونوسین :

عماد الربیع سجادی

خواہنی امتیاز ابراہیم احمد

مدیریت مسؤل - محاسباتی قافیہ توفیق

- آبونہ -

دینار	فلس	
۱	۰۰۰	آبونہ سالانہ جو ہمہ وان
	۵۰۰	جو مہلای مزگوت و قوتایان
	۸۵	دانہ
		آبونہ بہ ناوی مدیریت ادارہ ونوسین
		پیچہ کی آبونہ تہی بہری

محاسباتی

ابراہیم احمد

لہ کرکولہ و دہرہ وہی مہمو جوہرہ دعوا بہک مہگری .

گۆڤار

گۆڤاریکی ئه‌ده‌بی و ئه‌قافی مانگی کوردی به

ژماره — ۹ سالی — ۵ ایلول ۱۹۴۴

گۆڤاران

مرثیه‌ی (أحمد خان) ی کوماسی

بنگه‌ی ژین

www.zheen.org

به قه‌لامی

ف. مینورسکی

وه‌رگه‌برانی

نامبه‌ی عباسی

سالی ۱۹۱۷ دوستم سه‌یدخانی کوردوستانی له‌سخه‌ی مرثیه‌یه‌یه‌یکه‌ی
بو ناردم که أحمد خانی کوماسی له‌سه‌ر دقانی ژه‌کی دای‌ناوه‌ .

له‌سخه‌ی اصلیه‌که‌ به‌حروفی عربی بو ، به‌لام دوکتور سه‌یدخان به‌ه

(۱) شیخ سه‌لام ئالی به‌ أحمد به‌گت مشهوره . لقبی خانی

نه‌بوه و به‌گزاده‌ بوه .

نیپسی لاتینی بی نویسه‌وه و جیگما توشه‌کانی بو شرح کردم . دوکتور سیدخان له طائلی کوردی مسلمان هاتوته دنیا و له ته‌مه‌نی بچوکیدا دینی مسیحی قبول کرده و له سه‌ری ماوه‌ته‌وه . و زور شاره‌زا بوه له ژبان و زمان و تقالیدی کورد . ایه زور قهررداری سوپاسی نه‌وین که باشماوه‌ی چهرمه نواسروه‌کانی یونانی به ناو-بانگی له هه‌ورامانه‌وه بو هینابنه‌وه زمانی اصلی دوکتور سیدخان کوردی سنه‌یه . به‌لام نه‌وه‌نده له زمانی گوران شار، زابه (نه‌و زمانی نه‌دیاته کله نصری والیه ورائیه‌کانی نه‌رده‌لان ده‌نگی داوه‌ته‌وه)، هر به‌و زمانه نه‌و کتیبه‌ی نویسه‌ته‌وه کله سه‌ره‌وه باسم کرد .

له‌لایهن ، ولفی سرئیه‌کوه هه‌بج نازازین جگه‌له‌وه کله عه‌برنی (کوماسی) به « ۱ » منطقه‌ی (کوره‌وه‌ز) که عه‌برنی کوماسی تیه‌انه‌زی عه‌بارته له ۲۰ آوایی که نفوسی ۲۵۰۰ کس نه‌یه . منطقه‌ی کوره‌وه‌ز له ویلایه‌تی سنه‌یه‌ژین له سه‌ر ریگای به‌ینی سنه‌و صیوان و له‌لای چه‌نی آوی هه‌ورامانی ته‌خته . ئم منطقه‌یه هه‌بشتا علمیا نه‌ناسراوه « ۲ » .

(.) مه‌لا عبدالرحیم له گه‌لاریژی (ژماره ۷ ی سالی ۵ لایه‌ره ۳۷) ئه‌لی خه‌لکی دی (به‌ردی‌سپی) له ناوچه‌ی (کوماسی) به . (۲) ته‌ئا به تصادف (لکلامه نه‌ینجه هوات Nijeholt - Lycklama a) بیا‌یا رابوردوه و مدحی دارسته‌انه چه‌ره‌کی کرده . ناوی سیاحتنامه‌کی نه‌ه‌یه : سیاحت بروسیا ، ۱۸۷۵ ج ۴ : ۶۰ . 60 . ۱۷ ر 1875 , etc Voyage en Russie

ناتوانین بلین که ایستا نه‌هالیه‌گی به زمانی گوران قه
 نه‌کن . چونکه سر یوان که نه‌ختیک له شمالی هه‌ورامانه‌وه به زمانه‌گی
 کوردی به . و زور محمله که احمد خان بو ده‌رخستی آخ و اوف ،
 هه‌مو خه‌فه‌تی چه‌رگو هه‌ناوی هه‌ینی ربه‌گی شاعره‌کانی نه‌ردلانی
 گرنی . شکی خارجی سرته‌که له‌که‌ل استمالی زمانی گورانا به‌ک
 نه‌گری . هه‌ر بیتیک له دوو مصرع به‌بدا بوه که به‌کی
 (۱۰) مقلمه . به‌لام نه‌م ده‌مقلمه به دوو خانیه پدینج مقلمی دانراوه
 به‌کم مصرعی قصبده که ناتواوه (۱۱) .

ته‌نیا پارچه‌ی دووه‌به‌تی که موضوع و قافییه قصبده که پیشان
 نه‌دا . نه‌م بابته شمرانه باوه له هه‌مو شمره‌کانی غنائی ، چه‌روکی ،
 دینی زمانی گوران دا .

بلانی قصبده که زور رووناکه و باش دیاره احمد خان نه‌چینه سه‌ر

(۱) شیخ سه‌لام نه‌لی نه‌مه اصوله له نه‌دیانی گوران که
 نبوهی مصرعی به‌کمی قصبده دوجار نه‌پیرزی ، نه‌وه‌کو مصره -
 هه‌که نقصانه وه‌کو جه‌نایی مینورسکی اولی . هه‌ینی اصول له‌لابهن
 شاعری مشهور (مولوی) به‌وه زور ووتراوه وه‌کو :

هام دهردان ابشی هام دهردان ابشی

ودبسان قصبده مشهوره‌گی هه‌مه‌اغای دهر به‌ند فقره (مرزام
 ته‌واری ، مرزام ته‌واری) و قصبده‌ی مشهوری ولی دیوانه (هه‌ورینو
 زار زار ، هه‌ورینو زار زار) له سه‌ر نه‌م اصوله به . نه‌مانه هه‌مو
 تا‌کیده و نقصان نه‌ه .

گوری ژنه‌کی (بیقی ۱-۳) لهوی غامو خهفته‌نی دهروونی ئه‌ریژی .
 له (۴هتا ۱۹) زور له تهنه‌گاننو ناخوشیا به که خوشه‌ویسته‌کی
 له ناو تاریکی و ساردیا نوستوه . بیقی (۲۰ - ۲۴هتا)
 پرچه‌کی ، چاوه جوانه‌کی دینه بهر چاری . نازانی چوڤ
 نهوی به‌جی هبشت و رویمشت ...!؟ له بیقی (۲۵ تا ۳۲) بی
 ده‌نگی . بوچی جوابی نادانه‌وه ؟ بی‌گومان نه‌بی گری آگری
 هه‌قه‌کی کوژایه‌وه . له (۳۳ هتا ۳۹) له باشان ده‌نگ‌یک
 نه‌یستری گوره که اسپره‌کی له جواب منع ئه‌کا .

گریانو فغانی طاق به‌رامبه‌ر قضاو قدر بی‌سوده بیقی (۴۰
 هتا ۴۹) ، قابل نه‌کس له قضاو قدر نجاتی بی . روزیک دی
 طایفه‌یش له تهنه‌مشوقه‌کی له‌گورا چی گیر ئه‌بی . بیقی (۵۰ - تا
 ۵۲) تصدیقه . به‌لام هتا سه‌انی مه‌رگت أحمد نه‌بی له شینو
 مانه‌مو گریانا بی (بیت ۵۳) .
 www.zheer.org

هه‌ندی له تصوراتی سرتبه‌که طاند به‌دوری اسلامی به .
 (له‌یلا) ی ناوی ژنه‌کی و ضیق مجنونان نه‌هینته‌پر . له به‌ر
 دووری وه‌ک فه‌قه‌س نه‌سوونی . مشوقه‌کی به‌ ناوی (عرعر) بانگ
 ئه‌کا . بیجگه‌له رازاندنه‌وه‌ی دیوی ده‌ره‌وه‌ی ، قه‌صیده‌کی له شکلی
 سه‌ره‌سقی شعری گورانا ماوه‌ته‌وه . منظره‌ی مردن لای شاعره
 کونه‌کانی ایرانیش قیودی تقالید شله‌کانه‌وه . ئه‌م مسئله‌به‌ ئه‌بی
 به‌ تابه‌تی تدقیق بکری . به‌لام چه‌ند وینه‌بیکه باشمان هاته‌پر
 کلام بابه‌ته‌وه شاعره کونه‌کان گوتویانه‌و ایتر هه‌ق ئه‌ده‌ین به

شعره معتدله کی احمد به گٹ .

مثلا فردوسی لهو شراهی که پیشکشایی پیره وهری کوره کی کردوه وا تصور نه کا که گه بیشتونه (رووناکی) و لهوی جی بو باوکی حاضر نه کا . وله خوا نه پارتیه وه که له گوناھی کوره هدرزه کاره کی بیووری و به زری عقل بی پوسی .

خاقانی که دایکی گادور بوه سه قصیده ی پیشکش زنه رحه نه کی نه کا . قصیده ییکی دریز و بی نامه . به لام دووه کی تری بسط و عشق داره .

له پاش هم وینانه نه بی به آسانی قیمت بدهین به سرته بی فنه کی زاغوسی خومان . بلی حسباتی شاعر بسطه ، به لام به هیزه هیچ نوعه نیایی کی افسانه بی یان لاهوتی تیا نه که ناخوشی کار نی کی بدا . چون بوت به رستیک حسباتی راسته و خوی هه به له گهل طبیعت هه روا احمد به کبش هه سق ساردی چیکا ته : گه کی له یلا نه کا . بال پیوه نانی ده رگای داخراوی قضا و قدر بی سووده . به لام غم و خفته تی وون بون ، و له بهرچاو بزره بون له ناو جهر گیا وه کو برین زان نه کا . وشاعر باسی حقائقی شهری گه ردوون نه کا و شعره گانی به هاوار و ناله ته واو نه بی ، مل کچ نا کا و برای برای تسلیم نابی .

هم قصیده به له کوردوستانا زور به لارو به ناوبانگه . له وه ختی خوی له مجموعه ییکی اشعاری کوردی له استمول قسمیکی قصیده که له

چاپ درا و بلاو کراوه تهوه . «۱» نسخهی تهواوی له لایهن دکتور سعید خانوه له تاران به چاپی برد له چاپ درا که ههندی اشارنی زیادهی بو دانا بو پیشان دانی لاسی قهلهو ، ریی گهوره . ئهو نمونه به که خستومه ته ناو ئهم رساله بهوه به فنوگراف له نسخه ییکی دهس خهتی سعید خان وهر گبراهه .

قصیده که ئهه به :

گه گوی تازهی لهیل ، گه گوی تازهی لهیل
 آروشم وه سههر گه گوی تازهی لهیل «۲»
 نه پایهی مهزار ئهو لهیل پر مهیل
 چه دیدهم وارن ئهسرینان چون سهیل «۳»

(۱) انجمنی ادیبانی کورد . تألیفی کولونیل آیین فیضی خه لکی سلجانی . استمول ۱۹۳۹ = ۱۹۲۰ لاپه ره (۱۰۵ - ۱۰۹)
 ۲۹ بیتی قصیده کی تیه دایه . بلاو کور ئهلی زمانه کی کوردی ایرانه . خویندنی گرانه . بهلام شاعر له پیشان دانی حسیانا بههز بوه .

(۲) گه گوه = کومه له گل ، به عنی قه به . آرو = ابرو شیم = چوم وه سههه = بهسهه .

(۳) نه پایهی = له پایهی . پر مهیل = پر محبت . چه دیدهم = له چاوم ، وارن = باری . ئهسرینان = فریسه ککان . چون = وهک . به عنی : له پاینی قه به ره کی لهیل له چاوم وهک سه بلاو فرمیست هاته خواره وه .

- شهم وه سهرینهش وه دلهی بر جوش
 سنکگه مزارهش گرنم وه باوش «۱»
 وانم ئهی دلسوز قهیمی لونگک وه کول
 مبارهکت بو یاہی پیدی چول «۲»
 سهر هوردار نه خاک سهولی خرامان
 من مجنونی نوم وهی تهور پیم آمان «۳»
 کوچی بی وادعت کاری پیم کردهن
 بی زارم چه گیان رازیم وه مہردن «۴»
 گرهی ناری عشق دووری بالای تو
 کاری پیم کردهن نه ونه مای نو «۵»

- (۱) شهم = چوم . وه = له . سهرینهش = سهرینی .
 (۲) لونگک = کول ، بو = بی . یا نہی = خانوی
 پید = چول . یعنی : وونم ئهی دلسوزی مجنونی کول له کول ،
 مہم خانوہ چولت مبارک بی .
 (۳) سهر هوردار = سهر ہرز کردوہ . نه خاک = له خول .
 سهول = داری گول . وهی تهور = ہم تهوره . پیم آمان =
 بہ سہرماہات . یعنی ئهی خوشہ و پستم سہرت له خول ہرز کردوہ
 تہماشای مجنونی خوت بگہ وه هام بہ سہرہانوہ .
 (۴) بی وادہ = بی وہ عدہ . کردہن = کردوہ . چه = له
 (۵) کاری پیم کردہن = کاریکی پیم کردوہ .

وهختهن چون قهتهس تن بو وه زوخال
 «۱» شاد بو به گهردم زهلان يا شمال
 ياخو به وینهی قهیسى لونگک وه کول
 «۲» تن بو وه خوراک وه حشیانی چول
 سهوگن بهو خالان فهبروزهی خوش رهنگک
 «۳» بهو دهستهی زولفان پهشیویای پای سهنگک
 جهوساره گهردش چهرخی پرستم
 «۴» منوتو وه جهور جیا کرد جهههم
 تو بردهن وه خاک سپای تهنگی تار
 «۵» من مام بهی آزار جهای روزگار

- (۱) وهختن = وهخته . چون = وهك . تن = گبان .
 گهردم = توژم . زهلان = پای شرق بهی وهخته وهك قهتهس
 به به زوخال و پای شرق و شمال به توژم شادسی .
 (۲) بهی وهخته وهك مجنونى کول له شان به به خوراکى
 وحشیانی چول .
 (۳) سهوگن = نسیم پهشیویای = بلاو بووهوی . بهی نسیم
 به خالهکانت و به زولفهکانت که له پای برده که بلاو بووتهوه .
 (۴) جهوساره = لهو ساره ، گهردش = گهردون بهی
 لهو ساره که نضا و قدری پر ظلم منوتوی به ظلم له بهک جیا کردهوه .
 (۵) بهی تهو نضا و قدره که توی بردهناو خولی تهنگی
 تاریکوه و هنی بهم غم و خهفته هیشتهوه .

- هـ ر رو چون مجنون خاطر جه غم گدیل
 «۱» هـ ر لیل لیل من نه هـ ر دهن دو جیل
 خه مان به ژاران رفیقی رامه ن
 «۲» جه نیو جه قار جه ور داتم سه و دامه ن
 سو پای غم بهی نه ور هجوم آوه ر دهن
 «۳» قافله ی قامه م به تاراج بورده ن
 زامنه ان سه خت نه ی دله ی رایش
 «۴» چون جای ماران گاز زووخاو مه یولیش
 شه و که بله ن زووخاو وه لای جیمه دا
 «۵» کافر بزده یش مه یو پیسه دا

- (۱) به معنی : هـ ر و روژی و هـ ر مجنون دلم له غم بره و له
 هـ ر ده ی دجیل هـ ر لیل لیل هـ ر لم
 (۲) به معنی : خه مو خه فته رفیقی ریگه ن وه له گهل
 جه قار جه ور له مه امه دام .
 (۳) به معنی : له شکری غم به نوعی هجومی کرد قافله ی
 عقلی به تالان برد .
 (۴) به معنی زامی دلم بر ایشه وه وه ک چیگای گازی مار
 زووخاو دپته خواره وه .
 (۵) به معنی : شه و چیگا کم به زووخاو بر نه بی و کافر
 بزده بی پیادی .

پانهم ویرانهن دهردم دبوی پان
چون آهوی نه‌با سه‌رلیم شیوی پان «۱»

شهان زاری و شین ، روان رو رومه‌ن
به‌کجار وه‌سواسه‌ی نه‌نیاپی تومه‌ن «۲»

حالی نو چی‌شه‌ن شای وه‌قادران
کین هاسرازت سوح و ابواران ؟ «۳»

نه‌سه‌رای تاریک پر خوف و ختر
مه‌دارات چونه‌ن له‌یلی نازبه‌روه‌ر ؟ «۴»

چه‌ته‌ور موویاری ؟ چونن قه‌رات ؟
کین هاو رفیقی لیل و نه‌ارت «۵»

(۱) یعنی : خانوه‌گم رو‌خواوه و دهردم دبویه ، وه‌ک آسکی
نه‌با سه‌رم لی شیواوه .

(۲) یعنی : شه‌وان گریان ، روزان رو رومه‌ وه‌ به‌کجار
وه‌سواسه‌ی تومه .

(۳) یعنی : حالی نو‌چیبه‌ نه‌ی شای وه‌قادران کی هاوده‌مه‌ته
به‌پانی و ابواران ؟

(۴) نه‌و سه‌رای = لهر سه‌رای .

(۵) موویاری = را له‌بوپری .

- ټو ساردی هه‌وای سه‌ردی سیاسه‌نگک
 چه ته‌ورن خالان فه‌پروزی وه‌ش ره‌نگک (۱)
 جه‌بانی باهوی فه‌بسی غه‌مکینت
 کام سه‌نگی سیاه هان جه بالینت (۲)
 داخه‌م ټو داخه‌ن له‌یلی خاتر ته‌نگک
 ټو ده‌سته‌ی زولفان په‌شیوایی پای سه‌نگک ۳
 وه‌چنگی چل‌چنگک تو تانات مه‌کرد
 ایستا په‌شیوان چون ره‌بجانه‌ی هه‌رد ۴
 ټو دپده‌ی غمخور آه‌وبزی تو
 ټو فه‌بسی فه‌تران شه‌رته‌نگیزی تو ۵

- (۱) به‌عنی له‌و ساردی هه‌وای په‌رده ره‌شه‌کت نازانم خاله
 فه‌پروزه‌کانی خوشی ره‌نگک ایستا چونه.
 (۲) باهو = قول . هان = وا، جه = له بالین =
 سه‌رین ، بالین . به‌عنی له‌بانی ټه‌وه‌که قولی منی غه‌مکینت له‌ ژیر
 سه‌رابی ، نازانم چه په‌رده ره‌شیک ایستا بوته‌سه‌رینت .
 (۳) خاتر ته‌نگک = دل ته‌نگک .
 (۴) به‌عنی ټو ده‌سته زولفانته‌که به په‌نجهی شانه ټل ته‌کت
 ټه‌کرد ، وا ایستا وه‌کو ره‌بجانه‌کیوی نیک آلاوه .
 (۵) به‌عنی : ټو چاره غمخورانه‌ت که چاوی آسکه له‌ په‌رچاو
 ټه‌خات ...

ایستا نه گەردش چەرخى نەپلە رەنگ

بى رە و نەق يەن چون نەقشى رووى سەنگ «۱»

سایه چیش سومای دیدەم تارنە بو

زنده گى جەلام ژارى مار نە بو «۲»

تو خەربكى قەبر سبای سەردەنى

تەمام حەسرە تان وەدل بەردەنى «۳»

من تەنیا چون قەبسى لبووى خەم خەلات

زنده مە گیلوم نەرووى سەربسات «۴»

والحاصل ھەر چەند شین و زاریم کرد

نەپل نەپل قەبرى لەبل بى قەراریم کرد «۵»

(۱) بەعنى : ایستا بە واسطەى گەردشى چەرخى شینەو

(بەعنى قضا و قدرهوه) وایله ژبیر خانکا وه کو نەقشى سەربەرد

بى رە و نەق بوە . بەعنى چاوه کانت بى رە و نەق بوە .

(۲) بەعنى : نازانم بوچی بینابى چاوم تارىک نە بى ، زندو-

بەنى لەلام بە ژارى مار نە بى ??

(۳) بەعنى : تو خەربكى قەبرى ساردى و ھەمو حەسرەنى

دلت لە گەل خونا برد .

(۴) بەعنى : من وەك قەبسى شیت بە زندوبى لە سەر رووى

ئەرز ئە گەرم .

(۵) بەعنى : ھەر چەندى شین و گریانم کرد لە پایەنى قەبرى

لەبل و ھەر چەندى لوى بى قەراریم نواند .

نه چولو داپيم نه زهرره دهننگ گورد
 بهكچار بليسهه جه گوردون ويارد (۱)
 دبسان هم جه نو واتم : نهی داسوز
 چه كيمي دهرمان دهردي مجنون دوز (۲)
 يانی چيش مهيلم جهلات گم بيهن
 مهر عهدی وهرين جه يادت شيهن (۳)
 من وهی دلهی خار بی قهراره وه
 وهی جامه ی سبای به خه بهاره وه (۴)
 هام نه سه ريفت زار زار مه نالو
 خاکی يانهی نوبت وه چه مه مالو (۵)

- (۱) به عنی : محبوبه گم جوابی نه دامه وه و دهننگی نه کرد ،
 نه گهرجه آگری عشقم له طمان تيمپه نری .
- (۲) به عنی : دبسان وه له سه راره وه و وسم نهی داسوزی چه كيمي
 دهرمانی دهردي مجنون ..
- (۳) به عنی : بوجی مهيلم لهلات گم بوه ، مه گهر عهدی
 كونت له بیر چوه نه وه .
- (۴) من بهو دله دركايه بهی قهراره وه وه بهم كراسه ره شه
 به خه دا دراوه وه .
- (۵) وا له سه ريفت نه گريم و نه ناليم و خولی خانوه نازه گت
 به چاوم نه مالم .

- تو هیچ نیت وه قهید بی قهراری من
 چه آلودهی سهخت شین و زاری من «۱»
 نهدهی جواو ، خال نوختهی بی کهرد
 معلومهن جهلات مه یلم بیهن سهررد «۲»
 دیم سه دابی نهرم جه توی خاکوه
 جهو یانهی تازهی حمرة تنه اکوه ۳
 آما وه گوشم چون ههرده جاران
 واتش « نهی مجنون ویلی کوساران » ۴
 سو گهند به واحد قهردی بی هه منا
 بی واده کاردن من جه توجیا ۵

- (۱) به معنی : تویی قهیدی له بی قهراری من و احوالی شین و گریانم .
 (۲) به معنی : جواب ناده به وه ، وا دیاره مه یلم له لات سارد بوه ته وه .
 (۳) به معنی : له زیر خاکوه گویم له دهنگی بو دهنگه که لهو خانوه تازه حمرة تنه اکوه ته هاته دهری .
 (۴) به معنی : دهنگی وه ک جاران گه پیشته گویم و وونی « نهی مجنونی ویلی شاخه کان . »
 (۵) به معنی : قسم به خوا بی وعده مینان له توجیا کره وه .

- رای جواو نپهن ، دل بی قهرارهن
 ۱ فره سه نگو خاک وه جه ستم بارهن
 جه نآبری خاک ، هوای سردی سه ننگ
 ۲ ری جواو نپهن چه نیت کدرو ده ننگ
 خانای خاک وهی ته ور محبوسم کردهن
 نازارانی ویم چه یادم به ردهن
 بهلی ، هر چند شین ، زاری مه گری
 ۳ هر چند سه روه سه ننگ سیامه ده ری
 فائده ش نپهن ، سود نه دارو بیت
 ۴ بعو ، زاری کدرو به ریو به ختی ویت

- (۱) به معنی : ری جواو نپهن دل بی قهراره ، بهردو خولیکی
 زور له سه ر له شم بار کراوه .
 (۲) به معنی : له نآبری خولو ساردی هر چه ندی ده ننگ
 بگی جواب نابی .
 (۳) به معنی خانوی خول به نوعی حبسی کردوم که
 نازداره گانی خومم له بیر چوه ته وه .
 (۴) به معنی : هر چه ندی شین و زاری بگی و سه رت بآلبه
 بهردی ره شا .
 (۵) به معنی : فائده ی نپه ، سودت نادانی ، برو بو به ختی
 خوت بگری .

بهی چیش ؟ ئهی دنیا خه بلی بی وه فان

۱ جه ته نخوهی و فاش دائم هر جه فان

کس جه قهیدی دام مه کرهش نهره ستهن

۲ بهک بهک وه زنجیر عه یارش به ستهن

جه اول دنیا تا وه روی محشر

۳ هیچ کس جه دامهش بهرنهشی وه بهر

هر کس دل شاد بو وهی دنیا بی بو

۴ آخر سه ره انجام ره نجهرو مه بو

هر چند به ره یو من تو اولدانه

۵ آخر سه ره انجام ئهی جاگه جانهن

(۱) به عنی : بوچی ئه م دنیا به زور بی وفا به و له بانى وفا

دائما هر جفا به . **بنکهی ژین**

(۲) به عنی : هیچ کس له داوی مه کرو فیلی دنیا نه جانی

نه بو ، ئه م دنیا به به که به که خه لکی به زنجیری حبه به سته وه .

(۳) به عنی : له اولی دنیا وه هتا روزی محشر کس له داوی

دهر نه چو .

(۴) به عنی : هر کس به م دنیا بی تان و بو به دل خوش بی

آخری هر تووشی ره نج و ناخوشی ئه بی .

(۵) به عنی : تو ئهی احمد هر چه ندی بو من گریان و فان

بگی ، آخری ئه م جیگه به ئه بیته جیگای تو . ایره قسهی محبو به کی

ته واو ئه بی .

بو خسره و مریبوانی

مُمریبا . سُبُطا گو : طاهر مریبوانی

کوری شیرینم خسره و :

نو نهوا پی له جهومانگی نهئی . گروگال ، گاکولگی ،
دانشتن و داره داره له پیشهوه به .

تاممه تایه رت بناسی قرارمدا که جاروبار کاغذیکت بو بنوسم
وه بای نه خوشی منات بو بکم . تم کاغذانهم له کوفاری
« گه لایز » دا چاپ نه کری . که نو گوره بوی سهیری
کوله کسیون گه لایز بکی نه یاخوینته وه . له کاغذها بای
چاوبری منالی ساوات بو نه بنوسم :

چاوبری منالی ساوا

باك و ته میزی لازمه ره هبیری گوره و بچوك بی . جلی چلکن و

أحمد ! پیریو کوچ شای جهمین جامان

رستاخیزگرو نامهرگه سامان « ۱ »

- نه واو بو -

(۱) لیره احمد دست نه کانه وه قسه و نهلی : « نهی احمد بو
کوچی شازی نهوکه سانه که ناوچاوانیان وهك بلور شوق نه داته وه
نه بی ههتا روزی مردن شیوهن بکی . »

لهشی پلـکن کانگای میکروب و پاراسیته (Parsit) . لهشی ناسکی منال نه بی همیشه خاوبن بی و جلی نهرم و شلی له بهردانی . پاک و خاوبنی انسان له زور نه خوشی دور نه خاتوه ، بهلام خواردنی ناریک و بیگ بی ، میکروب و پاراسیت ما کینهی لهشی تیک نه دا .

نه بیی منالی جلی پاک و لهشی خاوبنه ، همیشه بنه ننگهلی و ناوگهلی بودره ی پیوه نه کوری تا آرهق نه بسوتینته وه چی جاروبار وه کو خونچه ی سیس سیس نه بی ، ره ننگه :

۱ . شبری زور پی درایی ،

۲ . له کاتی شبر خواردنا بای زور قوت دایی ،

۳ . هندی خوارده مهنی دایکی معدی تیک دایی .

معدی منال زور بچوگه ، ماوهی کیشانی کمه ، کمه مکی زور درایی نه بیینته وه . نه گهر له پاش هه وه مهک دانی نه رشایه وه ترسی نه .

هندی منال - گهورهش - له وه خقی شبر خواردندا - گهوره له وه خقی ناخواردندا - لیری پاش ناقونجینی ، مقداریک با نه چیتنه ناوسکیه وه . نهوبایه انسان سه غلته نهکا ، سک با نهکا ، ره ننگه ژانی بی . منالی وا جاروبار به هه وه پال پخری بای لی بهر نه بیتنه وه و استراحت نهکا . نه گهر نه مه چاره ی نه کرد شاخی گلپیرین وه یا ساپونی پی ههله نه گیری .

آفرمتی مناله بهر وه یاسک پر وه کو نه خوش وایه ، نه بی پاریز
 پکا و بزانی که نهوشته ی نه بخوا به شیکی بو مناله کیه تی . که وا بو
 هرچی دلی و بسق نا بی بیخوا ، هرچی نهش و نای بی -
 نه کا بیخوا ،

له هاویندا سهوزی و میوه زوره . خواردنی نه مانه مده باش
 نه خاته کار و منالیش له شبری دایکیره بهشی سنوی وهر نه گری و
 مده ی له هی دایکی زیاتر نه که وینه کار ، چونکه مده ی منال
 وه کو هی گه وره هیزی نیه . نه مه ره ننگه مناله که توشی سکچون
 پکا ، ره ننگه له گهل سکچوندا بشرشیته وه .

سکچون وه یاسکچون و رشانه وه ره ننگه به هوی له باوش -
 گرتن و دانانی زوره وه بی ، و یا زور گاوینه وه و ماچ بی . نه مانه
 ماوه ی رحق به منال ناده ن ، و ناتوانی و وچانی بدا و تیر بنوی .
 له م حالته نه که جهازی هه زمی حتی جهازی همیشه ماندو نه کا و
 ره ننگه آخربه کی توشی سکچون وه یا سکچون ورشانه وهشی پکا .
 جلی زور و ژوری گهرم منال توشی سکچون ورشانه وه نه کا .

هه نده ی منال روزی ۶ یا ۸ جار سکی نه چی ، نه گهر هه موی
 به که ره ننگ نه بو جی ترس نیه ، به لام نه گهر عمله گانی هه موی
 سهوزکار بو وه مناله که نای بو و نه ره تی نه کرده وه ، نه وه
 نیشانه ی نه خوشیه . له م حالته دا منال شبری حیوانی نادریتی - نه گهر
 دایکی شبری نه بو . آوی پرته قال ، سیوی توکیل کراو ره نه

له گری وورد وه کو آرد بیسی نه دری . سیو په کتینی (Pectin)
 تیا به و په کتینیش آو له رینخوله دا رانه گری و رینخوله ووشک ناپینه وه .
 بیسموت سو بکار بونات (Bis. subcarbomat) ی پی نه دری .
 نه گهر نه مانه زوو نتیجه ی باش نه دا مناله که پیشانی دوکتوریکی
 زیره ک نه دری .

سکچون ، رشانه وه و آره ق کردنه وه آو له له شدا نابه لی وه
 تیسو (Tissue) له آو نه بری ، خوبن خه ست نه یینه وه و
 نه خوشه که توشی آسیدوسس (Asidosis) نه بی سکه چاره ی به
 شرنقه ی رینگه ر سولوسبون (Ringis sol.) و آوی گلوکوس
 (Glucose sol.) له دهمار نه گری .

له بیرمه که گرتی دوکتوری باغی پوره به گی بو له سابانی خیار
 چه مهر وه یارونی که رچه کی نه دا به منالی سکی پچوا به . کسی
 که سکی چو - گه وره و پچوک - نابی دهرمانی ره وانی بدرینی ،
 چون که رینخوله ی نه و که سه وه کو آوساو وابه دهرمانی ره وانی
 زیاتر نه بکولینته وه ، نه خوشه که زیاتر ناراحت نه بی .
 نه م چاره نه مهنده به سه ، له کاغزی آینده دا باسی دینتیریات
 بو نه نوم .

مامت : تایر مه ربوانی

مستیک خول

فلسطین : یافا : رفیعی چالاک

پیش‌گفتی نیشانه‌ها به‌رسته‌کان مان‌ایت .

چهند سالیک له‌مه‌و‌به‌ر که خوی ناسی له به‌ر ده‌سی پارچه
زه‌وبه‌کی شین هه‌ا-گه‌راوی کوردوستانا راوه‌ستا، سه‌ری شور کرد،
نوشتا‌په‌وه بو ته‌وگله وه‌کو هیزبکی نه‌ینی نه‌پیزاوی گیانی رای-
کیشی، ده‌ستی له‌رزبوی بو دریز کرد، مستی‌لی پر کرد، له
لونی زیک کرده‌وه و بونی کرد، چه بونی‌کی خوش بومه‌ستی
کرد؟ چه‌تر بکی ته‌لبساویه زیانی‌کی نویی له‌و روزه وه‌کرده
به‌ه‌را؟ چه‌بونی‌که له‌م مسته‌خوله شین داگه‌راوه‌دا؟ بونی
مستیک خول بوچی له‌ته‌وقی سه‌ری تاگه‌له‌موسنی پی هینا‌به
له‌رزن؟ چه‌جادویه‌که موی نه‌ندامی لاوه هینه‌که‌ی وه‌کو
باس‌قنه‌ه راست کردونه‌وه؟ بوگری آگر له‌چاوه شینه‌کانیا
دانه‌گیریت؟ چه‌به‌به‌کا هانیک‌کی سه‌ختی توتو تیژی ده‌رونیه‌وای
لی کرده‌وه له‌وانه به‌جلو به‌رگت بدرینبو‌بدانه کیوان؟

له‌باشی ته‌ماشا کردنی لابه‌ره‌کانی میژیوی نیشانه‌گی، له
باشی گه‌رانوه بو رابوردوی دورو زبکی به‌خوین سورکراوی
به‌فرمبک آودراد، راستی بی‌پسچوپه‌نای بو ده‌رکوت، خوی

دهستی کرد به وهرام دانه‌وهی خوی :- « تم مسته‌خوله خوینو -
گیانو ایستانی سکورده ! هر تم خوله لاره دلاوره‌گانی بابانو
سورانو دوازه سوارهی مهربوانه !

تم مسته‌خوله میرانی باپیره‌گه‌ورهی صلاح‌الدین ایوبیو ،
شیخ سعیدو دکتور فؤاده ! ، دل باری خه‌موخه‌فندی لی نیشته
لیو زهرده‌خندی لی دورر کهنه‌وه ، دهموچاو گرژ هه‌ا-گه‌را ،
فرمیسک سه‌ری کرد بو ابروی کورد ، زوری نه‌خایاند -ته
خوله‌کی ماچ کردو زهرده‌خه‌نه‌به‌کی بره‌یوا هاته سه‌ریوی ، سویندی
به‌مسته‌خول خوارد که تادوو هه‌ناسه خزمه‌تی نیشته‌بکات
به‌راستی ، که‌میک مات بو انجا تم پرسیاره‌ی له خوی کرد :
« آیا لاوانی ابرو نه‌توانب تم خوینو ایستقانه که‌بون به
خولوشین هه‌ا-گه‌راون کوپکه‌وه و گانیکی نوی پرشکوو پرشه‌ره‌فو
پرازادی یان به‌ه‌را بکه‌وه !؟ ، هه‌مو نه‌ندامی هه‌ا له رزین ،
هه‌ردوو چاره پرله آ‌گره‌گانی نه‌یان روانیه شاخه به‌رزه قوچه‌کان
که به‌لگه‌ن بو به‌رزی په‌روه‌ری نه‌ته‌وه‌کی ، به‌بی له‌وه‌ی
هه‌ست به‌خوی بکات تا نه‌هات زیان‌مسته‌خولی له -او ده‌ستیا
نه‌گوشی ، له پرگرمانیو شاخو زه‌وی ده‌نگیان دابه‌وه : « به‌لی !
به‌لی ! به‌به‌کرتو به‌یارمه‌تی دانی به‌کتری ، به‌ته‌قلادانو
به‌کار کردنی راستی ، به‌خوبه‌خت کردن ، به‌زانت ، به‌
عبرت وهرگرتن له رابوردو ، به‌هه‌ندیک خوینی سور ، لپه‌دا

وه ستارخوی به خوی ووت : به خوینی سورا بوچی به خوینی سور؟ چونکه نه گهر آزادی به هیچ شتیک نه کرا ، وه هیچ شتیک کداکی نه بو ، خوینی سوره نه وه وهله زخی پر به پیستی ، انجا له سهر قسه کردنی خوی رویشنو ووتی « با آده مزاد هه زله هه مو جووره جوانیهک بکاتو ، با کر نوش بو گه لیک مبدأ بیات ، به لام شهرتی پیاوهرتی بیت من هه رگیزاوه هرگیز هه زله هیچ جووره جوانیهک نه کم نه و جوانیه نه بیت که به موری کوردوستان مورکراوه ، کر نوش بو هیچ جووره میده نیک نه بهم نه و مبدله نه بیت که آزاد کردنی نیشمانی نه ویت ، نه م خوله به نه و یاره ی له و دواوه به شهوو به روز هه همیشه خهوی پیوه نه بینم و پیری لی نه که مهوه و خومی بو تهرخان نه کم ، یزگار کردنو آزاد کردنی نیشمانه آمانجو هیوای ابجگار بهرزو پیروزم ...

کی یانه رزرتره ؟

آغه به کی رزد نوکریبکی چروکی لایو ، بانگی کرد « آ ، کوره نان بینه و قاپیه که داخه » نه ویش خیرا به ده میاچوو « آغه چون وا نهی ؟ بلی قاپیه که داخه و نان بینه ا » که تی فکری له خوی گه لی بهرزتره خهلانی کرد .

ژیان آواته خوانمه

مردنم ناوی نهأ

هیمین شالی

لهو روزمه انسان هاتونه دنیاوه تا نه سرو ، له دایک بوه و زیاده و سرده و نه بی . به که آرزومه ندی هه مو که سیک نام هه مو کومه ایک آوات بوه . که نه مهش به دور نه ندیعی پی-لانی بو دروست کراوه یا به هیزو توانای مهردانه په لاماری دراوه نام به دایکی آماده و دلسوزانه پاریزراوه یا خود به سربکی نه پی سپر-راوه . نه توانین بلین به هوی نه مانه وه ایه ماوینه نه وه و نه میفینه وه .

که ایک له اسانه کان یا کومه له به آواته کان لهم ربگه به دا سهر که وتون یا به جی بان هیشته وه بو نه ته وه کانیاں نه ران ته و او یان کرده ملیان شکاوه و نه ستویان و ورد بوه و سهر که ردانو مال و یران بون . لیره دا نه توانم بایم سهری بی آوات له زیر خاک دایه گهلی بی آوات له زیر ده ستو پیدایه ، ژیان آواته خوازمه مردنم ناوی نهأ . آوات یا خوبی به وه کو دلاری ، ده وله مه ندی ، آزایی ، نیشان-چپه تی مه له وانی ... هه روه ها یا خیزانیه بو به رز کرده وهی نه ته وهی خاوو خیزان له کومه لدا یا نشتان په سهر سقی به بوربگی آزادیو سهر بهستی به به که گرتو سهر که وتن . که نه مانه کانگای ژیان ، ژیان آواته خوازمه مردنم ناوی نهأ .

بیم سهر ته گوم بیم تهرکی سهرشانی هاوشنم آسان
 ته کم که مردم که کم نایمی ، مردن مه به توخوا مه به خهریکی
 پیلانی ژیان ریک خستم به قهرزاری نشمان مه م نژه ، له بیتی
 وولانه کم بی بهشم مه که ، له آوانه په سهند کردوه کم دورم
 مه خهرده ، له بونو بیستن و سهیری آسانو تهرزی خاکه خوشه -
 وبسته کم مه که ، ژیان آوانه خوازمه مردم ناوی نه ا :

دوشمی باوه کوشتهی توله وه سینی همو گیاندارو زیندوبه ک ،
 خونخواری همو به سه زمانو دلسوزانو که نجانو هوشمه ندانی ،
 نهوی بیسه و ره و شقی بهدی خوت نشان دم ، چه ندرولهی
 شپینت له بهر دایک هل گرت ، چه ندرت نازدارت له نازخست ،
 چه ندرت جوتهی دلدارت بی نه واکرد ، چه ندرت کارگوزاری وولانه -
 گمت له ناویرد ، چه ندرت له ریگای راستیو آزادیا سهره نگره
 کرد ، چه ندرت به داخونه پوله و نه نداشت . ژیان آوانه خوازمه
 مردم ناوی نه ا .

موتالا

ته دبییک له ژوریکا موتالای ته کرد ، نه خوننده واریک به سه ریچو
 داشت و بی ووت .

« ها ، ماموستا به نه ای » .

ته ویش بی ووت « بهلی وانه کونم » .

خویندنی نیکه لاوی (۱)

پیش کلاستی

کوبه: ب. ع. یحیی

دهمیگه نهم باسه کورتوته گوری دهمه تاقه و نوسین ، نوسه -
 ره کان به تایه تی نهوانه ی له باسی خویندنی نیرومی ده دوین گه لی
 آرای ماقولونا ماقولیات هه به . جا هیندیکان ده این خویندنی
 نیکه لاوی له هه مو پابه کانی خویندن نانی خاره نی نهم آرایانه به زوریان
 هه ز له پیش کورتی کومهل تا کن و به تایه تی هه ز به بلاو کرد -
 نهوه ی خوینده واری له نیو ژنات ، آراکانیشبان بی نامونا ماقوله .
 هیندیک نریشبات ده این نه که رمانه وی ره گی خوینده واری به تین
 بکه بن یعنی نیرومی له خویندن نی بهش نه کرین و قائده به کی عملی
 ته واره له نه قافهت وهر بگیری ده بی نیرومی بیکه وه له هه مو پابه کانی
 خویندن بخوبین ، نه مانهش آراکانیان علیه و له هه ر معقول قسه
 ده کن . و به سره شتی السایک هه ز به پیش کورتی کومهل بکا
 وپه وی پاشه روزیک بو نه وه کی هه بی و به تایه تی نه ته وه به کی وه ک
 ایسه ی دوا کورتو ده بی نه آیدی آرای علی بکا . منیش به ک
 له وانهم کلا به نگیری نهم تیپهم و هه ر له بهر نه مهش ویسم به
 کورتی نهم باسه پیش کشتی خوینده وارانگی گه لاویری خوشه ویست

(۱) ته ماشای وو تاره کی « الباس رومایا » کراوه .

بکم هر چند که ناتوانم له چند لاپه ره به کی که لایو شرحی
 نو او یکم ، به لام و بزایم له تا و بو بی بهش نیه . وه نابی
 ده ختیش له نویسه کم بگرن که وا واتهی بیگانه م زور به کار هیناوه
 چونکه دمهوی زور کس به آسانی تی بگا .

هر وه ما له و و تاره دمهوی بهر چاداران بخم چا که و خرابی
 خویندنن تیکلاوی و جیا جیا وه که به که سیات بو پیش کردنی
 کومل شتیکی کم نیه . وه ره نیگی هیندی که پیش بلین ایه له
 کوی خویندنن تیکلاوی له کوی ، تا ایستا کچی هزار کوتوته
 چا که چه سار بو له زار و ردان پیوسته بخوبی وه یانا ، با له م
 فوناغه رزگاریمان بی انجا هول بو خویندنن تیکلاوی بدین .
 منیش ده لم نه کهر به هوی بگه یته تا و راتی مه رامت نه بی چا و بریته
 هوقه ساری .

بنکهی ژین

www.zhen.org

سه روتیکی میژوی

له توژینه وه دا ده رکوت که وا خویندنن له اسپارته تیکلاوی
 بو وه بو تأییدی اتم توژینه وه که لی دلایلی تاریخی هه به . هر وه ما
 ستره سونس له سه دهی به که میلادی ده لی پیوسته خویندنن
 تیکلاوی بی له کهل نه وه ش کچ فیری چینه وه و چیه شت لبنان و
 رازانه وهی مال و کور فیری چند شتیکی تر به تاییه تی بگری .
 له سه دهی یانزه هه می میلادی انسانه کان په بدای بون که لی خوبان

ماندو کرد بو بهرزکردنه وه ناوی ژن و به تایبته تی مستوای
ته قافی . له دوی ۴مه شهوه مارتین لوثر به ده نگیکی بهرزه وه
هاواری ده کرد و ده بگوت ده بی ژن له هه مو مسائی دین آگاداری .

به لام له هه مو شوینیک زیاتر اسربکا خوی له خویندنی تیکه لاوی
به شدار کرد . تا کو له سالی ۱۹۰۹ ، ۱۱۰۷۵ آموزگای تیکه لاوی
کرا به وه ، و له ته ژمار ده رکوت که وا له ۷۰ . ته وانهی
خه ربکی خویندنن ژنن .

قوتابخانه کانی کندا تیکرا تیکه لاویه . وه له ژاپونوچین و
الماناو تورکیا و بلغاریا و پواندا قوتابخانه کانی بهرز و ابتدائی
تی که لاویه و به وزانهش تورکیا چه ند قوتابخانه به کی ناوه نیجی وه که
بازرگانی « ۱ » و موسیقا و هه وه ره جوانه کان « ۲ » کردوته تیکه لاوی .
وله به که پته تی سو فییه تیشا له پناش هه ورشی اوکتوبر خویندن له هه مو
پایه کانی کرا به تیکه لاوی .

به ره ره کاتی خویندنی تیکه لاوی

لیره دا چه ند گو فتو گو به که آشکرا ده که بن که له لایهن ماموستا کانی
تربیه وه ده مه ته قهی لی کرا وه ، له وانه پرسور هینیک کی اسربکی به ده لی :
« زور کهم وا بوه له و کچر کورانهی که بیکه وه ده خوینن و
له کهل به که ده چن بو سینار جیگا گشته به کان له بنه وه به پیسی
ته ماشای به کتر نه کن . »

(۱) تجاری (۲) قنونی جیله .

لايه-نگېره-کانی خویندنی تېکه-لاوی له دهمی ماموستا هیڅک
 دده نه-وه و ده-لین : له خویندنی جیا-جیا کور له-شنی خراپه و نیازی
 پېس له-گهله کچ پاک نایسته-وه . وه ژبانان بېکه-وه له قوتان-خانه
 ته-با به نا-وی دوستایه-تیکي دام-ین پاکه ، به-لام له دهره-وه
 ره-نگه-وانه-بی .

ته-و-گه-نجه-ی که-نهم کی-ژدی بهر-چاوه ده-کوری به-شنیکی غریبی ده-زانی
 جا له دوی نایسته-وه تا-کو توشی-گهلی شق نا-په-سند دهمی به-لام
 ته-گهر بیتو له مندالیه-وه بېکه-وه ین و ههمو شقیان به-ک بی ، که
 گه-وره-ش بون هر دولا وه-ک په-ک ته-ماشای به-کترده-گن و به-کتره-به
 غریب نازانن به ژبانیکی طبیعی و بی ده-سنگاری ده-زین . « مادام
 بسف گرات » ده-لی : « لای ته-وانه-ی چاره-دیری حالتی خویندن
 ده-کون دهر-کوت کوا ته-ولیک به-سینه-ی له میان کچو-کور له-قوتان-خانه
 نه-کانی خویندنی تېکه-لاوی دا هه-به لیک به-سنیکی خزانیه و به-س . »

هروه ها-سیرستان-لی هول لهم بابه-وه گو-توبه : خویندنی
 تېکه-لاوی له پایه-ی ثانوی باش-نه چونکه کور ده-گانه سپری هر
 زه-کاربه-ره و خوی له-پرده-چینه-وه و کچیش به-نه-واوی ده-گوری ،
 جالم دو-گورینه-ی فجائی گهلی-شق ناشیرین په-یدا دهمی وه چه-ند
 که-سیکی تر ده-لین له خویندنی تېکه-لاوی طافه-ی خوشه-وبستی نامینی و
 مسالی طلاق له مستقبل زیادده-بی .

نهم قسانه ههموی دطایبه چونکه کچ کوری خوجوانگری
 خوشی ناوی و کوریش کچی کورانی ناوی و پونه-وه ههردوکبان

رایان له یکتربی ده بی هر به که پاریزگاری پیشهی خوی بسکا
جا کچ پاریزی سه به خو بو بوختی و آرام و کوریش پاریزی آزاییو
دلیریو هیزی له شی خوی بسکا .

بلی ره نگی کچ وه یا کور چهند صغه تیکی ون بکا و به و دگر تنی
چهند صغه تیکی نرجی ده گانه وه . مثلا کور وازله قسه ی ناشیرین و
ههراو قیراندن ده هینی و نزاکت له کچ وه رده گری هه ر وه ها کچیش -
ته ملی و سستی نه خره کا و آزای نه ده بی و راست گویی و دلیری
له کور و رده گری .

له علمی نفس دو پرسیار هه به وایه دهر به ستین به ولام دانه وه ی
نه وانهش :-

- ۱- آیا کور و کچ بییان خوشه به ک شت بخوبین؟
- ۲- آیا چه جیا و ازیک هه به له زیره کیو قابله تا بو نه وه پیکه وه -
یونان و په روه رده یان مه پسه ر نه بی؟

وهلامی پرسیری به کم نه وه به : زوری دهرس قوتابخانه کانی
ابتدائی و ناوی نجی بو کور و کچ وه که به که و چهند دهرسیه کی
اضافی وه که درومان و به خبو کردنی ساوا و گوزه رانی مال و
هونه ری جوان له قوتابخانه کانی کچان و چهند دهرسیه کی مهی له
قوتابخانه کانی کوران هه به . به لام نه م دهرسه اضافیانه ری پیکه وه
یونان ناگری له قوتابخانه چونکه ده توانری له چه شنه دهرسه
لبک جیا بکرینه وه .

ملوپه تی

دیوانی که لاو پتر

غزله لیکھی « محفی »

« (محفی) که آفره تیکه به فارسی نام غزله لای وتوه ،
لامان وابه کم کم که توانی بیلی و له (حه و ته وانه)
ژورتره ، هر چه ند ترجمه نه و تامه ی نیه به لام وا هر
بومان کردن به کوردی »

پیره میرد

(کنعانی) بی و گولی رووی توی به دهس کوی
باور مه که که گوشه نی مصری اینر بوی
رووی روز به پشقی بیت (شق) ی خوارد و آبروی نکا
با ، روو به رووی بکا نهوی باور به من نه کا
جی به ک شهیدی عشقی تیدا بشون هه مو
دهسته ی فرشته کومهل نه به سن به آره زوو
(عشق) وای تو اندومه به شی میروله کانی گور
(ايسك) يك نه ما بو چنگی کی لی گیر بکن به زور
نو پتری به بی محبت نه بی لابه لابه بی
دهست نو پتری با به زه زمی ناو مالی کابه بی

زامی دلم بهرشنه‌ی ، سریم که دینه سوی
 برژانگی چاو جوان (نه‌قل) ی لی بدا نه‌بی
 (گیان) ، وای دهوی بی به (گل) و پیا بروی و بی
 لهو خاکه گوزه‌یک بکری و ابوی پیوه نی
 دوینی که تو به کار بوم و نه‌مشه و دله‌ی که باب
 هینامی توند خزانده‌یه‌بت کوبه‌گی شراب
 من نینوه‌تیم به جام و قدح ناشکی ا ا بلین
 ساقی به کوبه بیفی شرابی خومارشکین
 دهرگای دلی منه خهمی دوست هانوه لی‌ته‌دا
 (مخفی) بلی که با کیه‌وه‌گفت بی قره‌و صدا

ضرر لود لیر
 بستی زین

www.zheen.org

پینور

له دابه‌ر گوفتو گو به‌کم نه‌بست نه‌ی ، سینه افغانی
 له لیوی بی که نیفیکم نه‌دی ، نه‌ی دیده گریانی
 ده‌سم نا گاته شوشه‌ی گهردنی مینایی ، نه‌ی ساقی
 ده‌م نا گاته چاوی ، نه‌ی نه‌ره‌فخورینه فنجانی
 پهریشانم له‌روی نه‌و شوخه لاچو سانی ، نه‌ی به‌رجه‌م
 دلم به‌پینه‌که زور تاریکه ، نه‌ی شه‌و ، ماهی تابانی
 به‌شه‌و زامداری تیفی نازو غه‌مزم ، چاری نه‌ی جراح
 به‌روز بپاری چاوم ، نه‌ی ریسی صحه‌ه دهرمانی

'ئەھى شىۋاۋى زولفى ئەبەرم ، امدادى ، ئەھى سنبىل
 گەھى چەۋتاۋى بالاي دابەرم ، ئەھى سەرو ، جەۋلانى
 لە شەۋقى ماھى روى ئەو شوخە توخۋا پرتەۋى ، ئەھى روز
 بە يادى چاكي سىنەھى ئەھى سەھەر ، سادەھى گىيانى
 بە تاۋھات لەشكرى غەم ، سا لەبەر خورويشتنى ، ئەھى دل
 منالى زورى شارى سىنە ، ئەھى بجنون يبابانى
 زەباىلم بگرە دەسەم ، گەوتوم ، توبى ختوا ، ئەھى چەرخ
 ھەزارم ، نامرادم ، بىنەوام . ئەھى منعم احسانى
 ۋەكو « بىخود » لەمەۋلا بگرە بوخوت رىگەھى ، ئەھى پى
 لەمەۋلا خوت بوى ، نوش چەشى ئەھى ، ئەھى دەست دامانى

گورانى « گوبزە » لە ئىسرا ئاھەزىنگى ئابىرئى

ف . بى كەسى

www.zheen.org

شاخى رەنىگاۋ رەنىگى گوبزە باغى كەيف و سرور
 ھەر دەھى بەرگى تەپوشى گەسپى گەسوز و سور
 ۋەصفى تەۋمى كورد ئەگى تو بەم ھەۋ رەنىگانەۋە
 رەنىگى سورت شادە بو كورد گە تەۋمىكەن چەسور
 بەرگى بى گەردو سەپىشت ديارەۋا ھارار ئەكا
 قەۋمى كورد دلساف و پاكن مېلەتەكەن بى قەسور
 بەرگى سەۋزىشت ئەلى ئەم خا گە ھەر شىنابى بە
 پر لە دەغل و دان و كانى سەربەرزق و پر لە نور

تهی وطن شایانی فخری واجبه مدحت بکام
دار و بهردت عینی گهر ههر ، خاك و خوات و لك پلور

میهنی دل

(فانی : زیور)

ک تماشای گول تهکم روزی بهار
شادمان دیاره به دم بی تهکونی
بون تهپخشینی وهکو پرچمی یار
پال به بهستی و غمی دنیاوه تهنی

وهره پروانه دلی من (گوله کام)
چهنده تاریکه که بوته شهوه زهنگ
وهختاری و شوینی ژیانم ههله کام
سه رزه مین هینده له چاوما بوه تهنگ
(دله کام رویوه ، آی بو دله کام)
به بهاریش نیتهنی نشته و دهنگ

که تماشای دل تهکم بر له جه خار
گه شه ناکا به تماشای جهه نی
له ههوارگه و جهم و هارینه ههوار
تا کو بی دهردی پهری لی تهسه نی

خوابه چبکهم ئەمە دەرمانی چپە
 بچمە کوی ؟ کی هەبە فریای بکوی
 گیانه ئەیدل ئەمە گریانی چپە
 بوچی ئوقرەت نیە تا نیوەشەوی
 تێگەیشتم ئەمە ئەفغانی چپە
 دیاره هەر دیدەنی دلداری ئەوی

بەسە ئەیدل خەفەت و نالایی زار
 شق وەك تو ستەمە روی بدەنی
 خوت مەسوتینە بە آواتی نەگار
 مەفەوتینە لە بو گولبەدەنی

ئەچمە کونجیگەوه تاماوه ژبان
 دا ئەنیشم خەم ئەخوم مات و حزین
 سەری خوم کز ئەگەم و سەری نەبان
 بی توانجی ئەم و ئەو گەردەنشین
 ئەوه خوشە نە وەکو اهلی زەمان
 پیم بلین تێکچۆه نەبەاوه نەگین

بەختیاری ئەگەمە پیشکەشی یار
 رەنجەر و پیش بەشی من بی ئەمەنی
 بەکول ئەکریم و ئەلیم دیدە خومار
 کوشتمی و کەس نیە تولهام بەسەنی

کوردوستانه توی وولاتم

پینجویین : عبدالله درویش

کوردوستان توی وولاتم * چیگه‌ی هیواو آواتم
 من په‌روه‌رده‌ی خاکی نوم * له‌تو دووربم ره‌نجه‌روم
 سانی بی‌تو هه‌ئا-اکم * توی هیزی دلو له‌ژنوم

کوردوستان توی وولاتم

چیگه‌ی هیواو آواتم

توی هوی خوشی و ژینم * بی‌شک قیله‌ی یقینم
 نایدیم به‌هزار « به‌رلین » * به‌ک سه‌یوانگای شه‌ریم

کوردوستان توی وولاتم

چیگه‌ی هیواو آواتم

نا-تبه‌خشم به‌آسانی * توی جی کاوه‌و ساسانی
 چیگه‌ی کوردو-گورانی * وینه‌ت نی‌به‌بو جوانی

کوردوستان توی وولاتم

چیگه‌ی هیواو آواتم

شه‌رتم کرده‌تا نه‌سرم * چه‌زوربی‌و که‌بی‌ژبانم
 له‌ری‌تا نه‌ی نیشه‌تاتم * خزمه‌ت بی‌باری شانم

کوردوستان توی وولاتم

چیگه‌ی هیواو آواتم

قولیہ دہرہ

دہرت آوا : طاہر ہاشمی

لہ۔۔۔ہری شاخی بہرولہ خہنتن
 لہ ژیری ایشی نیشی مارہدا کفہنتن
 بہ دہن چہورکراو بہ زور و گالہ
 خزیان لہ۔۔۔اوش۔۔۔ار پرزہردہوالہ
 بہ کوی بیستون ہی رائونی
 شہو روین بہ حال کوبری و زہبونی
 وہی پی خاوس ری دوور تہی گردن
 بہ لاشہی روتہل زامی سہخت خواردن
 لہلام چ۔اکترہ بہ ہی۔قین و تور
 نہک شام تختم تہ ژیر باری زور

توبہ لہ دہس شوخ

مربی (۱)

خوا توبہ لہ دہس شوخی گوہ ختی عشوہ تہ نوبنی
 سہری توبہی مہلاو زاہد بہ توبہی جلو تہ شکیفی
 سنونی قامت راگرتوہ بو خبوتی دینم
 خوابو توی عمرت تو تہ ناف و داوہ ناپسینی

(۱) چابی چاپخانہی مہریوانی ۔

له ره مزا حـكـة العینـه اشارهی چـاوی بهاری
 به قانونی ته دهب آبهی شفا بوايه . ته خوینی
 له خوشی دهردی هجرانم ، وصالی توبه دهرمانم
 شقام نابی مه گهر بیانی نه سیمی بهرچاهت بیانی
 خیالی نهوبه هارو سه بری گولزاری نه بزنام
 گه می بروی گول ، گاهی له بو سه بزه می خه تم دینی
 زری زولفو مژهی تیرو بروی شمعی را کیشا
 له زمردی طاشقانی خوین به های روخساری نه ستینی
 له ریی باده می پیاله می چاوو شوشی گهر دنی ساقی
 کسی گهر آبروی بی رهنگه جایی به بشی برژیانی
 نه زانی بو نرازی زولفی سه رنـا کا له هیچ لاره ؟
 به پارسه نیگی چـا ا دوسق له میزانا نه بزوبنی
 « حریق » ی ناری هجران و غریبی نه شکی حرمانم
 نه گهر نه می نه خنکی ، نه گهر نه بی نه سوتینی

(۱) غم زهل

هر ویر : مخلص

له بشه گهر من تذکردهم روزی ازل وه درگروه
 بوچی امروزه هتاقم ناده بی ؟ چیم کردوه

(۱) نه شعرانه له شیوهی غمزه لدا به ، به لام له کورده دلیکی
 بریا نه وه ناله نالی زه خیره نه کا .

مطلبت گهر رشوه به فرمو نه فندم چت نهوی
 مال و اولادو سهری من واله پیش دهستی توه
 وانه کی اما رقیب لهم مسئله دخلی هه بی
 چونکه ظلم و مه کری هه رومك آغ و اتان فیرپوه
 نقدی روحی من له من وه ره گری بو تو خوی نه خوا
 قه ندی لیوی نوشی گهر وه رگر تپی وای کرده
 دل گوا مالوفی چاکدی وه صلی توبه به بینه که
 چایه جی و چایه ی نه دیوه صبرو آرامی چوه
 هه رچی مأموری اداره ی حسنی توبه به که به که
 گهر بکه کی کشفی ده زانی هه رکه خائن ده رچوه
 تو که و سلطان شام میلی ظلمت گهر نه بی
 ده فقهی بسیار نه کی رعیت که وای حالی کوه ؟
 سه بری نه م گورگانه که ، نه م عاشقانه چون نه خون
 بی خه به بهر ماوه امیرم مه سته یا خو و نوستوه
 شاری توبه طاصمه ، بو شاری معشوقانی تر
 طاصمه جی عدله جانا ظلمی کی تیدا بوه
 گهر مسلمان به فخری انبیان سوند نه دم
 گهر نصاران به عیسی ، کی دیانت وابوه ؟
 وایه عشقی دلبران دخلی به سهر دین دا نی به
 خوتو وجدانتان تاشاکف چمان لی هاتوه

لهی خودا هاواره ، هه زوت زو به هاوارمان وه ره
 گهر نه تو لطفی نه کی ده سمان له روحان شهنوه
 مسئلهی نوینی عشقت غدیری زور تبه دا هه به
 چهند گهسی وهك « خاص » ی حقرداری محروم کردوه

شیرین

« نهام پارچه بچکوله به شیری « ملا مصطفی » ی
 بیسارانی به « زوراب » به گی هه ورانی ناردویه بو
 گه لاوز ، به لام شیوهی شهزادگان و امان پیشان هه دا
 وه کو به رزی خوی نه بی رسته که بشی زور بی داخه کم
 هه ره نه وه نده مان ابو چنگ کک کوت »

شیرین زولفت لول ، www.zheer.org . . .

فدای زولفت بام گما ، گورژن گما ، لول

گما چون سیاومار په شیوهن لهمل

گما وینهی له لولاو مه پبچوو نه تون

گما تاتان نه دهس گهر دوش شه مال

گما اگفتهن ساکن نه ده ورانی خال

گما خه وه ردهن چون چه ماره ی چین

گما بهی چه ینت به پن وه په چین

خوبه ویسی نیستاره

مناقبین : بابره ملی پیرام

له روزیکه و که بزدا آدهمی هینابه دناوه
 له هر قهومی که قهومی ، به قهومی خوی نجات داوه
 که میژو باسه کاتو حالی حازر ایه نه بینین
 نی به هیچ کاره سانی وا له قهومی ایه روی داوه
 به باگی آشه تالی چهرخ ، هه مو کس باری خوی لی کرد
 له بهر بی هاردهمی بار آشی ایه هر وه ها ماوه
 به دادی لم یزدم باسی نوح نایسته هر ماوه
 گروی ایه که چی بنکدهی نوجی تیا حه برانو داماوه
 له نیوده ریای بی سامان نهوا ویلو سه راسیمه
 قسهی راست بو له گویی ناکن که کشتی لیره وه ستاوه
 له خوانی سه رزمین هر گاه ، کتی هه لچو به به گره نیگی
 له باش چهن روزه مهینهت شهر بهتی آمانجی نوشاوه
 به نه شهی به زمی ملی دهم به دم روحم له پروازه
 له دهم بی علی هوزی خوم نهوا جهرگم له پر ، وازه
 خوابه ما ، ده وایی بو علاجی میشکی بی هوشان
 به مهیلی خوت بگی چاره که دانا نه قلی داناوه

دهمی خزمهت به یارانم به ته ختی خمره وی نادم
 که نانو آوی « ۰۰۰ » به چله شنی دانه و داوه
 به آهی زیدی خوت « بیدار » بناله تا وه کو ماری
 له خاکی کوردسان بیره که روحی کوردی تپه کلاره

دلبر نوکردی

« نهی شره له لهویر « سی سالخ » که طوره ، له
 گیلان غرب « مهدی » رای که لایوژ کل کردی به سی «
 دلبر نوکردی ، دلبر توکردی
 من تون مه شنام مه زانم کردی
 ساقی دروبای باده بی دهردی
 ویگک نیم نیگا دل له من بردی
 تون معشوق من ، من معشوق وه نو
 به من عاشق کوه معشوق حاله کو
 بایس چون جاراب جار بدم له نو
 عاشق و معشوق باید ابجور بو
 دلبر بیدار وه آخر حایته کو
 « سپید » هه رلیره بچره فکراد

دوزیندوای گمنجیندیک

کورب: محمد نوبی ووردی

هه و کوردیک نه زانیت که حاجی قادر کی به، هونه ری گه یشتونه
 چهراده بیک، نیشتمان پروه ری چه پایه و بهرزیکی سه ندوه ... !!
 بهلام مه خابن هم یادگارانه که هم زانابه بوی بهجی هبشتوبن
 گهلی زوره ایه له بهشی زورترینی بی بههره ماوینه تهوه .
 حاجی قادر نیک به هه لیه ستو روتار به شکو به ایشوکاری گه وره
 گه ورهش هه ولی بو آمانجی دولانی داوه . بهلام هم شتانه ی
 کربیی نیشتمان پروه ربمان بو روناک بکا هه لیه سته آگرینه کانیته ی
 که له دلیکی بریانو له ناو ده رونیک کی گهرم له گهل لاقوی
 نره بسک ووتراون . که چران بو شهوی تار بیک، چه کن بو شهری
 نه زانی . پیلانن بو شکاندنی هزی ناحهز، آزابین بو ترسنوکی و
 بی بهختی، چند سال بوداخم نهو داخه بو که چند هه لیه سته یکی
 نه نوسراو له دیوانه کایا ده سم که ویت، چونکه له هاوریک هم
 مزگنیم یستبو که ووتی من چند هه لیه سته یکی دیوه به ده من خت
 نوسراوه تهوه له جیگه بیک بهلام له بیرم چوته وه . منیش هم گری به
 هر له سهر دلالیم بو بو به ماخولیا . هیچ من گه ووتنه کبه نه ما نه ی پشکنم
 وهک سه خره ی جفی . هیچ به پورو سه رسپو سه رسه و زنه ما که
 ده خیل هم بهلام له نه نجاما شبنم که ده من نه که ووت پاشه و پاشی

گه رامهوه به كزی . روزيك له ناكاو نامیلـكـیـکی بیش په نجا سال
نوسراوهم به دەس هاو خویندیکه وده دی که چاک سهرنجم دایی دیم که
چهند هه لبه سـتـیـکی حاجی قادری تیا نوسرا بووه . که نامیلـکـه کم
وهرگرت هوشم له سهر ده رچو له خوشیان فرمیسک به چاوماهاته
خواره وه .

وونم اوخهی ئەم گه نجه چهند سالیو به داخپه ره ئەتلامه وه به
بی ره نچ دەسم گوت . ئەوی تیا بو له گهل براییکا نوسپانه وه
که (٤٧) هه لبه ست بو له مانه (٣) یان به فارسیه ئەوانی تر کوردین
به لام زوری باسی دلداری ئەکن .

جا له بهر ئەمه وستم چهند نمونه ییک لهم گه وه ره به نرخانه
بخه مه بهرچاوی برابره کام .

له کاتی که له استه مبول ئەبیث کوردیکی ئەکویته بهرچاو زوو
ئەمی ناسیت ئەلی : www.zheen.org

له بهرما گوت بهرچاوم که سبکی بی دلو حیران
له ره نـگـا تیگه ییم کورده به شپوه بی اهلی کوردوستان

که چوموکه فتمه گفتار برادر خه لکی کام چیگای

له کام لا هانوبی گریا وونی ! بابان وونم بابان ؟

دلم داوه وونم باوکه هه مومان یه که سین لیره

چه قه وماوه گه لی چه یفه مه گریبی هه ره وه کو باران

وونی بو غریبه توروونی نیه گریانو هاوارم

له داخی زمه نی خومه له شانو شه وگه نی توردکن

له وهتی خوی هه مو شابون سهراپایان خروشابون
 له بهخشین حانه می تانی له شهردا روسته می مهبدان
 له کویی ما نه عره نه و نه قله و جلیتو ره بوره بازی
 له کویی چو دهنگی زورناوو دههولو شابیو سهبران
 تریقهقی شیری شاسوارو بریقه بی بهرقی شمشخانه
 له نهقه می نالوشهقه می سم له رهقه می توپزو قهلقان
 دههاته جنبشو لهرزین له ماهی بگره تا ماهی
 له هامون چه ند درنده و شیر له ترسا چونه سهرکیوان
 بهجوز وان که سنه بومات که سبکی تر نه بو هرگز
 به شیر و حه شسته تی وان ده بیی ده ولاتی ایران
 سهراو نه یوانیان ایستا که لاهوی کوندو دالاشه
 نه گهر مهیدانو دیوانه سهراپا بوته جی دومان
 له پاشی نه م هه مو گریانوزاری و ناله به پیمووت
 براده ر خه م مه خو هینه له سایه می رحقی رحمن
 امیریک ماوه پاشایه ، کونی کیه ؟ وونم شیره
 ووتی لیره وونم لیره له تارانو له هندستان
 به خوی شیره وه کو ناوی له شهردا دوژمن نه اندازه
 تهامان هه ر به نه و ماوه هه مو روله و کچی کوردان
 حاجی بی به ختیو ده رده سه ربو دوری وولاتی زور دیوه
 بوئی نه لیت :

بو کھی دنیا وه کو من بی حیو بی وهر نه بو
 هینده دامان ههل کراوو جزو مالان گهر نه بو
 آده مزاد خوشه دبیلی سه ربه ست بی ، بهلام دبیلی دی-لان
 ناخوشه :

ماچی ده سنو بی آهه-یری ده ست گیری حازه
 شینه هه رکس ماچی پیووده ستی ده سنو بی ده کا
 چند وینه بیکی دلداری .

ماروما سین ده بنه نه زده ری سه حراو ونه هه گت
 ده سنو بی بی سه رو پای زاله ده بکن به گزیر
 چومه پاریزی که وگانو بروم دی له کمین
 تیری من بو به کمان پشتی که مانم بو به تیر

بنگه ی زین

لهی خهسته بی چاوت هه مو آهوی نه تاروی
 وهی به سنه بی زولفت هه مو شیرانی شکاری
 تیری ننگه ست خسنمی هه سنه موه راکم
 نه گریجه و زولفت به جقه قه هاتنه یاری

که هه ستا قانی به رزی له فهرقی تاوه کو نه رزی
 به ربشان زولفی سه د نه رزی به به کنده دارژاو نه رزی
 هه لیدا زولفی چه وگانی کوره ی خورشیدی دابه رشه ق
 کدای دا چند مه لائک بون سه مایان گره له سه ر نه رزی

سعدای باحی دهر و بستان له نرسی زوانی بهر چینی
 له عیسی سه سه یی گهردون به تنگ هات وه کونی دهرزی
 سهیری هم نهرحه دل تهر به که :

دلهرم نه نیا که بو لهم به به خوی روت کرده وه
 من دلم خوش بو که چی دوباره دای پوشی که زی
 هه مزه دهستی کرده نازو ماری زلفی داخزی
 دل له بهر پی که وتبو هم دهی دزی نهو ده بیگه زی
 حاجبو حاجی هه مو روزی به گز به کدا ده چون
 بی حیا بو هم سه گه عاری نه بو حاجی به زی
 پروانه هونه بازی :

که شیطان تاقی عرابی بروی توی دی وونی باره ب
 له سجدهی حضرتی آدم سهری خوم بوچی پی چاوه ؟
 وهره بهینی دلوچاوم به هه شقی ربی مه سکونه
 هه تا دل ههز نه کا باخه هه تا چاوه پر ده کا آوه
 له آخر به کوزن تو خدا له ماچی لیوی خوش نابم
 لهوی خوا هه زنه کا نابی لهوی قهوماوه قهوماوه
 نه مهش چه ند دیر یکی فارسیه تی :

ای بت سه تنگ دل چرا وعده به جائی کنی
 مژدهی وصل بیدهی باز وفایی کنی
 دیده پر اب حسرم ختم شده سهرو قائم
 دردل اندر آفتم از چه دوا نمایی کنی

دای بیامی دیدنی زان رخ خونې گدغنی
 تا دل از آتش افگنی ورنه چرا نمبکنی
 حلقه‌ی زلف خم به خم دل چون گرفته درسم
 بهری چه بیل از کرم سوی گدا نمبکنی
 چینه کباب از غمت وعده شدو ندیدمت
 گوشه‌ی چشمی مرحمت بهر گدا نمبکنی

پیشینان و تو یانه (۱)

- تم نانه به ورونه
- پیاو له کوانوی خوبه وه آو نه چینه زیر به وه .
- تهور له تهوراسی پینی ، هه منزه له هه بایسی چی ا .
- حقدار له حتی خوی وازدین ، شاهد واز نایه نی .
- خولی بهر کوانوی خوت بخوی له پلاوی بیگانه چا کتره .
- دارو گوشت آشنا به بیان نی به .
- روو به روو نه که بیت چاو به چاو ا .
- زور دار آوی سه ره و زور نه روا .
- سه د جهرده لایک رووت ناکانه وه .
- له عبسی بان دا ، موسی چوه ناسه وه

تم په ندانه له به خداوه عبدالمجید امین ناردویه بو گه لایوژ

شاره زور

هه ر به بجه : هه . آری

هه ر ههو شاره زورهی ههه له سالی ۹۳۱ دا دواروژنم له روزنامهی ژین دا نویوه ، زور له پیاوه گه وره کان و زانا کان په سندیان کرد ، ههوا به بونهی پیکمینیانی « شریکی داچینه ری شاره زور » ههو خه ربکه سه ره تایی آوانی ۱۴ سال له مه و بهرم بیته دی .

شاره زور هه ر کهسی تی بیی هه بی و بروانینه تو ته زانی که چه خبرو به ره که تیککی بو وولات .

شاره زور هه ر کهسی ره بخ له نو دا بدات به فیرو ناروات .

شاره زور به لی به و آوانه بگم و به چاو بیبیم که وا له گهل ده شتی بی توین و عشایری سه به دا به یارتان بییته کیلگه ، آوه کان به سه رزه وی و زارتانا له هه مو لایه که وه بروات ، هه مو چه شنه داریک له ده شته پانه کاتانا بنیوری ، له جیگهی میشوله و ته په و دره ی ایستانان داری عه ره و شوره بی باوه شینی هه و کریکارانه بکات که فهرده ی شه کر و لوکه و توننتان پیک ته هین .

به لی به چاوی خوم بیبیم تا فگهی « زه لم » و « بی خال » روناکی به شاخه کان و کوردوستانا بلاو بکه نه وه ، گلویی سه وز و سور له سه ره لوتیکهی شاخه کان بگیری . به لی به چاوی خوم بیبیم مه کپنه ی داچینه رو درونه وه له ده شته کاتانا ایش بکات ، به لی

به چاوی خوم بیبیم له وولاناندا که فهردهی شهکر و لوکه و
توتن له سهری نوسراهی « له شاره زور ، بی توبن و عشایری
سبههوه هاتوه »

خو ، به دبه ختانه له زیاندا ههرا آوائیکم خواست وه یا نه خوازم
سوراندهوی چهرخه که له راستی ایه ههرا به چه پدا نه سوریتهوه ،
بازی خیال زوو به ناهومبیدی نه گهریتهوه بو کاسهی سهرا ، نهلی :
ماوه نی به ، ماوه نی به ، ماوه نی به ، لام وایه به داخو دهردی دلو
وولات و نیشمانو نه خوینده واری و نه ناسراویان و بی دهرامه تی و
پهرتو بلاویان ههزار هاوار و گوپی نه گرتان ، ههزار داماموی و
بی که سیمان نه مین ههرا بهره و گور روه بشتن له هه مو خوشتره ، جا کوا ؟ ..
کورگه ل ههولی ، نه قه لابهک ، به کیه تیهک ، راستیهک ،
یارمه تیهک ، چاوی خه والو ههرا گلو فتنیک ، کراسی نه مهلی دراندنی ،
هوش و ووریابهک ، را پهرین بو کورد ، بو وولات ، بو
پیشکوتن ، بو سهراگوتن ، بو په کگرتن ، بو خویندن ،
تاکی ؟ .. بهسه به خوا بهسه .

فهری پیاره ژیره طاره

- چاکه له گهل چند کسا خرایه به ؟
- گهوج ، بی گوپی ، بهد کردار .
- چاکی به چندشت تهواو نه بی ؟
- مهره بانای بی او مید ، سه خاوه تی بی منهت ، خزمه تی بی ته مع .

دل نیابه ، له بیر ناهمیتوه ..

«به بونهی چلهی ماموستای کوچ کردوم ، عبدالواحدوه ،
ووتراوه»

سلیمانی : ا. ح . همدی

ماموستای کوچ کردوم ا

چل روز له مه و پیش ئه و دله گه و ره بهت که کانگی هه مو
چهنه خوشه و یستیه کی بهرزو بهزه یه کی بی گهرد بو ، به کی
لبدانی گوت . ئه و دلهی که آوینهی بهرزترین پیاوه نیو جوانترین
راست بهروه ری بو . به بلندترین دلسوزی هه مو که لوقوژنی
تهزبو . ئه و دله نهرمه ی که له گهل دلی هه مو جوتیارو کریکاریکی
کلولا ، لپی ئه دا وه بو هه مو هه ناسه به کی بو کرو زاویان
رائه چنی ...

به لی ا چل روزی خشته ئه و دله گه و ره به ، له و گوره نهنگو
تاریکدا ، بی یارو هاو ده م ، تا کو نه یا ، ده سقی زورداری خاک ،
ده می له حق نه وه ستاوی آخپوه ، پرشنگی هیوا به خشان گهری
کوژانوته وه ، پیجگه له پاشماوه ی یادگاریکی داگیر هیچی
نه هیشته وه ، یادگاریک که دل به ناسا نه به توه وه ، ره گی داخو
دهرد له ده رونانا دائه کونی ا ..

به لام ، ماموستای گه و ره م ا هه ر چه نده ده سقی سردنی
نا په سهند ، به پیداخنی عمری هینایته خواری ، وه لی هه همیشه به پیداخنی

دلسوزیو نیشمان پوره ری تو ، سهری له کشکشانى فلک توند
 کرده ، له آسوی بلندی نارینجا بهای شانازیو ، جوامیری تهلر -
 یتوه ، نه دهسقی گهردون ، نه دهسقی زیان ، نه دهسقی سردن ،
 به هیچ ره نیک پی ناویری . .

ههر چه نده نهمانی زیانت گیزه لوکی مهرگ ره گو ریشهی له بن
 دهرهینا ، بهلام نهو نهامی دلسوزیو بیاو تهی تو له دلی لاه -
 کانا ناشت ، ههرچ گیزه لوکیهک بتوانی بلیت : « من ته نیا
 گه لایهکی لی نهوهریم » سهری خوی نهدا له بهرد . بهلی ! ههر
 چهنده سهرو سبای پیروزی که نیشانهی بی گهردیو ، جوامیری نیا
 دیارو ، نهی سردن وه کو زوژ داپوشبو له ایهی شاردوه ، بهلام
 وینهی تی کوشینو هه ولوته قه لای نو ، دهوه نی دلسوزیوره وشقی
 بهرت ، له دلمانا ره گی دا کوتاوه ، سردن چه قوره ته توخنی کوی . .
 ایستا وینهی زیانی توم به تهواری له پیش چاوه : له کاتی کا که
 خه لقی له سهر میزی یاریو خواردنه وه ، له کوری پر له بهزمو
 آهنگا روزیان نه کرده وه ، توی نه خوشی له رولاوازی له ش
 بهبار ، له زوریکی ته نیا خزابوی ، دهرگای هاتوچوی خه لقت له
 سهرخوت داخستبو ، له داخی ناقولایی زیانی کومه لایه تپان بیشت
 نه خواردوه ، شه پولی په پندو آموزگاری له سهرتا هاتوچوی
 نه کرده ، بیرت له ریگای رستگار بونمان نه کرده وه . بهلی ! نوش
 آهم چه شنه شه و تا به بیان روزت نه کرده وه !! له بهر نه وه هه تا هه هات
 تی نه قویاتو له رو لاواز نه بویت ، ته نانهت نه خوشی دوا براو

هلی بو هه-کهوتو ، بنای ههستی تبه-کهومه کان دایه و کاری له عهت کرد .. اوف ماموستای خوشه و بسم مردن چون نه توانی ئهم وینه بیهاوتابهی تومان له پیر بهرینه وه ؟ دهك ههزار ره جهت له گوری فراوانی وهك روز رونا كت بیت ..

ئهی گیانی ماموستای بهرزم !

لهو آسمانه بهرزوه سه ریکان لی شور بهکره وه ، برونه :
ایه به یادی کرداری بهرزی پرله جوامیری نووه ئهم کورمه مان بهستو ، به پرشنگی ره و شتی دل روناك که ره وهی تودا ههله خوینین .
بزانه که ایه زرخه ره و شتی بهرزو بهیری جوانو نیشمان -
بهروه دران ئه زانین .

توخاوه نی زه بروه نه گو بهشتو بهنای بههزیو ، بهرهی بی شمار بهبیت وا ئهم ههمو لاره بیهکه بهشتوانه به جگه رسوزبو تی کوشینی بیوینه تا ههله ئه دن . به-گو به ههزاران بیایوی به زه بروه نه گو دهوله هه ند مردون و، ئه شمرن ، ئهم که نه جانه ، ناویان نه بردونو ناشی بن . چونکه ئه زانن که گه وره ئه و که سه به دلی داخراوی نه زانو بی او می-دان به کایلی زانستیو هیوا بکانه وه ، نهك ئه و که سه به که خوینی له شی که لیک ئه مژبو له سه ر پرزولهی دلی ههزاران کوشکو سه را ئه کا . کرداری تو تی ئه که یانین که گه وره شهرت نه له سه ر کورسی بهرزدانیشتی ، یا تفه نهنگی زوری له پشت سه ره وه بیو یا پارهی بی شماری له زیر چاله بی . به-گو

گهوره ئه‌بی وه کو تو : داسوزی وولات بی ، تی-کوشی ، ده‌می
له‌حق نه‌ده‌ستی ، ره‌وشتی به‌رز بی ...

ماموستای کوچ کردوم ! ئه‌گه‌ر بیجا بیه‌کان کرد بی له‌زیانتا ،
له‌باش مه‌ یان له‌ به‌ره‌وروو ، ووشه‌به‌کی ناپه‌سه‌ندمان دلی
به‌شانی لیان ببوره . گالته‌مان پی‌مه‌ که ئه‌گه‌ر دوینی له‌ زیانتا سه‌ر
زه‌نه‌تیکان کردینو ابروله‌نه‌مانتا ستایشی زبانی به‌رزت به‌کین ! یان
به‌خشه‌ چونگه‌ ئه‌گه‌ر شتی-کی وا روی دا بیت له‌ سه‌ر چلیو
بی‌هزیو ناتوه‌واوی خومه‌انه‌وه‌یه‌ آده‌میزاد کانی نرخنی نه‌و شته‌ی
به‌ر ده‌ستی نه‌زانی که‌له‌ ده‌ستی ده‌ر بچیو نه‌گه‌ریته‌وه ... هه‌ر چونی
بیت نه‌م کوره‌ بو تومان گرتوه « ۱ » نه‌و چه‌شه‌ گونا‌هانه‌مان ئه‌گه‌ر
هه‌بو بی - نه‌پوشی .

ماموستای به‌ نرخم ! له‌گه‌ل نه‌وه‌دا که‌یادگاری ره‌وشتی
به‌رزنی تو هه‌رگیز نامری ، له‌گه‌ل نه‌وه‌دا که‌ نه‌و تووی راست -
په‌روه‌ریو جگه‌ر سوزی-هی توچاندت ده‌ستی مردن ناتوانی به‌ر
به‌ره‌کانی له‌ ته‌کا بکا ... له‌گه‌ل نه‌مانه‌شا ایه‌ه‌وامان نه‌ویست
نه‌وه‌نده‌ بایتابه‌ تا به‌ری نه‌و دره‌ختت بخواردایه‌ که‌ روانت ، نه‌وی
خه‌وی شه‌رو روژت بو به‌اتایه‌دی ، به‌لام ... قه‌لای و یستنو

(۱) نه‌م وو تاره‌ بو‌روژی چله‌ی ماموستای کوچ کردو دازابو ،
به‌لام له‌ به‌ر نه‌وه‌ بو (تاین) نه‌ئشه‌یا له‌ نه‌خوینه‌د رایه‌وه ،
چونگه‌ له‌ مرثیه‌ زیانتر له‌ تنقیدی حیاتی اجبا‌عه‌وه‌ نزیکه‌ . ا . ح . ه .

آره زوی آدمه بزاد سکهی له بهر چه پوکی زیانسا خوی نه گری ۱؟
 نه و چه پوکی کو پرا نه نهی وه شینیتو ناروانیته چا کو خراب ،
 ده وله مند و هزار ، زانسا و گه و ج ، داسوزو خان ... ۱ هر
 چه کی بهر کدوت نه پیل شینی نه وه ای ترخویو به ختی ۱۱ به لام آخ
 یری کولی من نه م گری بهی پی نا کریته وه ، مه به ست له م لیس
 کو بری وه شاننه چیه ؟ بوچی له باتی چا کیک خرابیکی بی کاره ی
 ناپه سندی بهر نا که وی ؟ بوچی توی جگه رسوزی ، راست گوی ،
 چاونه ترسی ، نیشمان په روه ، نه سرتو ، که چی به چه ندان
 ترسنوکی ، دروزنی ، دووروی ، رزدی ، وولات ویران کاری
 خانی میکروب ، تازه نوخیانی عمر پانه ۱ ؟ بوچی توی دهستی
 دامارگری ، فره بسکی هزار سر ، که به شانو بازوی خوت ، به آره قی
 ناوچه وانت خوت نه زین ، وه به شهره فترین پیو بست به چی
 نه هینا ، تو ابم چه شنه نه سرتو که چی به چه ندان زهرو ، که به -
 خوبی هزارو ، دام اوان نه زینو ، یا له ربی سوکیورسواپیو
 ناپاوییه وه باره په بیدا نه کف ، نه زینو هه نادای میان لی
 نه ستور نه بی ؟

بوچی تو نه و باوکه دل نه رمه تی گه بشتوه ی که نه ت زانی چون
 کوربه کانت بو زیان پی نه گه په نیو به یری به رزو پیروزمیش کیان
 پرته گی ، نه و باوکی که نه ت زانی چون بالی به زه بی به سه ر
 جگه رگوشه کانتا نه کیشی ، تو نه و باوکه بی هاونا بهی ، وا ایستا
 نه و کورپانه ت له یر نه چینه وه و دوامال آواییان لی نه که پتو

به ته نیاچی یان دبیلی ه کهچی به ه- هزاران باوک که نالیان ژبنده
 به چال نه کن ، که کچانیان به پاره نه روشن به چانه و دریکه له
 انسان نه چو ، که خه و خواردن له مالو خیزانیان نه کت به
 زو و خاو ، که ره چی باو کتی له دلیانانیه ، که خاو خیزانیان دو و طیان
 لی نه که نوسنگیان لی نه کونن ، بوچی نه م چه شنه باو کانه هه تادیت
 عمریان دریز تر نه بیو له هه مو دهر دو به لایه ک وه کو به- رزه کی
 بانان رستگار یان نه بیو فیله ته نیکن هیچ نه خوشیه ک پی یان ناوبری ؟
 بوچی تو نه و ماموستایه ی شه و روز نامیا- که و کتی به به که- کت
 بو جگه هر گوشه کاغان نه نوی ، نه و ماموستایه ی که کور به کاغان
 وه کو بیله ی چای خوت له هه مو چه شنه نه خوشیو چه وتیه ک
 نه پراست به آموزگاری کاک به خشو ریکوپیک ، نه و ماموستایه ی
 میشکی خوت بو نه گوشینو ، آوه که بیت به پاکو بی گهردی ،
 له بیاله ی دلسوزبو به زه پیدا ، دلسوزانه ، دهر خواردن نه داین ، تو
 نه و ماموستا بی هاوتایه ی ، وا ایستا کوچ نه که یو که چی .. به-
 چه ندان ماموستا که هیچ به ته-نگی فیر بونو ، ره و شتی مناله کاغانه وه
 نین ، که روز به به نجه نه ژمیرن ، که دهرس ووتنه وه ، وه کو
 باریکی گران وایه به سهر شانیا نه وه ، که دهر به له ی هانی سهری
 مانگیانه تاروی زو ورت مانگیانه کیان وه رگرن .. بوچی نه م
 چه شنه ماموستایانه هه تادیت شوخو شه نگر نه بنو سوره سوری
 رومه تیان دی ؟ من نازام نه مه بوچی وایه و سهرم له مه درناچی ،
 هر نه وه نده نه زام که ایستا له چی به کای که : دوه له مه ند وه هزار ،

باشاو جونبار آغا و کريکار ، هه مو چون په کن و له بهك ريزا
 رانه وستن . جياوازيه کيان نه گهر له به يناهي به پي کرداروره وشي
 چا کيانه . کاميان ره وشي بهرز بوبی نه ده گه وره ی هه مويانه ،
 کاميان ريگه ی راستی گرتي ، نه ويان ده ننگي دليره ، کاميان
 له ربي انسانيه تا کوششي کردبي ، نه ويان گوی هونه ري بردوته و ،
 بيشه ننگي گشته .

ماموستای بهرزم ! تو هه تا له ژيانا بويت ، نه ت ويست نه و خانوه
 شه قوشره په رپوته کونه ی نه زانينو ، دهره بهگي ، دای مه زرانوه ،
 تبه کومه کان بدريو له جي نه و خاوبه کي تازه ی جوانی ريکوپيک
 له سهر بناغه به کي قايم دروست بکريو زانسبو ، برايته ی ، عدالت ،
 بهرزي نيته وه و شه وي ناربي بکا به روزی روناک به لام . . .
 ماموستای گه وره م ا بي خه م نه و دل نيا به که ايه گه نجاني
 نه م وولانه وه قوتاي دلسوزي نو ، ايه که تي کوشينو هه ولو
 ته قه لای تو سهر په رهي نوسينو کردارمانه ، ايه که دلسوزيو
 جواميري تو آمانجي شه و روزمانه ، ايه که نوسينو آموزگاري
 نو چرای سهر ريگای ناربيکانه ، ايه به دوستو بازوی خومان
 بناغه ی نه و بنايه هه ل نه گه نين ، له سهرشانی خومان به رد و خشق
 بو نه گو بزبنه وه ، له سهر ته وقی سهرمان ساجی قورو گه چي بو
 نه به ين ، هه تا به نه واری : ژيانه کي تازه و پيريکي تازه و هه ستيکي
 تازه بو خومان دروست نه گه بن . نه و سا که گه وره و به چوک
 وه کو برا پيکوه دانيشتين وه تاريخی تازه مان به پيريکي تازه وه

له‌ری لادانه

«بو تهو رولانه که زمانی باو کو و با پیریان ون کردوه ..
 بو تهو باو کانه که بون به داوی ژنی بیگانه وه .. تم
 دوو ووشه به پیشکش ته کم .»

صرح‌الربین قه‌فانه

هه‌مو ته‌زاین تم جهان که اعهی تاین کانگای هه‌زاران
 جور زمانه وه هه‌ریه که له زمانانه تمیلی قه‌میک ته‌کا وه تم
 قه‌ومانه زمانه‌کی خویان له ون بون پاراستوه نه‌ک هه‌ر به تأیری
 نیشمان‌په‌روه‌ری به‌سه‌که زور به پیویستی زانبوه که تم ته‌مانه‌ته که
 له پیشینانیانه وه پی‌یان سپیراوه به ته‌واوی بدنه دست نه‌ته وه -
 کانیا و ته‌مانیش به‌و زمانه‌ته په‌روه‌رده بون وه بوه به‌هوی یه‌ک گرتن و
 به‌هیز بونیا بون پاراستنی نیشمانیان ، من لام وایه ته‌و گه‌نجه‌ی

نوسیه وه ناوی ته‌و پیاوانه‌مان تیانوسی که له دروست‌کردنی
 ته‌و خانوه دا به‌شدار بون ... پروام قه‌ه که ناوی تو له لاپه‌ره‌ی
 ته‌و تاریخه‌دا له پیش گه‌لیک نا وا ته‌نوسریت .. بویه به بروابه‌کی
 ته‌واو وه دلی‌کی قه‌ه وه ته‌ام !

ماموستای به‌رزم ! بنو به بی خه‌م له و چیگه چولوته‌نیابه وه
 دل نیابه که له‌پیر نا چپته وه ..

زمانی قهوه‌کدی نه‌زانی هیچ اومیدی دلسوزی لی ناکری نه
 به‌رام‌بهر به‌گهل و نه به‌رام‌بهر به نیشمانی و فداکاری نا نوینی
 له کاتی بیویستید .

لهم سهدوی بیسته‌ده‌دا که نیشمان به‌روهری تیا باوی سه‌ندوه وه
 لهم جه‌نگه گه‌وره‌ده‌دا که نه‌توانم بلیم جه‌نگی زال بونی به‌هیزه
 به‌سهر لاوازدا وه هه‌له بو به‌ش بچرین و خیرا پیشکوتن وه له
 کاروان به‌جی نه‌مان . قهومی کورد نه‌گهر لهم هه‌له گه‌لک نه‌بینی
 وه به دلوگیان لاوه‌کانی چه‌کور چه‌کچ به تایه‌تی و پیره‌کانیان
 نیگرایی هه‌ول نه‌دهن وتی نه‌کوشن ایتر گه‌یشتیان به‌آمانج زور
 دوور نه‌کویته‌وه . هه‌مومان نه‌زانی که سبی دوا که‌وتنان زوره
 وه به‌کی لهو سبیانه ون کردنی زمانه .

انجا له کانی دله‌وه بانگ که‌که‌مه نه‌وه که‌سه‌انه که‌خویان به
 نیشمان به‌روهر نه‌زانی وه اومیدی کرده‌وهی چاکیان لی نه‌کری
 بو‌گهل و بونیشمان له پیش نه‌وه دا که قولی فداکاری هه‌ل‌کن
 نکاتان لی نه‌کم مناله‌کاتان فیری زمانه خوشه‌ویست و نازداره‌کی
 باو و باپیرتان بکن و مه‌لاشویان به‌زمانه‌کی خوتان هه‌ل بده‌نه‌وه
 چون‌که پیش نه‌مه هه‌ر کرده‌وه‌به‌ک دست پی‌بکن بایه‌خی
 نایی .

آیا جی اسف‌نیه دایکو باوک کوردین و مناله‌کانیان به‌زمانی
 یسگانه گفتوگو‌بکن . نه‌بی بزانی که نه‌گهر خوتان بو دووسه‌د

سالیس دانابی دوايي هر نه‌سرن و نه‌گهر ناو و نیشاتان بیی
 هر به هوی زمانه‌ک‌تانه‌وه‌یه ، زور پیاوی و امان هه‌یه هر
 چه‌نده منالیشیان هه‌یه به‌لام نه‌گهر خویان شتیکیان به سه‌ری
 وه‌جاخیان کویر نه‌پته‌وه و ایتر له کووله‌کی تهریش‌دا ناویان تا‌بری
 چون‌که کوره‌کانیان زمانی باوکیان ون کرده وه خویان به کورد
 ناده‌نه قه‌لم ، نه‌یی زور چاک بزانی نه‌و میله‌ته‌ش که نه‌مان خویانی به
 سه‌را ساغ نه‌گه‌نه‌وه باوهر به فداکاری نه‌م چه‌شنه نه‌ته‌وانه ناگن
 وه‌هه‌وو وه‌ختیک به‌ سپه‌یان دانه‌نین هر چه‌ندیک خویان بو
 به‌خت بگن .

نه‌م نه‌ک‌بهم به تایه‌نی بو پیاوه گه‌وره و به‌ریزه‌کانانه ، بو
 نه‌و پیاوانه که به حه‌یفی نه‌زانی کرده‌وه چاکه‌کانیان به هه‌وا
 بروا وه دواي خویان ناو و نیشانیان ون بی . زوو جیی
 نه‌م ناته‌واویه پریکه‌نه‌وه وه کاریکی وانه‌گن دواي خوتان سه‌ر -
 زه‌نشان بگری .

له به‌ر چاوتانه میله‌ته پی‌گه‌یشتوه‌کانی نه‌وروپا چه‌هه‌ولیک
 نه‌دهن بو باراستی زمانه‌کانیان و پیشک‌وتنی . هه‌ر کامیان به‌چینه هر
 وولاتیکی بیگانه‌وه تا سه‌د پشتی زمانه‌کی خویان نه‌پاریزن ، به‌لام
 نه‌گهر به‌کی له ایمه دووسال له وولاته‌کی خوی دوور به‌گه‌وته‌وه
 ایترلیان نه‌یی به نیره‌تورک یا عه‌رب وه یا عه‌جم ...

به زمانی دایک‌وباوک گفتوگو کردن نه شووره‌یی به

بدشی لی گولیندوه

وه راي رخنه گر

« مریگوری »

له ایوارهی ۲۴ - ۷ - ۹۴۴ له دهم چه م و پيشه لانیکی چری دی « بناویله » ی شاربژیر خه ریکی لیک دانه وهی چاره ی (گیا کله) و بهرهم هینانی مشرری توتنه کاتم بوم .. با بهکی قینکی ایواره گهلای توتنه کاتی بهر وروی چه م و شاخه کان له سهر ته رزی له بجه ولاری جوانانی کچانی کوردوستان ته لهرانده وه به منظرهی شیرینی آوو لیره وارده کانی ته وناوه هانومه سهر ته و ته قیده به که بلیم کوردوستان ته و مل جوانیکه که هه نا ایستا دایکی طبیعت وینه یکی آوا نازداری له (بیشکی خورا) رانه زه ندوه به لام داخه کم به چنگک اثباتی ته م بیرهم سهر گهردان مابومه وه نه م ته زانی که به چه وینه یک ته م ادطایم به خه لکی وولاتان بسلمیم . چونکه وولاتیک که هارزانی خوی نانیکی آسایشی تیا نه خواردبی و بهریکی آزادی لی هیل نه گرتی ته بی شوخ و شه نگیه کی چی بی ؟

وه نه ته بی به هوی له کیس چونی کوشک و اوتوموییل و وظیفه وه نه کسی سهرزه اشنان ته کا . به لکه هیچ گومان نیه که خوا وگهل و وجدانی خوششان وایان بی خوشه که زمانی خوتان لا بیشتر و خوشه و بستر بی .

هر لهو با به تانهوه نه سپی خیالات چلهوی اختیاری له چنگک
 ده رهینا بوم و بو تم مهیدانانهای رانهرفاندم که برابیه کانی کورد -
 زمانم منم بکم و هوایی ناشیرنی و بی کاسکی کوردوستان بنجه مه
 سهرشانی نهو لاوانهی که تیا نهژین . جا بهم هیوا به خه ربکی نهوه
 بوم که له که ژوکبو و آوو منظرهی نهوانوه ابرونه یکی جه که می و
 علمی دا بزرینم به اسکو محکمی گونا هاری (خاک و یا گله) پی
 بکم .. له ناکاو گلاویژی ژماره ۷ ی سالی ۵ یان له چوارتاوه
 بو هینام کنور له لاپره ی ۶۴ دا چاوم به ره خنه کانی ماموستا .
 بیکس . کهوت که زور خوی به شعره کانهوه ماندو کردوه .

هر خوم نه زمانم که چه ندیم به زهی به زهحت کیشان ورنج
 دانی تم ماموستا به دا هات که آوا خوی کردوه به خزمهت گوزاری
 معنویاتی وولات .

بنکهای ژین

ایک جار دلم به ره خنه کانی کراوم و ناسو و پستی ناوبراوم
 فهراموش کرد زور زور ممنونی بیری تیزی معنویاتی هاوری به خبوگری
 بوم . که آوا می له ژیر سیبهری بی غمی شاعریدا ووریا کردهوه .
 نهجا هیوام به شاعری خوم بهست که له سار نهو وینه بهی
 ماموستا بیکس نه فهرموی هر ۱۲ هزار شعره کانی دهست لی بدم و
 بهراوه دیکی هر به باشیان بکم له گهل نه مه شا دهستی یارمندی بو نه
 ماموستا به رزه رانه کیشم که له مهولا هر وینه نوسه اوبیکی می بهر
 چاو کهوت سهرنجیکی باشم بولی بگری به اسکو با یارمندی (کونه
 کوره بهنی) نهو نهین به جیگای نانونی نوسه ره کانی بیگانه ، بهلام

له پیش وهرامی ماموستا بیکس ما منیش دوو ره ختهی هره گوره
له ریزه گوهه ره گانی نهو نه گرم و نه گای نه ره شی لی نه کم که نابی
لم بتوری .

اولا نه دیب نابی بی نه ده ب بی .

دوو ههم نه دیب نابی راست ون بکات .

اولا - له دیری ۳ هه ما نه ره رموی (له بهر ریک خستنی شعری
شاعره کان زور توشی ده ردی سه ری و ناخوشی بووم باوهرم پی بکن
له زینی خوم بیزارم) لام وابی ته نهو نهو گه سانه بهم قسه انه باوهر
نه کن که ماموستا بیکس نه ناسن . . .

دوههم - نه لی (داریم به ده سه وه به هه ردو سه ری . . .) - یه
هه ی هاوار نه دیب چون نه وه نه ده نه شه اره زا نه بی که نه توانی
شیکی جوانتر بکات به نه نه ی مثال و بهم ده ستوپله وه چون
نه چینه مه بدانی مبارزه ی نه ده بیانی هه م ؟ نازانم نه دیدیکی آوا
گوره چون جه ساره نی کرده دان به شیکی آوادابی ؟

باوهر نه کم سه ری کی نه م داره شه ری شاعره تازه کوره کان بی
به لام نازانم سه ره که ی تری چی به . نه ری نه بی چی بی ؟ که نهو
به سه زمانه ی آوا . . . کرده .

۱- مصرعی دوهم و چواردم . هه مو شاعریک شعر به نه رازوی
ذهوقی خوی نه کیشی . نهو دوو مصرعه به به ذهوقی من له ننگ نیه
توبلیت به ذهوقی خویندوارانی تریش له ننگ بی ؟ نه م رباعیه هه م
مخاجی استفساریکی عمومیه ته نه ذهوقی من و ماموستا بیکس بوریکی و

سواری هم رباعیه کافی نیه .

۲- « برات بی خان بیکفدای هوز » « رات خان بی بیکفدای هوز » به باشو پیشی بهك بیت اشم شعره چی زور جوان کردوه .
 تشکری هم باشه ی نه کم که آوا شعره که می پی راست کردوه آهوه ...
 « نابی گویی داته ناله ی جگه رسوز » . « نه بی گویی داته ناله ی جگه رسوز »
 من مقصدم نه وه نیه که رحم به وکسانه بسکری که خانی و طنبنی
 مه به سم نه وه به منگوه نوکه نوکی پرو پیر بژن له جهه دا وه یا نه هیشتی
 خان له ریزا نابی تاثیر بکاته دلی زعیمی وه طنی .

۳- رباعی سه هه رهخته هه لانا گری چونکه ، منایکی زور ره وان و
 آشکری هه به ، ده کس ریک و بیک نه توان له شکر بکی بی نظام
 تیک بده نه ..

۴- « وه موره ی شطرنج ناله گری آسایش » به لهجه ی نه وه سه ره و
 ناو عشتری پشده رو مه ناگوره شطرنج به نه ردین نه زانن .
 البته نه ردینیش ونیه یکی تاوله ی ایستایه موره ی تاوله به ده ست
 یاری کوره کانیه وه هه ره وه کو پیای دروزن له هه ره که تدا به ،
 دروزن بودرودا پوشین و موضوع گورین و موره ش بو
 شه شو پنج .

۵- خهك به ۱۰ طن شت نه دزی محاسبه نا کریت که چی ماموستا
 بیکس بو سه ره و او بیک حساب له گه له منا نه کات ا. جاری با هه ره به
 چه نده دوایی به وه رامی رهخته گربده ین ...

چپر و کی نم مانگ

(١)

نم سرین

عمر صالح نهناف

له سهرپشتی پیشه که بو باوکی به خاک شاد بو ، له پیش نهوی
 بگانه نهمه نی ده سالان دایکیشی کوچی کرد . به نه نیابو بی که سی
 لای « هوشیار » ی دراوسیان ماهوه له گریان و هاواری بی که سی
 زیاتر هیچی بو به جی نه ما بو .
 به ایانان پیشی خور هه لات مانگا کی دراوسیانان پیش خوی
 نه دا بو گو بی چه مو آوه سکه بو له ور ، به م جوړه چند سالیك
 به سر نم سرین دا تی پری له ناو نهو چه مو آوه دا تا که بشته نهمه نی
 شانزه سالان .

بالایه کی بهرز و ناوقه دیک باریک و دوو چادی جوانی گه نی
 هه بو که سهر کدی چاوی لی نه نه ترو کاند . روزی له روزانی پابز
 نهوا له جوانی کردگار له گو بی چه مه که دانیشبو سهری گه لای
 دره خته کانی نه کرد که چون زهردو ووشک بون وه باکه یاریان پی
 آکات له م کانه دا گو بی له ده نگی پی وولاخی بو که سهری بهرز
 کرده وه سواریکی گه نی جوانی دی . سواره سکه روز باشی له

(١) له ووتاره کانی جبران خلیل جبران هوه وهر گیراوه .

نسرین کردولی برسی : « ریگا کم هله کردوه نازانم چون
بچمه نهوهر چههه که ؟ کچه که نو ، نازانی نیشام دهی ؟ » ...
نسرین ووتی : (من نازانم راوهسته پرسبارت بو بگم) . وستی
پروات پرسباری بو بکات بهلام سواره که وهستانی و بیووت :
نهأ نهأ مهچو .. نسرین له جی خوی ووشک بو و هاسقی بههبری
کرد له دهنگی که نایهلیت جوله بکات .

لهم ایواره بهدا مانگی که به نه نیا گه رابهوه چه بهره کی بی
نهوهی نسرینی له دواوه بیت . کانی که هوشیار هانهوه زانی که
نسرین نه هانوتهوه زور شپرزه بو ، به خیرای چوبو گوئی چهو
آوه که بانگی نه کرد : نسرین ! نسرین .. بهلام له دهنگ
دانهوهی دهنگی که خوی و هاره هاری آوه که زیاتر هیچی گوئی
لی نه نه بو ، ناچار هوشیار بهمانی گه رابهوه و به شیرینی ژنی ووت
که نسرین هم ایواره به نه هانوتهوه . شیرین نهوشهوه تا به یان
هر فرمیسک به چاویا نه هانه خوارهوه و نهی ووت : « له خهوما دیم
کوتوبه ناو چنگی وورچیکهوه پارچه پارچهی نه کرد نسرینیش هر
نه گریا و هاراری نه کرد . »

نهه به کورتی ژبانی نسرین بو که له کونخای دی بگوه
بی سنبوم . کونخا هر له سدرشتی بیشکوه نسرینی نهامی تا نهامی
له ناو نهو چهو آوه دا .

پاشی راباردنی چند سالیگ ایواره به له سهر به نجره ری ژوره کم
دانشتوم تماشای جاده کم آه کرد و گویم له بانگ کردنی فروشیا -

ره کان ته گرت منالیک ایم نزیك بووه گشت گیانی به دهره وه بوله
 رووتیا ، سه به نه به ك گولی ره ننگا و ره نگی پی بو به ده ننگی کی کزه وه بی بی
 وونم ، د گول نا کری گه وره م ؟ که سه بری سه رو چاوم کرد هه سم
 به به سه راهانی اتم مناله کرد دوو گولم لی کری و و بسنم که بی دوینم
 چونگی زانیم که له دوا ی اتم ماشا کرده وه وه دایکی بچوک
 هیه باریکی گه وره له که ساسی هزاران دانه پوشی . مناله که دی من
 به ووه به کی خوشی له گه لی نه دویم زور سه رسام بو چونگی له
 لاین منالانو پیاوه ده وه منده کانی شاره گه وه له شهنه تی هه لاندان و
 لی توره بون زیاتر قسه ی خوشی نه بی ستبو ، برسیارم لی کرد : ناوت
 چیه ؟ ووتی ناوم دلیره وونم کوری کی بت ؟ ووتی : کوری نه سرینم ،
 وونم باوکت ناوی چیه ؟ سه ری له رانه وه هه رو وه کو به کی ناوی باوکی
 نه بی ستبی . وونم دایکت له کو بی به ؟ ووتی : له ماله وه کلانوه
 نه خوشه . ووتی اتم مناله کاری لی کردم و شیوه ی نه سرینی نه هینا به
 بهر چاوم به نه خوشی و هزاری و که ساسی ... نه سرین ا نه و کچه
 جوانه دایگیره له و زیانه سه ره بسته ی که له ناو نه و چه مو او و
 باغچه انه دا رای نه بوارد ایستا که و تونه ناو پیسای شاره وه
 وه بوته نیچیر له ناو چنگی سه ختی و نه هانیدا .

به دلیرم ووت : چه ز نه کم دایکت بیتم وهره له گه لا ماله که
 تانم نیشانده .

دلیر به سه رسامیه گه وه پیشم گهوت منیش له دوا به وه تا گه بعنه
 خانویه کی کونی رو خاو چوبنه زووه وه بینبان له قوز بنی کی زوره .

گهوه ژنیک خوی داوه به زه ویدا له سهه پارچه گوینه کی لهت و بهت روی گردوته دیواره که و نه نالینی ههروه و کو خوی له زورداری می مهردم شار دینه وه یا خود له نار بهردی دیواره گدا دلکی ناسک و نهرسی دیوه ته وه که له دلی هه مو بشریک ناسک تریث .

دلیر لی نزیک بووه و بانگی کرد : دابه ! دابه ! .. که آوری دابه وه و منی بهرچاو کهوت هه ناسه به کی ساردی قوولی هه لیکبشاو به دهنگیکی بر له غه مه وه ووتی : « هاتویت بگریت ؟ من ههچم نیه بی فروشم الا دوسه هه ناسه نه بی ماومه له ژیا نا ، نه ویش تاویکی تر سردن ایم نه گریت و نه جمه خاموشی مهزاره وه ووته کانی دلی آزاردا چونکی به کورتی ژیا نه تا له کی خوی گهرا به وه . چومه پیشه وه و پیم ووت « نه سرین له من مه ترسه ، من نه هاتوم بولات وه کو حیوانیکی برسی ، من هاتوم بولات وه کو مهردم یکی دل آزار دراو ، دلم بوت نه سوتی ، له من مه ترسه » .

له سهه پارچه گوینیکه هاته له رزین ههروه کو داربکی بی لتوپوپ له کاتی ره شه بادا . به دهنگیکی بهچروکه وه ووتی : « خوا چا کی تم چا که بهت بداته وه ، له نوم نه ویت ایستا برویته وه نه و جیهی لی هاتوی ، چونکی وه ستانن ایره نه بیته هوی سووک بونت بگه ریره وه له پیش نه وهی به کیک بت بینی له زوره ناپاکه که به له پیستی بهراز ، نه وه دلهی تو که به من نه سوتی عیبه کانم لانا بات ، به لی سردن له سهه دلم هه لئا گریت » . انجا دهستی دلیری گرت و ماچیکی کرد ووتی « دانیش توانی تم شاره سهیری

ئەم كورەم ئەكەت بە چاویكى پەسو سووكورە و ئەلین ئەمە بەرى
 ناپا كە ، كورى نەسرینە .. كورى .. لەوە زیاتریشی پی ئەلین
 چونكى كوپرن و ناپین و نەزانن و نازانن كە داىكى بە فرەيسكى
 چاوى و آزارى دلى توانى ئەم كورە یى بەگەنیت ، ئەسرم و بە
 هەتیوى و بی كەسى بە جى ئەهیل ، بە تەنباى ی لەم ژینە تالەدا ،
 هېچم بو بەجى نە هېشتوہ الا ئەم یادى ایستای نە بی سكه پىرى
 كوتەوہ ئەگەر ترسنوك بو ئەوا تەریق ئەیتەوہ و دەستەو ئەژنو
 دائەنیشی و ئەگەر آزار چالاک بو تولەسەندى خوى و داىكى لە
 هەمو كاتىكا لە بەرچاوى ئەیت خو ئەگەر بەخاكیش شاد بو ئەوا منیش
 لە خاكا چاوەروانى ئەكەم .

پەم ووت : « تو زور لى كراوى و زوردارەكشت خاوەن
 كوشك و مال و نفسیەتى پچوكەى ژین
 دنیابە بەوہى بویت بە زور لى كراو و نەبویتە زوردار ، نەسرین ..
 نو وەك گولبىكى بون خوش هەلپچر كاوى و كەوتویتە ناز دەست و
 پى حیوانانەوہ بەلام بونە خوشەكەت هەرماوہ و ئەمىنى ،
 پووش و كاكە گرى گرتو سوتا ئەیت بەخول و با ئەببات ، بونە
 خوشەكەى نو لەگەل كوروزانەوہى بی كەسان و هاوارى داماوان
 ئەچیت بە آسمانا جى راستى و پاكى .

نەسرین گووى بو ئەم ووتانەم شەل كەردبو و رەنگى زەرد
 هەلگەرابو هەر وەكو نیشكى روزى لای ایواران كە ئەیدا لە پەلە

هه وره كان ، پاشی بی ده نگیه کی کم نه سرین هیزی هینابه خوی
ووتی : « ... بهلی زور لی کراوم ، گولیک کی هه پچر کادم له ژیر
دهست و قاچا . له گویی کاربزه که دانیشنبوم که سواره که هات و
بی ی وونم :

« له و کانهوه تیشکی دلداری به ربوه ته ناو چاوم ، چاو نه گبرم
بو پینینی شهوقیک گویی نه گرم بو بیستی ده نگیه که شهوی تاریکم
لی بکات به روزی رووناک وله آخو آزاری دلداری رزگارد کات ،
سو پاس بو به زدان تهوا دوزعه وه ، توبت نه سرین ، هه رنوبت نه بی
له مزاربشا له گهلم بیت . »

انجا ماچیکی کردم و نوسانی به خوی به وه ، تا اتم کانه نهم
ته زانی خوشی ماچ چیه ا چونکی به بی کسی و هه نیوی فریدرا
بوم . سواره که له پشت خوی به وه سواری کردم و بردمی له ناو
کوشکیگی گه وره ی رازاوه دا داینام ، جلی آوریشم ، خواردنی
چاک ، ایش کوری زور ، گشت ته مانه ی بوجی به جوی کردم تاله . . .
تیر بو انجا به ته نیا به جوی هیستم . بهم جوړه زیانم بو به دوو
به شهوه : به شبکی بی هیزی ، لاوازی آزار دراو و به شبکی پچوکی
هاوار که له تاریکی شهوا داوای گه رانه وه ی شایه کی ته کات .
لهم خانوه رووخواه تاریکه من و اتم مناله ی به جوی هیشت شهونا
به یان و به یان تا شهو هه ر هاواری برسیتو لرفه لرفی سه و ماملان بو .
کسی نه وه راعمان بدانه وه له گریان و کوروزانه وه زیانر .
هاور به کانی پرده کم به ته نیا بوو که ساسی میان زانی ، به که

به کانه هانن بولام بو کربنی له شمم به رامبهه به نان و به رگت ... آخ ..
 دلم له حیه کی سهخت بو بوم نه هاته دهره وه لهت له نی بگم .
 وا ابنا بو رکی سدن خه ریکه بات بو جیگا خاموشه بی
 ده-نگه کی .

باشی ده-نگه کی مانی چاوی به رز کرده وه وونی :
 « نهی راستی شارراوه له پشت لهم شیوه به ترسانه وه ، توی ا
 ههرتوی که گویت له هارارم بیت ، له تو داوا نه کم ، هه له تو
 نه پارچه وه به دهستی راستت مناله کم بگره و به دهستی چه پت
 گبام دهر کیشه »

... هیزی تیا نه ما ، زور هیلاک بو ... که چاوی به دلیر کوت
 هیزی هینا به خوی قسه بکات به لام نه بتوانی ...
 لیوی هاته له رزین و بچکاوێ ژیکر ایه وه بی نه وهی بیقی ..
 ده-نگی سپی بو ... گیانی ده رچو : www.zhen.com
 که به بیان هات ته رمی نه سترین خرابه سهه شانی دوو پیاوی
 ههزاروله باخیکی دوور له شاره گوه نیزار .

شرکتی زراعی شارلور

میله‌ته پیگه‌یشتوه‌کان که ایسته گه‌یشتون به‌م پایه به‌رزه، که زانیان هندی فرمانی به‌که‌لک و پایه‌خدار بو پیشک‌وتنی خویانو نیشتمانیان به‌هولوته‌قله‌لاو سه‌رمایه‌ی به‌کو دوو‌پیک نایه‌ت پیریان کرده‌وه له‌دانانی شرکت که‌عبارته‌له‌به‌ک‌گرتنی هولو ته‌قله‌لای گه‌لی‌کس وه‌تیک‌ل‌کردنی سه‌رمایه‌کانیان تا‌کو هیزیان به‌سه‌ر‌ئه‌و چه‌شنه‌مشروعه‌چا‌کانه‌دا بشکی .

وولاتی ای‌مه‌که‌هیشتا زوری‌ماوه‌بگانه‌ریزی‌ئه‌م وولاتانه‌که‌باسمان‌کرد‌له‌زور‌لاوه‌نانه‌واوی‌ه‌یه‌وه‌پیویستی‌زوری‌به‌شرکت‌ه‌یه‌بو‌پر‌کردنه‌وه‌ی‌ئه‌م‌نانه‌واویانه . . وا‌تازه‌پیاوه‌دلسوزه‌کامان‌بو‌پیش‌خستنی‌وولاته‌که‌مان‌قولی‌همه‌تیا‌ه‌ل‌کردوه .
یه‌که‌له‌م‌پیاوانه‌توفیق‌فرازه‌که‌سه‌رکاری‌شرکتی‌زراعی‌شاره‌زوره‌که‌مه‌به‌سی‌له‌پیک‌هینانی‌ئه‌م‌شرکت‌ه‌آوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی‌ده‌شتی‌شاره‌زوره‌که‌شاعر‌و‌ئه‌دیبه‌کانی‌کورد‌به‌به‌هشتی‌سه‌ر‌زمینی‌دائه‌نین .

له‌کانی‌دلمانه‌وه‌له‌یه‌زدان‌ئه‌پارینه‌وه‌که‌ئه‌م‌پیاوه‌دلسوزه‌به‌آواتی‌خوی‌بگه‌بینی‌که‌پیشک‌وتنی‌گه‌ل‌و‌نیشتمانیه‌تی‌و‌امثالیمان‌بو‌زیاد‌بکا‌تا‌به‌هولو‌ته‌قله‌لایان‌وولاته‌که‌مان‌بگانه‌ریزی‌وولاته‌به‌رزه‌کان .

شركة الشمال التجارية

والزراعية المحدودة

تم شركة له ساپانی دانراوه وه دوونقیشی له بغداد و له
هله بجه هه به ، مه به سی ایش کردن و ده ست خستی قزانجی مادی و
معنوی به بو هه مو لوا کانی زووروو ، جابه و بونه وه آماده به بو وه درگرنی
هه مو جوره کلویه لیک تجاری وه کاله تی تجاری به قومسیون
بو هه مو تجاریک چه له تجاری ساپانی و هه له بجه وه چه له لقی به غدا
که ناوو نیشانی نه مه به : بنکه ی زین

فرع شركة الشمال التجارية والزراعية المحدودة .

شارع الرواق رقم ٣٣ بغداد .

باور پی کر اوہ کان گدلاویژ

لہ

سایانی : عمر قہزاز و ابراہیم ملامارف - لہ جادہی تازہ .

سنہ : شہاب الدین محی : ادارہ دارائی

کر کوکٹ : ملا خورشید : مزگونی قاضی لہ گہرہ کی

حہ لواچی

مہونیر : حسین مختار : مکتبہ شمال .

تاران : ابراہیم وکیل . دانشگاه حقوق . سالی ۳۰

خاتون : عبدالعزیز نورمحمد .

کرمانشاہ : ابراہیم نادری خلیبان سپہ . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی رشید .

عمادبہ : یونس امین آمیدی .

رواندز : علی عبداللہ . مکتبہ پیشکونن .

کرمانشہق : عثمان عوفی حاجی ملا

ہر کس ایشیکی ٹہی لہ لایہن ٹہوہوہ کہ پارہی آہونہ بسدا

یا ناویشانی بگری یابی بہ آہونہ، لہ وولاتی خوہوہ راستہ و

خو ٹہم شوہانہی سہروہ آگادار ہکا .

کتابخانه کلاویز

دوم ژماره یازدهم: ژماره - ۱۰ - سالی - ۵ -

جمال‌الدین افغانی ۰۰۰ حوزئی موکریانی

پهوه و بلورگانی ۰۰۰ عونئی بو-ف

غیاثی برادرچیان ۰۰۰ استاد رسولی

گوردوستان ۰۰۰۰۰۰ مکتبه‌ی پیشکوت

بوکی سه‌رزه‌مین ۰۰۰ طبرو

هپوانی که‌لاویژ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰

هیزی سام‌دلر ۰۰۰۰ کریم محمد

قاضی اریزونما ۰۰۰۰ میرزا عبدال-کریم

همیشه‌وای له دنیا ۰۰ رفیق چالاک

هری پان نه‌ک درپژ ۰۰ شیخ محمدی خال

چبروکی ژماره ۰۰۰۰ جوان . ن

وه گه‌لی بلسی خوشی تر نه‌خوینته‌وه

شماره پنجم گره لایب

بهداد - شارع الرشید : عمارة الدامرجی : آباءان - رقم ۵۰ -

مدیری اداره ونوسین :

هنرمند الیوم سماوی

خاونه نوی لمتیاز ابراهیم احمد

مدیری مسؤل - محاسنی فائق توفیق

- آبونه -

دینار	قلم
۱	۰۰۰

آبونه سالانه بو هه هه وان

بو مه لای مز کهوت و قوتایان ۵۰۰

دانهی به ۸۵

آبونه به ناوی مدیری اداره وه نه بیری

پینیهکی آبونه زانی بدری

www.zheen.org

محاسنی

ابراهیم احمد

له کرکولاو دهره زوی هه و جوره دهوابه که لکری .

گه لا ویرت

گوفاریکی نهدهبی و نه قافی مانگی کوردی به

ژماره - ۱۰ سالی - ۵ تشرینی به کم ۱۹۴۴

(۱) جمال الدین ی نه وغانی

له کواری الثقافه وه

وهه گبر : هورنی موکریانی

جمال الدین پیاویک بو ماموستای تیکه یاندن و پهروه رده کردنی
ژیری (عقل) و هوش . له سهدهی خویدا هاترو جمال الدین
عقل و هوشی پیگوه له دین گری ده دا دهی گوت هر سه بی یگدی

(۱) جمال الدین افغانی له سهراوه ردی طالیه به ناوبانگه گانی
سهدهی نوزدهه مه وه به ، په کیکه که به فکری نژویری ووردی شورشیکی
نهدهبی و غلی هه لگیر ساندو بو به هوی په گکرتنی افکاری روزهلانی و
روزآوابی به کان له گهلی شت دا ، هر وه ما هندی رهوشی نازه
بیهنی له روزهلاندا هینا بهدی که نه گهر نه و نه بوا به نه و جوره
روحیه تانه له خاوه را بهم زوانه بلاو نه نه پوه وه ، چاپه پونه وه =

نابن دهنی پيښوره له کارداين . له سهره تادا يو اصلاحی عقل و
نقوس نیکو شا ، سالی ۱۲۹۶ ی هجری دهستی به بزوتنه ووه و
پالاوتن و بزار کرد .

جمال الدين له باوك و باپيره ووه سهره گدی کارگه رانیاڼ
ده کرد ، نهو بنه ماله هره که دهن باين ، وه چونیک دهنی پانی ،
بهلام جمال الدين بیکان هیناونه رو . هره وه کو بنه ماله ی محمد عبده
ديسان ، هره چونیک بن ، محمد عبده بیکان پی گه یانسه ووه . که اهم
دوو پیاوانه هره وه کو هره دوو له بهک ره گه زو بهک تیرن ، هره واش
هره وو به کتای سده ی خویان ، وه نهو توبه ی که چاندویانه
هه تا هتهای بهری پاکی و چاکی وهرده گیری .

جمال الدين وه کو دهسته براو هاوتنه مه نو لاهه ایرانیه کان
فیری عربی و فارسی بو ، که نهو دهه ی فیر بونی نهو دوو زمانه
له پیوستان بو ، له فله سته نهی اسلامی و تصوف دا بهر زبو و
که یشته بلندترین پایه . لهو سهرده مه دا اهم دوو علمه له ایراندا
باو بوڼ . که چووه هیندوستان بش ریاضیاتی خسته دهست و

== هره و قهویک له چونیته تی جمال الدين افغانی گه لی جار لاپه ره ی
گوفارو روزنامه کانیاڼ پی ره شکرده نهو و هره مو یان له بهریان کردوه ،
قهومی کوردیش پیویسته اهم پیاوه گهره ی روزنه لانی به بنامی وه
به چاویکی زور بهرزه ووه سهری کا .

که لاورڼ

تیدا سه رکوت وه به ده ستوری تازه فیری بو ، به کیشوه ره کانی
 اسلام دا گهرا و گه شتیکی دورو در بژی بو کرد ، کچوه مه
 گه لیک چتی به نرخ و پرسودی بو نانی کراره . زور چ - اک
 آ گاداری له زبانی روزمه لات دست گوت . وه له کیشوه ره کانی
 اسلام شاره زابو ، وه له مهی بو آش - کرا کرا که کس به سهر خاکه -
 کایزال ده بی وه باش ووردینی تیدا کردو له هه موو سیاست و
 زرنگی و کرده کان گه بشت .

جمال الدین که فیری زمانی فه رنسه و نوینی بو له نه مه نی
 قیپه ری بو ، به سه مانگ فیری خویندنه وه وه ده شی توانی
 نه وه ی یخوینته وه بینوسی و وه ریشی گیرته سهر فارسی ، له هه مو
 علم و فه نیکدا وله سیاست و اجتهات دا پی ده کرا قسه ی پی بگا ،
 له و رووه وه « مذهبی دارون » ی خوینده وه و زور باش له
 ورده کاری هنجینه کی گه بشت ، ردیه یکی بو نویسه وه .

له جهاندا گه لیک کهس له جمال الدین یان پتر خویندوه و
 له و پتر فیربون ، به لام هیچ کامیکان وه کو نه و ووردین و تیگه بشتوو
 زرنگک و زبره ک نه بون جمال الدین به سهر هه موو وورده کاریکدا
 به ده ستلات بو ، شاره زای هه موو ماناو ووشه لیک بو ، به شکلی
 راسته و راستی وای ده خسته روو ، وه ستوری بوداده نا ، ههر وه کو
 به بکه ریکی به رزی پیش چار خو ده نوینی ده ی نواند . صرف
 زور باش تیگه شتو که نه ماناو زانینه بو نه م پیاوه آفریده
 کراوه .

بو گردنوهی کاری به گری و دژواری (مشکلاتی) سخت ،
 هینده به کارو ووریاو - به روانینیک واده کراوه که هپیچ خوی
 نه ده گرت . هرچتیکی لی بر سر ایا به جور یکی ده جووه نبوه وهی ،
 واده زاندره که ده سکری خوبه تی ، که ده کونه فنون و پشه ساز به وه
 به ره نگی که به سه ری دا زال بو و فهران ره وای به سه ردا ده کردو
 له ده ورو پشت و ناوه راسته کی ده سوراوه ، ده ت ووت که بو خوی
 دای ناوه و دروستی گردون . له شهرو نه دبایاندا هر خوی
 دانهرو دامه زین هری بو .

جمال الدین : پیایو یکی ره وشت چاک و دل پاک و تینت رون ،
 به پشو و بین در بژ بو ، خار هندی صبر و محامایکی فراوان و بر مشهور بو ،
 زور به به خشنده و ده ست بلا بو ، هرچتیکی هه وایه و ده ست لاتی
 به سه ردا بوایه دهی به خشی ، له هاتی به لاه و آزاری جهان بی باک و
 نه ترس بو ، له هه مو خوشی و تهنیگانیکدا باوه ری و پشتیوانی
 هر خدا بو .

جمال الدین : هینده به خویدا باوه ری هاتبو بی باک و اندیشه بو ،
 نه خوی به بنه ماله به کوه ده به ست و شانازی پی ده کرد ،
 وه نه مال و دارایی دهی به سه وه و دهی خسته ژیر باری به بنده گی -
 په وه ، ته نیا بوره وشتوو خوی و مبادی و پیره وه ری خوی ده ژبا
 روژی ژه نیک نان تیری ده کرد ، به لام له چاوو توتن تیر نه ده بو ،
 له هه مو و ده میکدا بو سه رنگومی (نفی) آماده بوو ، له وه دا رام ببوو ،
 به ، نفی ، دانسه ده چله کار ماندو نه ده بو ، هپیچکه له و بهر گهی له

به ریداد و لهو شلمه له سنگی دابو خارمندی هیچی وانه بو که سهاری
بوی گبژی و دلی بو بخانه خفته ته وه .

خاکی ایران و حجاز و نهسته مبول گهرا و تیاندا دانیشته ،
به لام خوزگه لهو گهرا نهو گه شنه دا خوشبکی بدیایه وه روزیکی
به سودی به روزبویه وه جانده نه کی بروا بایه .

به لام نهو هه موو کیشوه رانه گهرا و سو رواه تیاندا دانیشته و
له هه ر جیگا بکدا تووی چاند هیچی شین نه بو ، به کمی مانگی
عمرم سالی ۱۲۸۸ چوه مصر هه تا سالی ۱۲۹۹ هجری له مصر
دانیشته یانی ههشت سال که له مصر بو نهو سالانی پیروزو به
پیت و پیزی مصر و هه مو روز هه لانه کان بو ، نه م ماهه پیروزه وه
نه بو له بهر نه نام و جوانی نهو بویی ، به لام له زیر خا کدا تووی
ده شاردوه وه ، وه بر روان دای ده پوشی ، بو پیگه یاندن
نیانی ده کرد ، نهویش چون توویک بو ، تووی پیگه تی و آزادی و
تپگوشین بو . زوری بی نه چو نهو نوبه چه کدهی دا و چوزگه رهی
کردو ، وه به یارمندی و ده ستاویزی ، زو رواوشین بوو کاره تهی
داو لک پون هاویشته . چی پی گه یاند کوی و به کدلی ، و
به ک دلخوازی ، و راستی و بی فیلی ،

جمال الدین نهو تووهی له ایران و له نهسته مبول چاندو تاقی
کرده وه نه روا ، به لام له مصر که تاقی مکرده وه خاک و آوو
ههوا کی آماده و پر پیزو به هه ره کت بو ، گرتی وشینی کردو
پیگه یشت .

به گمین چا که و پیاوونی ریاض پاشا که به سند کرا نهمه بو
 جمال الدینی خوش وبست و به لایاوه گه وره بوو جیگای دا ، چونکو
 چاوی پی کوت که نهم پیاه تیگه بشتو و زانابکی وابه له دین و
 دنیای زانیوه که چپان پی وبسته ههردولای پالوتون بیره وهری
 پیدا کردوتهوه . جاله بهر نهمه ریاض پاشا نهقلای دا و توانی که
 له مصری گلداتهوه ، وه بوشی تیکرشا له حکومت مانگی
 ده لیره یان بو بریره .

لهو سالانهی جمال الدین که له مصر بو هیندیک هه لکوت و
 سه ره وردروی دا و هیندیک مسابلی آوری (اقتصادی) هاته پیش
 جمال الدینی ناچار کرد که وه کو له افغانستان و ایراندا نوشی
 بزوتنهوه و تیکل به سیاست بی ، له مصریش بزوتنهوه و ده سق
 به تیکل بون به سیاست کرد ، مله ته کش له گه لیا بزوتنهوه و به
 ده نگیه وه ده نگیان داوه .

جمال الدین له مصر به گهرمه دوو دهرسی ده ووتنهوه ،
 دهرسی نظامی علمی له ماله وه ، ماله کی له « خانی خلیلی » دا
 بو ، نهم ده رسه ده رسی کرده وه بی بو ، له ماله وه به و که سانهی
 ده ووت که هاتو چوبان ده کرد ، وه یان ده چوره دیوانی
 گه وره کان دهی ووتنهوه . دهرسی دووه می له « قهره خانهی
 پوسته » ی نزیک « عتبة الخضراء » ده چو له وی داده نبشت ،
 زاناکانی لی کوده بونهوه و دهرسی پی ده ووتن .

له مالوه نهو کسانه ده چون دهرسبان لی وهرده کرت که له
 ازهر ماموه ستابون ، و هیندیک زانایانی دیکشی ده چونه لا ، شیخ
 محمد عبده ، شیخ عبدالکریم سلمان ، شیخ ابراهیم لقانی ، شیخ سعد
 زغلول و شیخ ابراهیم هلباری .

نهو کتیبانهی که بهم علمایانهی ده خویند دن ، علومی منطق ،
 فلسفه ، تصوف ، هیئت ، کتیبی : الزوراء تألیفی دوانی له تصوف ،
 شرح القطب علی الشمسیه فی المنطق ، الهدایه ، الاشارات ،
 حکمة العین ، حکمة الاشراف فی الفاسفه و تذکره الطوسی فی علم
 الهیئه . چهند کتیبی دیکھی علومی هیئتی تازه .

وه نه بو جمال الدین له بدر نهه دهرسی نهو کتیبانهی دا ده دا
 که زور باشن . بهلام بو نهوه بو که له وه ختی خویندنه وه دا
 پیره وهری ده کرا ، وه مه پدان ده درا به قسه و به پان کردنه وهی
 مه بهس ، له دهرسه کاندان شتی پیوبست و دلخواز ده هیندرا به وه
 وه عقل و هوشی تیدا پی ده گه باندرا ، ژبان و گوزرانی نهو
 دهمه ی تیدا ده پشکنندرا و چلوننی را بواردن بهراوه رد ده کرا ،
 نرخ و بایسی نهو کتیبانه له کتیب دا نه بو له جمال الدین دا بو ، له
 قسه ی جمال الدین دا بو ، نه که له مانای کتیب دا بو ، چلوننی و طبیعت
 له پیش چاو بو بهلام کس تپی نه ده گه یشت ، جمال الدین نیشانی
 ده دان و تپی ده گه باندن و بوی آشکرا ده کردن .

ژبان ، زانین ، کرده وهی هه هولیک نه دا به وه و

تهیوندنهوه ، رو چونه ههواى وه رگه گانی کردهوه و روى نيك
 كردن ، كه بهك له بهك وه رگرن ، تا كو لهوه بهكتى بينهرو .
 نصوف ، فهلسهفه . جيهانى ههوهووى وه جيهانى سروقى
 نه نيايى ، نهده بو تهو هههوانه ههريهك له ژورپهكدا بن وه
 ده رگايان له سه رگري بهدى و ژوره كان دا خرين . بهلام پيهويسته
 ههوه رو له بهك بن ، و بهك دهنگك و بهك آوازه بن . جا تهو
 جار لهوهوه چهرخهيكى خوش آوازي و دهنگك خوشى بهكه بهتى
 پيك ديندى . كه تهوه پيك هات ديهه نى سروقانى ديهه چى ،
 وه گومان و دلوك و دودلى به ژان و آزار و سهخت و داموى
 لا ده چيت ، هه رچيك به كار و سودمه نهده له خراب و بهدقه رليك
 جيا ده كرتهوه .

بنكهى زين

جمال الدين : لهوش پتر گهلى ايشى گه وه روى پيك دهه بنا ،
 دهستى شا گردى ده گرت و سه رى ده خست هه تا دهى گه يانده
 پا به بهكى وا كه نهك كتيب به سه رى دا زال بهى به لى كه تهو به سه ر
 كتيبه كه دا دهست رويو ده بو و هه رچونيكى بو يستايه فه رمانى پى
 ده كرد ، جمال الدين بو تهمه شا گرد له بهندو زندانى كليمه و جمله
 رزگاركات وه بيان خانه سه ر ريگاي راسته قينه و آره زوى
 راستى ، خوى گه ليك ماندو كرد وه لهم ريگايه دا نوشى گه ليك
 نا گوزبرى بو .

(ماويه نى)

بدره و بازرگانی

Enter The Trade

له کتبی (Maus Worldly Goods) ودرگیراوه .

— ۲ —

هونی یوسف

ایرو کم دهوله مند همه به که زیرو زبوی خوی له ناو گنجینه
بغارینه وه . نهو کسانه ی که (دهوله مندن باری خوبان را ناگرن
له ریگاییکی بردارا به کاری دههین بو نهوی بهرکه ی بخون ، بان
له کومپانیه ییک ده بنه خاوهن بهش ، و یاقه واله ی میری وهر نهگرن
وه یا گهلی شق تر نه کن بنه هر وه نه ایرو هزاران ریگا همه به
بو نهوی باری تیا به کار به بزی . بهلام له سه ده گانی ناوه نجی دا
خه لک نه ریگانه یان نه ده زانی که بو قازانج باری تیا به کار
بهین ، کم کسی بو قازانج باری به کار ده هینا ، نهوی به کارشی
بهینابه قزانجی زور کم بوو .

که نشنه (Church) زیرو زبویکی زوری هه بوو که نه مهش باله
گه نجینه ده بشارده وه ، و با شتومه کی پی ده کری بو رازانده وه ی
بهرسنگا هه کان (Altars) .

کنشته سامانیکی زوری هه بوو بهلام ده سما به بیکی بی سوود بوو
(Idle Capitals) ، پیار مافووله کان (Nobles) لهو

پاره به بیان . که به دست ده کوت له کارنامه ییکا Inerprise به کاربان نه ده هینا چونکه نهو سا که کارنامه کم بوو ، له بهر نه مه ده صحابهی آبن پهروه رو شهر کوره کان بی بهر بوو . آیا له و روزانه دا بو شتومک کرین پاره پی و بست نه بوو ؟

نهأ ، چونکه کم شت ده کورا . وه کو توزهک خوی ، و یا هیندی آسن . چونکه جلو بهرگو ، خوارده مه نی هر له تووره که (Manar) دا به دست خهک ده کوت . له سه ره تانی چاغی دهره به گیدا که متر پاره له ژبانی وه راسی دا به کار ده هینا . چونکه هموو تووریک هموو شتیکی خوی مه بوو (Self - sufficing) نه گهر که سیک ایرو کورته کیکی نازه بگری ، و نرخی لی پرسن ، نه لی « به مه نده دینارم کریوه » ، به لام نه گهر نه م برسیاره له سه ده کانی ناوه نجیدا بیوا به نهو که سه ده بگوت « خوم دروسم کردوه » .

ره نجیهره و خزانه گی خویان خوارده مه نی خویان ده هینا به دست و نهو ترو تفاقانهی که له ماله وه پی و بستیان بوو به دست خویان درو بستیان ده کرد . هر وه ها گونده کان له چاغی دهره - به گی دا هر به کشتی خوی به کار ده هینا . به لی . له م چاغه دا هیندی جار پرو پیتال آلو گور ده کرا . هیندی جار خووریت نه ده بوو و یا له ناو خزانه که ندا کسی وا نه بوو که بتوانی کورته کیکت بو بکا . نه م جار نه گهر برسیاره گی پیشوویان لیت بکردا به دهت ووت « نه م کورته کم به پینج گوزه دوشا و کریوه » . نه م

آلو گوره له بازاری (ههفتهی) دا له کناز شار ده کرا .
 ئەم بازارانه له ژبر دەستی تەشە و یا آغا دا بوو ، پێشە گەر
 (Artisan) و رینجبهههکان له ویدا شتومهکی خویان آلو گور ده
 کرد . بهلام ئەگەر بازار نه بووایه پیو بست به هور کردن .
 (Surplus Production) نه ده بوو . خهک چهندی شتو -
 مهکیان داوا بکرایه ئەوهنده درووست ده کرا . ئەگەر داوا
 (Demand) نه بووایه خهک پیو بستیان نه ئەدی بو هور
 کردن . له بهر ئەمه بازرگانی له بازاری ههفتهی دا زور به تین و محلی
 (Local) بوو . سهختی و نا خوش رینگا کان نه گههه ییکی تر
 بوو له ری بلاو بوونهوهی بازرگانی دا ، رینگا کان زور قوراوی و
 تهسک بوون ، و کالکی هاتوو چووین نه بوو .

ئهو سا که دوو چهشنه زی گریشی ژبا بوو : بیکم چهردهکان
 (Brigands) که وا خهکباکان رووت ئەکردهوه ، دووهم
 آغا کان که وا باجیان له بازرگانهکان وه ده گرت . گهلی نه گههوهی
 تریش هه بوو له رینگای بازرگانیدا : کچی پاره ، جیاوازی
 کیشانه و پیوانه و لاتیك له گهل و لاتیك . له بهر ئەم هویانه
 بازرگانی له بازارانهدا کم بوو .

بهلام بازرگانی هههرا کز نههه ، دهستی به پههسهندن کرد
 تا کاریکی زور به تینی کرده سههه زبانی سههههکانی ناوهنجی .

شههه نهههکان (Crusades) ههزی دایه بازرگانی . ههزان له

مهلاکانی اوروپا روویان کرده روز هلات بو نهوهی خاکی پیروز
 (Holy land) له دست اسلامهکان رزگار بکن . بی گومان
 نهمانه به درزانی ریگا بی بستی خووارده نهی بوون ، له بهر نهه
 بازرگانهکان له گهلیان نهچوون ، هم شهر کهرانه که ده گهرانهوه
 بو ولاتی خوبان گهلی شومهکی نایابیان له گهل خوباندا ده هینا .
 ژمارهی دانیشتوانی نهوروپا له پاشی سهدهی ده بهم روو له پوره
 سهندن بوو له بهر نهه شومهک پتر داوا نهکرا ، ههندی هم
 خهلهک خاوهن زهوی و زار نه بوون ، له بهر نهه له شهری
 فهلهکاندا که ایندکی باشیان دوزیهوه بو بهرز کردنهوهی ژبانی خوبان
 نهو شهرانهی که له گهل اسلامهکان و گهلهکانی نهروپا دا کرا به
 (Crusades) ناو را ، کهچی هم شهرانه بو زهوی و زار داگیر
 کردن و تالان کردن بوو . قهشکان رده بانگوت هم شهرانه بو
 بلاو کردنهوهی آبی خرتیانی و باراستی خاکی پیروز بوو .

خهلهک - له زووه گوه - نههان بو سهردانی خاکی پیروز .
 نه بهر نهه فهلهکان و بستیان هم خا که له دست اسلامهکان
 رزگار بکن ، بهلام هوی راستی هم شهره نهه بوو که شهر
 کهرهکان به هوی هم شهرانهوه به هیوای سوود بوون : یکم ،
 بی گومان کهنه کارگهریکی آبی بوو : چونکه هم شهرانه فهلهکی
 له و لانهکان زدا بلاو نهپروهوه .

دووم : لهو وهختهدا کهنه و ابراتوریهی برانی **Byzantino**

که پایه‌ی نه‌خته‌گی شاری نه‌سته‌مبول بوو ، زور نژیکی اسلامه‌کان بوو له آسپادا . له وه خنیکا ابراور به‌نی رومانی به هوی شهری فهله‌گانه‌وه نه‌ی و بست هیزی خوی بلاو بکا ، که نه‌شته‌ی بزانتیش - نه‌ی و بست - به هوی نه‌م شه‌را نه‌وه و لانه‌کانی خوی له داگیر کردنی اسلامه‌کان بی‌پاریزی .

سبیم : نه‌و ساکه سوواره‌کان (Knights) چادریان له قلاب کردن بوو چونکه نه‌مانه یا فهرزار بوون ویا هر هچیان نه‌بوو و به‌هوا بوون به‌هوی نه‌م شه‌را نه‌وه زه‌وی و سامانیان ده‌ست به‌گوی .

چوارهم : شاره‌کانی اینالیاش : فینیس ، جنوا ، پیرا - شاران بازرگانی بوون . شاری فینیسیا (Venice) گه‌وره تربنی نه‌م شاران بوو که‌دا له که‌ناری ده‌بای سپی بوون ، به نه‌سته‌مبول و روز هه‌لانه‌وه به سترابو له لاین بازرگانی به‌وه فینیس به‌کان گه‌لی آوریتم ، به‌هارات ، کلوپل ، و ما فووریان له روز هه‌لانه‌وه نه‌برده‌وه بو نه‌روپا . بازرگانه‌کانی اینالیا به هیوای نه‌وه بوون له شهری فهله‌کان گه‌لی قازانج بکن له بهر نه‌مه له شهری سه‌به‌مینی فهله‌کاندا آمانجیان نه‌وه به‌بوو که خاکی پروز بگرینه‌وه ، به‌لکو بو نه‌وه بوو که شاره‌کانی اینالیا قازا بخیان ده‌ست به‌گوی .

له‌م شه‌را نه‌دا نه‌یانه‌وست شاری « قدس » داگیر بکن چه‌بکی نه‌وه بوون که بنده‌ره بازرگانه‌کان داگیر بکن . شهری چواره‌می فهله‌کان له سالی ۱۲۰۸ دا ده‌ستی بی‌کرد ،

فینسیا لهم وهخته‌دا ناوچه‌یکی زور گرنگ بوو .

لهم شه‌رانه سوودیکی زوریان به‌خشی به‌ته‌رووا چونکه به‌هوی
لهم شه‌رانه‌وه قه‌شه‌کان ، شهر کدره‌کان ، کریکاره‌کان ، بازرگانه‌کان
له‌همو ته‌رووپادا بلاو بوونه‌وه و بوون به‌هوی راه‌رینی روز
آوای اوروپا له‌خه‌وی دهره‌به‌گی . له‌لابیکی تره‌وه به‌هوی لهم
شه‌رانه‌وه ره‌بگاکانی دهریای سپی له‌ده‌ست اسلام‌ه‌کان دهرچوو .
له‌سه‌ده‌گانی ۱۱ ، ۱۲ دا له‌لای نبوه‌روی دهریای ره‌شی بازرگانی
بوژایه‌وه ههر وه‌هاش له‌دهرباکانی باکوور بازرگانی لهم سه‌دانه‌دا
چاکتر ده‌ستی به‌بوژانه‌وه کرد بوو .

له‌دهریای باکوور و بالتیک دا کشتیه‌کان هاتو چویان ده‌کرد
گه‌لی ماسی ، پروپیتال ، چه‌رم ، کول ، پراو پری لهم کشتیانه
له‌چیکایبکوه بو‌جیکایبکی نری ده‌گرزراه‌وه به‌کیک له‌ناوچه‌گانی
بازرگانی دهرباکانی باکوور له‌ولانی فلاندرز « Flanders » دا
شاری « Bruges » بوو ههر وه‌کو شاری « فیس » له‌نبوه‌روی
اوروپادا به‌روز هه‌لانه‌وه به‌ستراپوو ههر وه‌هاش شاری
« بروگی » اوروپای به‌روسیا و « اسکندنیایا » وه‌به‌ستبوو .

لهم روزانه‌دا گواسته‌وه زور آسانده له‌به‌ر لهمه‌هموو
شومه‌کی جیکاکانی دوور له‌وه‌ختیکی که‌مدا ته‌گانه‌شاره‌کان و
خه‌لک پی‌ویستی خوی ده‌توانی به‌آسانی بگری ، به‌لام له‌سه‌ده‌گانی
۱۳ ، ۱۴ دا هوی گواسته‌وه وه‌کو ابرو آساند نه‌بوو له‌گه‌ل
لهمه‌ش شومه‌ک له‌همو لایبکوه زور داوانه‌ده‌کرا له‌به‌ر لهمه

به شی زوری شاره کان همیشه بازرگانی تپانه بوو . نهو بازارانهی که له انگلیز ، فرانسه ، بلجییکا ، المانیا ، ایتالیا جارجار ده کرابه وه ههنگاو یک بوو بهره و بازرگانیکه جاوید « دائمی » .

تهبی نهو جیاوازیه ی - کوا له مه یانی بازاره ههفته ییه کانی ناوه نجی و نه م بازاره گهورانه ی سه ده کانی ۱۲ ، ۱۵ - له بیر نه که یین ، بازاره ههفته ییه کان زور نه سک و تابه تی جیکه بی بوو ، زور تر شتومه کی کشتوکالی تپا ده فروشرا که چی نه م بازارانه گهوره تر بوون ، شتومه کی بازرگانی یان تپا ده فروشرا که له هه مو گیتی ناسراوی نهو ساکوه ده هات . نه م بازاره گهورانه ناوچه ی بلاو کردنه وه ی شتی بازرگانی بوون که بازرگانه کان له هه مو لایبیکه جهانوره ده پاپینا و لبره دا ده یا نفروشت . نه م بازرگانانه که شتومه کیان ده هینا به بازار باجیان ده دایه آفاکان . نه م بازارانه به جووریک گهوره بوون پاسه وانی شاربه سی نه بوو ، پاسه وانی تابه تی بو دامه زریتر ، و هه ر وه هاشی عه که ی خوی هه بوو ، نه گه ر شه ریک له بازاردا بقه و مایه پولیسه کانی تابه تی که به بازاردا ده گهران شهر کدره کانیا ن ده گرت و له ویدا له عه که ی تابه تی جهزایان ده درا . هه ر وه ها هه مو کارو باریکه نه م بازارانه زور به ریکه ریک خرا بوو .

پروگرامه کانی نه م بازارانه هه مو وه کو به ک بوون له روزی خویدا شتومه ک آماده ده کرا چه ند خپوه تیک هه لده درا ، بازار ده کرابه وه کرینو فروشتن ده سقی پی ده کرد .

ژن هينان له ولاتى ايمهدا

هاوا

شپوهى ژن هينان به پيې زاتى و شارستانى ته كوربت ، له وولانه پيشكوتنوه كانا كه ژيانى كومه لابه تيان زور به رزه بي گومان ژن هينان و به شوو دانبان به وپنه يكي جوان و به چي به كه له دوا روژي ژيانى خزانينا سر ته كوز و به خوشى را ته پوېرن . بهلام له وولانېكي دوا كوتوى وه كو ايمهدا كه هيشتايشكي زاتى و شارستانى قورژنه تاريخ كاني دلمانى روشن نه كړدوتوه ، وه له ژير بارگراني نه زانيدا نه نالين له هه مو شنيكا دوا كوتوو بي به شين ، و په كيك له دوا كوتنه كان نه زانيني چونې ته ژن هينان و به شوودانه . له ناوك ايمهدا كچيك تا ته گاته چاروده و يانزه و بهره و ژور ترېش له دو سه قسه ي پرو پوچى گوى آگردانو دو سه دروو ده له سه ي پبرېژان به ولاوه له هه موشنيك بهش براوه . بهلام حقيقتى چي فبريت و چي بزانيت ؟ آيا ماوهى نه وهى هه به كه بزاني ماناي ژيانى كومه لابه تي چي به ؟ وه ته گهر پوهى تي پگات آيا به زنجبريكي نه و ژونه به ستر او نه وه كه ماوهى نه بي له هېچ شقې پگات ؟ دواى ژمه چه نده ساليكي تری به سهره ژروات به بي نه وهى كه بزاني ماناي شوو كړدن و خزان پيك هينان چي به ته دريت به كوربك كه ره ننگه نه دپيتى وه نه نا پيپتى نه له ميان له خوو ره وشت و هلسان و دانديشني ته ويان ته زاني

نه تهويان لهم . آيا لهم كروه به به چه دياتيك و به چه وجدان
 والسائيتك به سند له كريت ؟ چه دياتيك له به گونا به زميرت كه
 كور و كچيك به كترى بيدن ؟ به لام نازام چون بار كه كانان
 نه توانن لهم پرو باغنده به به ناوى ديانه تهوه بلاو بگندهوه ؟ .
 ديسانهوه كوربكيش كه له گانه « رهنى زن هينان به هوى دايك و
 باوكبهوه وه يا به هوى كس و كاربهوه ژنيكى بو له هين وه به زور
 له يگن به تهوق به مليا به بي تهوه ليه ليه كي بده نهوه كه تهوان زن
 بو خويان ناهين به اكو بو به كيكي تر ، له بهر نه مه بي و پسته به ذوقى
 نهو بيت نهك به هي خويان . آيا نهو زنهى كه كوره گيان بهنى
 زورى ژبانى له گه لا نه باه سه ر بيوبست نه به به كيكي نهونويت كه
 كوره كه به دلى بيت تا دوايه گي به نا كوكي و داگهري كو تاني
 نه بهت ؟ . بيجگه له وهش به نه گه ر باوكيك كچه گي خوى بدا به
 كوربك له پيش هه مو شنه . كامالى كاول نه كا به جوربكي له ونو كه
 تا سه چوار سهال له ژير بارى قرضا رزگارى نه بيت . آيا نه مه
 ماناي پياوهتى و السائيته ؟ آيا به چه دياتيك له مه ره وابه ؟ .

لهم چند قسه به هي له دبي گه وره ، وه فيلسوفى زمان
 « عبدالله بن المقفعه » ، مجلة « الطالب » العدد (١٥) السنة
 الأولى (٢) أغسطس ١٩٤٣ م صحيفة (١٨) طبعت فى شركة
 الفن والطباعة بمصر .

په پامېك پونا نومي پراڼه

سايه رخ : رشاري رسولی

ئهی دل شکایکې هه پشه، وهك له نيوانی چوار دیوارا بهند،
ریگاناده به کمترین نیشکی روناکی بوغ غخانه ی ناریکت .

ئهی موجودیکې به دین که به چاوبکې ناریک ته ماشای زینده گانی
دهکې، دو نیار دانیشه توانیت له پیش چاو سوکه زمانه به دشمن و
ژبانت له کن دهردی سهریه .

ئهی نهو جهوانیکې که تازه پیت ناومه نواو به هاری عوسراو
له زبان تیربوی، نهوانی تهوت زیه که هه نگاوېک بو پیش تو
بروی مهردانه له بهرام بهر ژانی ژیاو ناساز گاری زه مان
راوه تی .

ئهی جوانه ژنیکې که پیوسته له سهرت گورانی شادی بلی
وهك بلبل، رهوشنت پاک بی وهك گول، له ژورېک دا خوت
بهند کرده وه له نیو دهریای خه یالاتو فکر هه پشه مهلهوانی .

ئهی جهوانیکې په زمرده که نه جوانی گول و نه آدازی بلبل،
نه آهه نگی جان به خشی ته و نه د جوانی خورسکار نه شهه ی تار،
نه بلندی کیوته روی سیمینی دهریا نه مانگه شو له صحرا کمترین
ته سهریک له تو وه له غمی موهومی تو کم نا کا .

ئەي دل شكار ، ئەي موجودى بەدین ، ئەي نەو جەوانى
 نا ئومید ، ئەي جوانەژن ، ئەي جەوانى پەژمردە : ایوه دوچارى
 نەخوشیە کی گیانین دوچارى نەخوشیە کی که چەندان کەرەت لە
 نەخوشى بەدەنى تر سقا کترو بەهیزترە .

ایوه وەك لەنیو كەشەكە كا دانیشەن ترسنوكو كەم جورئەت ،
 كە پەچوك ترین لەرزانه وە بەك لاسە نەنگەنەن ئەكاو لەخو دەچن .

آفەزیدە یەبکی بیچارەن كە لە بەرامبەر هوشى لیک پەچراوتەن
 تابی بەر بەرە کانتان نە ، وە بە آسانی رینگا دەدەن خەیلانی گیان
 ستین كە بە سەر مەلەكەتی بە دەتەن دا زال بی ، خەیلانی تارىكو
 نارەك نا عروقو شراپى ایوه كاریگەرە ، وە بوئە بەر هەلسە
 جولانە وە تان ، بەراستی آبی دەى ایوه لە پەیش چاوی رەوشەن بیستان
 زور سەیرو پەیکەن آوەرە

چاخیکی جەوانیکی بەتین و بەزدار لە بەرامبەری خونان
 دەیان ، هەنگامیکی گویتان لە پەیکەنی ئەمو ئەو ئەبى ۱ سەرتان
 لی دەشیوی كە آیا ئەوانە چلون بە سەر ناسازگاری ژبان دا زال
 بوون ؟ وە بە چە ئەوانە بەك كە پەشونە ئەو مقامو رادە بە ؟
 و بوگە پەشتن بەهەوار ئویدیان چەوسا لیکبان بە کار هیناوه ؟ ئەو
 وەقتە چە نەبەك لە ایوه بوو راسی ئەم پەرسا رانە دەلی : فلان
 لە باوکیه وە ایرتیکی زوری بو بەخی ما بو بوبە وا دەولە مەندە ،
 ئەو یان خودا بە دەنیکی بەهەرزو ئەوانای داوختی بو بە هیچ
 ناسازبەكو نەخوشبەك آپی بی ناگە بەنى ، ئەمیان هەمو

روزی پاره‌ی یکی زور ددها به دکترو به ده‌وا و باکی نیه ، فلان
خالس هیه زمانه هچو وقت بی نومیدی وی نـاـجـولـینـهـوه . آ بهـم
چه‌شته وه رامانه خویان قانع ده‌کن ، وه له نیوه راتی دلی ره‌نجوریان
آهیکی دورو درېژ هالده‌کیشن که له کلاوه‌ی نومیدیان چه‌ند
خشتیکی تریش بهر ده‌ینته‌وه سهر دارو به‌ردی تیکرماوی به ده‌ختیو
چاره ره‌شیان .

جیگه‌ای تعجب نه‌وه به که زیاترینی دل شکار به دینونا نومیدان
نه‌وانه‌ن که له هیچ لایه‌نیـکـوه بو کرسنه‌ی خوش به‌ختی هچیان
کم نیه نه‌شخصایکین بو نه‌وه‌ی بگه‌نه‌هیواو آمانجی خویان ره‌نجیکی
زور گهو کوشکی آسانتریان ده‌وی تانه‌وانه‌ی که گه‌بشـونـه
ته‌خانوی دل نیابوو خوشی .

آیا له به‌رچی نه‌و جوره نه‌شخصانه‌به ده‌ستی خویان کاخی
خوشه‌ختیان ده‌روختیان ؟ وه‌کو له پیشه‌وه گومان ناتوان له
به‌رام‌به‌ر کاربگه‌ری خه‌یالاتی تاریک پایه‌دار و هم‌یشه له پیش که‌شار
کشی ره‌نجی زمانه مل که‌چن . که‌پر له کاریکی زور چو‌کو بی
نرخ ده‌کنه‌وه نه‌وه‌نده له‌وه‌مانی خویاندا گه‌وره‌ی ده‌کن نه‌وند
بهر هه‌لس‌تو ناخوشی بو دروست ده‌کن تا هه‌مو به‌ده‌نیان داگیر
نه‌بی و له‌زیر باری قورسی خه‌یالاتی بی هوش ده‌بن چاخبکی
وه‌هوش دینه‌وه ده‌بین نه‌مه‌لیه‌کی زور مېشکو دلی داگیر کردوون ،
نه‌و حاله به‌شمال ده‌بنه‌وه به‌لام هېشتا له به‌شجانپه دان که‌مو

ضوعبکی بی له ساسی دی یرو هوشبان دا کبر له کاته وه وه جار یکی نو
 له و گیانه ره نجوره له که وتبه وه ناو زنجیری بهد به ختیبو ده کوثری و
 دلوبه دلوبه ژبانی لی ده تکیته وه ، بهم چه شنه ورده ورده به رده ییکی
 ره شیان ده که وتبه سه ر دلی و دلپان ده سری . هه همیشه دلسوزو
 ره نجور دینه پیش چاو ، چه نده دلزارو غم خوارن له وه ندهی دپش
 بریندار له بن ، بی اختیارانه فرمیسکیان له چاو دپته خوار ، دلی
 شوریده یان به خه یالیکی که ریده وه له وه ندهی تریش له نیو ده ریای
 بیر کرد نه وه دا نو قوم و گمراه ده بی .

له کهر لهم چه شنه آه بریدانه ، لهم دل شکار بهد بینانه لهم
 ناومیدی زو ره نجانیه : بیان زانیا به غم و له ندهو خه یالات بیروده
 تا چه راده بیک زبان به گیانو دل ده که به نی ! له کهر بیان زانیا به
 که به پی تاقی کرد نه وهی دالشمه ندانو دانا یانی ناسراوی جهان لهم
 خه یالاتو غم غواردنه چه زه هر یک له به ده ندا به پیدا له کا و به ره
 شیرازی و جودی انسان تیک له دا و تاری زبان ده پچربنی ، له کهو
 جهوانانو ژنانی زو ره نج آگاداران که شادی و خوش بینی و
 خون ساردی له به رام بهر ناسازیو ده ردی ساری دا تا چه له اندازه
 بهک هوشو گیانو دل هیزدارو پایه دار له کا بی شک هه همیشه خوبان له
 خه یالاتی بی که لک و غم غواردن دور ده کرده وه ، ره ژبانان به کسه ره
 له خوشبو ناخوشیا له بونو نه بونیا ده بو به شادی و هه همیشه سه ره
 بهر زو دلغاد ده هاته پیشی چاو .

کوردستانه

به نلی یوسف ملک نوسراوه له روزنامهی (الراء) ی
 بیروتی روزی ۱۳ مايس ۹۴۴ ژماره (۱۰۵۳) دا
 بلاو کراوه تهوه

- مکتبهی پیشکوتن کردوبهتی به کوردی -

دهتی کردگار جوانیو سامانیکی بی شماری داوته کوردستان ،
 به راستی ته گهر دهتی و برانگه ری سروف نه بوابه ایستا
 (سویمره) ی روزهلالات نه بو .

انسان جوانیو چاو نه انداز و گه ووه بی کردگار له کوردستان
 دا نه بینی ، به کیک له و ضابطانهی که به سهر له شکر یگوه بو
 بوابه بک لهم نزیکانه نیرابوه کوردستان نهی : - « پیوست بو له
 سه زمان که چیاوریکی زوری کوردستان به کاتیکی کهم بربین له بهر
 لهوه ههتی ماندوبه تیو بی هیزیم له سه رازه کان دا نه دی . به لام له
 کاتیکی کهدا که پیمان نایه زهوی کوردستان نهوماندوبه تیه و بی هیزیه
 له پربکا گوررابه سه رچالاکی خوشی کوته دلانهوه سه رازه کان
 ده ستیان کرده گوررانی ووتن بی نه وهی به هویه ککی بزانی له گهل
 نه وه شا که کوته بویه ناوه راستی گه اییکی ترسینه ر له هه اگه و تندا
 به لام به گه وره بی و جوانی میوانگا هیکه . »

چیای به رزی به فرین که نیشانهی گیان پاکه له گهل آسمان له

روژی زستانا ساری لیک داوه ، دانیشتوانی نه و ناوه بی مانی
 بونیه کی زورنیر نهکا ، دولو چه مولا چیاکانی هه میشه به خفلی
 خونیان دهر نه کون ، له دولوشیوه کان آو به خوردبته خواروه ،
 هه و جوره مبه بیک به سهر نه و دار و باره پرانه شور بونه وه .
 ره گهزی سکورد له بنچینه وه (آریه) خو و روشتی به
 گویره ی ناو چه کی هه ل کوتوه به ره نیگی کی ووما خونیان لیک دا
 وه چیا بونه و یان بونیه .

هوزیک کی راست گو به ، میوان داری ره ووشتی تی ، پی له
 چاکه ته تی و له بیری نا چینه وه ، رق هه لگرینه ، نه گهر به
 ته رازی راسق ایشوکاری بکیشرت لی بوردنی هه به ، به لام نه گهر
 دوزمنه کی له سهر خراپه و دوزمنایه تی روشت و دست به ساری
 کرد نه مه ی له بیر ناچینه وه چونکه نه زانی سروف به سهره سق
 هاتونه گبته وه و نا بی سروف زرخه نه و ژیا نه ی لی وه رگری که
 به زدان پی به خشبوه . هوزیکی چالا که حاز له ایش کردن نه کا
 هه رچه ند گران بی . زورنیرین بروا نه خانه سهر خوی .

هوزیکی چیا نشینه له گهل نه وه شاشاره کانی کوردستان زورنیرین
 دانیشتوانی کوردن نه نانت کومه له ی (کونت ناکی) که مسئله ی
 کورد نیگه بشتوه له و ته قریره به ناوبانگی که بو عصبه الایم
 پیش کشی کردوه نه لی : له یابه ته خق کوردستانی خوارودا که
 گه وره ترین شاری کورده ته نها به ک دوکان پیشان نه دا به لام دو -
 کانداره که کوردینه . به گویره ی ژماره ی دوا این کورد نو ملیونه .

بوکی سرزهمین

مفتی زاره - بشرو

نهمشه و که شهویکی زورتاریکو نو ته کبو چومه سهربان بو
 نو-تن به گازی پشنا له سهر جیگه کم را کشام ، سهیری آسمانم
 اکر دو یرم له تاریکی شهو ته کردهوه . له باش به یفیکی کم خوم
 نه گرت پر سیارم لی کرد که تو چیت؟ وه ههنا به یانی چی ته کیت؟
 وه چون ناقهت ته گرت ??? گورج وه راسی دامه وه ونی :- ای
 نازانی من چیم و چی ته کم؟ وم نه به خدا نکات لی ته کم زو
 بیم بلی دلم شقی برد !!!

ونی :- من تاریکی شهرم ، بهر بوکی (بوکی سرزهمین) .
 نایینی ته سیره کان چه شنی گلویی هزار نمره بی دایر ساون آسمان یان
 رازاندوته وه ههر وه کو شهوی چه ژن ههر به که نه رحی ته نوین ،
 شهر له گهل تیشکی خوبان له کن ته بریسکینه وه ، مسابقه ی جوانی
 ته کن له خوشی (بوکی سرزهمین) ته جریوین .

منیش ههر له ایستاره ته گومه خو بو رازاندنه وه ی لهو بو که
 نازه نینو نازداره ، تهو دلفرینه ی دلداره ، تهو طاق کوزهی
 عه یاره ، تهو له خدا نه ترسه ی غداره ، کراسی گوله مینا و میخه
 کو حسنی یوسفو گولاله سوره و شهو بوو پانونیا و نازناز ته کم به
 بهریا ، کوا ی سورمه ی ووشکی گوله نیرگسو بهیونی ، ته حق

سهوزی چیمه نی ، نه کم به نوایا ، ده سالی برنجوکی بو له کی
گوله هیشو گوله باغولالو عباسو لاولاوو گوله عطر ائدم به شانیا ،
سهرو پوته لاکي پوشینو سرکه ییو چه تفه ی له کرسی آوریشم بو
نه خوازمو نه ی به سم به سه ریوه ، میخهک به نی دار میخهک نه کم
به ملیا ، انجا آسمانی به رزی پیروزی به پیروزی ، به شهونی جوانی ،
ده ست نه کات به گولاو پرزانی ، لو لهو زنجیرو لا گپرو کرمه کو
گواره ، که مره و هه یاسه و بادانه و گهردانه ی سرواری ، بوته
واواکات نادمی به یانی ، انجا چاره روانی شه فق نه کم لهو سه روه
زویت بو سپیادی ، له دوایدانه شکی جوانی روز ، تارای آلی
آلتونی ، به بالی جوانی ، نه هینی ابدات به سه ریا ، ایتر به م جوړه
ههل نه سوریم ، آرق اریژم ، عذاب اچیژم ، نه مه فرمائه هه تا
چوارده ی مانگک بو مانگی چوارده ی (زاوا) بوک ارازی نه وه
آوا !!! که وا به م جوړه تی گه یاندم چیه و چون را نه بویرت !!!
منیش به یانم دابه که نه نوم هه تا چوم نه که ویت بهو بو که جوانه
سه لاره ، بهو به ژوبالا به رزه و تهر و آو داره ، له چیگا که مدا
گینه گلم دا نه باوتلم بو خوم لی نه کهوت له خوشی خه نه به ندانی
او گول روه ی عشوه بازه ، ارقه دباریکی به نازه ، اولیو آله ی چاو
بازه ، هه تا دهمی به یانی ، انجا به گه شی نیرگی چاران ، و ده مدانه وه ی
خونچی گولی دلان ، هانه گوی حهوزی ناو باخه که مان ، ههل
که رام به سه ریگی له دار سه وه به ره کانا ، هه تا چومه سه ر لقه بو به کی ،
سه یری چوار دهوری خوم کرد چوم به بوکی کهوت ، روی خوی

کرد به ولاوه شهرمی نه کرد .

له پر طاووسی روز به بالی جهوت ره نگی ، به زهردهی زیرینی ،
تارای آلی آلونوی به سهر بوکیدا بوشی ، دنیا به جاری خروشی ،
ههرچی روح له بهر هه بو هوشیان له خوشیان فروشی . بی مهی
آدمی زادی سهر خوش نه کرد ؟ بی زمانی زماندار نه کرد ، پیرو
جوانی حه بران نه کرد ، گشت بهرنده و بالداران ده ستیان
کرد به خوندن ، به آوازی به رزو خوش وتن ، له خوشیانداناس
تهی بردنوه ، لهو ده مه دا بلایک له سهردار سهرده کی به رام بهرم
ایخوند به سهر خوش به بی هوشی لای لهو نه کرد ، تهی له رانه وه
چه شفی عود و که مان ، و کوچه بجهری ده بان ، جهرگوسی انسان ،
نوی نوی نه کرد و بهندی دلی انسان روم تی کرد و وتم : جوانه
که چینه بوچی وا نه گیت بو وا پروشیت ؟ ؟ ؟

وتی : امشه و لهو زه منزه مه و به زمه زورم مه بی شه ونم له پیا لهی
زه ری نیرگس نوشی به بی مهزه و ههرچی گولان هه بو ده میان
برده وه به ست نه یان اهیشت به مهزه ی شه هدی پهری لیویان شادیم
ایستاش چاره روانی نه وه بوم سزاو تکاونزای نه وهم نه کرد
که نیشکی جوانی روز بکشی به سهر پارچه ی لاجیوه ردی آسمانا ، نه
سهر چروی دارو خونچه ی گولانا ، نا له خوشیانا
خونچه ی قه متیری ده میان ، بکه نه وه و به پیشکوی منیش بوم دم
بنیمه ناو نه و گول ده مانه وه تیر تیر مزه ی ، مه زه ی مزرو-

شیربندان بخوم ، بونی خوشیان ههلمزم ، به آرەقی لاملیان خوم خوار
 بگمهوه ، چه به زورو چه به خواهپشت دەست بگمهیلیان ، به
 آوازی بهزربخوینم ، ههتا دلی دلداران بفریتم ، بیدهم به دەم سوزی
 شەهی شەمالی بهیانەوه به شکووبیا بو دلخوازیان ، دلشادینوو به سراد
 بگن ، آی لهو خوشبه ۱۱۱ آی لهو خوشبه ۱۱۱
 چه خوشه دلدار به یهك گه بهتن ...

که ئەمەم لهو بالنده بچککو له به بیست به جاری چه چهسام
 ئەوەندەم توانی که پیی بلیم : گیانه شیرینهکم ، ئەنیسی شەوو
 روزهکم تەواوەندە سوتاوو پرژاوی دلداریت بو بەدات ئەسوتی به
 سوتاووان . دەك بژیت دەك بژیت پەرهی دلهکم روناکێ چاوهکم ،
 هیزی ازنوکم . ایتر به پهله پرۆزکی له دارهکه هاتمه خوارهوه و
 بهلادا هاتم ، ههتا به پینهکی دریش بی هوش کهوتم . وهختی به خوم
 زانی بلبهکه له سههر سههرم نیشتهوتهوه به نوکه نوکه به ده نوکه ههلم
 ئەسینی ، گورج را بهریم ، فریهوه سههراکهکی خوی دێسانهوه سههر
 سامتری کردم ، سهبر ئەکم ... لقی دارهکان ، گهلای لقهکان ،
 گولی انجانەکان ، شەشینانە به (کزه بهکی فینهکی دلفرینی بون
 خوش) ههتا توانیم ههتا سهی دریزم ههراژی که نهوهکا زو بهرینهوه ،
 نیرگی سیس چاری گه شایهوه ، نونچهی نهپشکو توپی دلی کرایهوه ،
 بلبه که ونی گه ورهم ببورە که هوشیارم کردیتهوه ... چونکه ئەو
 سروه بون خوشه نازداره که وا ههلی ئەهژبولیتهوه دیاره ، هینی
 پاری نازداره ، بهو فاو غه مباره ، بوی ناردوی به بلبی رو جاتیبری

هلهزه !!! تو خدا !!! هر بریندار به برینی بریندار نه زانیت !!!
 انجا کونوپر مه نجهلی دل که وته کول به کول ، له لایه که وه له خوشی
 نوشی بونی خوشی سرووی لای یار له لایه کی تره وه له دوری یار قوایی
 هلهدا بو ناو چاوم چه شتی سر چاوهی زلمو تا بجه رو ، هـاژه و
 نافه تافی هات بو سر روومه تی شاره زورو ده شتی به کره جو ،
 کسه بو سر دو آدانی چه ناگه ، به سروانی گه رودا به نه وره
 روی کرده نه نوری سینه که بیکوژینیه وه که چی زیاتر کلپه ی اسه ن
 هروکو آو بکیت به به زبندا . که بایله که چاوی بهم حاله کونت
 نوزی ون بو دوی به بیککی کم هاتوه به خوندنویه خوشیه وه هلی
 کوتایه سر سینه م ، دهنده کی نایه ناو دوا یوم دلونی آوی کرده
 ناوده م . که دهم نایه به کا قوم دا . اوکلپه و بایسه ی ، ته نوری
 سینه ی ، کون کون کراوه ی ، ره شو سوتناوه ی ، وشکو برژاوه ی
 داصرکانوه اوگرو قرچه قرچه ی ناوسکی کوزانه وه . فینه کایه کی
 به له شما هانی نه بام دیبو نه باران چونکه اوهنده شیرینو ساردو بوت
 خوشبو هیشنا شتی وام نه چه شتیو مه گهر له ده میکا که دهم نایی نه
 سر دهمی یاری نازه نینه وه اگینا درویه هبچی ترینه که له و بچی .
 آوی که وته رو آوی حیاة شهرمه ندو شهرمه سار ، آوی حماموزه
 هری مار ، هه لالی پیشه پی خابون له چاویا !!! له خوشیا نا اجاره
 واقم وورما بایله دلسوزه کهش له سوزی خو یو خوشی من هر
 نه ی خونند که زانی هـا عه وه هوش خوم روی تی کردمو ووتی :-
 خوش بو ??? وتم گیانه کم به فوربان ناویرم پیت بلم تو خدا امه چیوو ???

وتی ای خوت نابزانی و تم تو بیلی خوشتره ...
 گورج وتی اوسا کون بوم ایت هه سم کرد کلائی باری
 بریذاره وه دلویی آره تی غونچهی آلی لبوی به بابلی روحیا بو
 ناردی . میش به پهله بهل روم تی کرد له ریگا بهر انگاری بوم
 به زور لبم سه ند خوشی درام کوت آوه تاله سه د اوگوله میخه
 که آله که آورم دایه وه روانیم دهستی کردونه ملی بابلی روحم نیک
 آلاون له خوشبانا آگایان له بهک براوه ... آی له و خوشبه ...
 چهن خوشه ... تو خدا بی نوسه چهن خوشه ... دودل دو گل به
 بهک گه بشتن ...

خدا دلم هه ر وانی ، هه نا روزی قیامت سوتابی ، تا کو له
 قه بریشانی حساب بی ، بهلی شویدی عشق ابی وابی .

زنگه ی ژین

www.zheen.org

ژانوری الی

خوشه و بستق گولیک

خوشه و بستق وهک گولیک شاگولی گولزاری ژین
 کانی دامابوم به دهست گه ردونه وه گه و ته وه رین
 رهنگو بویشم هه رنه دی من داخه کم بو اوگوله
 سیس بوسرد انجا وهری و گه و ته دزین
 محمد کریم قاده

بوپیکه نهن

دوکتور - هه مو ده ختيك وا زمانت لال نه يى ؟

لال - ذذذ نه خير ددد دوكتور ، هه هه هه هه هه له هه هه هه هه هه هه هه .
هه هه هه هه هه هه .

ماموستا - بيبتي گا به كه اكي چي دي ؟

قوتابي - بي بير كردنه وه .. هو نه وه ي گا كه ي تيا بي .

ماموستا - نو بو چي هه ر دوا قوتابيت له صفا ؟

قوتابي - چونكه دوا قوتابي نزيك صوبا كه به .

دكتور - زمانت دهر هينه ته ماشايگم .
نه خوش - به خوا دختوري چاكي من سهرم ايشي نه و ته ماشاي
زمانت اكات .

خانم - من نه وه وي بچم بو خانقين نه وه شه مه نه وه ري منه .

مديري عطة - نه خير خانم نه وه شه مه نه وه ري حكومه .

— من داواي كول باسنيم لبت كرد كه چي هه ر بهك په تانه ت

بو هينا ووم .

بوي - قوربان كول باسنيك له ژير په تانه كه وبه .

دیوانی گه لاو پتر

زلیخام څو ځو

مهل بهتی میرزا شفیی جامه ریزی

همیل به نری تار دویته

زلیخام چون څو زلیخام چون څو
 سر ناپای بالاش خاص ده شتهن چون څو
 له فرق تارچ این نه دارو تصور
 تبارك الله نور علی نور
 عکس پيشانیس برق و هارن «۱»
 نه گریجان عقرب ، کیسوش زیناره ن
 نه برووان چون سه یف و بال که مانه ن
 لاتشیه چون قهوس پای آسمانه ن
 برژانگان خدنگ شهرچوو شهر فروش
 عین عین جبران خه والی و خاموش
 گونا شه کره سیو نادره ی خونسار
 قره زهم سفید یانی چون گونار

(۱) پيشانی : ناو چاوان + نه گریجان : زلف + کیسو : برچ .

أنفثی که شبد صنع استاد فـدرت
نفس بوی أنفـاس مسبحا صفت

دهم درو صدف ، ده ریای عمانی
کدیلان چاؤلو چوآق نیسانی (۱)

زه نهخ زورد وهرق خال فه پروزی صاف
چون پرشهی پهروین مه مانا شفاف (۲)

گهردن چون بلور سفید ساده
صافیش دهمینا سه د خهفت داده

سینه شی سیم صاف صافترن نه حاج
خهزینه خیال کردهن دل تاراج (۳)

جفتی شه مامهی بن به ستهی نه ورس
همان خریدش نه کردهن بهی کس (۴)

(۱) کدیلان : پره + چوآق : وه کو آوی .

(۲) زه نهخ : زنج + پرشه : ذرات شعاعیه + مه مانا .

له نیواند .

(۳) سیم : زیو + نه حاج : له حاج = مامی + تاراج : تالان .

(۴) جفتی شه مامه : مه ککانی + نه ورس : تازه پیگه پیو

همان هیغنتات + خریدش : فروشتن + بهی : بو .

- گف حنا قرمز بهنجی قهلم کار
 «۱» سر بهنجی نهترز باقوت آودار
 گمهز بهند باریک ، شکم صاف و نرم
 «۲» بهسهن وه دهسمال بهی حضور شهرم
 ناف ناف آهوی مسکماند ریزو
 «۳» جهانهای دهرن غوغار وهی خیزو
 گنج باد آور له پای حجره ی ناف
 «۴» قفلش تلبسههت جهظلمات صاف
 رکه درجل وراس سر بهنجی دوخت
 «۵» مهنیاوه زهزمین پا وهسهه منت
 دارا واسکندر بهریش دعواشان
 «۶» خوامهزانو وهکی رهواشان

(۱) نهترز + بهرننگ = وهکو

(۲) که مهز بهند : ناوقهه + شکم : زگک + دهسمال :
 بهسهنال + بهی : بو .

(۳) ناف : ناوک + مکماند : وهکو مسک + ریزو : نهریزی
 جهانهای دهرن : لهزوری دهرن = له ناوده رونهوه + وهی :
 شیوهن = فغان + خیزو = هل نهس

(۴) له پای : لهخوار .

(۵) مهنیاوه زمین : نهینابه زهوی .

(۶) بهریش : بهی = له سهری + رهواشان : لپاستن .

نه-پردهی بارگهی ویس -الار-و
 محفظ نهغ-داب دب-دهی بهدکاربو «۱»
 بهشقیع وان ف-برش پرنوربو
 گورش چه-اگر چه-سم دور -و
 (۱) نه-پرده : نهمانت + بارگه : مقام .

ایمه که کوریه

« ايم شعرانه له وولانی موكريانهوه له وهرامی نهو
 شعرانهی كه جوته كچه كی قانع له ژماره « ۶ » سالی
 « ۵ » ی كه لاویژ دا نوسیبویان ووتراوه و نپراوه بو
 كه لاویژ «

بنکھی ژین

مۆکریانه : کرم به نعت

ايم كه کورین روزی ههرا ههرا و کوشیرین
 کارامه و مهزوت و ساح شور و دلیرین
 خیری چی : پاییگی چی : نهه رولای کوردین
 بی باکوره گز باکوسنجی و خاده نی خیرین
 دانانی سهرو مال له کن مهینه دژوار
 تی فکره بچاکی که چه آزاده و میرین
 کیته بگری بهرگهی ايم له مهصافا
 ايم به ههمو دزهنی نهو قومه دهویرین

بو خدمتی لهر خاکه ده کوشین به شهو و روژ
زو سهر نه که وین نه که رچی نه و بستا که له ژیرین
با به کوره کان پیشگری مقصودی کورانن

سوچی مهینه ایسته که وا چاو بهره ژیرین
« ههر کس که بی دژمنی مه سینگی ده بی چاک »
« نهدا به دمی شیرو ده که وزیت له ناو خاک »

ایه که کورین مائل و هوشیار و به کارین
آزاده و آماده و چالاک و له بارین

خاکی وه تهنه دلبهر و مشوقی ایسه
نی طاشق مشوقه نه دلدادی بارین

پاک طاهم وزانا و هورنه رمانند و مه تین
گشتی نه بز و چله بهر و شیرشکارین

بیوسته خه ربکین و ده که بن به شری نه مدن
ههر چیکی کورین جا چله لادی چه له شارین

گورج و بتهو و توندومه پیا و شهرانین
لاوچاک و بهیز و به دل و شوره شوارین

مهزنه زله کان ایسه به پاره ده فروشن
واللهی خطای وانه که وا دیل و هزارین

« ههر کس که بی دژمنی مه سینگی ده بی چاک »
« نهدا به دمی شیرو ده که وزیت له ناو خاک »

ایه که کورین زبرک و صاحب ده سو بردین
 آماده‌ی جه‌نگین : چه درشتین و چه وردین
 بو تو له و له‌ستانده‌وی جه‌قی خوراومان
 ایستا که همه حاضری میدانی نه بردین
 نه نره‌ی چووه بیگانه له نرسی مه‌له‌وبستا
 چون باش ده‌زانی که چه آزا و چه‌مه‌ردین
 ناین ورسو و گرژ و پربشان و هه‌راسان
 هه‌ر چه‌ند هه‌مو توشی هه‌زار هه‌سره‌نو و دردین
 بو خذقی هاو خوین و وه‌نه‌ن ایه ده کوشین
 تا کو له زیانداین و له سه‌رگیتی و هه‌ردین
 چوته کچه‌کی « قانع » بی شک به‌مه‌راضین
 چون‌کو به حقیقت له‌مه زور خادمی کوردین
 « هه‌ر کس که بی‌دزنی مه‌هینگی ده‌بی چاک »
 « نجدا به‌ده‌می شیرو ده‌گه‌وزبت له ناو خاک »

جه‌فا

هارار

به‌ری شیوه‌ی گول روخسار * شیرین ره‌ونی نیوزار
 به‌سیه‌ دل ره‌قیو جه‌فا ، * ناکه‌ی بچیزم سازا ؟
 بوچی به‌خوت له‌نازی ، * له‌لات سوکه و دل خوازنه ،

له گهل مـنی هـزارا ، * له گهل دلی زامارا ا
 خودل زاماری نویسه * شتی روخسـاری نویسه
 نوی آمانجی نوی هیوای * نوی آینی نوی پروای
 نهی بو رنجـه روی اکلی ؟ * بوچی دسـخه روی اکلی ؟
 بوچی هیوای نه نیژی ؟ * بوسزای بی نه چژی ؟
 نازانی دنیای بی فـهر ، * ناهینی بو کس تا سر ا ؟
 نوسه یر که کام گول جوان بی ، * دلرون کده وهی السان بی
 کام دار زور شوخو بهرزبی * پوبهی سهد هزار نهـرزبی
 کام مهل زور دهـنگی خوشبی * آوازی پر له جـوش بی
 دواپیه گلی هـر مرده ، * هـر بو گور کهج کرده
 که دنیا بهم جـور بی : * مردنیش بهـ نوره بی
 بودل آزاری تو بی ؟ * بوچی غه باری تو بی ؟

www.zheen.org

ژین به بدناوی

ممنر آغای (فانی)

جهل و نادانی له گهل عقل و زکا نیکل مک
 زهری ناکالی له گهل آوی بقانیکل مک
 ناری پشمرمی له گهل نوری حیا نیکل مک
 شامی ناپاک له گهل صبحی صفانیکل مک

ژین به بد ناری له دنیا مهرگه هرگزوا مهزی
 نیکه بشتن واجباتی تویه ناوریا مهزی

شهره ننی معنی بنوشه مشقی نادانی مکه
 دتی هم بزوی له دتی جاهلی جانی مکه
 گهنجی بی رنجیش عماله خو به آسانی مکه
 روحی معنی درخه آثاری ادب قانی مکه

بی ادب شهرمنده بی دنیا به عقباتی نیه
 غیری بد فعلی و شرارت یارو اولاشی نیه

دل له نار بو ننی ادب بتوبنه وه و مهردانه به
 بو حصولی گهنجی معنی حد زبان وک شانیه به

نوری مقصد بگره بی پهروا وه کو پهروانه به
 شهیدی کومهل زهری دشمن شمی صاحب خانه به

بو بلندی ملک و ملت هروه کو شیرانی مست
 شیری زاین بو شهری دیوی نه زانی بگره دست
 چرچلو غانندی و عصمت هروه کو نو آدمین

نقشه یان بو وا درسته و عزمیات وا آسین

دفتی زاینه بی شک پی و تون معنای ژین
 قومی پی معناله بهره باغی آزادی بهرین

کورده توش انسانان وک هم خلقه لطفه ی آدمی
 بو له نار میدانی نلوا خنده بی قدر و کمی

زیرکان سردونو ایستش برزه قدر و شانینان
 باقیه آثاری جه-دو عزت و جولانینان
 نادو و بطرو شهرل ناریخه مدحت خوانینان
 شهدی آثاری فتوت بوتنه فوتی جانینان

زیندوه تا روزی عشر ناوی مهردانی دلیر
 شیر له حیوانانه اما جرته کردی به شیر

سعدی و خیام و صائب گرجسدیان بوتنه خاک
 روحی روشنیان نه یزی گهنجی عرفانین چه باک
 قاپه بی اشرافه تا میدان عشر ناوی چاک
 جنت الماه و ابه چیکه بی روحی زانایانی باک
 باغی جنت و نه زانی بوگا ده بی
 وادیاره گرنه سبی هرله پوش و گاده بی
 هرکس ساعی نه بی بو خدمتی قوم و بشر
 وک درختی ژا له تا له ژینی بی سود و نه مهر
 وک ادیسون با فقیریش بی ؛ به خو خوبی جگر
 گوهری دالتش له گهنجی کونجی خاطر پینه در
 ژین به ژبری خوشه سردن چا که گهر شیتانه به
 نوشتن و پوشندو نوشین جمله پیر ژانانه به

ئەم جەئانە ھەر وەسكو دەریابە عرفان گەشتیە
 قەومی بی گشتی لە بە حرامەحوە رزگاری نە
 فەوتو خەسکات و رەزالت خاصە ھەر بو طامیە
 سکا کہ غافل دامەنیشە جاھلی بدنامیە
 تووی غفات بی مرادی و فقرو ذات بەریەتی
 مدعی دایم سوارە و قومی جاھل کەریەتی
 کوشەك و سی بازو شای خاصە بو تافربجەبەس
 عمری خوی نانی لە رحنی چرپو چرپو لھوکس
 را کہ بو شەدی معانی جەستجو کہ وک مەگەس
 وەر مەگیرە روپەری زانین ھتا آخر نفس
 گر لە زانین لابەدی داوی نە زانی دیتە ربت
 تواسیری دیوی چەل و مدعی خوشدل بە جیت
 دولەمندی بی زکا ھروک درختی بی بەرە
 خانەدانی بی تەنن مەل صبحی بی سەرە
 دولەمندی و خانەدانی بەشەمە جوھر جوھرە
 نالی کەر نقرە و تەلابی ھروکو جارن کەرە
 جاھلی بدفەلی بی معنا بە دولت کەر ئەبی
 ناپەوی کسی شرافت فیری علمی چەر ئەبی
 کەرە ھورازی نەزانی سەرگوی سەردانە وار
 خبئی زانین سکانی توپەلی ئەگری قرار

دهردی مهرگی ملک و ملت جهله نهی کی اختیار
 گهروه کو سقراطی زانایت بوشن زهری مار

رو له معنی ورمه گره طالم و زانا بوی
 ههر وه کو سردانی طالم حر بوی آزا بوی

علمه اسپانی ترقی قرم و سربرزی بشر
 علمه رووناکی زبان و لابهری جهل و کدهر

علمه حر بهی انتقام و آبهنی فتح و ظفر
 چی بایم ههر علمه زری بو له گل هینابه در

ههر کسی امرو له دنیا علم و عرفانی نیه
 بسته ههر وهك خلك و ریگهی فکرو جولانی نیه

گه نجه گه نجت گه نجی و هخته روز و شهونه کهی خسار
 حیغه زور نه و گه نجه بگری صرف بدفلی و قار

گرادیب و تی گیشتوی تا محلی احتضار
 ماشقی گول دهستهی معنا به ماشدی هوزار

روژ و شهو ماشدی زانا مشقی انسانی بک
 دل به نوری روزی زاین پابهك و نورانی بک

کورده تارا غابین کس تابهیه هاوارمان
 مسقی و جهله بزانه دشمنی بدکارمان

بو به مایه‌ی دهردی سهر گفتاری بی کردارمان
 گهرچی کهوتوشه له بهر بدبه‌خق امر و بارمان

باس و نویدی فریده بشت له ری هیوامک
 وا بهکی هروا نه‌ینی وا مه‌ینهو وامک

میخه ناو کلانی دم تیغی زبات (قانا)
 گه‌بیه شه‌وجی آسمان ده‌نگی فئات (قانا)

پشمی ناله‌وشین و گریه‌والامات (قانا)
 گهرچی بی کریاره دوری شه‌رگات (قانا)

« بابربری درجی زارت دوری بی مانتدی بند »

« خاصه بو اهلی معانی باشه بندی سودمند »

www.banghi-zin.org

سه‌یر له یانیولا سه‌یر ؟

له ساجانی « جهی پورامین » چوبوسینه‌ما ، مزه‌ی سینه‌ما
 « ۵۰ » فلس بو ، به‌لام لهر « ۲۵ » فلسی بی‌بو ، خیرا
 « رمزی » له‌ستا « ۲۵ » فلسه‌کی لی‌وه‌رگرتو چاویسک و
 گوپیه‌کی دابه‌ست و وونی به‌چوه‌زوره‌وه .

آبا لهم ته‌ماشابه ته‌واوه بان نیوه‌چه‌ه ؟

لهیزی - امامار

هی نوسه‌ری روس آ سفرونوفه له روزنامه‌ی « رأی
العام » هوه وهر گبراره

کریم محمد

نهم شهر و شوره دوابی نه‌هانوه :

گه‌لی کس پروای وایه که بلیسه‌ی آگری نهم ههر اوهوریایه
تایی نینی خوش نه‌بیت ، داسر کان-هوه‌ی هیشتا دیاری نه‌داوه .
له بایزی ۱۹۴۱ دا نه‌ان-انه‌کان نه‌یان فیژان گوی‌ی ههمو کسبکیان
پرکرد کوا له به‌اش دوسه روزی تر گوايه « موسکو » نه‌کویته-ه
زیر ده‌ستبانه‌وه ایتر آسایش نه‌کویته ناو ههمو هوزیکوه نه‌یان
نه‌زانی که نه‌مه خه‌وه نایه‌دی . زبیره میردیکي روس سه‌ری
ماش و برنج بو‌بو ، خوشی هه‌بیشه هاوروی بو ، زهرده
خه‌نه ههرگیز له لیوی دور نه‌نه‌که‌وته‌وه ، نهم پیره میرده خوی
به‌خت کرد له پیناوی نیشمان و هوزه کایا .

له و کانه‌دا که نه‌ان-انه‌کان زبیکي موسکو کوا نیونه‌وه ، له
دارستانه‌ی که له سه‌ره‌ری موسکو دا بو خیومه‌تیاں هه‌له‌دا خویان
به‌دا گبرکردنی موسکوه نه‌دی .

له ناو گروگبای دارستانه که‌دا پیره میرده که‌و چه‌ند هاوروی
که‌ی خویان مه‌لاس کردبو ، هیچ چه‌کیک یان‌شک نه‌نه‌برد نه‌وه نه‌بیت
له روزنامه‌ی نه‌و روزه‌دا چه‌ند به‌ندیکي « ستالین » هلاو کراپوه‌وه

به بومی هدرای گه وره ی ۷۴ ی اوکتوبر .

همو به دلبکی خاوبه وه به لبنی پاریزکاری نیشانیان دا
به به کتری و مردن سواری سهر کوله ی سنگی نهو که سه بیت
خوانه خواسته زیان به خاکی شیرینی روسیا بگه بینی .

لهم کانه دا اوتوموبیلیکی جه نگی نهانی له سهر دو ربانی
دارستانه کرا وه ستا ، پیره میرده که له پال درخته کان خوی هینابه
دهروه ، بهره و پیری اوتوموبیله که چو ، روانی ۱۶ جه ننگاوه ری
برچه کی نیابه ، اوتوموبیله کهش له سهر خو ته هات بو پیشه وه
خهریک بو له دوریا نه که تی پهرت ، نه مانیش کتوبر هه لمانیان دایه
سهری تالانیان کردن و گه رانه وه ناو دارستانه که . سه بریکه نه م
کومه که بچو که بوبه هیزیکی گه وره به رامبه ری نهانی کان راوه ستان ،
تا ههات بهرمان نه سهند ، دانستهوانی دی کان ، جوتیاره کان به همو
نهوانی خویانه وه یارمه تیان نه دان .

به ره به بیان ، به فر باربوه ، سهر ماو سوله یه ، سه جه ننگاوه ری
نهان به مه تره لوزیکوه به خیرایی به ره و پیری دی که ته هاتن ،
نه مانیش ده ستو برد ده ست ریزیکیان لی کردن دوانیان به لادا که وتن
تهوی تیریان به ههرچی ره نگی بو رزگاری بو له ده ستیان . شهر
گه رمه ی سهند نهانی کان مه تره لوزیکیان له ناوندی ریگا که دا
دابه ستبو ، پیره میرده که نیازی وا بو هه اکتوته سهر مه تره لوزه که
به لام له پیش نهوا که نه چیک هه لمانی دایه زوو لوله کی وه رگرا
دهستی کرد به آگر بارانی دوژمنه گانی ، ههر وه ها نهانی کان

ده سنيان كرد به سوتاندني خانووماله كاني دي به كه ، روسكي آگر له سهر نهو به فره سپيه روشنايي نه دايه وه ، ره شه با گري آگره كي نه گويزايه وه بو خانووماله كاني تر . له نه نجامي شهره كدا نه لمانه كان شكان نه مانيش گوراني (نه نترناشيناال) يان به ده ننگي كي به سوزه وه ده ست پي كرد ، له م بگروه به درده به دا نه لمانه كان ۱۵۰ كسيان له كيس چو ، نه و انيش ۷۰ نه ننگ ۱۱ مه تره لوزوه توپيكي هارون يان ده ست كوت .

نهو ييره ميرده كه سهر و مالي كرد به تورباني روسيا هه رچي تالي و ناخوشيه كي چيشنبو له ريگاي سهر به حق نيشانه كيا هه موي له بيرچوه وه به موي اهم سهر كو تانه وه . به هلام هيشتا شهر هوايي نه هانوه .

زستانه نه لمانه كان له سه رمانا چو نه چو نه دانيانه ، شه وه زه نكه ، باه كي توندي ديت ، له سهر مانا نه لمانه كان آگر نه سوتينن بليسه ي آگره كيان به ره و بيري آسماني شيني روسيا نه چو و نه بارايه وه بو سهر كه رتي نهو كومه كه فدا كارانه .

نهو كومه كه ده وره ي نهو ايستگه به ياندا كوا هه وارگاي نه لمانه كان بو ، نو به چيه نه لمانيه كيان كوشت هه ر كه گوي يان له ده ننگي نه وه كه بو به شه به بخون دايان به سهر نه لمانه كانا ، نه لمانه كان پاشه و پاش گه رانه وه ، دو كهل و نه م به ري آسماني گرتبو ، چاو چاوي نه نه يني ، كومه كه كه له ايستگه كه ني به رين تالانبيكي

باغبان دهن گوت ۱۵۰ جهنگاوهري نهلمانی کوژرا نهو کومه له
 چچوکه بو بهو هیزه بهسامه . به کی له کومه که که هستاو روی
 کرده هاویکانی و ووتی: تا ابسته (۹) شهمنده فهری نهلمانه کام ژیره و
 زه بهر کردوه هبستا خوا خوی نهومه هه لیکي نرم دست گویت .
 راسته نهلمانه کان به هیزبون بهلام شپوهی شیرینی نیشمانی روس
 هاواری نه برده بهر نهو کومه که دست یارمته تی بو دریز نه کردن
 سه رای نهوش به فروبای نیشمانه کدیان یارمته تی ده ریاب بو
 نهوشمان له بیر نه چیت آزایی و چابکی نهم گبان پاکانه چون بهر
 بهستی هه مو بهلامار دانیکی نهلمانه کان کرد ، هه وه ها هوردوی
 سوریش تهنگی به نهلمانه کان چنی بو له مه یانه کانی ترا دبسانه وه هیزی
 آسمانی هاوبه بیانات نهلمانه کانی چه واشه کرد بو له مه یانی
 روز آواد .

بنکه ی ژین

www.zheen.org

چاپخانه ی معارف

ته گهر بتانهوی یارم تان به بابی ههوا نه روا وه دوایی کار په شبان
 نه بنه وه هه ر نوسراو واعلانو کتیبیکتان هه به له چاپخانه ی « معارف »
 له چاپی بدهن نه ووه خته تی نه گن که خاوه نی نه م چاپخانه به چه
 هه ولیک نه دا له رایی کردنی ابشدا به ریکو بیکی و گورجو گولی .

بانگی له کانی دله وه

سپهانی : کچه کور دیک

پیش کسه . بو خوشه و بسته کانی وولانه کم وه بو دابکه
شپینه کانی نیشانه کم .

خوشکه نازداره کام ، وا بانگتان نه کم وه نهام هاواره متان
له کانی دله وه بو هل نه ریژم تا کو بی بیسن ناله دی شیواوم ،
وه نی بگهن راستی نه هینه کی ، وه برواته جهرگی هل قرچاوم ،
وه ره نگی لیلو بزرکام تا کو بزانی چی به سه راهانوه دلی په ستو
گیره وم ، وه بوچی چاوم فرمیسی خوینیش نه ریژی ، وه رووم
وا زهردو ژا کاوه .

نهام هه مو سویر و تالیه بی که من وه زورمان نهی چیژین ، وه
نهام هه مو ته مو تارمایی بهی که بهری دلی گرتوه ، وه آسمانی
ژیانی تاریک کردوم هه موی دهردی کویره وه ری و هه تا سه ساردی
نهام وولانه یه ، هه موی داخی ایشو آزاری نیشانه بی که سه که مه ،
هه موی خه فته نی نه گه یته نه زانینی گه له که مه که وا جهرگو دلی
کوله وار کردوم . آ نهام خه فته تانه یه که منو گه ایجانی دو چاری
نهام دهرده کردوه . ده ساتو خوا ورن با بوتان بژمیرم گله بی
کول کر اوم له لاتان ، له لای ایوه نهی نه وانهی دوررن له هه مو
پیریک ، وه بی به شن له هه مو کرده وه و خدمتیک ، وه مه حرومن له

همو آزادبەك . وه له‌لای ایوه ئه‌ی ئه‌وانه‌ی كه له ژیر به‌رگه‌ی
 ره‌شو نه‌گه‌تا شاراونه‌ته‌وه ، وه هه‌میشه له به‌ینی چوار دیوارا ته‌ژین
 له ژیر زوری باكو براو مێردی نه‌زانو بی و بجدانو زور دارا . ده
 وهرن بالانان بگه‌م گه‌هه‌م له به‌ختی ره‌شمان وه له به‌ختی ره‌شی
 وولانه‌که‌مان تا کو بزنان چنده‌ش براوین له خوشی ژیانوه له
 ده‌ست گرتی نه‌هه‌مانا وه‌ك له ژنی وولانان تا بزنان كه‌ی چینی
 (طبقة) ژنانی كوردستان وا ده‌ست به‌ سه‌رو بی كه‌كو وون -
 كراوبون ، بو له كاتیكا كه‌كورد خوی به‌ته‌نیا ته‌ماشای جوانی
 وولانه‌که‌ی ته‌كرد نازانن ژن چه‌ كه‌كو شان به‌رزیه‌کی انواند ؟ وه
 چه‌ پایه‌یکی به‌رزی هه‌بو له ژیانان ؟ ، وه چون له كاتی ته‌نگو چه
 له‌مه‌و - به‌زمو خوشیا خوی انواند ؟ ، نه‌ك وه‌كو ایه‌ كه
 خراوبه‌ته‌قه‌سه‌وه ، وه سه‌ه‌رو شوبی هه‌مو شته‌کیان لی تیک
 داوین ، وه‌ریی هه‌مو كه‌کیان له‌بیر بردینه‌ته‌وه ، وه دووایان
 خستوبه‌ته‌پاشه‌وه ، وه له په‌یه‌کی زور نزمی ژیاندا
 فری‌یان داوین وه زمانی هاوار کردنیشیان بریوین .

خوشکینه ده‌سا اتر به‌سه . دلان هه‌تا‌کی به‌ به‌ریه‌وه ته‌مینی
 ته‌م زنجیره‌تان وا له ده‌ستایت ، هه‌تا‌کی ته‌م کوتوپی ونده له پتبانان
 ناشکینن ، وه تا‌که‌ی په‌رده‌ی ره‌شی نه‌گه‌یتو شه‌رم له خوتان دانامان
 تاینه‌ ناوه‌وه بازو هه‌ل‌کراو ، چاک به‌لادا کراو ، آماده بو هه‌مو
 پیناویک ، حاضر بو هه‌مو یارمه‌ته‌ك . چون‌که یارمه‌تی وه واجبات
 به‌ته‌نیا نه‌خراوه‌ته‌ته‌ستوی کورگه‌له‌وه به‌له‌كو پی‌ویسته‌ دا‌یکان زیاتر

کالك له بهر بن وه زورتر هیوای چا کئیان لی بووه شینهوه بو مهم
 وولاته کاسه که وه کو مندالیکی ساوا وایه نی و بستینی به دایکیکی
 دلسوز ، وه به دایه نیکی به سه لبقه له گو شکر دنا ، وه به جوړه
 به خبو کردنیکی باش بو تهوهی بپته رو له یه کی پاشو - مندالیکی
 گهش وه پر کالك . جا کین تهو دایکه دلسوزانهوه تهو دایه نه به
 کدکانه وه کو بی زانن ؟ .

وکوهمو تهی زانین ههرا به بن تهو دایکانه وه ههرا گهلی کچانه .
 ایتر گهوانه ایه که گهلی ژنانین وه دایکی دوا روزی وولاتین
 تهپی باش بی زانین که مهم خدمته ههرا به نهیا خراوته سه راشانی
 ایه وه به نهیا به ایه سپیراوه .

ایتر ناز داره کاتم وا مهم رووم لیتان نا، مهم هاوارهم لیتان کرد
 بو تهوهی ههرا به که تان بینه دایکیکی پاشه روزی به کالك ، وه
 ههرا به کتان له ژبانی خبز انیدا آسوده بوین ، وه لوی به کالك و
 پر هیوا پی بگه به نن بو آیندهی مهم نیشمانه مان . بهلام تهوش باش
 بزنانن که چه ندباش مندالتان پی بگه به نن تهوهنده وولاتان خدمت
 نه کن وه تهوهنده و جداتان راضی نه کن وه تهوهندهش کالك
 نه گه به نن به خوتان وه به چینی ژن . چونکه تهو جوړه لاوانه ی
 که به که لکن بو وولاتان وینهی چرا به کن بو ابوش بو پیدشان دانی
 ریبی آزادی بوتان ، وه بو بهرز کردنهوهی چینی ژنان . ایتر دوابی
 هاواره کم تهمه به تهلم : آهو نزولهی مهم وولاته بی که سه لهوانه
 گپراپیت که ههتا پی یان نه کریت خدمت نه کن وه که لکی تهواو بهم وولاته

له سدره مدرگیشا نیشتهان

محمد نوفی

شایانی شانازی به به مولوانی کورد بو هه مو نی که یشتوانی
 کورد بو هه مو کورد بو ناربخی کورد که لایکی له کانی سه ره
 مهرگدا له کانی گبان کیشاندا که هر خوا نه زانیت کانیکی چه ند
 نه نگو چه له به چه پله به کی سه خته له وکانه دانیشتهانی له سه رزبان
 بیتوبلیت نهی نهوانه ی له ده وروپشم دانیشتون به زبانت منه وه
 هه همیشه بلین : —

نه ی لاوانی کورد بخوبین کول مه دن نهو آمانجه ی آوانی بو
 نه خوازن شویی که ون هر ناخوشیه کتان هانه بهر گوپی مه ده نی
 چونکی ناشیرینه انسان بو آوانیک بچیوله نیوه ی ریدا بگه ریته وه
 گه رانه وه کول دانه لاویش نانی کول بدات .

وولانی کورد نه ته وه ی کورد چاوه رپی ایوه ن که
 رسته گاریان گن له نه زانین له سه رگه ردانی ، ده ست بجه نه ناو ده ستی
 به کتری تا له نوانا تانا هه به نا کوکی له ناو خوتانا مه به ان دلی
 به کتری راگرن هه رایشیک نه کن به راویژی به کتری بیکن بو نیشتهان
 کتان چونکی ایه که نه ته وه ی نه م ملته بین له م خاکی کوردستانه دا

نه به خشن وه آهو نروله ی له و باو کو راو که سه انه گیراییت که رپی
 بی که باندنی خبزانی باشی پاشه روزنیک نه دن وه زور له دایه کانی
 دواروز نه کن وه به چاوی سوکوه سه بری چینی ژن نه کن .

پهروهه بون پي وبسته نهو واجباتي به سهر شانانوهه به بهرامبهه
 به نيشانه گمان جي به جي بگين ههوه بزائن كه نيشان به رستي
 رمزي انساني به رزه ههنا كوشش بگين بو نيشانه گمان هيشتا ههه
 كهه چونكي نهوهي به سهه شانانوهه به بهرامبهه به نيشانه
 دلسوزه هيشتا جي به جي مان نه كرده خوننده وارن وه تي كه بشتواني
 نهه ملته مسؤلن له ههوه كهوه كوربهك .

لهه كانهدا رهنگي نيك چوههه دو چاوي كرده وه تا له توانايا
 ههوه به به دهم وئي ههه ربهزي كورد .

نو خوا نهه كوره گان نهه خوننده وارن نهه شانانوي
 شانازي نهه ؟ لاوناي به ههوه فخر بگات ؟

چون فخر نا گين له كاتي سهه بهر گندا خلقي ههولي مالو منال به تي
 ههولي بهش كردني پاره وشتي ههولي نهوه به تي آمانني منالاني بدانه
 دهست كه سبكي بان هاورى بهكي دلسوزي چونكي له دنيا دا له مال
 خوشه وبست تر نهه بو باوك چونكي مال ربههي دلي بو كه آواتي ژيانه تي
 بهلام ماموستا عبدالوحد گوپي نه دايه نه مانه فضلي نيشانو قومه كه ي دا
 به سهه ربههي جگه ربا به سهه آواتي ژيانا به سهه ههوشنيكيا .
 بهم جو ره بو به نمونه نيشان پهروهه ري بو به نمونه رهوشني
 بهرزه له دلي ماندا جي گهوه بو به نا دنيا دنيا به له دلي ملتهه نهزي
 لاجوني بونه گهلي كورد شانازي پيهوه نهكانو نهليت :

ايه له دنيا دا يادته ههه اموش ناگين وهك ههه اموشته نه كوردين برا
 گالي دلسوزي ملت ماموستاي به رخ ههه دهنگي فربهتهي خوابي بيت .

قاضي اربزونا (۱)

رائيه - ميرزا هير الكرم

قاضي گه نجه به کم جار تعين کرا له شاريک له اقليمى اربزونا پياويکي بي فبز هوشيكى له سه ره خو زبره کيه کي به سنوربو . له قانونا زور شاره زاو زور جار له مکني قاضي ته شوي کردوته روز بوله بهر کردني

دومانگک رابورد دعوا کاني زور باش تهاشا نه کرد . له روزانه داشاره که ناگروزو دست کورتو خوي خراب بوو . کارگاي به فر له زير دستي پياويکي مه زو به حرمت دا بو نرخی بهره کي به اره زوي خوي بو . کومهل دستيان به هراهه را کرد . گه رما - غيره تي زياد کردن ويستيان قاضي عا کهي بسکات - قاضي اسري کرد پارچه بهره کاني بکيشن - ديتيسان کيشه کي که متروه نرخه کي له داناني حکومت زيانه .

قاضي ديني نه مه شتيکي اشکرا به اسري کرد به گرتني (توقيفي) له به ندي خانه ي شاره که وه دست به سه ر دا گرتني به بهره که - چونکه نه مه ، بي روي ممله که ته که به که حکومت داينه اوه بو همو فروشياريک و بازرگانينک له بازاره کاني اربزونا .

قاضي له دعوا که گه بشتبو - ته نيا شتيک تي نه که بشتبو - که نه

له من صميم الوائمي محمد سلجان فبضي وهر کپراوه .

پیاوه (محترمه): قاضی لهم ایشی بی گوناہ ہوجونگہ فریب بو له
 شاره ک۔ یان له ایش کردنا تازہ بو له فلسفہ فی حکومہ ناسو
 پیچی محاکمہ شاره زانہ بو۔

باینہوہ سہر و کاری منہمی (محترم)۔ له بہندی خانہوہ بہ
 تلفون گفتو گوی له کہل حکمدارو دولہ مندمہ کانی شاره کہ کرد له
 بابت ہم کہ نیجہ خوین گہرمہ و کہ لہرقہ ہم مامورہ ہچو کہ بی
 اندیشہ چون؟ شہویک گرتی وہ ہم مادہ یہی کہ له سہر چہر چبکی
 روتورہ جال تطبیق نہ کزیت چون نہیت بو نہویش تطبیق
 بکزیت۔ ایا ہمہ شہبکی سہر نہ چو نہ چیتہ میشک کہ ہم
 سروفتہ۔ بہ خوبی ہم ورگہزلہ و ہم خانو کار کاخانہ و عرباہو
 ہم ماوہ گہورہی ہمہ بہ چیتہ ریزی سخاطہ فروشیک کہ له سہر
 کوسپہی کولانہ کان دائہ نیشن کی ژین

حکمدار بہست بو سویندی خوارڈ ہمہ بی له بہندی خانہدہری
 بی نیت۔ ہر ہم سماہ کومہ لیکہ بہست له گل مدبری بولیسو
 اظای شاره کہ بو ہمہ ریگایک بدوزن۔ وہ کہ قاضی نہو حکمہی
 پیش سماتیک داہوی ہلی وہ شہتنہوہ:

مدبری بولیس له ہمہ وان ازانہو گونی ہمہ بالہملی من بیت
 - چوہ بہندی خانہ ہمہ کی دہر ہینا گوبی نہدا حکمہ محکمہ۔

بو سہینی محکمہ دائرا قاضی گونی متہمہ کہ له موقف بنین
 - پیان گوت نہ ماوہ چون نہی؟ رای کردوہ؟

— نابهريان دا .

— بهواته‌ی کی؟ من قاضی هم شارهم .

— بهواته‌ی مدبری بوليس (گه ورهم)

ليره دا قاضی سه ر سام بو ده سته جی مـ مدبری بوليسی دیت
ولامی دایه وه من هینامه دهره وه چونکه له بیفی منوو فرق نه .

قاضی دیتی مرکزی خوبو محکه کی سوک بووه قاضیه نی
هینده‌ی نه ماوه بیت به گالته‌ی منلان زور دلی به قانون سوتا که
به رامبه ر هم عنکره رابوستی که مالی دنیا و ناوه کی بوته په رده بک
همو پیسه کی نه شارپته وه . هینای بو عا که (۷) روزی حکم دا
کومه ل زور دلیان خوشبو که هم خوین مژه حکم درا .

حکما رو براده ره گانی کوته تـ نه نه له قاضی به پشتیوانی پاره
زوره کان و بستیان شاره که پاک بکـ نه وه له قاضی چونکه حورمه تی
هم ورگک زلو هم سنگانه نا گرت که نیشانه‌ی خانه دانیو شرفی بی
وبه . گه لی درویان بو ریک خست وایان کرد گه وره‌ی همو
قاضیه کان له گه لی تک بچیت .

قاضی پیش ایستا هیچ باوری نه نه کرد که کار به ده ستانی
شاریک شتی وا بچوک بکن که مناله گانی کولانه کان نای کت
وهیج به یادی دانه نه مات هم ورگه زلانه و هم سنگ رازاندر اوانه
به نیشانه‌ی اتونو شریطی سه وزو سورکو نه نه وه بو نه مه‌ی درور بک
بهن بو قاضیکی پاک که قانونی به جی گه باندرو . چند روژیکی

به ناخوشی رابوارد • به لام له پاشان به هېزېکې بې شمار له ژبا • ۴۴م
 هېزه شې باوری وو به عدالتی خوی - که نه بېته پشېوان به رامېهر
 به مروفانه • اېستا به چاری حشرات ته ماشایان ته کات که له جې
 تاریک نژبن ناوبرن بېته بهر رونا کی چونکه رونا کی ته بان
 کوژیت نابان هېلیت قاضی ته و خوشه رېستیه ی که لای که وره کانی ۴۵م
 وو نه ما زور نېزیک وو چېکا که ی له ده ست پروا به لام له سهر نه مه ش
 زور دلرون وو چونکه هاته ال حق به رسته کان وه وو به یارمه نی -
 دهری لایردنی خرابه •

قسه ی پیاو له ژیر لا کان

بنکه ی ژین

چی بکم ناخوشیان بوی؟
www.zheer.com

— له مامه له دا ستم و درو مه که ، بازمانش کس آزرده مه که

— له م دنیا په دا کی بیگانه تره ؟

— نه وه ی بی نه فلتره •

— کی زور خوشه خته ؟

— نه وه ی کرداری به سخاوت و گوشتاری به راسق

برازینته وه •

همیشه وای له دلمان

د (۰۰۰۰) لیم بپوره ! نا توانم له مه زبانه خوم
بخومهوه ۰۰۰ ۰

رفیو چالاک

همردوکان به په کوره و بو بهک دلمان کراپهوه ، همردوکان
سهره نای په هاری ژبانی دلداریان بو ، نه تهو دلی له پیش مناپو -
په کیکی تر کراپهوه ، نه منیش له پیش تهوا ته مزانی دلداری چیه ؟
له پیش تهوه دا په کتری بناسین ، له بهر ته دته دا بزاین بهری
دلداری به کوی وه په زیایکی منالانمان را نه بوارد ، چاپ مان له
کوټرو مرادی ناومال نه کهراپهوه . هیشتا معنای ژبانو معنای
هستی کردن به زیانمان نه ته زانی .
چهند شپه رینو سهر او یو چهند پاکو پیروزو ، پر جوشو -
خروشو چهند کهک به خشی بو دلداری راستی په کهم جار ، خوزگه
جاریکی تر ته م دپهوه ، خوزگه ته که رانهوه بو سهره نای تهوری بهی
پیاپاهاتم ۰۰۰ بهلام داخی گرانم تهوی کهتی بهری رابورد و دای
ته پوشتی ، هزار خوزگه هیچ نایه نیت ، به شیکي که وری دور و
دویژی رگای ژبانم برپوه ، له ناو ته شکوتو شاخو داخه کانی
و پلوگوم بوم ، هرگز ناتوانم بچمهوه سهر تهوریگای بهی پیاپاهاتم .
رابوردی پر و چرد ، روزانی پر له خوشه وستی جارام له قهری

دلہی پر آزار ماناشت به ساوایی .

له تافی لایمانا نوشی بهك بوین ... دست بهجی گیانی
 هردوگان به بهکوه نوسان ، خوشکو برای نهزلی بهکتری یان
 دوزبوه له ناهه آیکه ، له چاوتروکانیکه ، بریاری تهوایان دا
 هرگیز له بهك جیانه بنهوه .

هردوگان له بهك عمرو له بهك بلهی زانستا بوین ، به قهد
 بهك بهکتریمان خوش تهوبست ، هردوگان له نه تهو بهك بوینو له
 شاریکا دائه نیشتیو به زمانیک قسمان نه کرد ، بهلام ... داخی به
 چه رگم تهوده وله مه ندو من هزاره ، نهو خارمن ناوو من بی
 ناو بوم .

وه کو لاولوو چنار له بهك آلا بوین ... دستی ریواریکی
 دل رقی له بهکی کردین ، هردوگان تهو سقبله و نقیجکی ره نگیو
 به نرخ نه کرداو بوین دستی زه ره نگیو ربکی ناشی له بهکی جیا
 کردینه وه ... تهوی خسته ناو کورهی آگرومنی فری دایه ناو
 ده ریابهکی قولی بی بن ...

ماوهی چوار سال مان به بهکوه رابوارد نه من دلم لهویه شا
 نه تهو دلی ایم ره نجا ، که به بهك نه گه بشتین فرشته پا که کانی آسمان
 خوزگه یان پی نه بردین ، که چاومان به بهکتری ته کوت وه خنه بو

به کتری قوت بدهن ، برومان نه ته کرد ، به لکو به پیرمانا
 گوزه ری نه ته کرد ، یان به جنابهت مان نه زانی بیر له وه بگه بنه وه
 که ائه بو بهک نابین ، یان له بهک جبا نه کریینه وه . هه مو آبه کی
 زیانمان پر بو له شادیو له هیواو له گه شهک و له پی کهنین . په بتا
 په بتا ته زوی کامه رانی به ناوشان مانا نه هاوو نه چو ، نه وه نده له
 خومان بانی بوین ومان نه زانی جله ری گالیسکی زیان وا به ده ست-
 مانه وه بو کوبی لی خورین نه مان بات ...

له تانی لاویمانا بوین هیشتا کویره وه ری زیان قالی نه کرد بوین
 هیشتا هیچ کوستیکی بچرکو که ورمان لی نه کوتبو ، هیشتا خاو
 بوین نه مان نه زانی نه شی زیان بمان نه دا ..

نه وه ندهم خوش نه ویت بو بوم به سیبه ربوشاره و شاربشم به
 شوینا کرد ، نه ویش نه وه ندهی نه ویشم هه میسه ناروم به سه ر
 زمانیه وه بو .. نه وه ندهشی گبری بو بوم که نه م دی له دوره وه دلم
 گوربه گوربی نه کرد ، نه وه ندهنی جو بو به دلا که نهی دیم
 تک تک فرمیسکی خوشه وستی له چاره جوانه کانیا قه تیس نه ره ستا و
 زه رده خه نهی شادی له لیوه آله کانی نه باری ...

دوخونچه گول بوین ، که میک مان ما بو بگه شینه وه و ناو
 باخه که مان بوندارو جوان بکین ، که میک مان ما بو زیانی کامه رانی
 له سه رزه ویا بهیینه کا به وه .

له (۱۶) ی حزبرانی چند سـ الیک لهه و بهرا ، دمه و بهیانک سـ هری ههبری ناروژمهلات تپی روانیم به رهنگیـکی ژاکاوهه ، دوو دلوپ فرمبسکی رشت ، به زمانیک لالهوه چند وورتهپکی کرد ... له کاتی نیوهروی ههمان روزا شهزایه سکهی وای لی کردم زور به گهری بسی ژبانی پاشهروژمان بکم ، دهسم کرد به دوان لهو آواناهی وان له دلا ، لهو هیزه گهورهیهی پالم پیوه نه نیت بوئهوهی ههرتی کوشکو ههولورهنج بدم تا له کرهوه و لهیم به گولـکی تهواوی بوندار له باخچهی ژبانا ...

که مانگی زیوین ههلاتو کردگار خاموش بو تیر به بی دهنگی تهماشای بهک مان کرد و تیر به کتریمان دل نیا کرد له پاشهروژ ، بهم هیواپهوه سهومان نابهوه و نوستینو دهست مان کرد به خهوبینن.

بنگه‌ی شین

له گهل ههل هاتی روزی (۱۷) ی حزیرانا ، له دهنگی هاواریکی جهرگ بر خه بهرم بووه .. که روانیم ، کاشکی نه م روانیابه .. خونچهی آمانجم ، به شهکی تری گیانم به دم قهلبکی رهشی چلکنهوه بو بهره وزه و بهکی دوری چولو هول لهی رفان ...

خونچه بهکی نه کراوهی بی بونو بهرامه و بی دهسهلات بوم هیچم له دهست نه هات ، هیچم له دهست نه هات لهوه زیانر سکه خوم پنخومهوه و هدر جاره بهره به کم بدم به دم باوه بو تهوهی به ناوزهوی گهوهی کانگی خراپیوبی دادیدا بلاوی بگانهوه ...

نازآم؟ بو دست بهجی ووشك نه بوم ، نـا زآم بو مامهوه
ناسور و کویرهوه ری بچـبژم له دوای نهو ؟

* * *

وابو به پنج سال به پنج گهلارزان . هر سهاله گه لابهك
په بهك له من نه به بهوه و نه سبجی په پیام به ره به به اتوله و سهروه
دهنگوبایی به شهکی تری گه غم بو نه بهینی ...

له سالی په که ما بهی ووتم : . قهلی چا کن به دهنوك نپي
به ربوه خه ریکه به وکو له جوانیهوه بی نهژی ..

له سالی دووه ما گه رابهوه که قهلی ستم کار له ناو دوو بهردا
دایناوه و بهجی هیشهوه ای ناپرسیدهوه ..

له سالی سه به ماتی گه یاندم که نهو دل ره قه وازی لی ناهینیو
گه راوه نهوه سه ری ...
www.zheeh.org

له سالی چواره ما نهو په پیام هینه دلسوزه بنا سوربهکوه پبی
ووتم : « گولی هاوریت زور ژاکاوه .. بوو بهرامه ی زور کم
ماوه .. له ناو ناسور و آزار خونچه په کی بچوکی دهرداوه .. »
که نههم بیست ههوه له شم هاته موچرکه و له رزین ، دنیای گه شم
له بهر چاو رهش داگه را چهند په به به کم له خوم کردهوه و به
نهسیم ووت :

« ایتر هبچم بو مه گه ربهوه .. نامهوی هبچم بو بگه ربهوه
چونکه ایتر هیوای نی گه به شتم ناشت له دله ی برایشو آزارما ...

به سه جه فا کیشان ، به سه ایشو آزار ، به سه کویره وهریو که ساسی ...
 بابوخوم که می آسوده بم ، باله بیر خومی بهر مه وه کو ئه مینی
 له بیر خوی برده وه ۰۰۰

ایلامیکی ده رونی به توره بونی - که وه بیی ووم : کی نوی
 له بیر خوی برده وه ؟ خوا آگاداره هه همیشه گیانو بیروود لی
 لای تویه ۰۰۰ بو تو ئه زی ، دلدارای راستی به کم جار درویه له دل
 پیته وه ده ره وه ۰۰۰ درویه هه رگیز له بیر به چته وه .

* * *

له تاو شارو شورو به به کاهانی ده رونی ، له تاو وه بشو -
 مهو کهرداوی بیروخه یالم ئو قرم له بهر برا ژورم به چی هیشته
 سه رم هه - گرت بو گوپی ده ریا ، هیشنا سه رم هه ر له زرنه گانه وه دا
 کاس بو کله دور که شتیه وانیک له شین نغمه ی شه پوله کات ئه م
 گورانی بهی ئه ووت :
www.zheen.org

هه رگیز له بیرم ناچیت خوشکه جوانه کی قینوس ! نوقوبورانی
 توننو تیوشاخ هه ل ته کینیت ، جه نکه لو دراستانی چر له به رهت
 ده ره قینیت ، سه ر تا با هه مو گردگار به سه ر به کا بروخینیت
 توه ره رگیز له بیرم ناچیت هه همیشه وای له دلا .

براله برا بیت هزار ، به بو له بتوریت له نیرگیز جار ، آوله
 کانی بان بیریت ، که لای دار هه ل وه ریت به ریت ، دوریت ایم بان
 نریک بیت ، به ویم بان ایم زیریت ،

شهریبه توماده و بشر ، هه رسیک لم هه لسنه سه رنی توهه رگیز
له بیرم ناچیت ، هه همیشه وای له دلا .

وا هه مو هیوایه کم لیت برا ، دهبا مومی ژبا نیشم کزه بای
کویره وهری بی کوژ بنیته وه ، باهنا سوربشه وه سه ر بنیته وه ، لهو
دنپاش بادو زه خ جیگام بیت .
بهلام تو ، هه رگیز له بیرم ناچیت !
هه همیشه وای له دلا ! ...

ئوستانه کرمانه نو سین

هه ندی شتی وا هه به که نو سینان له کوردیدا - بگره له گهلی
زماندا - به هیچ کارجیک زیک نا گوی وه کو : - ژنیک مناله کی
ئه خاته بیسه ، منداله دهست له کا به زریکه زریک ، له میش به دهست وا
ئه پیچپه وه به ده میش شتی کی بو ئه لیت بهم جو ره : -
دهمی دینته وه بهک ، سه ری زمانی ئه خاته به بی دوولپوهی
خویه وه و دهنگی کی به رزی لیوه دیت .

دپسان : - ئه وا خه ریکی مانگا دوشینه ، له وکانه دا دهست به
گوانا دینیت شتی کی بو ئه لیت گویا ئه بلاوینته وه .
دپسان : تو ئه تهوی بانگی سریشکی بکیت .
ئهم شتانه له بهر نه بونی ئه پیمان نایه نه نو سین :

عمری پانه ، نيك عمری دربر

به قرصی . شبنم محمدی نهال

نه گیر نهوه نه این (ابن سینا) هه پشه له خوا پاراوه نهوه که ژینیکی پانی بداتی بادریژیش نه بی ، و ایزام مه بهی ابن سینا به ژینی پان ، ژینیکه که قازانج و که ایک ره بهر یکی شیرین و خوشی بی بو مهردوم ، لای ابن سینا نه مه نه اندازه به کی زور یک و یک و راست و دروسته بو هه و کسی که بهیوی ژینی خوی بهیوی .

زور کسی وا هه به هه شان هه د سال نه زی ، به لام نه گهر به چاوی ابن سینا لی وورد بهینه وه ژینه کی هه رتاقه شه و روزیکه ، که بیست و چوار ساعته ، چونکه به دربر ژایی سال ، وه که دقیقه ژمیری ساعات ، له سهر به یک کیر « خط » نه سورته وه ، وه هه مو عمری هه به خواردن و خواردنه وه و نوستن به سهر نه چی ، اسرو و سبه بی و دوبی و پبری و امسال و پاری هه ر وه که به که ، نه م جوړه که سانه نه گهر هه زار سالیس بژین به لای ابن و سینا وه هه ر شه و روزیکه .

ژینی به راستی ژینیکه که مهردوم کرده وه به کی باشی به که یکی وای نیا بکا که قازانج بگه به نی ، یا به هه مو کومه لی آده مزاد ، وه که (مارکونی) و رادیو ، که وا هه مو آده مزادی نریک

خسته‌وه له بهك ، وه كردنی به خزانیهکی وا که بهرانبه‌ری بهك
دانشن و گرفت وگو بگفت ، وه گوپی له فسه و ده‌نگو باسی
به‌کتی را بگرن .

یا وەك (آدیسون) و کاره‌با که وا تاریکی جهانی روناك کرده‌وه
بو کومه‌لی آده‌میزاد ، وه شه‌وی بو کردن به روز ، وه سه‌رزه‌وی
کرد به چراخان .

هه‌ر بهم ره‌نگه هه‌زاران هه‌ل‌که‌وتوی‌تر ، که قازانجیان
گه‌یاندووه به هه‌مو کومه‌لی آده‌میزاد .

وه‌یا قازانج بگه‌یه‌نی به‌گه‌لی خوی ، بهم ره‌نگه به ده‌نگی
گورانی نیشمانی له خه‌وی نادانی بپداریان بکانه‌وه ، وه به چه‌ك و
قه‌لانی مه‌ردی و نه به‌ردی آرابشیان بیدا ، وه به آگری په‌ند و
آموزگاری هه‌لیان کیرینه‌ی و گریان تی به‌ریدا ، تا بپوه‌ندی
دیلبان پی ئەشکینی ، وه نیشمانی سردویان پی زیندو ئەکانه‌وه وه
له ژبر پیدا ده‌ری دینی ، وه به سه‌رشان بی‌یان به‌رز ئەکانه‌وه بو
آسمانی شادمانی و ناوونیشان ، وه به‌یдахی سه‌ر به‌ستی و سه‌ر-
به‌خویان بو هه‌ل ئەدا .

وه‌یا به گوفتاری شبرین و کرداری ره‌نگین ، پیشیان بگه‌وی
وه‌ده‌رگه‌ای بی ره‌ووشت و خویه‌یان لی خاک ریز به‌کارپشت
کولی بیدا (۱) چونکه به راستی ئەم ده‌رگایه شق و شه‌ر بووه

(۱) پشت کول داریکی ئەستوری قایه ، له دیوی ناوه‌وه

ئه‌دریته پشت ده‌رگا بو‌قایی وه‌بو ئەمه‌ی که نه‌کرپته‌وه

وله گریخته چووه ، به دست لی بردانیکی آه کویته سه ر
گازی پشت .

یاده روزهی ره ورشت و خوی جوانان یونخاته سه ر پشت ،
وه هه مو لایه کیانی بی برازینته وه ، چونکه هه مو گلی ، له پیش
هه مو شنگا بیویستن بهره ورشت و خوی به رزی جوان .

یا چرای زانین و دانایی هه ل گریستی ، وه له پیش گلی
خوبه وه پروا ، وه ریگای تاریک و شهوی نه موسته چاویان بو
روناک بگانه وه .

یاده رگای سه ر بهستی ژبرو بر « حریق عقل و فکر » یان لی
بگانه وه ، وه ده ستورو باوی کونی ناشربنی خراپیان له ناوا هه ل
گرتن ، وه ده ستورو باوی نازهی ریک و پیککی جوانی به کالکیان
بودا مه زربنی ، وه هه ر خوی رچه یان بو بشکینی . وه بین به پیش
ره و پیشه وایا ، به بی له مهی کله نه وانج و ته شه ری کس
پترسی .

گه وره نه وه به شهوی شمعی بی

بو خوی بسوتی و نفی جمی بی

یابه یداخنی کردو کوشی له ناویانا هه لدا ، وه هه زمانه گانی
له زیندانی ته ملی و بی کاری ده ربینی ، و له باخچی کاروبارا هه ایان
سورینی ، تابییی بژبو خویانی تیابه یدا بکن ، وه کالکی هه زارانی
نوش بگرن .

نهم جوړه کسانه ، عمریان زورپاڼه ، ناقه روژې-کي عمریان
 هزاران سال نه پنی ، وه به-کو همو عمری جهان دینی .
 به راستی هر نهم جوړه کسانه خـدري زينـدهن که هر گیز
 ناسن ، وه هر نه مین ، بهلی هل کدوتوانه به دین نه سن ،
 وه لاشه گیان نه کری به ژېر خاکره ، به لام گیانـان له به هشتا
 وه ک کوتر نه سوریـوه ، وه ناری ره نگیان له سـهر لـا بهـری
 میو « تـاریخ » به آوی نه لا نه وسریـوه ، وه باسی
 شیرپیان له سهر دم و لیوان وه که شکر نه تویته وه ، دیننی جوانیان
 له سهر روپه ری دل به قله می پولا هل نه که ندري ، وه و پنی
 به نرخیان له ناو دوو تویی ده رونا هل نه گیری .

صد هزار خوز که بهم جوړه کسانه ، که هر گیز نه ستره ی
 ناوو نیشانیان آوانانی ، وه هـمیشـه وپنـیان له دلی
 کومه لا نه پی .

بنکه ی ژین
 آخوله قرصنکی ترا به ختیار نه بین
 لاش وه کو نه وان له دلی ملنا ژین

تکا

تکا له خوینده واره خوشه و بسته گانی نهم گو فاره نه گین که
 نه ماشای بهی خواری لا پره (۱۷) بکه نوخته تکی به سهر اینن
 چونسکه به هله نه و چند دیره که نوتو نه نه وی وه .

که لاویژ

چهند پندلیکی گومدلایدتی

وه گبر : م . خ . سپامه نهووری

۱ - کسی جوین بدابه خه-کی جوینی پی نهووری ، بهووتهی ناشایسته نایی دلی تمم و نهو پیهشینی به تاییه تی برای هاو خوینو هاو وولانی راست ، آدهمبزاو چهند ووناری خوش و شیرین بیت نهو منده خه لک بهرانبهری مل کج نه بیت .

۲ - هر حالی به زالی و روسته می به مه رامی خوت نه که به شنی نه توانی به زمانخوشی و مه دارا کردن به سهر مه رامه گنا سهر گوی

۳ - دهوله مندی نفس باشتره لهی مال : یعنی پیواو طبیعتیکی بهرزو خوو رهوشنکی به سندر باشی بی چا کتره له مالیکسی بی سود که هیچ کس سودیکسی لی نه یعنی

۴ - درکی خوت به دهه تی خوت و درکه : بهر پیواو خوی وه یا برابه کی هاو خوینی به کاری نه بهت کس به کاری کس نایهت وه کس تیماری دهردی کس ناکات دوکتوری بیگانه نهو شریقتانهی که نهو شینی دوورنی به وه ختی پی بزانی کله جهرکت کاربگر بویت .

• له ابشیک ناپیته وه کچی ابشیکی زلتر رووت نی نه کا : نهینی دنیا هر بهم ره ننگه نهواو نهی ، هتا تم لاپینه نه کی نهولاکت نهووری .

چپر و کی نم مانگه

ژیان

داهری : پرلویس

کچه کوردر : هوانه . نه

کرد به نی به کوردی

دهرگای ماله که داخرا ، (سبل) ی نه شبلانه چاویکی
 گهرا به ناو ماله که یاناو دهست به جی چاوی قوچان ، له کانی له
 دایک بو نیهوه ، له یا زمه سال له مهو به ره ره نه مه بهک به تاقی
 نه نیا له مالا به نیهوه ، باوکی چوه بوراو ، دایکی چوه بو مالان ،
 کچه نبوه که شبان رویشتهوه بو دهری شازی (پارس) بو بینینی
 دایکه پیره کی . (سبل) که ناوی کچه به چکولانه که به وابه نه نیا
 دانیشتهوه به بیج شنبکی له پیرا نیه جنوکه و خیر نه بیت ، ناو به ناو
 بکیش گوی فولاغ نه بیت بو تر به ی پی نادر کولان به لکو نه مه
 خوابه دایکو باوکی بن به گهرینه وه . له پاش که میک آرامو ثوقره ی
 لی برا هه لساو دهستی کرد به گهران به ناو ژوره کانا به لکو
 گهران آرامو ثوقره به گهرینه وه بو دله ی به چوکی . له گهران
 هیلک بو خوی دابه سهر کورسی بهر ده می (پیاانو) که یا ، دهستی
 کرد به لیدانی گورانی « گهرانه وه له یاری » که می « شوپانه » ،

هر نه وندهی خوش بو په نچهی به سر بیانو که دا هینا ایتر
 دهنه گوسه دایه کی زراو نوقینه نه و ژوره ی پرکرد ، دهنه گوسه
 نه غمه په کی نه و تو له بیان ووه دهنه چو نه ووت گیانانی بر بنداری
 ویلوسه هر دا نن نه نالیننو نه پارینه ووه .

دهسته پچوکه کانی له رزین ، هلساو رای کرد بو په نچه رهی
 سر خوشه که ، له چو لو هولیو کوشومانی زیاتر هچپی تری نه دی ،
 په نچه رهی کی داخستو به په نچه له سهری نوسی : « من نه ترسم »
 له باش که مکی تر به پریاهات که بچی بو ژوری مکتبه ، باوکی
 هره شهی لی کرد بو که هر گیز نه ایی سهر بکات به و ژوره دا
 به لام که چو گویی نه دایه و ریگای ژوری مکتبه یی گرتنه بهر ، به
 نه سپانی دهر گای ژوره کی کرده ووه له بهر دهمی مجله که ووه له
 سهر بهک همل چواوه کاب راوه ستا ، راوه ستا له بهر دهمی نه م
 هاله مینی دهنه گوسه دا که له لاپه رهی کا ووه به چاویکی پر خوشه و بستبو
 به پیشکیکی پر حرکت نه ماشا نکات ، زور لای سه م هره بو شوینکیکی
 نه آوا خوشی لی مهنه بکریت . دهنه سقی دایه کینیکی نه و تو که له
 خوی گه ورتو بو ، به هر دهر دی سهر بهک بوله ناو زه وی ژوره
 که دا کردیه ووه . له لاپه رهی به که مبانویهی (راهبه) په کی اسپانی دی
 که دهنه سقی کی به قامچیه گوه بو ، دهنه سقی کی تریشی به دل بکوه بو
 که نک نک خوینی لی نه نکا ، زور لام وینه به ترسا ، که راهبه
 دواوه ، وورده وورده وینه یی آفره ته که له بهر چاوی گه ووه بو ،
 انجا به دهنه گوسه کی پرله خوشه و بستیه ووه وونی : سبیل ! . دهنه ترسه

روله جوانه کم . له پېش نه وده دا بروم سی پرسیارم لی بکه ، دست به چی سیسبل پې ووت :

- یوا به ان بېمه هم ژوره ؟

- راهبه که ووتی : چونکه کاغزو کتیبو همو شتی کی ناو هم ژوره لقوکه لاور بهری داری زانسی چا کیو خرا به به .

- داری زانسی خرا پېو چا که !!! نهو داره چیه ؟

- له زیان که بشته .

- زیان ... ده باشه پېم بی زیانی من چیه ؟

- همه دوا برسیارنه ، شتی نرم لی پرسه نه ترسم له دوا بیا به شیمان بیته ووه بو هم برسیاره دوا بیت .

- نا نهی دایکه شیرینه که ، نوخوا پېم بی زیان چیه ؟

آفرنه که دله کی کوشی ، خوین وه کو فرمیسک دلوب

دلوب نکایه خواره ووه ..

- کچه بچکولانه کم ازیانی همو آده بزاد له بهک نه چیت ، گویم لی بگره : زیان پرته بیت له هیواو له خه و پینینی خوش ، بهلام : هیواکانت بی بهر ، وده خه و کانت سهر ناگرن . ناتوانی دلی نه وانه راگری که نویان نهوی ، ناش توانی بگه بته نهو شتانهی حه زیان لی نه کبت ، به شوین کامه رانیا نه وند درانه کست تا فلوقاچت بریشدار نه و خوین بان لی نه تکیت ، همیشه وا نه زانی که دست هویز کبت به هیوات نه گهی بهلام که ده سنت درپو کرد و فوجاتو

کرد نهو له ههوازیا ترهیچی تری تیا نایفیت .
 نهو حه له سهرزوی دانه نیشی سه ر نه خه یته ناو کوشته وه تیرو
 پر نه گریت سه د جاریش نه سرت بو سه د هپوای با بردوت . له م
 کانه دا که فوکولیک له دله کوه هه لچوو که وته سهرزوی .

راهبه که له سه ر سه کردن رویش : طافه به کی برسکاوه ی
 نه رمی خوش له ده رگای دات نه دات ، نهو حه له دات نه کریته وه ،
 نهو طافه به نه چیه ناویو گیانت نه خانه ده سه بو توش وا نه زانی که
 که بشتویه هره دواپله ی کامه رانی . به لام ، له پاش نه وه ی گیانت
 داگیر نه کات له شپشت نه داته به رقلمچی ، به لی قامچی بی هیوایوو
 خه یال خاویو کویره وه ری .

له پاشانا به فرمیک نه وکانه خوشیه نه سرت ، ده نهو حه له
 ایشو آزار و خه م پیت نه این : خوت بگره هانم له م کانه شاد له
 که نه ستور و زل بو زور به که رمی خوینی لی هاته دهره وه .

- گویت لی بی که چه کم ! نه ییت به دایک ، نهو حه له وا
 نه زانی ریگای راست دوزیوه ته وه بو کامه رانی ، به لام کوره کت
 که هه مو هیوا به کته و شهو نوختیت به دیاره وه کیشاوه و که رماو
 سه رما ت له ریدا چبشتوه له پر نه سرت ، فرمیکت سه ر نه کا نهو
 حه له تی نه گمی که ایشو آزار وه کو سپا به کی زور به هیز به لاماری
 زیان نه دن .

- گویت لی بی که چه کم ! نهو حه له ی که نه شپیت به

پیرېژنیکو ته سرت همه مو کسک توی له پیر نه چینه وه . . له
 رده رگای ژوره که کرابه وه ، باو که هانه ژوره وه .

- سیسبل ا من پیم نه ووتی نه به یته هم ژوره وه ؟

- نه مه وی برم ، نه مه وی هر ایستا برم !

باو که کچه کی خسته باوه شپه وه و کچه دهستی کرد به گیرانه وی
 قسه ی آفرمه راهبه که ، باو که دوفر میسک له چاره کانی که و تنه
 خواره وه ، سه ری کچه کی بهرز کرده وه و به رویه کی گزوه وه پپی
 ووت : کچم نه مه جهزانه ا بو شتیک نه خویندته وه که بو تونه
 فوسراوه ؟

کچه پپی ووت : به لام با به گیان ته مانه همویان راستن ، زیان
 تالوسه ختو ناخوشه .

- نه ا رو له راست نین ، زیان خوشه ، شیرینه ، جواوه ،
 پریه تی له کامه رانی ، باو که به زوری زورداره کی هم قسه انی له
 دم ته هاته دهره وه ، نه گینا له کانه گای دلپه وه بروای به قسه ی
 کچه کی کردبو . . .

- له علم فیربون چیم چنگک نه که وی ؟

- نه گهر که وره ی ناودار نه بی ، نه گهر هزاره دوه له مند

نه بی ، نه گهر به ناوانگی به ناو مانگتر نه بی .

- له گهل چه ند که سیکا چا که مه که ا

- به دخو ، به دکردار . بی گویی . دورو ، خائن .

شركة الشمال التجارية

والزراعية المحدودة

تمت شركة له سليمان دانراوه وه دوولقبش له بغداد و له
هله بجه هه به ، مه به سي ايش كردن و ده ست خستى قازانجى مادي و
مستوى به بو هه مو لوا كانى زوور و ، جابه و بونه وه آماده به بو وه رگرنى
هه مو جور هه كلوبه ايشى تجارى وه كاله تى تجار تى به قومسيون
بو هه مو تجاريك چه له تجارى سليمان و هه بجه وه چه له لقي بغداد
كه ناو و نيشانى نه مه به :

فرع شركة الشمال التجارية والزراعية المحدودة .

شارع الرواق رقم ٣٣ بغداد .

باوهر پیکر اوهر کانی گدلاویش له

سایانی : عمر قهزاز و ابراهیم ملا مارف - له جادهی تازه .

سنه : شهاب الدین محی : ادارهی مارانی

کر کوک : ملا خورشید : مزگوتی قاضی له گهره کی

حهلواچی .

هولیر : حسین مختار : مکتبهی شمال .

خانقین : عبدالعزیز نور محمد .

کرماشان : ابراهیم نادری . خاهاان - به . سلمان خادم .

زاخو : حسین حاجی رشید . محمود خاکی

سابلاخ : محمد صدیق خیدری . شوقلمانی - شوقلمی مولوی

عمادیه : یونس امین آمیدی . فرهنگی - گورساری - موسوچوره پهرتوک

رواندز : علی عبدالله . مکتبهی پیشکرتن . گوفاریکی - گوردی و غری

کوبینجق : همان عونی حاجی ملا

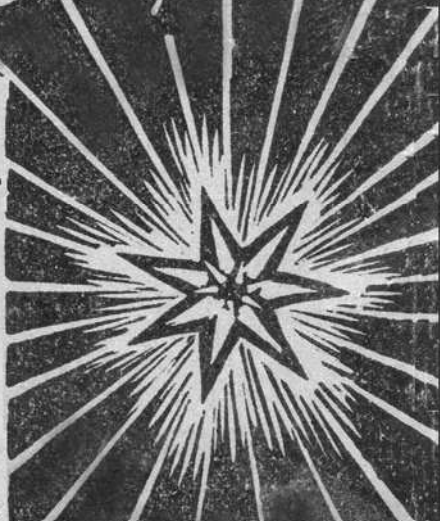
موصل : محله باب الجدید : توتنجی ملا محمد طاهر عمادی .

هر کس ابشیکی نهی له لایهن نهوه وه که پارهی آبونه بـدا
یا ناوونیشانی بگوری یا بی به آبونه، له وولاتی خوبهوه راستهوه
خو لهم عویشانهی سهروه آگادار بـکا .

کتاب لائبر

رم ژماره ۵ یه را: ژماره - ۱۱ - سالی - ۵ -

پر کرده وه له کورد ۰۰۰ باهه علی
له باخی گولیک ۰۰۰۰ امین زگی به اک
هه ناوا این هه روا نه بین ۰۰ بی هیز
من و بار ۰۰۰ ۰۰۰ ع . چالاک
وه شیوهی کوردی که طور ۰ بداله رضائی
گروه له کهل منالیک ۰۰۰ احمد خواجه
دیوانی که لایب زین ۰۰۰۰۰۰۰۰
ژیانی مه لای کوبه ۰۰۰ که لایب
نآیری ره خته گهری ۱۰۰ . ب . هه وری
قارمانی بالقان ۰۰۰ ۰۰۰ ن . ا
چپرکی ژماره ۰۰۰ ۰۰۰ ف . محمد
وه گه لی بلسی خوشی تر نه خویننه وه

ناورنیمکان گهلاویژ

بهداد - شارع الرشید : عمارة الداسرجی : آپارتمان - رقم ۵ -

مدیری اداره ونوسین :

علاء الدین سجاری

خارهنی امتیاز ابراهیم احمد

مدیری مسؤل - محاسنی فائق توفیق

فلس	دینار
۰۰۰	۱

— آبونگی —

آبونگی سالانه بو ۰۰۰۰۰۰۰
بو مه لای من بهوت و قوتایان ۰۰۰
دانهی به ۸۵ www.zheen.org

آبونگی به ناوی مدیری اداره وه نه پیری

پیشه کی آبونگی نه پیری

گهلا وڙڻ

گورڙيکي ته دهني و ته قافي مانگي کوردي به

ژماره - ۱۱ سالي ۵ تشريني دووهم ۱۹۴۴

گورڙيکي پيگانه

پير کوردي به گورڙيکي

« ٽيم وو تاره جي R. J. E. ناوه له ژماره Mccxe
نيسان ۱۹۲۳ جي گورڙيکي به ناوانگي Blackwood's
Magazine موه له لايهن با به علي به وه گراوه به کوردي . »

نزيڪي ۱۰۰ ميلي له شمالي روڙاواي موصل ، له سه رته نياري -
به كي بازرگاني كه بهم به شهي ريزه شاخي زا گروسا تي ته په ريت بو
(اوري) شاري روڙي له روڙان آوا و دهوله مندي (رواندز)
هه به . له پيش شمرا (شهري پيشو) ٽيم شاهه سرڪزيكي تهواو -
مهني بازرگاني بو ، كه خورماو ڪوتالي به غداو موصل تي سا
ته گورڙي به وه به قالي فارس و آوري شي سا بلاخ يا توتن و مازوو

ههنگوینی شاخه‌کانی کوردوستان . بهلام روسه‌کان له وهختی شه‌را گه‌یشتی و ایسته له هه‌زارمال ته‌نیا (۵۰) ی به پیوه‌یه .

جاری ریگه‌ی موصل دهشتی گه‌وره‌ی آسور ئه‌بریت انجا له شمالی — روزاواوه له زاب ئه‌په‌رته‌وه ئه‌ریل یعنی (ئه‌ریلا) ی کون که به‌راستی ئه‌بی به‌کی بی نه‌شاره هه‌ره‌کونه آوه‌دانه‌کانی سه‌ر ئه‌رز . به‌راستی سه‌رقه‌لای هه‌وایر جی به‌کی هه‌له‌که‌وتوه بو ئه‌وه‌ی پیاو لی دانیشیت و خه‌و به‌راوردوه‌هه‌ بینیت . وه‌خته بلیم که ئه‌توانی به‌ره‌ودوا تیه‌په‌ن تیه‌په‌ن که له پیاوه‌کانی تاریخی کون بینیت به‌به‌رچاوتا به‌ده‌شته‌که‌ی به‌زده‌متا هه‌توچو بکه‌ن .

ئه‌بینی دارای فارس ، به‌هه‌مو چه‌کوسلاحو که‌شوفشیه‌وه ، به‌ره‌و روزاوا سوار ئه‌بی که به‌ره‌ه‌لستی یونانی په‌لامارده‌ره‌که بکا (ئه‌سه‌که‌نده‌ر) ، و چه‌ندساتی ده‌وای ئه‌وه ، دارای هه‌لاتوی ده‌ره‌ده‌ر ، له‌ترسی گیانی خوی روه‌و روزه‌لات را ئه‌کا بو ده‌ر-به‌ندی (پایتاق) . جا ئه‌بی خه‌و پیاو به‌رودوا بگه‌رته‌وه ناو نه‌ته‌وه‌ی سه‌رکرده‌کانی عه‌یره‌تی (مید) و ایمپراتوره‌کانی آسور — سائرسی فارس و سائیک‌زارس ، آسور بانپیل ، سیناخ‌ریب ، تیگلات پلیره‌و و هه‌مو « پاشاکانی دنیا » تا پیاو ئه‌گاته ئه‌وه روزه‌کونانه‌ی هه‌یشتا ایمپراتوره‌تی آسور هه‌ر له‌خه‌ویشا نه‌بینه‌را بو ، و که پیاو ده‌ست‌نوسیکی به‌ئه‌رکی هه‌بو که له‌هی منالیکی له‌خووه‌فیربو ئه‌چو . ئه‌هوسا که‌ش ئه‌ریل هه‌ر شاریکی (مدنی) بو ، وه

که هیشتا تاریخی دنیا ته می تی پیچرا بو ئەم شاره تووی بو که دین و
 ثقافتی آسوری لی پهیا بو که له پاشا به هه مو دنیای کونا بلاو
 بووه . ئەرییل ایستهش له شوین خویه تی ، بهلام نهك له دهشته -
 که دا . ایسته به سهر گردیکی توره که ریزه وه نیشته وه که
 که لاوهی ئەریلی را بوردوه . ئەم گرده ئەبی گه نجینه یه کی
 بی سامانی تاریخی روزانی هه ره زوی آسوریت .

له ههولیره وه که ییوا به ره و شمال روی رووه و به فری
 (زاگروس) ، هیشتا هه ره به دهشته ئەروا بهلام دهشتیکی گرده لانی
 که به هیواش بهرز ئەبیته وه بو بناری شاخه کان .

له به هارا ئەم دهشتهی شمال خهویکی شیرینی یه میرگی قومام تا
 ئەژنو بهرز بوته وه سهوز و جوان . هه مو لا پال و بهرزایی یهك
 به گولاله سور که دا پوشراوه ، هه ر نشیوی یه به گوله زه رده رازاوه -
 ته وه که فه رشیکی نایابی وایان دروست کردوه که هیشتا تانوپوی
 و شیرین و جوان نه کرمان و نه سنه نه یان دیوه . بهلام هه ره به هار
 خوشه به سواری بهم دهشته دا برویت . له زستانا بایه کی ساردی
 وهك سه هول ئەهی گریته وه که زور جار ئەیکا به گه رده لول .
 گه رمای هاوینیشی میشك له کار ئەخات بیجکه له وه که ریوار
 ره نگه (گره) لی بدات که له وانیه ، ئە گه ره له لکا ، له چه ند
 ده قیقه یه کا قه لاجو بخاته کاروانیک

که گرده کان نزیکتز ئەبته وه تی ئە گه یت که ئەم ناوه ایسته و

ٲهوه تهی آدهمیزادی له سهره بوه به دو بهشی شهرانی به وه که فلاحه دهشته کی به کان و راو که ره جهرده شاخی به کان و ٲم گردانه ههر سنوربون له بهیناندا . ههر دوله قه لای خوی هه به ، هه ندیکیان تازهن وه کو (قه لای دیره) ی کور پاشا و هه ندیکیان وا دهر ٲه کهویت هی زه مانی آسوریه کان و بگره کوتریشن .

راست له داوینی گرده کانی دهشتی حریردایه کم شت که بهرچاو ٲه کهویت که لاهوی شاریکه له سهر گردیکی توره کریژ له روزه لاتا که ایسته دارو شه خسیکی به سهره وه به ، چونکه لهم وولاته داشه خس و پیر دره ننگ له پیر ٲه چنه وه .

یه کدومیلی لای ژوروی ٲم گرده توره که ریژه وه که گرده که راسته وخو ٲه چی به آسمانا هه یکه لیککی بهرد هه به که باو باران خراب کاری تی کردوه که به گران ٲه توانیت شیوهی زه لامیکی تیابناسیته وه . ٲم هه یکه له کی به که س نازانیت ره ننگه له لایهن شمس عداد (۱) وه یا (سارگونی دووه مه وه) هه لکه ندرانی که به سهر که وتوینی به دهریه کانا گه راره ته وه دوا ی شکاندنی (اورارتو) . زور ره ننگه که له مهش کوتریت و بجیته وه ٲه سهر ده مهی که هیشتا ایمراتوریه تی آشور به بیریشدا نه هاتوه ، وپاشا پچکوله به کی دهشته کی خوارو به خوی و سوپانه وه گه یشته داوینی گرده کانی (لولبی) ٲه وه نده به هونه ر زانی بیت که بو پشتا و پشت یادکاری خوی تیاجی بهیلی .

هه ندی لهم آثاره هه لکه تراوانهی گرده کانی کوردوستان هه تابلیت

ٺٺڪن . له (سهرپيل) ڪه له سهر ري ي (پايتاق) ه ڪه ٺٺڪي بو
 ڪرماشان ، نزيڪ ويرانه ي شاري ڪوٽي (خالوان) دووهه يڪه لي وا ٺٺڪه
 هن . پيم وايه ، دروست ڪري به ڪيڪيان دارايت به لام ٺٺو تيريان
 زور ڪوٽره . وه وه ڪو ٺٺلين ٺٺم هه يڪه له ٺٺچيته وه بو ده وري
 (نارام زين) ي آ ڪاد و وينه ي (آنوبانيني) پاشاي (لولوبي) و
 ٺٺنه ڪه يٺي ڪه نزيڪي (۳۷۰۰) ب . م (به ره له ميلاد) ٺٺاون .
 به راستي وهخت پسيوان لهم وولاتانه دا پياو سهرسام ٺٺڪات ، سهر
 ٺٺوهه ي ڪه ڪيلي قهبره به ناوبانگه ڪه ي سهر گوري (نارام زين) باسي
 دا گير ڪرد ي ٺٺم وولاته ي ڪور دوستاني تيا به لهم ده ورهه دا !
 له ده شتي حريره وه ريگه ڪه به سهر ملهه ي ڪي به رزي به دار به رو
 دا پو شرارا ٺٺه رواودائنه ڪه ريته وه به مل ٺٺه ميڪا ، و شان به شاني ٺٺه روا
 تانه چيته ٺٺه وه گه لي به گه وره ي ٺٺه چي پورواندز . ٺٺم گه لي به
 يه ڪيڪه له شوينه جوانه سه يره ڪاني ٺٺم وولاته . لهم گه لي به (۳)
 رووبار په يا ٺٺه ي ، يه ڪيڪيان ٺٺوهه ي ڪه باسما ن ڪرد ، ٺٺو تيريان
 چه مي رواندزه ، ۳ يه ميشيان له گه لي به ڪه يه ته ده ري . تاوه ڪو
 شير ، بربره ي گرده ڪان ٺٺه برن بو ٺٺوهه ي بگه نه يه ڪ له قول تيرين
 شويني گه لي به ڪه دا ، ڪه له ٺٺه نجا ما ڪه لي يه ڪي په ل هاويشتوي
 لي په يا ٺٺه بيت ، له هه ندي جي دا (۴) هزار پي قول ، به لام
 له هيچ جي به ڪا ماهي زه رده ڪاني ٺٺه مبه ره وه به ري له چند
 سه د يارديڪ زياترنيه . به ناو گه لي به ڪه دا چند پي يه ڪ له زور
 چه مهه ڪوهه راسته ري به ڪه ٺٺي ٺٺه به ريت .

ٺه و دهميل ري روينهي پياو به ناو ٺهم گهلي يه دا ٺه رواشتيكي
سهير ديت به رچاوي وهك تاريكو ليلي كهوه زوژيك . روباره كهي
خواره وه ٺه ناليني و ٺه گرميني به لام له بهر قولي و تهنگي مجرا به قهوزه
داپوشراوه كهي كه م ٺه ينريت .

دواي ٺه وهي له دواواني ٺهم روبارانه دور ٺه كه ويته وه ، له
دور گرمه يه كي به سامت ديت ه گويي . انجا كه ره و شيوه كهي
ته نيشتي ٺهم آودره گه وره يه ٺه رويت هوي ٺهم ناله و گرمه يه
ٺه زانيت .

سه دوپه نجا دووسه د پي له ژور ٺهم ري يه وه كانياويك له بهرد
هه لئه قولي و ٺه رڙيته دهروه گه وره كهي پاييني . ٺه مهش وه نه بي
كانيهك بيت و بهس هه روازي يه كي ته واوه ، كه له تاويره كه ديت ه
دهري و باسقه نه ٺه بهستي ٺهم آوش سهرچاوهي ٺه و روباره يه
كه ٣ ميل به كه ناريا رويشتي . له ژور سهرچاوه كه وه (آوي
بيخال-بيكار) . به دريژاني ميليك دور له سهرچاوه كه وه گه لي يه كه
ٺه كريت ه وه و ٺه چيته سهر دوليكي پچوكي زراعت تيا كراو ، ودواي
تسپه ربون به لاي ويرانه ي دي يه كا مله يهك ٺه برت و انجا ريگما كه
به پيچ شور ٺه بيت ه وه به مل رواندزا .

كه م شار له دنيا دا وا به شويني سهيره وه هه ل كه وتوه . له سهر
قوت كه يه كي به پيتو بهر كه تي و آوداري شاخيكي به دارستان
- داپوشراوه و درست كراوه . كه ههرچي پارچه زهوي

ههیه کراوه بهرزو باخی جوان . له ههر دوولای شارهوه ئهرز
نوخن ئهپیتهوه به سهر کاویکی هزار بههزارا کهقولی لایهکیان
(۱۲۰۰) وهی ئهویتریان (۸۰۰) پی به .

خانوه کهی حاکی سیاسی تیا ئهژی به سهر ئهوپهری گهلی -
یه کهدا ئهروانی . ههر له ده رگاکهوه تا لیواری ماهی زه رده که
چیمه نیکی سهوزی جوان رانه کشی له بههارا پر ئهپی له گهلی گهش و
جوانی گهزیزه و گوله زهردو گولالهی موروشین که ئهوی دواییان
(کوروك ماست) ی یا گولی ماستی پی ئه لین که له گهلی گیا سهر
دهر کردنا ئه گه شیتهوه و به نیشانهی فهر و بهر ده که تی سالی دانه نین
که مزدهی که ره وشیر و ماستیکی تازهی زور ئه دا . (دان بهخوتا
بگره تا کوروك ماست ئه پشکوی) که دایکه کورد به مناله برسی -
یه کهی ئهلی له قانوقری زستانا .

له خوار باخه کهوه که ماهی زه رده که بهرزترو توشتره
شوی نیکی لی به پیسانی لیوه فری ئه دهنه خواری بو سه ره نویلکه کهی
که ئه گهر پیاو لیره وده تهماشای بکا سهری گیر ئه بی له بهر بهرزی و
قوندهره کون ، شره ، وچهند ایسکیکی سپی بهرچاو ئه که ویت ،
له نیوهی ری ههندی شره و قوندهره واستانی تر به تاویره وه -
گیر ساوه تهوه که دیسان وهک سه ره نویلک دینه بهر چاوی
هه مو کهس .

بهلام له گهلی هه مو ئه مه شدا ئهوی تو ئه یینی سه ره نویلکی

دی نیه وئهم شرانه لهوژن و مناله کوردانه بهجی ماون که ئهوه نده
 بی ئهقل بون له شاره که دا ما بونهوه لهرواندز له لایهن سویند -
 خواره خرستیانه روسو ئه رمه نی به کانهوه دا گیر کرا له شهری
 رابوردوا . ئهوی ژیرتو چالاک تر بو خوی کوتابوه گرده بهفر
 داپوشیوه کان که لهویدا دوو جاری مردنیکی له سهر خوتر بون
 به دهست برسیتی و گورگهوه . ئهوانی تر که پیاوی پیر کههیزی
 راگردنیان نه بو ، وژنی منال ساوا به باوه شهوه له لایهن لهشکره کهی
 (چاره) وه به نوکی سونی به کومهل له هزار به هزاره که وه فری
 درانه خوارهوه . وایستهش ایسکیان لهن ئهم ماهی زهرده دا ماوه
 وهک ئه لین ئهم کوشتاره بههوی حلیمه ناو کچی کی شانزه
 سالانی سهر کرده به کی کوردهوه قهوماوه . له روسه کان له گهل
 باو که پیره که یا له ئهشکه و تیکا ئه یان ژوزنهوه . باو که کهی ئه کوژن
 بهلام جوانی کچه که دلی سهر کردهی لهشکره که ئه پیکی ، که
 شهو ئه پهنیته لای خوی بو ئهم خانوه وه له به یانا کچه که به
 چهقو کهی خوی روسه که دا ئه دروی . و به ئه سپایی دیته دهری و
 له یاساوله خه والوه کان تی ئه پهریت و خوی له ماهی زهرده که وه
 ئه هاویته خواری . بهلام داخی گرانم زابته که ههر بریندار ئه بی و
 له داخا ئه مر ئه کا که جانه وه ره کانی تریش به مهره ی کچه بهرن
 ئه لین ایستهش شهوان له ناو گه لیه که دا قیزه و زیقهای منالی
 زه ندهق چو ده نگک ئه دانه وه . و به راستی ایستهش دوا ی روزاوا
 هیچ کوردی بهم گه لی به تاریکه دا رانا نوری .

پیاوسه‌ری له وه سور ئەمینی که ئەم وولاته . دوله پی ده‌شته -
 کانی به‌ت‌ه‌واوی ویران له کەل ئەوه‌دا که ئەره‌زه‌کیان به‌پیتو
 به‌ره‌که‌ته‌ که‌چێ لقه دره‌ختیکی به‌ردار یا ده‌نگه‌ دانهری‌له‌یه‌چی به‌تیا
 به‌دی نا‌که‌یت . ههر واله ژور لیواری گه‌لی‌یه‌ ته‌نگه‌ کانه‌وه
 هه‌مو شتیك به‌ت‌ه‌واوی ئە‌گوریت . هه‌م‌و اینجیک کراوه به‌ره‌ز ،
 دار‌گوز یا دی‌به‌ری باشی توتن .

وه ئەمه له به‌رچی‌یه‌ آشکرایه تور که کان توانیان که دوله
 کراوه‌کان دا‌گیر که‌ز و که ئە‌گه‌یشته‌هه‌رشوینی وه‌ک له شگری
 کواله‌ پا‌کویان ئە‌دا ، داری به‌رداریان ئە‌بری و خانوه‌کانیان ئە‌سو‌تان .
 کورده‌کان ترانیان دوله ته‌سکه‌کان بیاریزن و له دواییدا وه‌ک
 دیواریک ئە‌م لیشاوی قینه‌یان سه‌ره‌و خوار کرده‌وه به‌لام ئە‌هالی
 دیهاتی پی ده‌شت نهمان هه‌ر ئە‌وانه‌مانه‌وه‌ که‌به‌جی سه‌خته‌وه بون .
 ئە‌م دل‌سه‌ختی‌یه‌ ته‌نیا تایی‌یه‌تی له شگری چار نه‌بو چونکه له
 وه‌ختی گه‌رانه‌وه‌یاندا کورده‌کانیش گه‌اله‌یان پی کردن . وا دیاره
 روسه‌کان نه‌یان زانیوه سه‌رلوتنکه‌ی شاخه‌کان بویه له‌شکره‌که‌یان
 هه‌وانه‌وه‌ی نه‌زانیوه چیه‌ تا خویان گه‌یاندوته‌وه سنوری ایران .
 ت‌اریخ لیره‌دا نه‌ک جاریک چه‌ند جار خوی تکرار ئە‌کاته‌وه . چه‌ند
 جار له زه‌مانی رابوردوا له شگری له پیدشه‌وه - سه‌رکه‌وتوی بابل و
 آسور و یونان و تورک له وه‌ختی گه‌رانه‌وه‌یا نا‌عشائری ئە‌م گردانه
 راویان کردون .

جاری تایادی سهرکهوتی بینالمهرین مان هیشتا له پیر - بو
 همموشتی به دلی ایمه رویشته ، ئهوه بو (نرئیل) که گه یشته ئهم
 ناوه به خوری و نه نیا ترجمانیکهوه که ههمو دهستو پیوهنده که ی بو
 توانی قایقامی تورک و ۲۰ ، ۳۰ کهسه که ی دهر پهرینی . بهلام له
 دوایدا ناره حتی زیاد بو نه نیاشتی که پشمان پی ئه بهست ئه و به لینه
 موهورمه بو کهوا کورد سهر به خوری ئه دریتی له دواروژیکی زور
 دورا . نه شمان ئه توانی هیچ به لینیکی معین لهم بابه تهوه بدین بو دوا
 روژ یا هیچ به یانیکی ته وای بدین له بابهت سیاستی خورمانهوه ته نیا
 ئه مه مان بوماوهوه که به مژغری آشتی و کورمه لی اقوامهوه
 ورینه بکهین .

تور که کان ههمیشه ، سهریکه ته واریان هه بولای ژوروی
 سنوری ایمهوه . وه ته نیا په نجا له مانه یلای خه لک گه لی به قیمت تر
 بون له ههمو هیزی نظری حلف له ئه وروپادا . سهررای ئه مهش
 جاروبار وا دا ئه ترا که له کرده کان بپرسریت که له دواروژا
 چه نوعه حکومه تیکیان بویت . و به طبیعت کاریکی وا کوشنده په
 بو نظام و آسایش له وولاتیکه روژه لاتی و حشی دا . ئه گهر به
 کوردیک بلیت که ههرچی بوی ئه یدریتی گورج بو پیک هینانی
 دهست ئه کانه فیل و فهرج و هیز به کار هینان . ئه گهر برده که له
 قه له وه که به وه که له دواروژا ئه هیلریت که خوی حکومتی بو خوی
 دابنی خیرا له دهسه لاتوقه راره کهت ئه که ویته گومان - که به زوری
 هه فیشیه تی . وه بو تأییدی قسه ی خوی رهنگه قورتمی ئه و مامور

ههلههینیتیهوه که دوای تو توشی ئەبیت . وه یا پهلاماری مفرزهیهکی
پولیت بدا

ئەبی شتیکیش بکریت . ئەسکەر وه یا هیزیکی پولیسی شریعت
نیه که پستی پی بهستی . که وا بو دوای هه موشتی ئەتوانی عشیرهتی
بکهیت بهگژ ئەوی ترا ، بهلام بیچگه له هه موشتی کی تر ئەمه
جولانهوهیهکی اقتصادی نیه چونکه مانای ئەودیه که چاکترین
زارع بهردهیته به کتری و قورگی به کتری ههلهیننهوه . ههروهه
خرابهی تریشی لی ئەوه شیتیهوه . چونکه ئەوه بهردی که سهه ئەهوی
رهنگه جلهوی له دهست توش دهرچبیت . بهرامبهه راگرتنی
تهرازوی هیز که تیکچو ایتز به گران بهرامبهه ئەکریتیهوه . وهه
وهه ترلهی خورین سهندن که چه ندسالیکه کرژاوهتهوه لهوانیه بهم
جوره ههلهگیرسیتیهوه . بویه تیکرا ته نیاشتی که به دهستهوه بمینیتیهوه
ئەوهیه که فیلیان لی بکهیت ئەمهش ئەره ندهی تالی تی ئەگهن .
(ماویهتی)

وینه گری گهلاویژ « ابراهیم عیسی »

به کارهبا له سهرمودیل تازه هههه جوره وینهیهکی نایاب
دهر ئەها ، که جاریک چویت ایتز ههه وینه لای ئەوه ئەگریت ،
شوینه کهی ئەمهیه :

بغداد : نزیك ههیکهلی ملك فیصل : ٧٧
٣٠٩

له باخی گولپاپ

دود بو دود

محمد امین زکی به گک

کاتی له مصر گهرامه وه شام
لاوانی گهلم دهورو پشتیان دام

قسه و باسماں کرد له بابته خومانی
خوشه سکالا له گهل لاهه کاب

به کیکیان باسی گه لایوژی کرد
مدحی ژماره ی حه ونه میی کرد

روژی دوانی هات و بوی هینام
خویندمه وه به دل دلیکی پرزام

داوای «اصلاحات» زور به جی و ری بو
له باخی گولیک بوندارو خوش بو

سه رنجیم لی دا دیم له شه و گوله
وینه ی به سه ندی وه فای به دله

قهله می «سلام» ره ننگوبوی پیدا
له ناو گرلده سته ی گه لایوژی نا

سه‌غله‌تی دلی زور گه‌مکرده‌وه
 ژانی به‌نیجه‌گهی له‌بیر بردمه‌وه
 خهم مه‌خو سلام بومنی لی‌که‌وتو
 سوپاسم بو‌خوا نوسه‌رمان زور بو
 هیوام وه‌هایه چاکتر نه‌نوسن
 بوخزمه‌نی گهل زیاتر نه‌کوشن
 بی‌سود نامینی ته‌قه‌لای نه‌وان
 چاکتر نه‌نوسن کوردو کوردوستان

پیشینان و تو یانه

- * آسیاو که کران ، یادانی ده یا آوی بوره .
- * به‌رخ هه‌ر له ناو « کوز » دا نابی !..
- * چاوش بی و سور بو خوی بکا .
- * خزمی خه‌زوری سه‌پانی له‌تکه‌هه‌رمی مالی شیخه .
- * دوشاو بو پاشا قات نی‌یه .
- * ریشی ته‌م‌عکار به‌قنگی مفلس .
- * شه‌ری به‌یانان له خیری ایواران چاره .
- * کهر ، و کهره کورتانه‌گهی گوراوه .
- * مال من و مالوینی جلیل .
- * هامسای خراو له گره‌شار خراو‌ره .

ههتاوا بیه ههروا بیه

قهههغان : بیهیز

دهردی کومه لایهتی زوره و به زوربونی دهرد زوربونی
 بزیشکیش زور پیویسته ههتا ههه بزیشکی تهقه لابدا بو دهه مان
 دوزینه وهی یه کیک لهم دهردانه و به پی تهقه لادانی بزیشک دهرد
 کهم بهی و کومه له روته کاته باغچهی شاری وه دهست هه کا به گول
 چین ، دهردی کومه لایهتی اعه ایستا هه ونده زور و بی سامانه هه گهر
 بزیشکه کانمان قوی قاره مانی بو نه کن به لادا به ماوه یه کی کهم وه ها
 به ره هه سینی له توانا و تاقه نی هه یچ بزیشکی کانابی دهردانی کا وه یه کی
 لهم دهردانه دهردی سه ره هه مو دهردان (زمان پاراستنه) به لام
 به هیوام هه مه به ماوه یه کی کهم له ناوبچی چرنکی بزیشک و دلسوزه
 کانمان کهوتته پیوشوینی دهردان دوزینه وهی . بنده لایهتی عامی به وه
 ناتوانم زور به دورو دریزی بی هینه بهرچاوی براخوشه -
 ویسته کانم به لام به کورتی هه لیم (یا چاک بی یا پاک بی) چرنکی هه گهر
 چاک نه بی پاک بونه وهی قانزاجه . چه ندما موستایه کی دلسوز بو ده مان
 کردنی هه م دهردانه هاتنه مه یدان به هیوام به ماوه یه کی کهم بتران
 هه م نه خرشیه له ناو بهرن . بومان ده رکوت هه م دهرده هه ره له
 ناو ۳۰ سالا چندلاوی کورد هه بانه ناو ریزی بیکانه وه و بیامانه
 فهخر به شانز بازوی هه ولاوه کوردانه وه هه کن که چی که هه گهر
 نهختی قول تماشا بکهی هه م لاوه قاره مانه کورده . وه له نته وی کورده

بهلام خوی بهوه نازانی . چون ؟ بوچی ؟ باوکی ئەم لاوه بهحکی وهزیمه و تجارت کوچی کرد له کوردوستانه وه بر وولاته غه ریه کان وه ماودی ۱۸ سال لهوی مایه وه له دوای ۸ اولاد مەرگ بر به میوانی و به چنکی تیژی روحی شیرینی لی ورگرت بهلام ئەم باوکه هیچ فهرزیکی خوی بهجی نه هینسا وه له اولاده کانی نه گه یانسد که کوردن و له نه ته و دی کوردن و پیویسته کوردن چونکی کابرا هر ئەیویست یژی بهس وه کو حهیران بخوا وه بنویت و به خه تای ئەم کابرایه له ماودی ۱۸ سالدا ههشت لاو له کورد کم بووه . ئەهی ئەگەر ئەم لاوانه کوریان ژن بینی و کچیان شوبکات به وادی ۱۸ سالی که ئەبن به چهن ، ایوه بلین ههروه ها قیاس بکریت ئەتوانین بلین به ماودی سه د سال دوو هه تا سه مایون له کورد کم ئەبی- نه وه و ئەچیته سه ر هیزی بیگانه وه کی ئەلی ئەم لاوانه ناشین وه ئەش بن به دژمنی کورد چونکی خویان به کورد نه دیره و نه بیستره ههقیانه اوبالی نیشتمانی کورد به ئەستوی باو کوردایکیان که به آو و شنه بای کوردوستان په رورده بون و برژیانیکی وهختی کوردوستانیان له نه ته وه کانیان محروم کرد . ایستاش ئەگەر بمانه وی ئەم دهرده دهرمانی بکهن و لهم ریگا چهوته لایدهین ئەتوانین بلین ئەم که سانه کهوا بهم دهرده دوچارن ههتا زووه دهست بکهن به ته می کردنی منداله کانیان وه فیری زمانی کوردیان بکهن ئەگەر له وانن که له روی نهزانیه وه منداله کانیان بهم دهرده دوچار بون و ئەگەر شایدا له وانن که لافو گه زانی کوردی پتهی لی ئەدن قسه کردنی

مه و يار

سليمانی : ع . چالاک

جوتمان گرتوه . بهلام مه پرسن له کوی ؟ خومان و گه نجایه -
 تيمان يهك به يهك پي ټه كه زين . له من آهه ننگي خوشه ويستی . لهو
 تريب و ته قهلي پي گه يشتن . پيا خويندني به يه كانا ټه خويند هر
 مه پرسه ي ناوبو . بهم باس و بهو باس له گهلي آومان دا . به گهلي
 لوتكه دا هه لنگه راي . له ژير سي بهري زوردارا عاره قى ماندويه -
 تيمان سري . هه ر چرين و هه ر هاتين تا به رهننگاري ره شمالي -
 په چهي - گيره شيوين بوين . من حه زم له چاره ي نه ده كرد .
 بهلام چون پسيوه بوم ؟ نازانم ! دياره ټه گر بليم له ياره وه بو ، بروا
 ټه كهن . چونكه هه موي مه يل مان له سه رمه يلي ياره .

خوتان ټه زانن گو به ننگ و نريتي په چه هه روا به آساني نابريته وه .
 له كورتي بي بريته وه و سه رتان نه به شينين ، جاري فه رمون ټه م چه كه ي
 هه ل دهنه وه : -

هه ر كه زانيم له زريسي په چه وه آلام ، چارم نه ما ، زور و
 كه م به سه رو بوتلا كيا هاتمه خواري . ټه و جا يار آگري گرت و
 فه رموي :

منداله كانيان به زماني بيگانه چا كترين تاقى كردنه وه به كه بويان ، ايتر
 به دهننگي كي به سوزه وه ټه ليم ياخوا بكه وينه سه ر شه قاي راست .

يار —

بهز مه که يه ههر و و تم ، هم به ننگک و باوه روژ يک يه خه م ، گريته وه .
 گيانه که م ! هم پرياسکه توننگک و توله ي بنه ننگلتان . هم
 بنيشته خوشه ي ژير زمانتان . له خويا زور که مه به لام تاي ي
 لي کولينه وه ي نه وي . دياره تو نه لي نه پوشيني باشتره و منيش نه ليم
 پوشيني . له وه زيار هه ندي کاروباري ژن ورد بکه ينه وه ناو بزي
 کهرمان نيه . جا که وا بو باههر له خومانه وه هه ل کوتينه سه ر
 (پيويستي - واجي) ژن .

ژن بيجگه له هه لسوراندين و ريک و پيکي ناومال که نيرگه ي
 بهختياري ژن و ميردايه تيه چوار پيويستي تريشي هه يه :

- ۱ - منال هه لگرتن (جمل) ۲ - منال دانان (وضع)
- ۳ - شيردان (ارضاع) ۴ - منال به خيو و گردن (تريية) .

نه گهر نه مانه پيويستي ژن بي و به يه که م مکتب يا به و
 کارخانه يه ي دانين که چه ک بو وولات دروست نه کات . ايش به هاتته
 ده ره وه نيه مه گهر له بهرکاريکي ضروري نه بي . وه کو خوا
 نه فهرموي « وقرن في بيوتکن ولا تبرجن تبرج الجاهلية الاولى »
 وه ههر وه کو پيغه مبه ريش نه فهرموي « المرءة عورة وانها اذا خرجت
 من بيتها استشرفها الشيطان وانها لا تكون اقرب الى الله منها في قعر
 بيتها » وه ههر وه کو (تولستوي) له م روه وه فهرمويه تي « پياو و
 هه ول و نه قه لايان ووتوه . آفره تيش مال به جي نه هيشتن ، چونکه

ژنه . ياشوشه په کي بي گهردي ؤه وتويه که له شکان و پيس بونه وه
 زور نزيک بي . پياوښه بي چاوديري ره فتاري ژنه که ي بکا . جله وي
 بو بهرله نه کا ښه بي له مالا بيشار يته وه . چونکه مال هره هره وان تر
 دائردی سهر به ستي ژنه »

به لي ژنه که هاته دهره وه با په چه شي پوشي خو سودی بو کومهل
 نه بي ، خراپه ي هره نيه . به لي ښه لي ښه گهر ژن هره له مانه وه تر نجا
 ښه بي خوينده وار نه بي ؟

له لومه نه تر سامايه ، فضلي ژنيکي نه خوينده واري امين و عاقل و
 سه رلارم ښه دا به سهر هره ژنيکي داناو چاو له دهره و توره و تودا
 وه قسه ي (ملتن) و گه لي له حکيمه کانم ښه هينا يه وي که ريگام
 فيربوني ژنانيان نه داوه . به لي ژن ښه بي خوينده واري وه کو پيغه مبه
 فهر مويه تي « العلم فريضة على كل مسلم ومسلمة » به لام په چه ري
 فيربوني نا گريت . له ريگا و بان و کولانان دا علم بلاو نه کراوه توه
 بچنريته وه . ژنيس هره له ريگا و بان دا په چه ښه گريته وه . په چه هيچ
 ده خليکي به سهر علم و پيش که و تده وه نيه . ايوه ښه لين : نيرگه ي
 وريا بونه وه سفوره . به لام آيا نه ها سفور کافيه ؟ کام ژنه لاد يي
 په چه ي هره ؟ کوا پيشکه و تن وه کرا وريا بونه ويان ؟

ښه گهر ښه يوه پيشکه رتنان به په چه وه به سترابي ، پرسی پي ناوی
 وا تورمان دا . به لام ايوه که پياون و بهرله لان چستان کردوه و
 چستان له بارايه ؟ کوا ښه و مکتبانه ي تامي تامي ايمه ي پيوه

ټه ډهن؟ وه ټه اټن ټه گه په چه تان نه بي ټه بنه دقتور و محامي ومهندس؟
کوا؟ کوا کارخانه کانتان؟ هر په کتان له اټه که وټوه؟

من - تو ټه لي پوشيني په چه باشتره له نه پوشيني . که وا بو
ټه ټوي (زهاوي) به درو بخه ټه وه که ټه لي « په چه سه ننگه ري
چا که نټه . آگر ټيژ که ري خراپه په ژنيکي بي په چه ټه گهر له
زراني ناوي ټترسي سهر به هه مو شوينیکا نا کا خراپي له دواوه
بيت . نه وه ډک بيدين و بيناسنه وه و بلين ټه وه کچ ياژن يا خوشکي
فلانه . به لام ټه گهر په چه دار بو ، له وه نترسي . کوي آرزه و
بکا سه ربه سته و ټه چي . »

يار - په چه نه خراپ ټه گوري نه چاک . ټه گهر بلي ين ايوه ش
راست ټه گهن . شاذنايټه قاعده په کي عام . چونکه ټه وه خراپه -
که رانه ي ايوه ټه لين ټه گهر په چه ياب لادا وه نه بي چاک بن ،
له خراپه دا هه ننگاوي که وره تر ټه نين .

من - ټه ټوي بلي ژن ټه بي هر له ماله وه بي و چاوي له
دهستا و موجه ي پياووه بي؟ وانا؟

يار - پياوو ژن کوله که ي ژيانن . پياو ايشي خوي هه په و
ژنيش ايشي خوي . نابي که سيان دهست بکيشنه ايشي که سيان .
پياو له زورزاني ژن و ژن له هيزي پياو استفاده ټه کات . که
ههر دوکيان په ک به په که وه آلاون .

نه ناليم ژن ايش نه کات . به لام په چه ش معني نا کا . ناليم له

مالی خویا ایش نه کاو له مکتبه کانا (ټه گهر دهستی بپه رژی) مندال
 پی نه گه یه تی. به لام نه ک بیان ترنجینه گیزاوی مأموریت و کاروباری
 تجاری و صناعیه وه. چونسکه نه هیزی به وه ټه شکی نه بو ټه وهش له
 دایک بوه. (روسو) ټه فهرموی « ژن نه بو علم هاتوته دنیا نه بو
 لیکدانه وه نه بو حکمت نه بو فن نه بو سیاست. تهها بو ټه وهیه دایک
 بی. خوینی و مناله کانی وان به ټه ستوی پیاووه وه »

هه مو روزه ه لاتیته ک ټه بی بزانی که به شرع و عقل و عادت
 پیویسته پیاو سه رپرشتی ژن بکا. وه کو خوا ټه فهرموی « الرجال
 قوامون علی النساء » وه مهیدانی تیکلاوبونی له گهل پیاوا نه دا له
 کارخانه و جیگا عمومیه کانا. وه کو پیغه مبه ر فهرمویه تی « علموهن
 الغزل ولا تجلسوهن الغرف »

ټه گهر هات و ژن وه کو ژنه کانی روژا آوا تاوی دایه ایش و
 کاری پیاو، له ژنیته ټه گه وی. به ختیارای مال و مندالی ون
 ټه کا. معنای ژن و میردایه تی تیدا ټه چی. (سامویل سمایلس)
 انگلیزی ټه فهرموی « ټه وه ده ستوره ی ژن ټه خاته ایشه وه له کارخانه کانا،
 بومبایه ک دروست ټه کات، خانوی کومه لی پی ویران بکات »

من - دپاره له حق داوا کردن تان پاش گه زنین و ټه تانه وی
 سه ربه ست بن. کهوا بو بوچی دیلی پیاون و به رامبه ر به زورداریان
 سه ر هه لبارن؟

یار - ټه مانه وی سه ربه ست بین. به لام سه ر به ستی ټه وژنانه نا که

دهولتی رومانو عباسیہ یان سہرہو ژیر کرد . یاوہك ۴ہو سہر بہستیہی
ژنانی ایستای اورپا نا کہ زاووزی شرعی یان لہ ناوا نہ ماوہ . چونکہ
سفورو داوین پاکیان نہوتوہ . ۴ہو سہر بہستیہش نا کہ فرانسی
تووشی سہر گہردانی کرد .

من - تو ۴ہو گہر باسی ژیر کہوتنی فرانسیہ بدہیتہ پال سہر بہستی ژن،
خوژناتی ۴ہو مو اورپا و ۴ہو مریکا سہر بہستی . کہوابو نوچی ۴ہر
لہ پیشکہوتنان ؟

۴ہلی سہر بہستیہتی ژن زخی زاووزی شرعی بہلاوہ نیہ .
کومہ لیکی بی زاووزی شرعی دیارہ تابی رو لہ کہم ہونہوہیہ .
چونکہ نہخوشی لہ ناوا تہشہنہ ۴ہکات و مہیدانی گہشہی ساوایاتی
نادات . بہلام اورپای ایستا کہ ژنی سہر بہستہ خوژمارہ یان تادیت
ہہر لہ زوریہ . کہوابو زاووزی شرعی یا غیر شرعی بہسفورہوہ
نہ بہ ستراوہ .

۴ہلی سفورو داوین پاکیان نہوتوہ ؟ ۴ہی حجاب و داوین
پاکیان وتوہ ؟ کہلہ ژیر ۴ہو پہچہیہ دا ہہرچی نہشی ۴ہ کری ؟
بہلی باشہ وازانیمان ژن ۴ہبی ایش بکات . فیرپی . پہچہش
بیوشی . بہلام آیایی پہچہ باشرنیہ ؟

یار - ۴ہتہوی ہلی پہچہ حرام نہکراوہ . چونکہ آگات
لہ وہنیہ کہخوا فہرمویہتی « واذا سألتوہن متاعاً فاسئلوہن من وراء
الحجاب » وہیا دیسان فہرمویہتی « یا ایہا النبی قل لأزواجک وبناتک

ونساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلك ادنی اب يعرفن
فیؤذبن»

نه توانی بلی حرام کردن و نه کردنی به چه دراوده دهست
زه مانه و عقل و عادات و ضرورت نهك بلی حرام نه گراوه . من
لهوانه بلیم دهست و روو ده رخستن جائزه وهك له نویژا ههیه .
بهو شرطه ی فتنه و خرابه ی بهدوادا نهیه (که هه مهش هه رگیز
ریك نا که ویت . چونکه هه مو انسانیک فریشته نهیه) ژنیش خوی
هه رازینیته وه به انواعی پودره دهست به خویا هه هینی . هه وخو
رازانته وهی دلرقت ، یا هه ره ایمان دارتر پیاو له خشته هه بات .
وه کو خوا فهرمویه تی « ولا ییدین زینهن الا ما ظهر منها ولیضربن
بخرهن علی جیوبهن . ولا ییدین زینهن الا لبعواتهن اولآبائهن »
وه هه ره وه کو پیغه مبه ره فهرمویه تی « ایما امرءه استعطرت ثم خرجت
فرت بقوم لیجدوا ریحها فهی زانیة وکل عین زانیة »

لهوانه شم (وهك زور له دانا یان ری یان داوه) بلیم هه ژارو
ایش که ران . بیجگه له دهست و روو قاچیشیان ده رنخن . بهو
شرطه ی بهه وی ری دانی ده رخستی دهست و قاچو رووه هه هچ
جیگایه کی تریان ده رنخن که شرع امری ده رخستیان نادا .
هه ویش له ژیر چاودیره کی زور وردا . چونکه نواندنی تساهل
هه بیته سبی هه مه ی روژیک ژن خوی به ره لا بکا . هه مه هه لیم و
بیشتانا هه ل هه کا لیم وه هه لیم ژنی هه م ناوچه یه به گویره ی خووره وشتی

که له کونهوه بومان ماوه ته وه ، شاربه کاب به روپوشينو
 لادی یسه کان بهروو نه پو شینه وه خوویان گرتوه . کهس تا
 ایستا بهرووی لادی یسه کا هه لکالیه وه بوچی په چه نا گریته وه ؟
 یا دهست و قاچت دهر نه خه ی ؟ ایوه بوچی ریگاتان به عاده تیکی
 کونی هم ناو چه یه گرتوه که بهر به سستی هیچ کارو باریکستان نا کا
 ایشه بوتان نه کین . ماله بوتان هه ل نه سورینین . منداله بوتان به خیو
 نه کین . گوايه ایوه نه وه نده دلسوزن به زه ییتان به دلیتی خوشکه -
 کانتانا بیته وه ؟ که خوتان (نه گهر نه وان به دیل بزانی) له وان دیل تر
 له وان که ساس تر ، له وان بی دهست ه لات ترن ؟

ایوه حسودی به وژنه گاوران ه مه بن که هه میسه شان به شانی
 میرده کانیا ن هم لاو نه ولا نه کون و له هه مو کو بونه وه یه کا
 حاضر ن . نه و نه رحه مظهرانه هه ل تان نه خه له تینی چون که هیچ
 گومان تان نه بی ، هه ر که گه یشتنه وه مالی . یه ک به رام بهر یه ک
 نه وه ستن . له یه کتر نه بنه حاکم . محاکمه ی نه و تماشا کردن و
 زه رده خه نه و گفت و گو یه یه کتری نه کن که له روی یه کیکی ترا
 نو اندویانه .

نه گهر نه مه حالی نه وان نه بی که له باوو باپیریانه وه سفوریان بو
 هاتیبته خواره وه ، نه بی حالی ایه چون بی که له پر لهم ته نه ابالی ژیر
 په چه یه دا باز د بدهینه نه و دهر یا بی په یه وه ؟

من - واز له مانه یینه له بابهت ژنه یان و شو کردنه وه

نه فهرموی چی ؟

يار - ماموستا (فريرد) نه فهرموى « نه گهر جـلهوى ميرد -
هه لبراردن بدريته دهست ژن په شيوى گه وړه گه وړه کارى گهر
له ناو کومه لا بهرپا نه بى »

تولستوى نه فهرموى « سببى مسأله ي طلاق دان که اورپاى
خه ريك کردوه ، بهرى نهو مدنیه ته يه که انسان له که ريتى و چاو
له دهري و داوین پيسى زياتر هيچى ترى لى وهرنه گرتوه . زور
به سهر شوو کردنى ژنیکا رانا بوورى ، بهرام بهر به ميرده که ي
نه وهستى و بى نه لیت ، به جيت نه هيلم و له گهل فلانه که سى
خوشه ويست ما نه روم چونکه نهو له تو جوانترو لاوچاک تره .
نه مهش بوچى ؟ چونكى به دهم ژنه وه دراوه و نه ویش شوولى لى
هه لکيشاوه و شيرازه ي مل که چيتى ميردايه تى پساندوه . نهو
مل که چيه تيه ي که پى ويسته تامردن لى لانه دات . «
که يشينه ايره و پى يان برين (خوا چا کيان بو بکات) په رده ي
خوشيان پى داینه وه به سهر په رده ي په چه دا .

تکا

گه لى کهس له آبو نه کان گه لاويز هيشتا پاره ي آبو نه يان نه ناردوه ،
تکايان لى نه که ين وا سال چوه سهر ايترا آبو نه کان يان بنيرن .
نه وانهى نه يانه وى له سهرى سالى تازه وه پين به آبو نه ههر له
ايسته وه آگادارمان بکن ، هه تا ناويان له ده فترا بنوسريت و له
وهختى خوبا گه لاويزيان بوپيت .

پدرہ یگ لہ تاریخ کہ لہور

» برا کوردہ خوش نویس خونہ واران گہ لایوژ ایہ
 توایم وہ زوانہ گمان کہ کوردی ساقہ جار جاریگ مقالہ یگ
 بہ نیوسیم کہ نارایل دیاریہ گمان پوشیدہ نود کہ بلکہ و ہمت
 ایوہ زوانہ گمان رواج بہ ییم ، بہ لام تہ گہر خہ راوی و
 ناریکی گ لہ مقالہ گمان بیونین آ گادارمان تہ کین و یہ
 مدگہ گہ مقالہ یگ نہ یہ نیوسیم بہ رلہ سہری وہ حارتا وہ
 گہ لاریژان پایز لہ کرمانشان بیوم و مجال نیوسان نیاشتم
 اومید چا و پوشی دیرم « زین

یداللہ رضائی کہ لہور
www.zheen.org

کہ لہور دوو تیردس کہ یگی خالدی و زیاتر گرمیری و لہ نہ زاد
 خالد ابن ولیدن کہ عشیری خوالد عرب و قوم خویان زانہ نہ یان و دہ
 ہزار مالہن دووم کہ لہور کہ ایرشہن اولاد حرابن یزیدریاحہ بن
 شہ مارہ مالی شی ہرچیو خالدیہ وسعت خاک کی سی فرسخ و اولی
 میدہ شتہ و تا ایوان تہ و سومار و نقط خانہ و سرحد مہ نہ لی و خاتقین
 زیووزاریہ کہ زیاتر مہ اک دیودمان مرحوم دارید خان حاکم کہ لہورہ
 لہ سہر نیوسہ یہ یگ کہ مرحوم حسنعلی خان (امیر نظام گہ روسی)

له موقی که کاروه دسه کرماشان بیوه له عشایر حول و حوشه کرماشان کردیه که له ورو سی هزارمال زانه سهینه .. و گهشت وه بی زوان قه سهینه کف که کوردی و که له وری ساق و فهره نه زیك وه فرس قدیمه .. دیار نه یه که له کرخانه وه حانه نه یان له چهن هزارسال وه رج له یه به یوس .. هه ر یه زانم که له بنیچینه ی قوم مادو خیونیان خیون پاک کورده جه یه بیل خونک و دل نشین و آو هوای بی حاوتا و کیوه و کش بردار و که یه نی وزیوو زار آبادو حاصل خیزدیرید .. وه رای شونه شان نشینه گانی چاو و دل کول کوردیگ خورش که یه و چاره نه ندازه گانی خوش حالی ته یه رید .. فهر کتاویل له ورجاوری که ردیم که تاریخیک له نه یه یه یه وه دهس بارم . نه نیا له شانامه ی فهر دوسی له چه یه نه روسم و مازندران نه یه شعره دیم که وه ته یه . « سوازی که نامش کلاهور بود ، که مازندران زو پراز شور بود » چیوو نه به زانم که له وری مخفف کلاهوره که و علت کثرت استعمال و قه سهینه که ردن وه ناوه که له وری در آتیه خاوهن کتاوه (بستان السیاحه) هه م تاریخ کردیه . له کتاویگ که وتازی خاوهن قه لم کورد رشید یاسمی له (تاریخ و نه ژاد کورد) نیوساس نه یه یه یه فهره قدیمی زانه سهینه و چیوو رشید خوی کورده کتاوگی سه نه دیت دیرید .. و آشکرا دیوینم که تپیی شاسواران و کولاه داران و دلاوهران و سرداران چیوو مرخوم داود خان و کوره نجدی سواره گانی له تی چیوو خور حه لاتن و جورمانگک آوا بیون که

ده بده بی جهان داری و آه نه منی شهر یاریان گوش فلک کهر کردیه، آه فسوس
 که زیوه لاک بیون و بی واده سه روه خاک کیشان و آهی دونیا و هجی
 هی شتن یانه حکم تقدیره و ای هیش رخنه گریمان له حکم قضا و قدر نه یه .
 که سخاوتیان ده ننگ حاتم طی پنسکور که ردیه و طه واری و شمشر
 و هسه نه یان له عشایر ایران و عراق چاو و آوازه خه سه یه تا دونیا بنیاس
 ناویان مایه سه ربه رزی آهی آه یله سه و ناویان و احترام - حاله سه ر
 زوانیل .. چیون خوم له آهی آه یله مه په یای نه یود تاریف خوی و
 حاو ولاتیه گانی به کید .. ولی هه ریه آه یوشم که بی موقه امیر
 اعظم و کوره شابه گانی سه هزار گران سوار جلومپیچ و آه سب و
 تفه ننگ طیار و تفه ننگ چی عازا و دهس و هسه ن له آهی ایله
 جه مانه نه که وه هه رچی ریو کردن و به لامار هه رولاتی به ردن ناویان و
 فتح و فرصت به ریا و عشایر آهی زیحول و حوشه باج و خراج
 گوزاریان بیون، و راسی قه لیم شرم که کید که به یوسوی رضا خان
 پادشای ایران که له خیون ریژی بایس و حارشان تیمر رلنگگ و
 چنگیز خان زانه سی چه نا پیاو هتی و ناجوانمردی و سه ر سه ر که ردگان و
 په یای ناو دارگان و دیل گیریای و بریندار خالدی حورد زیو و
 زارگیان له دهسیان سه ن و زور و بی پیول قوالی که رد . خریان و
 دیل گرت و چوارده سال له خفس خانی طهران که قورده سان کورد
 بیو گیریان دا .. تا پنج هزار مال له دهسه ظلم و زور کار و
 دهسه گانی و عراق و آهی لاو آه ولاته رافیده بیون و آه گر آهی
 دیوا روزه په شیوه آه رای آهی طابغه ی دیاریه تقدیر نکریاد و له

گره و له گرهل منالیکمی

بی توینی

رانیه : احمد خواجه

له سهر جوگه آویکی کهم توتنی پاراو نه کرد .
 ووتم ، آوه کهت ووشکی کردوه یان ههر نه وهنده به ؟
 آو کوا ماوه ؟! زورمان نه ماوه لهم دهردی بی آویه
 رزگار بین .

بوچی واز له توتن کردن نه هینن ؟

کوره ناء ! بیستومه میزی له ده ربه نندی رانیه به ربهستی آوی
 زی نه کات . دهشتی بی توین و مهر که نه کات به مووچه یکی گه وره .
 نه ووهخته نه بینی به هه مولایکی نه م دهشته دا آو لافهی دی و توتنی
 بی توین و دهشتی مهر که له گهل نهوتی کر کوک نه کهویته رقه بهری .
 کوره نه ووه خهوت بی نیوه ؟ نه مه چون نه بی ؟!

چیپاو و خارت کار و دسه گان رضا خان دیور بیواتان تیونم بیوشم
 له تمام قبيله گوراگان ایران له تجابت و سخاوت و شجاعت خاس تر
 بیون . نه یه له افعال نهی پادشا سه زمان سر می نید .

له لی مه نه یه

وهره گرهو بکین ! من له قوتابخانه‌ی رانیه ټه خوینم هاتوو
میری ټهم کاره‌ی کرد تو ۱۰۰ دینار بده به من منیش نیوه‌ی ټه دم
به هاومله هزاره کانم به نیوه که‌ی تریش بهرگک و کتیی ایسمالی
پی درست ټه کم . هاتوو نه بکرد سالیك ټهم به آوری تو
به پی مز!

حای ټهمه چون ټه زاری که‌ی ټه کری !

بوج ؟ له وزیری اقتصاد و هه موخوینده وارانی گه لایوژ پرسه
بزانه وهرامیان چیه به و پی به تی ټه گهین !!

خوینده وارو خوشه ویسته کانی گه لایوژ ! ټه زانن دهشتی بی توین
مه زنگه هزار و دهشتی مهرگه‌یش له و زیاتر متر مربعه‌ی ؟ وه آوی
زی که به ناو جهرگی ټهم دوو به شه عه رده نایابه دا ټه روا نه بو ټه
عه رده نانه و نه بو کوردوستان هیچ فراهی نیکی نیه ؟ و ده ربه ندی رانیه‌یش
دوشاخ‌ی بهرز لهم بهر و له و بهری آوه که وه مه زنگه زیاد له
سه د متر بهست و آوه وه لیک دوورن ؟ و به ردی ټه و ناوه‌یش
هه موی به رده قسله ؟ انجا بو ته و او لی کولینه وه و شه پولی نووسینتان
چونکه به پی ویستم زانی زانانی سه رده وه یشم بو نووسین ، جا تسکا ټه کین
بو ټه وه‌ی بی به ناو بژیکه رمان هه ر که سه پیریکی خویمان
بو بنوسیت تا وه کوبی به هه لی زانینی دوران یا برده وه‌ی
گره وه که مان .

دیوانی که لاو پتر

لاساپی تحفدی تفاحی

شاعر یگمان

پیره میرد

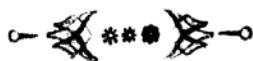
۴هـ و کچه جوانه‌ی که (بهسی) ناوه
 له (سینی) ی سینه‌ی که زیوی خاوه
 دوو سیوی تازه‌ی تیا داراوه
 له رده‌وی خرا سهرم ژبی سرماوه
 له قالبی نور سیو داریزاوه
 ریشه‌ی جهرگمی پی‌را کیشراوه

شیوه‌ی سیو (لوح) ی (به‌زاد) ی ته‌رژه‌نگک
 له‌گهل، ۴هـ و بالای آلا‌ی شوخ و شه‌نگک
 کاکوتوته ژیر توی زولفی شه‌وه‌زہ‌نگک
 سحری، حلاله گیاندارو پی ده‌نگک
 جلوه‌ی له اعجاز (یدی بیضا) وه
 ۴هـ و نوره‌گیانی منی کپشاهه

هر له دهس تو ، دیت فردی فهریادرس
 تحفه یه کی وا لوکس و انفس
 که چی! نذراکی به سهر په نجهی کهس
 له دوور ، نه دره ووشی به شنوی نه ففس
 دامام ! له رووی صنعی خداوه
 نهو سیوه گیانی منی کیشاوه

(نه مام) ی سهروه و ، سیو ، (موتور به) یه
 مه لین نهو سیوه هاوره نگی (به ی) یه
 به هی ، رووزهر د! چرن دایه ی نهو
 تامی (نوشیدارو) ی کاووسی که یه
 چی بکیم مار ، زحلقه ی له دهور کیشاوه
 نهو سیوه گیانی منی کیشاوه

نه لین به هه شتیش سیوی وای تیا به
 من نه نیا ، نه مهم دهوی له و خواجه
 نهو ، سیو هم ، بانی ، هر له دنیا به
 حاضر به قهرزدان لام ناره وایه
 هاوار زور آخ و داخم کیشاوه
 تاسه ی نهو سیوه گیانی کیشاوه

(۱) ده هیرونی دل

ملا معطفی بیسارانی

له هیلانهی دل * شابازی گیانی له هیلانهی دل
 نهو له شه جوانهی نازکتر له گول * له آهی گهرمی دلی پرسکل
 تینی بگماتی دل نه بی خجل * دلش به بی تو هه لکردی مشکل
 که را بر باری ، نهی بهر گوزیده * بگویره وه هیلانهی دیده
 برژانگه کانم نه کم به پرژین * له رینی گوزه رنآ بو دیدهی به دین
 له هه ر چوار لاره به آوی دیدم * جزیره یکت بو دینمه بهر هه م
 له وی وه ک پهری جزیره ی واق واق * چرنکه تافانهی دانیشه به تاق

(۱) له هه له بجه وه علی کمال پاپیزناردویه

بنکهی ژین

www.zheen.org

دهورانه

تاران : م . ع . هه تاو

به علم و به هوش و به عقل و کمال

به تدبیر و قهرت به ملک و به مال

به طیاره و توپ و تانک و تفهنگ

قشون و هه مو نوعی اسپانی جهنگ

به پول و خهزینه ، هه زاران هه زار

بژی میلهتی کورد ابد پایه دار

بڑی ہەر بڑی صاحبی گہنج و نہخت
 بڑی ہەر بڑی مالکی تاج و نہخت
 له « وان » و له « قهقاز » و خاکی « شكاك »

له « وورمی » و « سابلاخ » هوه خاکی پاك
 ههتا « میانداو » و نهواوی « سنه »
 له « کرماشههان » و « لور » و « زهنگهنه »
 له « کرکوک » « سلیمانی » و « خانہقی »
 به « ههولیر » و « ناو دهشت » و « کوی سنجق » ی

وولاتی ایمه و ملککی اجددمان
 دهینی به ارئی بو اولادمان
 ههمو کوردین و به کدل و به کنزاد
 که نهروی له ناومان گولی اتحاد

ههومان به یهک مام و باب و براین
 له ریگهی وطن پاکمان گیانفداین
 که ظلمیک له کوردیکی « وانی » بکن
 له ترلهی نه کوشین به روح و به دهف
 که خیریکی به کوردیکی له « تاران » بگا
 ههمو وا دهزانین به خومان دهگا
 ههمو چرست و چالاک، شیری نه رین
 له رینی ملیه تدا ههمو دل نه رین

هه مومان به دل خیرخواهی به کین
 له تهنگانه پشت و په ناهی به کین
 ده میکه که «... ..» ین
 خه ریگی به تالی و جه هالت ده ین
 هه مو میله تانی روی عه رزی ته و او
 به مال و به صنعت بلندن به ناو
 له بن بحرو سهر بحرو ئه رز و سه ما
 ده کهن سه یرو، اشکال له کاریان نه ما
 هه تا ایسته نه و به به وان بو، برا
 ایتر نه و به با بو ایته بی ئه ی برا
 وتلك الايام ندارلها
 ئه بی شادین زیگشت به قه ولی خودا

پیچی پهرچهمی^{۱)}

نالی

پیچهی پهرچهمی پرچی سیا * هه ر ده لی مانگه شه وه کولمی تیا
 لاده دهر و که ی هه وری له جبین * دهر که وی شمس و قر نور و ضیا
 لیوی تو آبی بتامن خضرم * فیضی تو رحمة من سوزی گیا
 مه مخره هاویهی هه ولی فراق * دهستی من دامه نی تو روزی قیا

(۱) له به غداوه احمد ملا صادق ناردویه .

« گیل » ئەگەر تورکی « تعال » ئەرەبەبی
 « بی » ئەگەر کوردی ، ئەگەر فرسی « بیا »
 سەری فەرھادم و دەندوکی قولەنگ
 دەستی مجنونم و دامانی چیا
 خاتری زاھد لە خالی خالی * نی یە ئەلبەتە لە بینینیکی زیا
 دور لە توایدی مەپرسە قوربان * حالی « نالی » کہ نەمردو نە ژیا

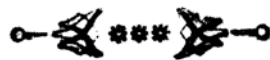
هەژار و دەوله مند

گەورەکانم : مەبەسم لە نوسینی ئەم شەرانی خوارەو
 رەخنەگرتن لە دەوله مەندەکانمان نی یە بەلکو تکایان
 لی ئەگەر که چاو دانەپوشن بەسەر هەموو شتیگا که جەرگی
 بو لەت ئەبیت و هەر کەسێ هەر بو پاراستنی کلاوی
 خوی نی ئەکوشیت .

کفری : م نەریمان

کوردە بەسیهتی دروو دە لە سه
 دوودلی و دوو رووزەمزەمه بەسه
 هەژاری کوردان زوریان بەدحالن
 رەنجە روپی کەس لاتو بی مان
 زور کچی پی کەس وای لی هاتوه
 لە بەری ژینی خوی نە خواردوه

گهردوله‌مه‌نمان بکهن تیماریان
 زوو خو‌ه‌ش ئە‌ییتو هه‌مو بیماریان
 کورده به‌سیه‌تی درووده‌له‌سه
 دوودلی و دوو روو زه‌مزمه به‌سه
 ده‌وله‌مه‌ند زوره‌گه‌ر بلی له‌ کورد
 نازانم بوچی ایش نا‌که‌ن به‌گ‌رد ؟
 بوچی پیکه‌وه ده‌ست له‌ ناو ده‌س به‌ک
 هه‌مو هه‌ول نادان هه‌ر بو آمانج به‌ک ؟
 شرکه‌تی گشتی بوچ پیک نایه‌ن
 تا‌که‌ی هه‌ر وه‌ها بی‌به‌ر ئە‌مینه‌ن
 کی‌ی پاره له‌گه‌ل خوی ئە‌بانه‌ زیگور
 هه‌ر به‌ بای ئە‌ده‌ن هه‌مو ملی زوور
 تو ئە‌ژیت له‌ ناو گوری زه‌مزمه
 هه‌ژاری بی‌ناو زه‌بون پرغه‌مه
 تکام هه‌ویه له‌لای جه‌نابتان
 یارمه‌تی هه‌ژار بی له‌ نامتان
 کورده به‌سیه‌تی درووده‌له‌سه
 دوو دلی و دوورو زه‌مزمه به‌سه

گورانی لاوانه له سه وه زبني نايه بني

سليمانی : شیواو

لاوان واپه رن لهخه و
 نا که ی روژ مه کن به شه و
 کانی هه ول و فرمانه
 واده رکه و تیشکی برته و
 هه ول به نو تیکوشن
 بوچ و هینده بی هوشن
 چاوه ربه یه * خوینی ایمه بنوشن
 خایه خاک ی کوردوستان
 بی بهش بی له ناو جهان
 غیرهت پهیدا کن ایتر
 باپیشک هوی کوردوستان
 چرای وطن باهه لکه ین
 سنماتی تیا پهیدا که ین
 محتاج نه بین به هیج کس
 خومان وولات آوا که ین
 اجهش وه ک عموان بژین
 به خوشی نا کو عمیرین

زه لیلی به سه ایتر
تا گهی بهر گهی غم بگیرین

مزاواری

له رانیه وه : دلدار

له حسرت دهردی بی دهرمانی دوریت وا به شوکاوم
له شیرانی جفا آمیزی مأوای دل به شیواوم
ئه زانی چی به عقل و هوشی کردم قه شمهری خلقی ؟
گه لی جار لیم ئه شیوی خویه چی بی مبدئی ناوم .

ئه لین : شیتی وفای هاو دهردی یاری مهرو دلسوزی ؟
بلیم « راسته » ئه لین « کووانی ؟ » له بخری حیره تا ماوم
دلی خوم خسته سهر سینی دلارای و له بوتم نارد
که هاته بهر دست دانه دهی سه گت گووایه هر خام

رقیب و مدعیش ایستا وه لاما دین به گالته و گه پ
بزائم تا به زاری فتنه جویی وانه جوراوم
له قاقای پی که نینی فوزی سهر گهری ئه دهن وه ختی
ئه بیدن دوو دلوبه ی روزو گهری ئه شکی دوو چاوم

له آئی نزعتا بوم ووشکه صوفی هاتو بی پرسیم
ومات چونه ؟ ووتم بالله له سهر عینی وه فاموم

بی و فانی

سلیمانی : مہدھوش

روزی واریکوت کیریگم کہوتہ ماکی یارہ کہم
دیم کہوہستاوہ بہتہ نیا نہونہ مای گریل بہدہم

پیکہ نیم پیم ووت دہمیکہ چاودہ رینی ئەم فرصتہم
ایستہ نیای جاری وادہس پیشکہری ماچت ئە کہم

تاویکیش لات رابویرم . جابہ روکت بہر ئەدہم

پیکہ نی . فہرہوی ئەزانی گواہ من چیم لیت ئەری

گہر ہہ لیکہی وابہ سالی جاری بومان ہہ لکہری

توزی رابویرین بہخوشی آسمان پی نانہوی

ماچو دہس بازی لہو دلہار ئەبی پرسی نہوی

دہستی خستہ گہردیم اجاوہرہ دل بسرہوی

کاتی زانیم وا ئەویش سوتاوہ وەک من بہوگرہ

پہردہی شہری دریوہ ئەودلہی ہیندہ پرہ

جرششی عشقی ہجوی کردہ سہر دل لہوگورہ

وابہ سننگی خومہوہ نا . سننگو و ئەو مہمکہ خرہ

مہست و بیہوش بوین لہ بہینانا نہ ماچرہ پوقرہ

جاری تا ہیزم ہہ بو بہو شہوقہوہ تیرتیر گوشیم

دوایی سہیرم کرد کہرہنگی روی پیریوہ . تی گہیم

نارہوا بو ہیندہ آزاری بدم زووپیکہ نیم
 بو ٹہوہی دلگیر نہبی لہم ٹہزیہ تہ . کاتی کہدیم
 ٹہو لہمن زیاتر گو شیرمی . سہیرہ . ہیزی لی بریم
 پاش ٹہوہی رامان بوارد بہینی بہیاری دوو بہدوو
 شیوہ بیکی بہزمی دلداری لہ ناوا ہاتوو چروو
 آخی ہلکیشا لہر فرمیسکی گہرمی کہوتہروو
 پھی ووتم دلداری ژینی بی سہردانجامن ہہموو
 زور ٹہرسم ایچہ لیک پیرین نہگہینہ آرہزوو
 ایستہش ٹہی بینم کہ ٹہو عہدی لہ پیر بردوتہوہ
 ٹہوگرہی بومن لہ دلایا بو ہہموی نیشتوتہوہ
 وہک نہبای دیبیر نہباران گشتی ہہر پیرچرتہوہ
 خوی لہ من لاداوہ بویگانہ روی کردوتہوہ
 کا کہ « مہدھوش » قوش بنالینہ بہدہردی خوتہوہ

مہر و بار

کنگری : سای علی دہلوی

بلین بہو نازہ نینہ * چہوہ عہدی پی کہ نینہ
 مہیلی ہہر لہ سہیرانہ * دلہ کہی من ہہر لہ شینہ
 بو چارہ کہت سرتاوم * بہسیہ چارہ کہی چارم
 جلادیش رھمی ہہیہ * دہزانی من فہوتاوم

ئەى خودا ھاوار لەم ياره * ئەكوژى منى بىچاره
 بىسوچو بى كوئاهى * بوم ھەلەدخا قەنارە
 سەر بەعەباى كە تانچىن * پوشاويە قونگىرى نەخشىن
 ئەلیم اوغربى قوربان * دەلى دەچمە گولچىن
 ئەمرو دەلین بەھارە * عالم ھەر لە گولزارە
 ياخوا ھەر كوير بى رەقىت * وا دركى من و ياره
 ئەى دل مەبە ھەراسان * بەسە بو تو ھەر گریان
 سەد كە بى وەفاس دەوران * پەنات ھەبى بە سبحان
 « مع العسر يسرا » ھەس * خوى دەفەر موى لە قرآن

خلاصه تاريخ الكرد و كردستانى

امین زكى بەگك

بەشى يەكەمى ئەم كتيبه وەرگير اوو ته سەر عەربى . بە چاپىكى
 نایاب و كاغەزىكى چا كەوہ يەكى بە « ۴۰۰ » فاس لەم شوينەى
 خواروہ ئەفروشرى ، پىويستە ھەمو خرىندە وارىگك ئەم
 كتيبهى بى .

بەغدا : ادارەى گەلاويز .

بو عراق پارەى پوستەى عادى « ۵۰ » فاسە

دهنگی گیتی تازه

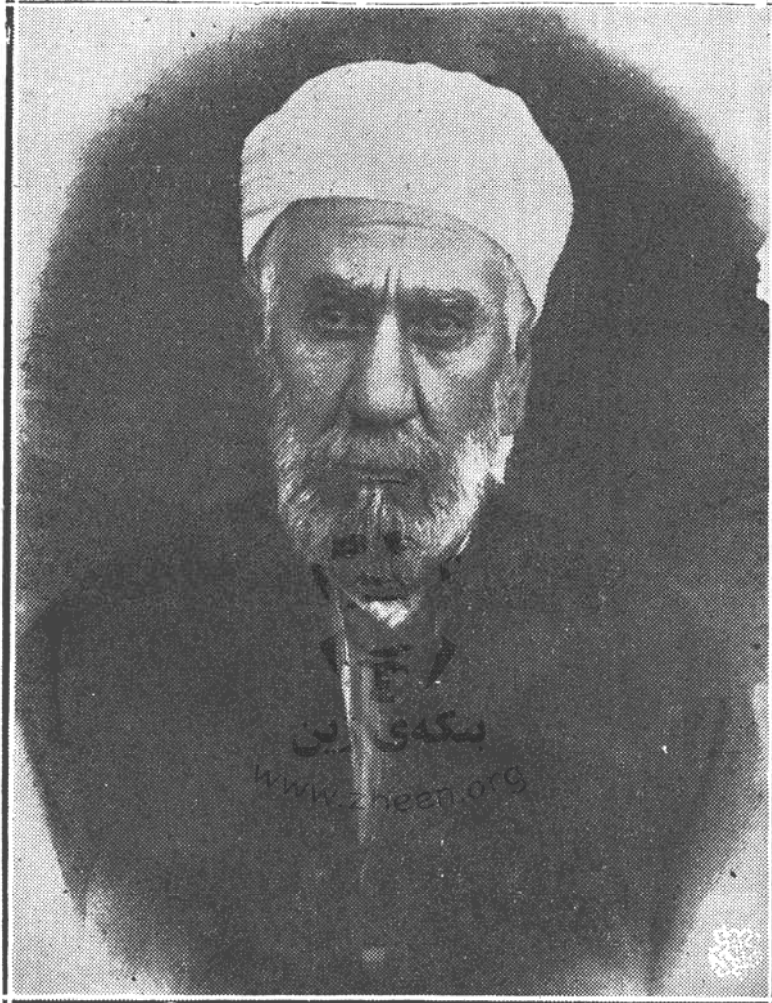
به پیروزی و به سهر به رزی ، به خوشی و به گهشی گو قاری
 پرنگاری « دهنگی گیتی تازه » پلهی سالی به کمی برده سهر ،
 خه رمان خه رمان به دلیکی پر به زمو به زه مزمه به کی پر آهه نگه وه
 وا پی نایه سالی دووهم ، نالین پی نایه سالی دووهم ! .. بگره
 نه لین له معنویات و له آگادار کردنه وه مان بو دهنگو باسی دهوله تی
 گه وره ی بریتانیا و هه مو جور هشتی تر پله ی جهوته وانده ی په ی ده رپه ی
 په ی کرد .. چون وانی به ؟ ..

به زمانی خوشه ویستی خومان به همتی دهوله تی بریتانیا وه هالو
 هه والی هه مو لایه کمان نه خوینده وه وه به زم و ره زم ، شهرو شور و
 هه لسو کهوتی هه مو دنیا مان به هوی نیگاره جوا نه کانیه وه نه بینی .
 نه وهش بزاین دهوله تی بریتانیا له هه مو شتیکا چاوی له هه مو
 که سیکه وه به ، به کی له و شتانه و به کی له و که سانه « دهنگی گیتی » و
 ایهین : هه ر له بهر ایه و هه ر بو پی گه یاندنی زمانه که ی ایه نه وه
 گو قاره به رخه که گو قاریکی نه ده بی ، کومه لی و نه قاتی به بوی
 دانین و بوی پی گه یاندین ، به رام بهر به وه ایهش نه لین هه ر بژی
 به به رزی و به سهر کهوتن بریتانیای گه وره وه هه ر پایه دار و
 دهنگ بلو بی « دهنگی گیتی تازه » له هه مو گیتی تازه دا ،
 نه سیره ی اقبالان به مانگ و به روز به روز و به مانگ بی .

بنکهی ژین

www.zheen.org

نامه وینه‌ی پر به‌هاو عالمی به‌ناوبانگی گورد ماموستا ملا محمدی،
 کویه که به فکری به‌رزو نویسی پر معنایه‌وه شورشیکی نیشتمانی،
 په‌یدا کرد . به‌هوی سورانه‌وه‌ی سالیه‌وه‌ه وا ژیانوو وینه‌یمان
 بلاو کرده‌وه .

ترجمہ ریانی ماموستا مہر محمدی کوی کہ لاویز

ناوی محمدہ کوری حاجی ملا عبداللہیہ : پرشنگیکی ہرہ
رونا کہ ، لہ بنہ مالہی علمی « جلیزادہ » لہ کویہ کہ بہ دریزانی
(۳۰۰) سہ سہد سالہ خہریکی بلاو کردنہ وہی زانستی و خونیندہ وارین
لہ کوردوستان ، ئەو بنہ مالہی کہ حاجی قادر لہ و کاغہ زہی بو
حاجی ملا عبداللہی نویسویہ باسی ئە کاو ئەلی :

بہ گیری جدی ایوہ کی یہ دانا
لہ کوردوستان بناغہی علمی دانا

لہ سالی ۱۲۹۸ ہجری لہ شاری کویہ ہاتوتہ دنیاوہ ، عمری سہ
سالان ئەبی کہ دایکی ئەچیتہ رحمتی خوا ئەتیر لہ باوہشی مہربانی
باوکی پەرورده ئەبی : سہ بارہت بہ مہ کہ نوری زہ کای فطری و
ہوشمندی لیوہ دیار بوہ ، باوکی زوری خوشویستوہ و اعتنای
زیادی بہ تربیوہ پی گہیشتی کردوہ . لہ عمری پینج سالی یوہ
دہستی کردوہ بہ خونیندن لای مستعدہ کانی باوکی ، تا کتیبی (الخادم)
تہ او ئەکا کہ تألیفی ملا عبدالرحمن جلیزادہی باپیرہ گہورہ یہ تی .
مراحلی فقیہتی بہ سالونیویک تی پەراندو لہ عمری چوارده سالی
لای باوکی ئەخونیو و درسیش بہ ماموستا کانی خوی ئەلی . کہ
ئە گانہ (۱۸) ہہژدہ سالی اجازہی علمی لہ باوکی وەر ئەگریو

هەر لهو عمره هه‌مو ایش و وظائفی ملایه‌تی باوکی ئەخاته سەر شانی خوی . خنده‌ییکی قدره به‌رام‌بەر بلیمه‌تی ئەم بزگره که ماموستا کانی خوی اجازه‌ی عامیان له سەر دهستی ئەو وەرگرتوه به‌ر له‌مه‌ی بگاته ۱۹ سالان .

له ۱۳۲۹ ی هجری باوکی وه‌فاتی کردوه ، لقبی (رئیس‌العلماء) بو ئەو ماوه‌ته‌وه ، ئەیتەر هەر به (ملای گه‌وره) ناو براوه .. له ۱۳۴۴ ی هجری بووه به ئەندامی مجلسی ولایه‌ له موصل ، لای سلیمان نظیف ئەدی مشه‌ری تورک ، که ئەو و‌قته والی موصل بووه ، مرکزیکێ ممتازو پایه‌ییکی به‌رزی احترام وەرئ‌ه‌گری داوای کردنه‌وه‌ی مکتیبیکێ رشدی ده‌کا له‌کویه هه‌رعینی سال ، بویه که‌مجار ، مکتبه که له‌کویه‌وه و بنا که‌شی له سەر عرصه‌ییکی مزگه‌وتی گه‌وره دروست کرا که (ملا) خوی تبری کردبو .

له ۱۹۱۲ میلادی دوا‌ی تکلیفیکێ زوری حکومت وظیفه‌ی افتای کویه‌ی قبول کردوه و له سالی ۱۹۱۹ م له ده‌می احتلالی انگیزی بووه به قاضی له‌کویه ، سالی ۱۹۲۴ م انتخاب کرا به ئەندام له مجلسی تأسیسی عراق و زور به‌تین داوای حقوقی ملتی کوردی کرد . دوا‌ی بووه به قاضی کویه تا سالی ۱۹۲۸ اعزالی وظیفه‌ی کردو ئەیتەر که‌وته ژانیکی علمی زور خالصه‌وه هه‌مو و‌قتی خوی تخصیص کرد بو تألیف و تدریس و خویندنه‌وه و شعر به‌چه‌شیک له شه‌وو روژا ۱۶ سه‌عاتی یا به‌خویندن ، یا به‌نوسین ،

يا به درس گوتهوه رائه بوارد . انتاجی علمی و ئهده بی ئهم سالانهی دوایی گه یشته راده ییکی بی ماتندهوه : به عربی ئهم کتیب و رسالانهی خوارهوهی تألیف کرد :

(١) المصقول فی علم الأصول (٢) الکلام الجدید (٣) القائد فی العقائد (٤) أبهی المآرب فی اثبات الواجب (٥) کشف الأستار فی مسألة الأختیار (٦) ضیاعان عظیمان (٧) الأله والطبیعة والعقل والنبوة (٨) المشاهد - علی طراز المقاصد والمواقف - (٩) رسالة فی حقیقة الاسلام وأخری فی حقیقة الايمان (١٠) المعجزات والکرامات (١١) الاشخاص الستة (١٢) الحدس سلّم الارتقاء (١٣) خراب العالم (١٤) غایتی وأملی فی علمی وعملی .

له کوردیش ئهمانهی خوارهوهی داناهه :

«١» عقیدهی اسلامی «٢» مجدد ، نوی کورهوه «٣» فری فری قهل فری «٤» تفسیری قرآن «٥» دیوانیکی شعر «٦» حکایهت خهون ، کرامهت .

لهم تألیفاتهی ، چه کوردی چه عربی ، تنهها بهشیکی کهمی شعرهکانی به ناوی « دیاری ملا محمدی کوینی » جنابی سید حسین حزنی موکریانی له چاپی داون ، ئهوانی تر ههروا به چاپ نه دراوی ماونه تهوه .

ماموستا ملا محمد ، ههه چههه له زووهوه شهرتی علمی په رههی سهههوه ناوی به مهلاییکی گهورهه و کومههله پهروهه ییکی

مخلص و جگہرسوز لہ ہہمو کوردوستان بلاو بووہ ، بہلام تکاملی راستہ قینہی و گہیشتی بہ پایہی نبوغ و فلسفہ لہ سالی ۱۹۳۰ میلادیہوہ دەست یی ئەکا وەك بلی کوشش و جہدی ۴۰ سالی ژبانی لہو تأریخہوہ بہ جاری ہاتہ بہرو ہہمو حدیکی تی بہراند ئەگەر بیتو کتیبہکانی کوردی و عربی ہہمو لہ چاپ بدرین بی گومان لہ ۲۰ ہزار لاپەرہ کہتر نابن .

ماموستا ملامحمد ، لہ چیشتنہنگاوی روژی (۱۲) دوازدہی تشرینی یہ کہمی سالی ۱۹۴۳ میلادی گیانی پاکی بہ رحمتی خوا شادبو و مال آوایی لہو خاک و ہوزہ خواست کہ ہیزی میشک و دل و زمانی لہ پیناو آزادی و بہختیارایانا بہخت کردبو .

ئەم چەند دیرہ مختصر یکن لہ بابەت ژبانی ماموستا ملامحمدہوہ ، وا بہ چەشنیک کہ لاپەرہکانی گەلاوێژی بێ تەنگ نەبی شتیکی کورتیش ئەنوسین لہ بابەت کوششی اجتماعی ئەم ذاتہوہ .

ماموستا ملامحمد بہ میشکی روناک و گیانیکی آزادہوہ ہاتہ ناو کومہلیکی نہ خویندہوار و مظلوم ، دیل ، ری لی گوراو .. کومہلیکی بیگانہ پەرستی خو خور .. کومہلیکی وا کہ لہ ترس و امیددی دجال و مہدی ئەلہرزی و ئەگہ شایہوہ .. نہ ئەشیا دلی گہورہ و نہ ترساوی بہرامبەر بہم نا کوکی و چەلمانہ دامینی یا کول بدا ، بہ پیچہوانہی ئەوہ قولی فداکاری ہەمالی و خوی ہاویشتہ کوردہی کفاحہوہ بہ دەستی چرای جانفشانی ، و بہ دەستیکیشی

دهستی کومه له هزاره کهی گرت و به ناو هزاران قورت و بهر-
 هه لستدا روی کرده که بهی آزادی تا گلایه چالی مهرگک .. به لام
 له سه رلیوی قهر چرا کهی دانا : پرشنگی له شعرو نویسنه کانی
 هه ر نه دره وشیته وه .

کفاحیشی زور سهخت و دشواربو ، چونکه کلوی و ناته واوی
 هه مو ناحیه ییکی کومه لایه تی هوزه کهی ، وه ک ته م ، دا گرتبو
 نه ویش ناحهزی هه مو جوړه ناته واویک بو : ایتر هه یچ دینه تی
 اجتماعی نه ما له ناو کومه له کهی هه لته تی نه بانه سه ر .

به لام اجلا لاهه توانین بلین میدانی هه ره فراوانی کوششی نه مانه ن :
 به کهم - بلاو کردنه وهی روحی نیشمانه پنه روهی .

له م میدانه دا ، ماموستا ملا محمد دهستیکی زور بالای هه یه :
 له و روژه وه راست و چه پی خوی نایسپوه تا نه و روژه سه ری
 ناو نه وه بی پشو و خه ریگی چاو کردنه وهی قه ومه کهی بو وه بو ری
 آزادی و سه ربه خیری ، بی نه مه ی گویی بدانه چه له مه ترسنا که کانی
 سیاسی و دینی و کومه لایه تی که له م ریگایه دا هاتونه ته پیشی . باکی
 فه وتی مال و جاهی نه بوه ، وه ک عرب نه لی (لایخشی فی الحق لومه
 لائمه) تا توانیویه تی ، زور به صراحت و آشکرای ، ملته کهی
 خبردار کردنه وه ، اسبابی دوا که وتی نیشان داون و بو نه هیشتی
 نه و اسبابه تی کوشاوه .

وطنیتیشی وه نه بی هه ر له عاطفه ییکی کویر و گیانیکی گهر مه وه
 هاتی به لکو له سه رچاوه ی علمیکی بی پایان و عقلیکی بی مانده وه

هه لقولیهوه ، ئەگەر به ووردی کومه لهی اشعار و گوفتارو نوسینه کانی
بیشکنینه وه پهیره ویکی عملی زور دره خشان ئەینین بو هه لسانه وهی
قهومیکی کهوتو .

بووینه ، وا پارچه ییک له قصیدهی (ئەم خاکه دایکی تویه)
ئەنوسین : دواى شانزدهمین بهیت ئەلی :

بینه پولیس وعسکر بو خزمهتی مهفتهی
سعی وغیرهت بو وطن وهك روحه بو بهدهی

دماغی منداله کاف پرکهن لهجی وطن

تریه تیان باش بدهن ملتیان فیر بکهن

ههرجی ، سهرخوشی بدا مه یخوونو مه یخونه وه

ایوه له عقل و له مال زور فقیرن و بی نوا

به قسهی جاهلی نهفام به مەکری شیخی جادوو

له ریگهیی راست لامه دهن ریی ایکه نابی به دوو

مه لا ئەگەر مه لا بان مالهت بوچ وای لیده هات

آوروپایی جی ده کرد له سههه قطعهی روزه هلات

نهوتی با به گورگوری چلون ده چیته پارسى

ئەگەر ههسهه وه مه ندى له دهروم دایسی

بلین به سیبویهی مازنی و حالویهی

کانی نهفتین له کیس چوو به ریشی نفظویهی

ئەتو خدا پیم بلی ماموستای (.....)

هیچ ایثی توپیک دینی شعری امرؤ القیسى

که رامت که اکی نه ما له گهل طوپ و طیاره
 علمای طبیعی شوینیان نهوا دیاره
 کا که نه عصره نه ما، برام نه دهوره روی
 شیخ له هه وادا فری یا له سهر آوی روی

درو فائدهی نی یه وعدی بومبا بارانی
 را که له بو نه شه که فتی غارده بو بنه بانی
 بو خوتان سعی بکهف نائیکو بیته دهستی
 انسانی معده خالی ناو زگی راناوهستی

ملته نه گهر فقیر بی آخر نه بیته اسپر
 گوینی له قسهی من را گره نهی مهردی روشن ضمیر
 دووهم - تشجیعی زانستی و خوینده واری

به هوی نه مه که ماموستا ملا محمد له بنه ماله یه کی علمی خاوه ند
 مکتبه و مدرسه بووه ، ههر له منالیه وه دهستی کردوه به خویندن و
 عشقی علمی هه بووه تا بووه به مه لاییکی زور گه وره و مشهور : به لام
 مه لاییکی جامع له بینی کون و نوی و آگادار له حرکهی علمی و
 اجتماعی ملته پیش که وتوه کان . زور طرفداری خویندنی علومی نوی
 بووه له مزگه و ته کان ، به چه شنیک درسه کانی خوی مزاجیکی
 معتدل بوون له علومی دینی و عصری .

جاری ، هه یه تیک له پیاوه گه وره کانی وزارتی معارف که یه کی
 له وان مدیری عامی معارف بو ، چوبون بو کویه به ایشیکی رسمی .

زیارتهی ماموستا ئەکن ، ئەیدین خەریکه موتالای چەند کتیبیکی
 وهك (حیاة ناپولیون ، روح الاشتراکیة ، سر تپور الامم ،
 العقل الباطن .. تألیف فروید - ... الخ) ئەکا . ئەوانیش تعجب
 ئەکن که چون مهلايیک ئەتوانی ئەم چەشنه کتیبانه بخوینیتەوه
 مهلاش پی ئەکنی و ئەلی (ایوه زور غەلەتن ئەگەر تەنها لەبەر عامه
 حکم به جەلی انسان بکن : علم میرانی بشریتە فرقی سەداره و
 عمامه و شەبقەهی لانی نه)

هەر وهك له مزگهوت زور جار ژماره‌ی درسه‌کانی له ۲۰ درس
 تیسپه‌ریوه بو تشخیصی خویندنی مکتبیش سالی ۱۹۲۶ نهك هەر
 کور به‌لکو کچی خوشی خسته قوتابخانه‌ی کورانه‌وه . ئەو دەمه
 — به‌لکو ایستاش — کچ ناردن بو مکتبی کوران هه‌نگاویکی
 زور فداکارانه بو له پیناوی خوینده‌واری ، به تایبەتی له عمامه
 به‌سه‌ریکه‌وه .

ماموستا کینی زوری بووه به‌رامبەر (صرف ونحو) لای وا بو
 ئەو ساله دریزانه‌ی فهقی خوی به خویندنی صرف ونحو خەریک
 ئەکا په‌وده و خوه‌رای ئەرون ، چاکتر بو خوی و قه‌ومه‌کەشی
 ئەوه‌یه شتیکی به‌که‌ک بخوینی . له شعریکیا ئەفه‌رموی :

علمی طبیعت علمی خدایه * (قال و قول) گشتی هه‌بایه
 علمی کیمیات گهر نه خویندوه * به‌خوا نازانی خوا چی کردوه
 خاوه‌ندی ترجمه ، بو خبردار کردنه‌وه‌ی کومه‌له‌کی هەر به

تشجیعی خویندن اکتفای نه کرد ، تا توانیشی مکافه‌ی نهو خرافاته‌ی کرد که له به‌رگیکی دینه‌وه چو بوه‌میشکی مه‌ردومه‌وه . له پیناوی نه‌م کوششه‌ی بو بو به‌نیشانه‌ی ته‌ونج و تانه‌ی هه‌مو کولکه مه‌لا و مشایخی کوردوستان که به‌زه‌رگت و ته‌پل و نوشته و کشته‌ک نانیان په‌یدا ده‌کرد ، به‌لام گویی نه‌دانی وه‌وازی له باوه‌ر و کوششی خوی نه‌هینا و هه‌ر نه‌ی گوت :

به‌ریشی پان و پرچی بر له نه‌سپی
بناغه‌ی ایشی کوردان چون نه‌چه‌سپی

ته‌ماشاکه‌ن چیا یان چون ده‌کولن
هه‌تا که‌ی ایوه هه‌ر به‌رمال به‌کولن

چهند رساله‌یسی به‌کوردی و عربی دانا له بابه‌ت اصلی عقائدی اسلامی بو نه‌مه‌ی عالم به‌درو و ده‌له‌سه‌ی چه‌شه خوران هه‌له‌خه‌له‌تین و میشکیان له خرافات پاک بیه‌وه . له‌مانه‌ رساله‌ی « الاشخاص الستة » « القائد في العقائد » « المعجزات والكرامات » ی عربی و « فری فری قه‌ل فری » « عقیده‌ی اسلامی » کوردی زور قیمتدارن .

نه‌و باوه‌ره خرافیه‌که‌زور به‌په‌روشه‌وه به‌ره‌له‌ستی نه‌کرد ، سه باوه‌ر بون : یه‌که‌م - زندوبونه‌وه‌ی عیسی و مه‌دی . دووهم - قیامه‌ت راهان دوا‌ی مدتیکی که‌م . سه‌یه‌م - مذهبی : نه‌ی‌فه‌رمو « قه‌ومیک که‌لای محقق بو عیسی و مه‌دی رزگاری

ئه که نو دنیاش هیندهی به به ره وه نه ماوه ئه وه قهومه هه رگیز ناجولیته وه و امیدى ژيانى لیوه نا کرى : باخصوص که هاتو - به گویره ی عقیده ی جبریّه - لای و ابو انسان هه رچی بیکایى تأثیر و نا کارگه ره .. ایتر خومان دو کردنى مانای چى بی ؟ »

سیهه - آزادی ژن

آمانجیکى زور به رزو به نرخی ماموستا ملا محمد له کوششیا ، آزادی آفرهت بو : ئه وه آفرهت که تا ایستا له وولاتانى روزه هلات هه ره به مه تاعى پیاو ئه ناسرى و کرین و فروشتنى له سه ره . ئه ی ویست آفرهت له زنجیری زورداری پیاو رزگاربی و ریی بزوتنه وه ی بدریتی تابجی به ئه ندامیکى به که لک له کومه ل ... ئه وه کومه له ی - که به ناشکری نه بی - نیوه ی « نیری » شه که ت و نیوه ی « می » یشی وه ک مزدوه وایه ژین ئه ی ویست آفرهت بیدنی شان به شانى پیاو ریی ژیان و رزگاربی بیاته سه ر : هه چ حقیکی طبیعى خوی هه یه پیی بدری ، له ژیر کاموسى ترسو له رز بیته ده ره وه ، تاریکستانی دل و گیانی له ژیانیکى آسوده و آزاددا بره ویته وه .

به م مناسبه ته قصیده ییکى به نرخی ماموستا ملا محمد ، که عنوانه که ی « ژن و طلاق » ه ئه یکه ینه خاغه ی مقال :

﴿ ژن و طلاق ﴾

بلین به قهومی کوردان * ده ستی من و دامینیان
عیبه به حقی یه زدان * ژن هینازو طلاق دان

ژن زینه تی دونیانه * ئەمانه تی خودانه
حه بیدی مصطفانه * قه لاتن له بو میردانب
ژن ئەگه ربه حورمهت بی * بی ذلهت و زحمهت بی
به تربیه و رحمهت بی * دل گوشادو لیوخه ندان
کوری ده بی وه کی شیر * عاقل و داناو دلیر
به دل غنی به چاو تیر * سه ردارو مه ردی مه یدان
ژنیکی ده ربه ده ر بی * دل پر غم و که ده ر بی
ره زیلو ده ست به سه ر بی * وهك محبوس له ناو زیندان
ده بی ئەولادی کووبی؟ * بی روومهت و بی رووبی
میشکی وینه ی که دو بی * ترسنوک وهك یهودان
زه ردو زه عیف و باریک * گویی گران و چاو تاریک
لوت به چلم و دهم به لیک * شیاردو سررو سه رگه ردان
ده ر حق ژنان بی باکن * بویه بی داکی چاکن
سه یری حالی خو ناکن؟ * وهك درکن له نیوعه ردان
تربیه له لانی دا که * داك چابی اولاد چا که
باب له اصلا بی با که * فریقی ناکا چه ندان
داك ماموستای فطری به * تشکلت لهوی به
مادی یا معنوی به * رشده یا له رینی لادان
که داکی چاکی نه بی * سه سه د حدیثی به بی
چلون تأثیری ده بی * وهك پف له په تک و سه ندان
دول و زورناو هه لپه رین * ژنی بو کورمان دینین

زور پي ناچي * ده بينين * شهرو شوروه و تيك ههلدان
 اول خه زورو خه سو * تي ده كوشن دوو به دوو
 به دزي يا روو به روو * ليكيان ده كهن به فهندان
 روله ژنت طلاق ده * بوت ده هينم هه تا ده
 له كچاني به گك زاده * بي كهينه خه نه به فهندان
 ده بيني بوكي سالي * ده ري ده كهن له مالي
 به تاي سولو به رمالي * بي آوينه و بي كلدان
 له شريعتي رسول * بي عذره كي زور مقبول
 حرامه قطعي موصول * گونا هه ده ست ليك به ردان
 ژنيش وهك مذكوره * عيناً ءه ويش به شه ره
 چاو لاداني له سه ره * هه ر دوو له بهك حكمدان
 وظيفه ي زور گه وره به * ده زاني ءه ويش چي به ؟
 مندال بوزو تريه * بي مه سخه ره و جوين پيدان
 ژنان قهت طلاق مه دن * له گهل بهك ممتزج بهن
 وه كو روح له گهل به دن * به الفهت و دلشادان

تكا

ءه وانهي نوسين ءه نيرن بو گه لاويژ تكايان لي ءه كهين هه تا
 ءه توانن له سه ره شيوه ي كوردي به مه ره كه ب هه ر له ديويكي
 قاقه زه كه وه بينوسن .

تأثیری ره‌خنه‌گیری

له نه‌فافت‌دا (۱)

به‌قلمی دکتور یوسف هیگل

۱. ب: هه‌وری

نووسه‌ره‌کان به‌ری ره‌خته‌گیری فن نه‌کن به‌دوو که‌رت‌ه‌وه .
به‌که‌م ره‌خنه‌گیری خویی « ذاتی » دووهم ره‌خنه‌گیری جی‌گه‌ینی
(موضوعی) .

ره‌خنه‌گیری خویی نه‌و ره‌خنه‌گیریه‌یه که‌ره‌خنه‌گر به‌پیی
سوودو قازانجی خویی و ته‌وانای خویندنی نه‌یگری بی‌جگه‌ له‌مه‌ش
« ناوی ره‌خنه‌لی‌گیراو ده‌خلیکی که‌وره‌ی هه‌یه به‌سه‌ره‌وه » نه‌م
جوره ره‌خنه‌گیریه‌ شایانی ستایش و جوان نیشان‌دان‌نیه چون‌که
به‌پیی مقداری تأثیری ره‌خنه‌گره‌ که‌یه له‌و‌نوسینه‌وه یان له‌و هه‌لبه‌سته
بویه زور جار نه‌م جوره ره‌خته‌گرانه‌ توشی هه‌له‌ی که‌وره‌ که‌وره

(۱) نه‌م ووتاره‌ له‌ گو‌فاری « المذای » به‌رگک دووی ژماره
چواری سالی ۱۹۴۴ دا له‌ لایهن دکتور یوسف هیگل‌ه‌وه به‌عربی
بلاو کراوه‌ته‌وه بو نه‌وه‌ی بگونجی به‌ جاریک بنوسری به‌کورتی
کردم به‌کوردی و پیشکشی خوینده‌وارانی که‌لاویژم کرد .

هه‌وری

ئەبن بو گەشتن بەو آمانجەھى كەبۇى ئەچن ، رەخنە گر تاتەواناو بە دەسەلاتى لى زانیندا رەخنە كەى زیاتر نزیكى راستیە .

رەخنە گەرى جیگەنى لى پىش ھەموشتىكىدا تەماشای تأئیرى فەنە كە ئەكرى بەورەنگەنى خاوەنە كەى ویستویەتى نەك بەورەنگەنى رەخنە گر ئەبەوى لى گەل ئەو عامل و ظروفانەى كەلە محیطى خاوەن فەن دا كۆبۆنەو لى وەختى دروست كۆردنى ئەو فەنەدا دواى ئەو ھەل ئەدریت بو دەرخستنى مقدارى تەوانانى خاوەن فەنە كە تاچە دەرجەىك سەر كەوتو ھەل پى گەیايتدن و دروست كۆردنى ئەو فەنەدا .

بو ئەو ھەى زیاتر باسە كە بە آشكرا نیشان بەدرى مثالیک دیننەو ھە رەخنە گەرى ئەدبدا كە پارچەبە كە لى رەخنە گەرى ئەقافت .

بەنگەى ژین

مثلا رەخنە گریكى بیروھوش تازە كۆتیبى نوسەرىكى بیروھوش كۆن ئەخوینیتەو ھىچ خۆشیو لۆتەتىكى لى وەرنا گرى و جوانیەكى تیانایینیت لى بەر ئەو بە كۆتیبە كەش جوانى بى بەلای ئەو ھەو ھە ناشرینە و بەخرانى نیشان ئەدا بەلام ئەگەر بەپىچەوانە ئەمە كۆتیبە كەش بیروھوش تازە بوایە ئەو سارەخنە گر خۆشیلۆتەتى تیا ئەدى و بەجوانى نیشان ئەدا . رەخنە گرى جیگەنى وەك قاضى یەوايەك خوی لى ھەمو آره زواتىكى شخسى دور ئەخانەو ھە انجا دەست ئەكات بەرەخنە گرتن لى كۆتیبە كە ، لى پىش ھەموشتىكىدا تەماشای دەرجەى زانینى نوسەر و ھەبەسى لى دروست كۆردنى ئەو فەنە

ټه کات له گهل به راورد کردنى به نوسين مشابه به ونوسينه انجا حکم
ټهدات به چاکی وه يان به خراپی . ټهم جوره رهخنه گرانه به زورى وهک
مرشد واته بويه به که يه که نقطه ی چاک و نقطه ی خراب نيشانی
رهخنه لی گيراو و خوننده واران ټه دن .

رهخنه گهری تأثيریکی زور گه وره ی هه يه بو ټه ديپاتی ملتی
ټه گهر رهخنه گهر يه که خوینی بو به ره به ره ټه ديپاتی ټه وملمته وهک
کلپه ی آگریک که هسچ خوش نه کریو جار جاریش آوی بکریته
سه رکز ټه بیو زوری بی ناچیت ټه کوژیته وه .

خوټه گهر رهخنه گهر يه که جیگه یی بی ټه بی به عاملیکی
یاریده دهر بو به رزبونه وه و پی گه یشتنی ټه ديپاتی ټه وملمته جابويه
لازمه خوننده واران ی ملت باش سه رنج بده نه ټه وه رهخانه ی که
ټه گیریت ټه گهر هاتوزانرا رهخنه که خوینی به بهر هه لستی بکه نو
نه یه لن ټه وه جوره که سانه به نه شاره زانی ملت به وه هه رده ی هزار
به هزاره دا هه ل بگيرن به ناوی خزمه متی ټه ديپاته وه .

شتی وولات

گله سپی بینه بی بیژره وه انجا له که تانی بده ، له ناو ته شتیکا
بیگروه به قور ، له بهر هه ناو داینی تاجوان ووشک ټه بیته وه ،
له پاشان پارچه پارچه ی که وه ، هه ر جاره پارچه یه کی بخهره بهر
ده ست ، روزی سه چار له پاش ټه وه به سه ره په بجه پروانت بیکه
به بنه نگهل ، پشت گوینی ، ژیرملو ناوران ی مناله که ته وه با آره ق
نه یسوتینيته وه ، ایتر پودره ی وولاتانت ناوی .

قاره‌مانی بالقان

« ستیقان پربچیچیچ نوسه‌ری هم ووتاره مارشال
تیتوی قاره‌مانی نه‌بزی بالقان زور چاک نه‌ناسی بویه
ووتاره‌که‌ی شایانی خویندنه‌ویه‌کی ورده . »

ن . ا

- تیتویه‌کیکه له و ۳ سلافه‌ی که له‌م سهرده‌می دوانی‌به‌دا
زراوی نه‌له‌مانیان تو‌قاندوه . دوانه‌که‌ی تر ستالین سوویتستان و
دبرونی بولغاری له‌مه‌ر آ گرتی‌به‌ردانه‌که‌ی رانجشتاگی نه‌له‌مان .
- تیتو له سالی ۱۸۹۰ دا له باوکیکی کرواتی و دایکیکی
سلوفینی له دی‌ی بی ناوونیشانی (زا‌گوری) نریک مقاطعه‌ی
(را‌گرب) کرواتی هاتوته دنیاوه له‌یکلیسه‌ی کاتولیکی دی‌یه‌که‌دا
ناوی به (جوسپ بروز) نوسرا
- جوسپی هه‌رزه‌کار به دیار پارچه زه‌ویه‌پچوکه بی‌فهره‌که‌ی
باوکیه‌وه به‌نگک نه‌بو هه‌رزو لادی‌ی جی هیشت ، عهدال که‌وته
گه‌ران به شارانا به‌شوبن ایشا . وه له ۱۹۱۴ دا له سیره‌ی ۲۴ سالیا
گیرا به عه‌سکه‌ر له له‌شکری اوستریا و مه‌جهدا له ۱۹۱۶ له
شهر قازاخی پیسکای و روسه‌کان به دیل گرتیان و له‌وی نوشی
تیفوس نه‌بی .

- له ۱۹۱۷ دا تیکهل بولشه‌ویکه‌کان نه‌بی و له شهری ناو
خوبی روسیادا شهر نه‌کا له ۱۹۲۴ دا مه‌گه‌ریته‌وه یوگوسلافا و

ټیټو په سهر كړدهی په كیه تی كریكاری كریكاره كان و ناوی نهینی
(ټیټو) له خوی ټیټو .

- له ۱۹۲۹ ټیټو كیریت و ۴ سال له به نډیخانهدا به سهر ټیټو
گهلی آزار ټیټو به لام كهس نازانی (جوسپ بروز) ی مجری
سیاسی ټیټو پیاوه نهینی په په كه ټیټو ناوه و میری په پوهده كون و
قوژبني یو كوسلاقیای به دوا ټیټو كیریت .

- دیسانه وه نیشتمان جی دلی . پیچه وانهی زانرا و ټیټو هه رگیز
نه چوه ته وه اسپانیا به لام هه ولی داوه بو دهر باز كړدی سهر باز بو
متطوعاتی اتر ناشنال له اسپانیای جمهوری .

- دیسانه وه دیتوه یو كوسلاقیای به لام به نهینی و به دزیه وه
ټیټو چوه ته وه چوه كه پارتی كومیونیستی یو كوسلاف له ۱۹۲۱ هوه
یاساغ كرابو (له تشرینی دوه می ۱۹۴۳ د ۱۱ مه لك پیټهر له قاهره وه
ټیټو یاساغهی له سهر هه لگرت) له نیسانی ۱۹۴۱ دا كه ټیټو له مان
رژانه (بولگه راد) هوه ټیټو به خوی و بنه په وه له سرستان آده ما بو .

ټیټو ایسته ۳ ناوونیشانی هه په مارشالی یو كوسلاقیای ، فرماندهری
به رزی له شكری آزادی قهومی و یاریه ده رانی (پارتیزان)
یو كوسلاقیای ، وه سهر وكي قومیتهی رزگاری قهومی (كه ټیټو
قومیتهی له عاستی كومه لی رزگاری وه كو قاینه وایه له عاستی
پارله مان) . به لام جلی ټیټو هیچ نیشانیكي پیوه نیه كه
ټیټو نیشانهی فرماندهری به رزیق Supreme Comander

تیتو کیرد هه لئا گریت بهلام پهره بهلومیکی دوامودیلی ئەلامانی
بی، که له (۵۰۰) یارد دوری یهوه زهلام ئەکوژیت .

- له ناو هه مو چهته کانی یوگوسلافیادا ههر ئەو کلاویکی روسی
له سه رایه که له زابتیکی کوژراوی المانی یه وه دهستی کهوتوه که
بو یادگاری سه رکوتنی روسیایان له گهل خوی ئەهینی .

- وه کوشتی تیتو هه میسه له گه رانایه . وهختی وا بوه که ههر
به پی ئەگه را ایسته سواری اوتوموبیلش ئەبی بهلام سواری وولاخی
لاچا کتره .

- مالینی ههره په سندی (میتسا) یه کههی دکتور ایثان
سوباسیک حکمداری پیش شهری کرواتستان و سهروکی وزارهتی
ایسته یوگوسلافه (له له ندهن) تیتو له دهسته به فاشیستی
کرواتی گرتوه که وهختی بنخوی تهویله کانی دکتور سوباسیکیان
تالان کرد بو .
www.zheen.org

تیتو تهنه نگیچی کی زور چاک و راوکهریکی زور به دهست و
برده . هه روهها جگه ره کیشیکی پیسیسه . ههز له پیرهش ئەکا
وه کو هه مو چهته یه کی ترمه راتی زوری داوه ته خه و زور ههز ئەکات
هه مو روژی ریش بتاشیت بویه ئەگه ره له شه ریشایت له په نا
بنچکیکا دا ئه نیشی و دهست ئەکا به ریش تاشین . ئەگه ره بوی
بلوی روژی دوو تا ۳ سعات ئەگه ره و ایتر ئە که ویته گفتوگوی بی
برانه وه له گهل سه رکرده هه مه ره نگیه کانی سرب و کروات و کلوفینی و
مسلمانان کان .

هه مو به یانی بهك هه رچی نوسراو هاتی ئەی خوینیته وه و انجا له گهل جه نه رال (آرشا یو فانو فیچ) ی رئیس ی ارکانی حه ربی به راوردی وضع ئە کات . گوی ی له هه مو ایستگه ی رادیو کان ئە گریت و خوی ایستگه یه کی تایی به تی هه یه . هه رچی شتیك له ئە مه ریکاو به ریتانیدا له بابه ت یو گوسلا فیا وه له چاپ ئە در ی هه موی ئە زانیت .

بیجگه له زمانی نیشتمایی تیتو ئە له مانی ، روسی ، چیکی و قه ره نیزی زور باش ئە زانیت له گهل که می فه ره نسزی . انگلیزی ئە خوینیته وه و لیشی تی ئە کات . ئە دیاتی کلاسیکی روس زور چاک ئە زانیت . له لای کتیبی - هه ره خوش - هه ره ها لای هه مو له شکره که ی کتیبی (شهرو آشتی) ی نولستوی به .

بنکه ی زین

هیچ شتی نه تیتو بله زینی . ده نگو باس چه ند خراب ئە بی بی تیتو وای وه ئە گریت وه کو له زوه وه چاوه روانی بویت .

پیاویکی مه نگه ، بالای ناو نچی به ، به قاقایی ئە که نی ، که قو - نفرانس ئە دا هه ردیت و ئە چیت . پیاوه کانی ئە لین به شی زوری که ئە ی به رستن له به ر جوری هه لسانو دانیشتن به تی له گه لیانا . که زابتی سزا ئە در ی تیتوتی ئە گه یینی که هه لیکی تازه ی بو پا کانه کردن بو هه لئه خات و ئە لی له آسانترین شت له دنیا دا ئە وه یه سه ری به کی به ریت . «

تیتو دووژنی هیناوه به که می روس به بو له میژه وه مردوه ئە می

گدیشتن به آماج

سلیمانی : محمدرسول محمد - هاوار -

زور کسی بو گدیشتن بهو آمانجانہنی کہ لہڑیانیا آوانی بو
 ٺہ خوازیت تالہ توانایا ھہ بہ ھول ٺہ دات بو ٺہ وہی بہینیتہ دی .
 ھہ ندیک بہ آمانجی خوی ٺہ گات و ھہ ندیکیش لہ پدش ٺہ وہ دا
 کہ پی بگات ٺہ ستیرہی ژیانہ ٺہ کشی و ٺہ زیتہ چالوہ .
 ماموستای خزمہ تمگوزارونشمان بہ رورہی کوچ کردومان
 بہ کیکہ لہ وانہی کہ چہ بوکی چہ رخی بہ د کردارنایہ چالوہ بہ ر لہ وہی
 کہ آوانہ پیروزہ کانی بیتہ دی .
 ھہیچ گومان لہ وہ دانہ کہ گہلی خزمہی نشمانہ کہ یو ھاو
 خونہ کانی کردوہ ، بہ تاپیتہ تی ھہ ولی داوم بو پدش کہ و تہی ژیانہ
 کومہ لایہ تی و بہ رزی و ولانہ کہی ، وہ بو بلاو کردنہ وہی خوو
 رھوشتی پاک وولات بہ رورہی دستیکی زور بالاومہ زنی بوہ ، گہلی
 لاوانی خون گہرم و نشمان بہ رورہی پی گہ یاند و ھہر لہ ساوایی

ایستہی (ھیرتا) ژنہ سلوقبنی بہ کہ لہ قوتابخانہی بہ رزی بازارگانی
 زا گرب دہرچوہ لہ ژنہ پیشوہ کہی تیتو ، کوریکی ھہ بہ ناوی
 (زارکو) یہ ایستہ ۱۹ سالانہ لہ ۱۹۴۱ دا لہ سیرہی (۱۶) سالیہ لہ
 لہشکری روسا خوی نوی بہ سہرباز لہ شہری موسکودا بالی
 راستی لہ کہ لک کہوت کرابہ (قارمانی بہ کیہ تی سوئیات)

يانهوه ميشکيانی به خوو و رهوشتی خاوين و کردهوهی باش و راستگویی و
خونه به رستی پر کرده .

له هه ناسه ی ژيانیا به دهم گیانه لاو و په له کوتیوه دوانوسینی پیشکه شی
گه لاویژ کرد که له جان جاک روسو دوا بو له عبارته کانیا
بومان دهر ئه که ویت که نه خوشیه که ی هیچ کاریکی نه به خشیوه ته
سه ر ئه وه ی که له نوسین و خویندنه وه په کی بکه ویت چونکی هه رچه ند
له نه خوشیه که یا آزاری له شی بو به لام گیانی پاکی هه ر له سه ر خوو
بی آزار بوه .

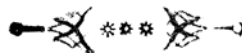
دوباره به گوی خوم له هاوری په کیم بیست که له ساتی
نه خوشیدا چوبوه لای پی و تبو « له ژیر گلیشا هه ر ئه نوسم » .
به مه دا دهر ئه که ویت که گیانی پاک هه ر ئه مینی هه ر چه ند ئه وه له شه ی که
ئه وه گیانه ی تیا به فه وتایوو له ناو چوبیت .

خوزگه هه ر ئه وه نده بیا به که به چاوی خوی وولاته که بی به
سه ربه رزیو پیشکه وتویی بدیا به وه . له به ری ئه وه هه ولو تی کوشینه ی
خوی و هاوکاری خوی بخواردایه که بو نیشمانه که یان و هاوولاتیه
که یان دا بویان ، به لام ئه فسوس ! سه د ئه فسوس ! ئه وه هیوا
په روزانه که چه ند سال بو آواتی بو ئه خواست ئه ویش پیشکه وتن و
سه ر به خویی وولاته که ی بو به چاوی خوی نه ی دی ، وه زوریش
دوور نیه که دوا که وتن و دهسته یا چه پی ولانه که ی بوبی به هوی
ئه وه ی که شه و و روز لیکي دا بیته وه وه لی کولی بیته وه وه بوبت

به هوی زیادکردنی هه و دهرده پیسه که کوتایی به ژبانی هینا .
 پیای بلیمهت و گهوره و خزمهت گوزار له ولاته پیشکه وتوو و
 پر شارستانیه کانا گهلی به نرخ هه بیت هه رچند که خوشی بمریت بهلام
 ناوی هه زیندو هه بیت ، وه له لاپهره زیرینه کانی میژوی هه
 نه هه و به دا هه نوسریت ، بهلام له ولاتیکی دوا کرتوی وه ک ولاتی
 آیمه دا که زانستی و شارستانی له پابه کی زور په ستر آ لوزاویه قه دری
 هه و جوره که سانه هه و نده ناگیری که پاداشی هه و چا کانه ی
 بدریته وه که کردویتی .

من هه رچه ندخوم ماموستای کوچ کردوو دهرسی پی نه وتوم و
 دوستایه تیم له که لیا نه بوه بهلام هه و کتیبه به زخانه ی که له چاپ دراوه و
 خرنندومنه وه آینه یکی پا کو روونه بو دهرخستنی پیری به رزی هه و
 شخصه وه بومان دهر هه که ویت که به هه مو جوریک هه ولی داوه بو
 بلاو کردنه وه ی پیری به رزو به که لک و بو بلاو کردنه وه ی خووره و شتی
 جوانو پیروز .

ایمه قه دری گهلی شت نازانین که له وه ختی خویدا پیروسته
 بیگرین و به تایه تی قه دری پیای باش وه که وختی له دهستان جو
 هه و سا هه کیشین به هه ژنوی خومانا بهلام له دوا ی چی ... !
 آیتر هه رژی گیانی پاکی وا تادوانی

چپر وکی نزم مانگه

تبر بانی

ف . محمد

ایواره په کی به هاره زهوی بهرگیکی سهوزی نهرمی جوانی له بهر
 کردوه داری سیوو ههلوژه و ههرمی له رهزه کاندای پشکو تون له پشت
 دی په کهوه هاره هاری آوی سهرچاوه کان دیت بایه کی بون خوشو
 فینک لقی گه لاهو پهره ی گوله کان ههله رینیته وه شادمانی و جوانی له
 هه مو لایه کهوه دیاره بهلام مالی مام «هومهر» بی دهنگو کشوماتن
 چونکو دوو سه عاتی له وه پیش له ناشتی (دلبر) هاتبونه وه ژو
 پیایوی دراوسی بو پرسه هاتبون

دلبر دایکو خوشکی نه بو که بوی بگری له بهر هوه بهمانی
 پرسه ی ژنانیش نهینرا . بهلام له ودهمه دا ژنیک له بهرگیکی
 رهشدا به رولهرو و قریشکه کردی به مالا نه ی یگوت رولهرو
 شاسوارم رو تاقانه ی به گهنجی کوزراوم رو . رو ...

دلبر کچیکی جوانی شوخو شهنگنگ بالا بهرز شلومل چاوه کانی
 ره شوگهش ، پرچه کانی قه ترانی ، هیمن خاوهن رهوشتی جوان بو
 ههر به منالی باو کو دایکی مردبون مای گه وره ی مام هومهر به خیوی
 نه کرد و له مالی نه ودا گه وره بو بو . مالی مای بچو کیشی (سالار)

دراوسى يان بو هر له منالى يه وه بوو به هاوده مو هاورى (شاسوار) ى
آموزاي .

شاسوار به راستى همه رهفتارو كردارى جوانى دلبرى
گرتبو له گهل نه وه شدا خوى تابلى لاويكى جوانو زرنگو گورجو
گول بو نه وه دهمه ى به حهسانه وه خوشى نه زانى كه له گهل
دلبردا بچن بو فرمانى يا له جى گمايه كه وه بگه رينه وه بو ناو دى
وه نه وه ريگايه به خوشى و واتهى خوشه وه به رنه سهر .

همه رابواردنه دريژه يان له هاوده مى زيتر خوشه ويستيانى له دلى
يه كترى چه سپان ايتر نه گهر بيكيان نه وي ترى بز بگردايه ويل
نه بو به دويا .

« دلدارى راست خاونه كه ى نه رازينته وه به كرده ى چاكو
رهوشتى شيرين و په سه ندى »
www.zheeni.org

همه دانيشتوانى دى يه كه دلبر و شاسوار يان خوش نه ويست
وه كهسى لى يان دل گير نه بو په سه ندى گه وره و بچوك بون . .

كه شاسوار گه يه ته ته منى گه نجى به باوكو دايكى گوت ژنى
بو بينن (هر چه نده كه له و دى يه دا كه سو كار ژن بو نه وه كه سه
هل نه بژيرن) به لام دايكو باوكى شاسوار نه يان زانى كه شاسوار
له دلبر زيتر كهسى ناوى .. وه به دل آره زويان نه كرد كه دلبر
به بينن بو تا قانه خوشه ويسته كه يان به لام كه دهست كورتى خويان و
ته ماع كارى مام هومهر يان بير نه كه وته وه موچر كيان پيا نه سات

که چون له گهل مام هومهرا بدوین و آخو چیان پی نهلی .. آخو
داوای چهنده (شیربایی) یان لی نهکات .

کچان لهو دینیهدا زور بیقهدر ته ماشا نه کرین وه کو مهرو
مالات نهفروشرین ههر کهسی پاره ی زور بدات نهو کچی جوانو
چاکی دهست نه کهوی (با نهو کهسه زور بی کهلک و پهستیش بی) .

سالار و خاوهری ژنی ههلسان و چون بو مالی مام هومهر له
پاش ههندی سهرهتا رازه کهیان درکان مام هومهر به زهرده
خهنهیهکی تهوساوی یهوه فهرموی باشه بهلام له گهل پارهدا نهلین چی ???

سالار له پیشهوه توزی باسی دهست کورتی خوی گیرایهوه
به نیازی نهوهی غیرهتی مام هومهر بچولینی وانجا گوتی له ده لیره
زیآرم نیه مام هومهر قاقا پی یان بی کهبی ووتی تکا نه کهم لهم رووه
لهم باسهوه هیچ مه دوین دلبر خوازدنی شاسوار نی یه ..
قهیتهرانی کوری کویخا سلیمان سهد لیره و خوشکه کهشی نه دات به
زورابی کورم ، جامن له بهر ایوه نه گهر سهد و په نجا لیره نه هین وا
نایدوم به قهیتهران .. به بی هیوا به دل تهنگی گهرانه دواوه
شاسوار نهم باسه ناخوشه ی بهرگویی کهوت به چند روزی دوا ی
نهمه به گهرمی باسی شو کردنی دلبر نه کرا که دراوه به قهیتهرانی
کوری کویخا سلیمان .

ایتر شاسوار ژبانی تال بو وه نهی توانی لهو دینیهدا بژی
لهر بزر بو کهس نهی زانی بو کویی چوه . به دل شکسته بی و

غه مباریه وه سهری خوی هه لگرتو رویشته به خهند قوناغی له دوری
 دینی به که توشی کومه لی چته بو به گفتوگوی خوشو هیوای
 شیرین هه لیان فریوان وه چوه کومه کیانه وه پیش نه وهی که شاسوار
 هیچ خراپه یه کی لی روبدا له گهل چته کاندای توشی دهسته یه که سه ر-
 بازی میری بون وه له یه کم دهست ریژدا شاسواری گه نجی خیر
 نه دیو جوانه مهرگت بو وه هه ر له پاش بیستنی نه م خه به ره
 کوشنده یه سالاری باوکیشی له خه فه تا مرد .

پاش نه م هه مو کاره سانه مام- هومه ری پاره پیس دلبه ری
 فروشت به قه یتهران .

قه یتهران هه ر چهنده که کوری کوینا بو به لام انسانکی تابلی
 چه تون ، لاسار ، جنیو فروش ، دز و داوین پیس بو له گهل
 نه م هه مو به ندو باوه شدا زه لامیک بو چته هول آولوی ، یه که چاو
 کریشی که چه لی سه ریشی تا پشت ملی هاتبو .

نه و دیوه ناشیرینه به بونه ی عاده تی ناپه سه نده وه له گهل نه و
 په ریه آسمانی یه نه و ناسکو نازداره دا جوت کرا .

هه ر چهنده که قه یتهران زور سوپاسی خوی نه کرد بو نه و
 به خشنده جوانه ی که پیشکه شی کرا بو وه زوری هول نه دا که دلی
 دلبه ر خوش بکا به لام هیچ که لکی نه گرت « زور گرانو
 سه خته که دووکس له آره زو ، ره وشت و خودا جیاوازین
 به زور یه که بخرن »

دلبر ئەوندە خەفەتی خواردو پەچنیه دلیه‌وه له دوای ۳
مانگک نه‌خوش کهوت پاس ئەوهی دەمیکی زور له سەر جیگا
کهوت به‌سزایه‌کی زور گیانی دەرچو ۰۰۰

ئەو ایواری یه نالەو شینی خاوه‌ری دایکی شاسوار که تازه
برینی کولابوو دلی دلره‌قانی ئەتوانه‌وه .

بو آگاداری

براه‌اوزمانه‌کانم ، هه‌مو لایه‌ک ئەزانن که به‌نده له‌که‌یه‌وه
بوریک‌خستی فەرهنگک و چەند کومه‌له‌یه‌یکی وینه‌داری ئەده‌بی له
حه‌ولدام ، تکام له شاعره به‌رخه‌کانی وولاتی سلیمانی ئەوه‌یه ئەوانه‌ی
که ئەزانن ئە‌ته‌ربانم نی‌یه هه‌ر یه‌که دوو سه‌ غه‌زه‌لیکی هه‌لبژارده
به‌ سه‌ر گوزه‌شته‌ی خویانه‌وه آماده‌ نیکن وه هه‌ر چەنده‌ش ئەتوان
بو ووشه‌ی کوردی یارمه‌تیم بده‌ن www.zanjan.com

ئەوانه‌ی دهره‌وه‌ش ئەتوانن خویان به‌ یه‌کیک له شاعره‌کانی
شاری سلیمانی ، هه‌له‌بچه ، پینج‌وین ، خورمان و باخه‌کون بناسین
به‌نده له ۱-۱۲-۱۹۴۴ دا بو وه‌رگرتنی وینه‌و ئە‌ته‌رو سه‌رگوزه‌شتی
بو‌یژه‌کان وه‌کو کردنه‌وه‌ی ووشه‌ی کوردی ئە‌چه‌مه سلیمانی وشوینه‌کانی تر ،
بو ئەوه‌ی لهم روژه توش و گرانی یه‌دا زورگیر نه‌بم هیوای
یارمه‌تی هه‌مو لایه‌کم هه‌یه .

هه‌ولیر : گیوی موکریانی

شرکتی زراعی شارلور

میله‌نه پیگه‌یشتوه‌کان که ایسته گه‌یشتون بهم پایه به‌رزه، که زانیان هندی فرمانی به‌که‌لک و پایه‌خدار بو پیشک‌وتنی خویان و نیشتمانیان به‌هولوته‌قه‌لاو سه‌رمایه‌ی به‌کو دووپیک نایه‌ت پیریان کرده‌وه له دانانی شرکت که عبارته له به‌ک‌گرتنی هولو ته‌قه‌لای گه‌لی‌کس وه‌تیک‌هل‌کردنی سه‌رمایه‌کانیان تا کو هیزیان به‌سهر‌ه‌و چه‌شنه مشروعه چا‌کانه‌دا بشکی .

وولاتی ایسه که هیشتا زوری ماوه بگانه ریزی هم وولاتانه که باسماں کرد له زور لاوه نانه‌واوی‌ی هه‌یه‌وه پیویستی زوری به شرکت هه‌یه بو‌پر‌کردنه‌وه‌ی هم نانه‌واویانه . . وا تازه پیاوه دلسوزه‌کانمان بو پیش‌خستنی وولاته‌که‌مان قولی همه‌تیان هه‌ل‌کردوه . یه که لهم پیاوانه توفیق قزازه که سه‌رکاری شرکتی زراعی شاره‌زوره که مه‌به‌سی له‌پیک هینانی هم شرکتی آوه‌دان کردنه‌وه‌ی دهشتی شاره‌زوره که شاعر و هه‌دیه‌کانی کورد به بهشتی سهر زمینی دانه‌نین .

له‌کانی دلمان‌وه له یه‌زدان هه‌پارینه‌وه که هم پیاوه دلسوزه به‌آواتی خوی بگه‌بینی که پیشک‌وتنی گهل و نیشتمانیه‌تی و امثالمان بو زیاد بکا تا به هولو ته‌قه‌لایان وولاته‌که‌مان بگانه ریزی وولاته به‌رزه‌کان .

شركة الشمال التجارية

والزراعية المحدودة

تمت شركة له سابقا داناوه وه دوولتيش له بغداد و له
هاله بجه هه به ، مه به سي ايش كردن و ده ست خستى قزانجى مادي و
معتوى به بو هه مو لوا كانى ژووروو ، جابه و بونه وه آماده به بو وه رگرنى
ه-ه مو جوره كلوبه ايش تجارى وه كاله تى تجارته تى به قومسيون
بو هه مو تجاريك چه له بخارى سابقا وه هه نه بجه وه چه له لقي به غدا
كه ناوو نيشانى هه به به : **بنكهى زين**

فرع شركة الشمال التجارية والزراعية المحدودة .

شارع الرواق رقم ٣٣٣ بغداد .

باوهر پیکر اوهر کانی گدلاویش

له

- سایانی : عمر قهزاز و ابراهیم ملامارف - له جادهی نازه .
سنه : شهابالدین محی : ادارهی دارایی
کر کوک : ملا خورشید : مزگهونی قاضی له گهره کانی
حهلواچی .
ههولیر : حسین مختار : مکتبهی شمال .
خانقین : عبدالعزیز نورمحمد .
کرماشان : ابراهیم نادری . خاوان - سلیمان خادم .
زاخو : حسین حاجی رشید .
سابلاخ : محمد صدیق حیدری .
عمادیه : یونس امین آمیدی . وگوفاریکی ههسو جوره پهرتوک
رواندز : علی عبدالله . مکتبهی پیشکوتن .
کوبینجوق : ههمان هونی حاجی ملا

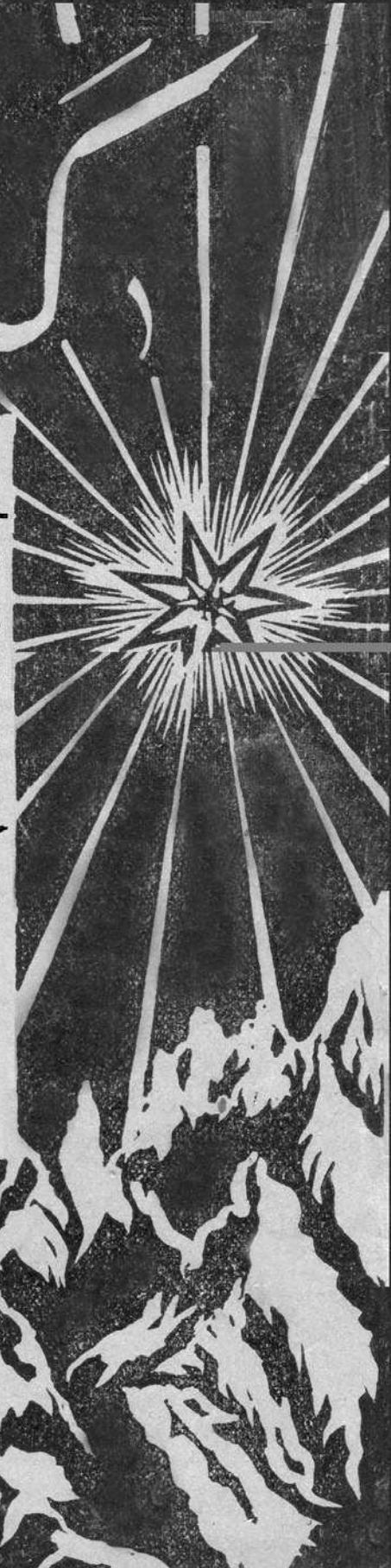
موصل : محله باب الجدید : توتنجی ملا محمد طاهر عمادی .

ههه کس ابشیکی لهی له لایهن لههوه که پارهی آبهونه بهدا
یا ناوونیشانی بگوری یا بی به آبهونه له وولاتی خو بهوه راسته و
خو لهه خویشانهی سههروه آگادار بهکا .

کتاب گهلاویز

رم ژماره ۱۰: ژماره ۱۲ - سالی ۵۰ -

میژوی خولمار ۰۰۰۰ حسن فهمی به گک
دانسبلین ۰۰۰ ۰۰۰ ت. ب. مہریوانی
تفسیری قرآن ۰۰۰ شیخ محمدی خال
شاہد ۰۰۰۰ دلشاد رسولی
دیوانی گهلاویز ۰۰۰ ۰۰۰
گہلاویز گہلاویز ۰۰۰ محمود
تہذیبیاتی زیندو ۰۰۰ صالح حیدری
خسروخانی والی ۰۰۰ محمد امین کاردوخی
بہزہ بی ۰۰۰ ۰۰۰ کچہ کورد. ن. س
چپروکی ژماره ۰۰۰ شفیق صار
وہ گلی باہی خوشی تر تہذیبیاتی

نادونیمکن گروپ

بھداد - شارع الرشید : عمارۃ الدامرجی : آپارٹمنٹ - رقم ۵۰ -

مدیری ادارہ ونوسین :

علاء الدین سجاری

خارہنی امتیاز ابراہیم احمد

مدیری مسؤل - حامی فائق توفیق

- آبونہ -

دینار	فلس
۱	۰۰۰

آبونہی سالانہ بو ۵۰۰ روپے
بو ۵۰۰ لای من گروت و قوتایان ۵۰۰
مانہی بو ۸۵

آبونہ بہناوی مدیری ادارہ وہ ٹہیری

پیشہ کی آبونہ ٹہنی بدری

گه لا و میر

گوفاریکی نه ده بی و نه قافی مانگی کوردی به

ژماره - ۱۲ سالی - ۵ کانوونی به کم ۱۹۴۴

میزوی خولمار

هه له بجه : حسن فحیمی به گت جان

خولمار « ۱ » وه یا « گلعنبر « ۲ » نه م جیگه به که آناری

(۱) خولمار ره ننگه اصلا گلعنبر که ناوی زه مانای عمانلی به تی وه به هه له بوبی به خولمار ، چونکه خولمار ، گولمار ، گول مه ما ، گلعنبر ، که وابو هه لئه گری خولمار اصله که ی گلعنبر بوبی ، له خولمار دا بناغه ی خانوو شورای زور قایم هه به که وه ختی خوی به که چ و به رد کراون وه سه ده ی که وره که وره موجودن که له وه ختی خویا بو او به سراون هیشتا تیک نه چوه ، ایستا له پشت دینی که وه - که ره ننگه وه ختی خوی ناو دراست که رتی - کردی کی زور که وره قایم هه به که به « نارین قهلا » به ناو بانگه وه له سه ره ته و قه سه ری نه وگرده سه وزیکی که وره هه به که به اصولی کی =

تاریخی بومان دهرمه‌خا، له‌مه‌ویدیش شاریکی زور به اهیمتی کوردو -
ستان بوه ، ایستادییکی « ۵۰ » مالی بچو که وه مرکزی ناحیه‌یه ،

= هه‌نده‌سی ریک‌و‌پیک له ۱۲ لاره به‌شکراوه بو ناوشار وه هه‌و آوه
هه‌بی له‌ده‌ربندی زه‌لمه‌ره کهله ته‌وقه‌سه‌ری گرده که به‌رزتره به‌گونج
هاتی . ح . ف .

* بچوی ، له‌باتی گلغنبر گول‌احمر هه‌لی . امین زکی به‌گک
(۲) گلغنبرتابعی ولایه‌تی موصل و لوای سلیمانیه له‌منته‌ای
جنوبی شرقی لوا که‌وه رینی که‌وتوه ، قضایه‌کی زور که‌وره‌یه ، غربا
به‌نفسی سلیمانی و شه‌ربازاره‌وه نوساوه ، سه لایشی نوساوه به
ایران‌وه ، هه‌م قضایه له طرف سلطان سلیمان خانه‌وه به‌گلغنبر ناو
زراوه ، مرکزی ** قضایسته‌بی هه‌لین هه‌له‌بجه ، « ۴۷۳ » دینی مربوطیه‌تی ،
هه‌م قضایه جگه له اهالی خوی جیگانی بن‌که‌رانی عشایری جافه ،
قائمقامی هه‌م قضایه زور جار له‌رؤسای هه‌م عشیرتی جافه‌بوه ، زورمه‌ی
قضای هه‌له‌بجه که‌ژوکیوه ، حاصلاتی میوه‌ی زور و انواعی حبوباته ،
عشیرتی جاف ، مه‌رو بزنی زوربان هه‌یه ، له خوری و مویان ،
قالی و عبا دروست هه‌کری . قاموس‌الاعلام تألیف شمس‌الدین
سامی ، جلد ، ۵ ، لاره ۳۸۷۶ . ح . ف .

** هه‌مه‌ر ، هه‌لی ، له‌نزیک دهروازهی شاری شاره‌زور گردیک
هه‌بو سلطان سلیمان له سه‌ر هه‌و گرده قه‌لایه‌کی دروست کردو
ناوی نا « گلغنبر » (جلد - ۹ ، کتاب - ۴۷ ، لاره ۱۱۳)
امین زکی به‌گک .

ناحیه کاشی هر به ناحیهی خولمار به ناوبانگه « ۱۸ » کیلومتره — له مرکزی قضاوه که هه له بجهیه — دووره ، هم دینی به له بن شاخی هه ورامان و زهلم دا رینی که وتوه ، چهن کانیاویکی زور که ووره له بن خانوه کانیا هه لئه قولی، دینی خولمار له سه رچاوهی زهلم و شه لاله به ناوبانگه — که یه وه « ۱۰ » هه تا « ۱۲ » کیلومتره دوره ، قهلا مشهوره که ی ناو ده رهی « ۱۱ » زهلم که به قه لای خان احمد خان به ناوبانگه له نفسی خولماره وه « ۸ » تا « ۹ » کیلومتره دووره ، آثار و بناغه ی خانوی له مه و پیش ده ری نه خا که خولمار و هم قه لای زهلمه وه ختی خوی به یه که وه بون و یه کشاربون ، قه لای زهلم له پیش دا جیگه ی حاکمانی نه رده لان بون ، شرفنامه که شرنخانی بتلیسی له سالی « ۱۰۰۵ » دا تألیفی

(۱) قه لای زهلم به قه لای خان احمد خانی نه رده لانی به ناوبانگه ، به راستی انسان له دریزی نه و دیوار و شورانه ی که به ده وری هم ده به بنده که قه لاکه ی تیدا بو وه کراوه سه ری سور نه مینی .

تاریخی عالم آرای عباسی که له زهمانی شاه عباسی اولی صفویدا نوسراوه نه وه له زور جیگا باسی هم خان احمد خانیه تیدایه ، له شوینیکا نه لیت ، جاریک له سه ر فرمانی خان احمد خان که حاکی وولاتی نه رده لانه له شکریک بو دا گیر کردنی کرکوک نیراوه ، دیسان نه لیت : که شاه عباس به غدای محاصره کرد له تاریخی ۱۰۳۶ هجریدا خان احمد خان له و عاندا له له شکرکی شاه عباسدا سه ر کرده یه ک بو ه .

ح . ف

کردوه له لاپهره‌ی « ۱۲۱ » هه‌تا « ۱۲۳ » دا به‌م جوره باسی
 حاکیانی ئه‌رده‌لان ئه‌کات که له قه‌لای زه‌لمدا بون ، به‌قه‌سه‌ی شرفنامه
 « سورخاب به‌گی » ئه‌رده‌لانی بو به‌حاکیکی سه‌ربه‌خوی شه‌ره‌زول
 وه یا شه‌ره‌زور « ۱ » وه پایته‌خته‌که‌ی زه‌لم بوه ، له سالی ۹۵۶ دا
 القاصی میرزای برای شاه‌طهماسبی « ۲ » صفوی به‌اومیدی ئه‌مه‌ی که

(۱) رومه‌کان به‌شاره‌زوریان (زیازو روس) گو‌توه ، هه‌مه‌ر
 ئه‌لی : قه‌لای کلغنبر له پاشدا له طرف شاه‌عباسه‌وه ویران کرا ،
 له رمضانی ۱۰۳۹ دا خسرو پاشا تعمیر کرده‌وه . شاره‌زور
 له‌به‌رده‌می دولیکدا بو ، له ناو ئه‌م دوله‌دا ئه‌شکه‌وتیک بو « ازرق
 جادو مغاره‌سی » یان پی‌ئه‌گوت ، له‌به‌رده‌می ئه‌م ئه‌شکه‌وته‌دا
 تاشه‌به‌ردیکی تیر و بله‌ند هه‌بو وه قه‌لای زه‌لمی له سه‌ر بنا کرابو ،
 له زه‌مانی سلطان سلیماندا ئه‌م قه‌لایه‌ به‌عه‌زه‌تیکی زور زه‌وت کرا ،
 له‌زه‌مانی خسرو پاشادا ئه‌م قه‌لایه‌ به‌ده‌س شیخ عبدالله‌وه‌بو وه
 اطاعتی کرد .

له‌به‌ینی قه‌لای زه‌لم و قه‌لای چه‌رخدا وه‌له سه‌ر شاخیک که
 منبعی آوی شاره‌زور بو قه‌لاویرانه‌که‌ی (یزدجرد) هه‌بو ، هه‌ر
 له عزیزیک ئه‌م شاری شاره‌زوره ئه‌شکه‌وتیکی تر هه‌بو که مه‌یته‌که‌ی
 اسکندر له پیش نقلی بو اسکندریه له‌وی دانرابو (هه‌مه‌ر ، جلد ۹) .

محمد امین زکی به‌گ

(۲) شاه‌طهماسب دووه‌مین پادشای خانه‌دانی صفوی وه‌گوری
 دامه‌زینهری ئه‌م حکومه‌ته شاه‌اسماعیلی صفوی بو که له تاریخی ==

بی به شاهی ایران په‌نای به سلطان «۱» سلیمان قانونی برد له پاش به‌ینیک که له‌لای سلطان سلیمان هیچی بو نه کرا رای کردو په‌نای هینا به سورخاب به‌گت حاکی شاره‌زور و زلم وه سورخاب به‌گی کرد به واسطه که شاه طهماسبی برای پیده‌خشی و بیکا به حاکم له شیره‌وان وه کو پیشوو ، شاه طهماسب نهمه‌ی به فرصتیکی باش زانی شاه نعمت‌اللهی قاهستانی نارد به شوینیا وه به خلاف وعدگی که‌یشته‌لای و کوشتی .

سورخاب به‌گت ۶۷ سالی حاکی کردو مرد له پاش خوی محمد

۹۰۷ دا له ایران به ناوی حکومتی صفویه‌وه خانه‌دانیکی سلطنتی دروست کرد ، شاه طهماسب له تاریخی ۹۱۹ دا له دایک بوه وه له ۹۳۰ دا بوه به‌پادشاه ، له‌گه‌ل سلطان سلیمان قانونی پادشای عثمانی دا زور جار شهری کرد ، پادشاهیکی به‌ده‌سه‌لات بوه «۵۴» سال پادشاهی کرد ، له تاریخی ۹۸۳ دا له قه‌زوبین له عمری ۶۵ سالی‌دا مرد .

ح . ف

(۱) سلطان سلیمان ده‌ه‌مین پادشای عثمانی و کوری یاوز سلطان سلیمه ، له تاریخی ۹۰۰ ی هجری له دایک بوه ، له ۹۲۶ دا بو به پادشا زور به‌ده‌سه‌لات بوه ، حکومتی عثمانی له زه‌مانی نهمدا ایگ‌جار ترقی کرد ، وولاتی زوری له‌ئهورپاو آسیا دا گرت ، ۴۸ سال سلطنتی کرد ، نهایتی آرزوی بله‌ندی ده‌ولتی عثمانی له‌ده‌وری سلطنتی نهم پادشاهی‌دا بوه .

ح . ف

به گي برازای که حاکی سروچک ، قهره داغ و شارباژیر بو تهماعی
 داگیر کردنی قهلای زهلمی کهوته سهر وه بو یاریده دان په نای به
 سلطان سلیمان پادشای عثمانلی برد ئه ویش روستم پاشای وزیر یو عثمان
 پاشای میری میرانی به غدای به له شکر یکی زوره وه له گهل نارد و
 امریشی دا به هه مو سهر حد داره کانی کوردوستان که به له شکر ی
 خویانه وه یاریده ی بدهن ، محمد به گک بهم له شکره زوره وه هات
 محاصره ی قهلای زهلمی دا — که قهلای ئه وه نده سهخت له هیچ
 جیگایه ک نه بوه — دوو سالی ته و او محاصره دوا می کرد هیچیان بو
 نه کرا ، تصادفا محمد به گک به دووره گولله کوژرا ، عثمان پاشای
 میری میران که زانی هیچی بو نا کری وازی له محاصره هینا و
 رووی کرده دهشتی شاره زور له وی نه خوش کهوت و مرد ، له پاش
 ئه مه محاصرینی قهلای زهلمی خهوف مانه وه ، له پر له سالی ۹۶۹ دا
 بالته چی محمد پاشا دای به سهر قهلای زهلمدا به فیل گرتی ، ایستاش
 هه ر آتاری بنای قه دیم له نفسی خولماردا ماوه و نه روخواوه ، نشانی
 ئه دا که خولمار شاریکی گه و ره بوه ، ئه م مزگه و ته زور گه و ره به
 هه موی به به رد و گه چ کراوه دیواره کانی زورپانه به مناسبتی تعمیر ی
 مزگه و ته که وه که « موسی » « ۱ » به گک ناو کردویه تی له سهر به رده

(۱) ئه م موسی به گه له و زه مانه دا حا کمی خولمار بوه ، پیاویکی
 زور به ده سه لات بوه ، ئه مانه به به گزاده ی خولمار به ناو بانگن
 هه ندیکیش ئه لین په لیکن له بابان ، له ته نشت مزگه و ته که وه هوده یه کی =

مهرمهر یکی جوان نهم چند شعره هه لکه نراوه :
 والی ملک جود و کف عباد * آن سلیمان تخت عزت و داد
 ید بیضی نمود موسی را * گل گلغزبرش زاطف بداد
 در بناهای خیر شد ساعی * ید اجر و ثواب روز معاد
 مسجد کهنه سال شاه سلیم * دیدگشته جای قور و رماد
 از کرم چند بدره در تمیر * صرف کرد و بیافت اجر مراد
 این اشارت زغیب شد تاریخ * بوده مسجد به اطف حق آباد

۱۱۶۲

نهم مزگهونه له لایهن سلطان «۱» سلیمهوه دروست کراوه ،

ههیه که قهبری افرادی عائلهی نهم موسی به گهی تیدایسه هه
 چند کیلی قهبره کان شکاون و زوریان له جیگای خویان نه ماون و بون
 به زیر خولهوه به لام له هیندیکیاناه شعر و آیاتی قرآنی و تاریخی مردنیان
 نهم بیبری ، نهم موسی به گه عمری زور در یژ بوه ، ته نانهت خه لقی
 نه و هخته و شاره زور و تو یانه : (خوا خوی نهمینی و موسی به گک)

ح . ف

(۱) یاوز سلطان سلیم نوهه مین پادشای عثمانی و کوری سلطان
 بازیده له زه مانی نهمدا خلافت که وته دهست سلطانی عثمانی ، ده وره ی
 سلطنتی به فتوحات رابوارد ، مصر ، سوریه و زور جیگای تر
 له زه مانی نهمدا دا گیر کرا ، ههشت سالونبو سلطنتی کرد له تاریخی
 ۹۲۶ ی هجریدا له عمری «۵۱» سالیدا مرد . قاموس الاعلام ، جلد ،

ح . ف

۴ ، لاپره ، ۲۶۱۳

گویا ئەلین ئەویش تعمیرى كوردوتتووه وه اصلا له زهمانى اصحابدا دروست كراوه ، ياقوتى حموى مؤلفى معجم البدان له جلدى « ۵ » لاپهه « ۳۱۲ » دا ئەليت : « شاره زور به منطقه يه كى زور گهوره ئەلین كه كهوتوتتو به ينى ههمه دان و اربيله وه ، زورمه ي ئەم وولاته كه ژوكيوه خه لكه كه ي ههمو كوردن » ، ياقوتى حموى خوى له تاريخى ۶۲۶ ى هجریدا مردوه ، له ئەديبى به ناوبانگه « ابن مهلهل » هوه بهم جوهره باس ئەكا كه له دهو روپشتى سالانى ۳۴۱ دا شاره زورى ديوه ئەليت : « منطقه ي شاره زور شارو ديهانى زورى ههيه ئەو شاره كه له ههمويان گهوره تره لهو ناوچه يه دا به « نيم » ١١

(۱) نيم ازراى نيم ازراه (نيوه ي ريگه) شاريكى كوفى ساسانى يه ، به پى و نائقى تاريخى ئەبى خولمار بوبى چونكه ناوه - راستى آتشكه ده مقدس و به ناوبانگه كه ي شارى (شيز) وه پايته ختى ئەو وه خته ي ساسانى يه كالى (مدائن) تيسقون كهوتتو . قاموس الاعلام ، جلد ، ۴ ، لاپهه ، ۲۸۹۹ باسى (شيز) جيهگه ي ئەم آتشكه ده يه وا ئەكات : (شيز منطقه ي آذربايجان ، له به ينى مهراغه و ارزنجاندا واقع بوه ، شاريكى كونه له نظر زه رده شتى يه كانا به هوى آتشكه ده به ناوبانگه كه يه وه ئەم شاره زور مقدس و آوه دان و خوشه ويست بوه ، له لايهن مغيره ي كورى شعبه وه له وه ختى خلافتى حضرتى عمردا صلحا گيرا .

له تاريخى ۱۳ - ۱ - ۱۹۳۷ له جوانى كاغه زيكدا كه ده رحق به خولمار و شيز پرسيارم له معالى ماموستاى گهوره امين زكى =

ازرای « به ناوبانگه ، خانې ټه و شاره به هېچ جورېك اطاعتی خلیفه و سلطان نا کڼ و له حالیکې سهر به خوین دا ټه ژین و به قطعی سهری اطاعتیان بر حاکمانی زه مان دانه نواندوه ، چوار (۱) طایفه ی گه وره ی کورد که ناویان : جلالیه ، باسیان ، حکیمه و سولیه به له شاره دا موجودن ، له شاره زوردا شاریکی تریش که ناوی « شیز » ه هه به ، له سالی ۳۶۱ دا خلکی « نیم ازرای » په لاماری ټه شاره یان دا و ه زورمه ی خه لقه که یان گوشت و تالانیان

= به گت کردبو عیناً و ه کو لای خواره و ه جوابم و ه درگرت :
 « مطالعه م در حق پرسیاژتان ټه مه به : نیم راه - نیم ازرای شاریکی ساسانی به و ه له منطقه ی شاره زوردا بو ، به پی تدقیقاتی بعضیک له مستشرقین و ه کو چریکوف و ه زرفه لمد ټه بی ټه شاره گلغیر و ه یا خولمار بوبی ، ذاتا تعریفات ابن مهلهل له یاقوتیشی توافق ټه مه ټه کات ، شاخی زه لم شاخی ه هورامانه ، شاخی « شعران » ره ننگه « کوره کاژاو » بیت ، « شیز » له جنوبی بحری اورمی به ، امر و به ته ختی سلیمان مشهوره و ه له سهر منبعی غربی « سفید رود » آتشکه ده به کی گه وره بو ، نیم راه ناوه راستی ریگه ی شیزو مدائن که وتوه . »
 ح . ف

(۱) داخه که م له م چوار هوزه کورده ایستا هېچ کامیان ناناسرین ، به لام ره ننگه جلالیه که به کی که له م چوار هوزه « گه لالی » پی که فرقه به کی گه وره و ناسراون له جافدا
 ح . ف

کردن وه شاره که یان سوتاند « اجمالیله دا ووتاری ابن مهلهل دوایی دیت .
 مؤلفی معجم البلدان یاقوت ءهلیت : « سهیری گورانی دنیا
 کهن که خهانی ءهم شاره چون گوراون وه ایسته به تهوایی وان
 له ژیر اطاعتی (۱) مظفر الدین کوکبری کوری علی کوچک حاکی
 ههولیردا . »

له ناو کوردی شاره زوردا وه کو یاقوت ءهلیت علماو شعرای
 گهورهی زور بوه وه ءهلی « شیخ ابا بکری مبارک کوری حسن
 شهرزوری له لای شیخ محمد جعفری کوری احمدی سراج ءه خوینی
 کتوپر ماوهیه کی باش لی ءه توری له پاشا په شیمان ءه بیته وه ، روزیک
 ءه چیته وه که شیخ محمد جعفر چاوی بی ءه کوی زوری بی خوش ءه بی
 وه ءهم سه شعره ءهلی :

(۲) وعدت بان زوری بنده شیرین

وموعد بیننا نهر معلى * الى البلد المسمى شهر زوری
 فاشهر صدك المحتوم حق * ولكن شهر وصلك شهر زوری

(۱) مؤلفی معجم البلدان یاقوتی حموی که له ۶۲۶ ی هجریدا مردوه
 بالذات له زهمانی ءهم مظفر الدین کوکبری یه دا چوه ته ههولیرو دیویه تی .

ح . ف

(۲) شاعر هه رچه نده الهامی ءهم شعرانهی به هوئی چاوپنی کهوتنی
 دوستیکی دهرینه به وه بوه که ماوهیه کی زوربو لی ون بو بو به لام
 رووی قسهی له گهل نفسی خویایه . ع . سجادی

پدئسیلین

ت. ب. مەریوانی - شیکاگو

ایوارە بو نژیک خوراوا خەرامانی ئەستی دەستەپەك نانی بردە ژورەووە و خستیه ناوسەبەتەئە نانه کەووە . لە دوای سە چوار روژ کە نۆرەئە ئەو نانانە هات خەرامان چوار پینج نانی لە سەبەتە کە هینایە دەری و بردی تەری بکا ، نانه کەئە سەرەووەئە تەرکردو کە روانیە نانه کەئە ژیری دێئە پەلە پەلە کەرووی سەوزوشین ئەوانانە جوانەئە کە وەك کاهئە وابو لە کەك خستبو . دیارە نانی وا ناخوری خەرامان دای بە چولە کە .

بئکەئە ژین

ئەمە بە سەر خەراماناھات ، بەلام گوڤاری باکتیولوحی بەرلین لە سالی ۱۹۰۹ دا ئەلی دوکتور ئەمەریخ هەندی باکتیای چاندبو لە دوای یەك دوو روژ کەرووی سەوزوشین کە لە سەر باکتیاکان روابو نەهیشتبو بروین ، ئەمەریخ کارا کتەری ئەم کەرووی دورو دریز لەو گوڤارە دا نوسیو . لە سالی ۱۹۱۲ دا پروفیسور پوچیا باسی کەروپەکی لە روژنامەئە طبی میوینخدا نوسیو وە لە گەل ئەووە دا جیاوازی نەبو کە ئەمەریخ نوسیوی . لە پاش بەئینیک روژنامەئەکی علمی فەرەنسە شکوای باکتیولوجستیکی فەرانسزی نوسیو لە دەست کەرووی سەوزوشین .

فلیمننگ له انگلتره هه و تاران هی هه خوینده وه وه خوا خوا ی بو که هه و کروه ری ی بکک هویته لایبورانه ر (مختبر) ه که ی خوی . له سالی ۱۹۲۹ دا که رو لایبوراتوری فلیمنگی دوزیه وه وه چند کولتور (Culture) یکی ستافیلوکوکسی کوشتبو . کابرا که بو روژیکی وا هه گه را هر چاویکی کرد به ههوت چاوه وه که وه تاقی کردنه وه ی که رو .

فلیمننگ که روه که ی له آوی گوشت (Broth) دا چاند وه له دوی ههفته یه که نه ختیگ له و آوی گوشته ی که کرد به سهر لوکتوری ستافیلوکسدا میکروبه کان کزبون وه له دوی یه که دوو روژ مردن . چین له سالی ۱۹۴۰ دا ههندی آوی گوشت که هه و که روه ی تیاروا بو به شریقه دای له مشکیک له گهل میکروبی ستافیلوکوکسدا که چی مشکیک که نه مرژی هه مه مزده به کی خوشبو .

هه م که روه پی هه لین (پهنیسیلوم نه تا نوم - notatum - Penicillium) وه هه و ده رمانه ی هه م که روه دروستی هه کا پی هه لین (پهنیسیلین - Penicillin) .

پهنیسیلین چند هه زار ساله نانی له که لاک خستوه ، پهنیری خراب کرده و میکروبی کوشتوه تا سالی ۱۹۴۰ که س نهیزانی که چاره ی زور نه خوشی خراپیش هه کا .

دروست کردنی پهنیسیلین

هه و آوی گوشته وه یا هه و محلوله که پهنیسیلومی تیاروا وه

ئەگەر تېكەل كلوروفورم وەيا (ايتەر - Ether) بکری پەنيسيلين وەك خول لە بنی شوشە کەدا ئەنیشی وە ئەگەر لە سەر خو ئەو محلوله رابھیلری پەنيسيلين لە بنی شوشەدا ئەمینیتە وە رەنگی پەنيسيلين زەردە .

پەنيسيلين و نەخوشی

پەنيسيلين ھاوتای نی یە بو چارە ی ذات الرئە - نیومونیا ، سودەرتما ، مەننجیتس ، وەناق ، سوزەنەك ، فەرەنگی ، (انثراكس - Anthrax) ، اکتینومیس وە زور نەخوشی تر . ھەر نەخوشیەك كە بە ھوی ستافیلوکوکس وە یا سترە بتو كوكسە وە بی پەنيسيلين بە فریای ئەگا تەنیا ایندو كاردتیس نەبی كە نەخوشی دلە .

پەنيسيلين لە ناو خو یوا كندا ئەتویتە وە (Physiological Saline) وە بە ترانسفیوژن - Transfusion) دلۆپ دلۆپ تېكەل بە خوینی نەخوشە كە ئەبی وە بە ھەمو لەشیا ئەگەری و ھەر میکروبیکی توش ھات ئەگەر بی ویرا پەلاماری ئەدا وە ئەیدا بەزە ویدا .

نەخوشیەك كە سولفا دایا زون ، نیلامید ، تبوزول وە گەلی دەرمانی تر بە یە كدومانگك چا كی ئە كرده وە ایستا پەنيسيلين بە دە دوازە سەعات چا كی ئە كاتە وە .

په قاره سو

« لاپه ريه كې تر له نوسراوى شه به ننگه به روژ »

نوسه رى : محمد شاكر فتاح

ميواندارى له كورده واريده . مه مه نده باوه ، كهس ناوبانگي به دهست بلاوى ده رناچي . بو پساو هتي و به ده وروپشتا هاتي ميوان : ناسياوي يان نه ناسياو هه ژاره كانيش وهك ده وله مه نده كان ميواندازي يان گه ياندوته مه وپه ري چاكي . هه تا گه لي جاري وا بوه كه خانه خويي خوي دوچارى قهرد و نابوتي كردوه ، به لام ميواني له مال دهر نه كردوه . خه لكى دى (مه تروش) يش ههر وها سهر گه رداني دهستي ميوانداري بون . به وهخت و بي وهخت ، جگه له پوليس و فرمانبه راني حكومت مه گهر ميوانيسكي زوربه رووي بگردايه ماله گه وريهك هه ميسانه وه به سهر ماله كانى تري مه تروشا دابهش مه كران . له بهر مه وه خه لكى دى (مه تروش) گه ليكيان كه وتبونه سهر ساجي على ! . . وه له بهر به دخويي ، هه ندى ميواني ناچيزه گه ليكيان له ميوان وهرس بوبون ، وه گه لي جار سكالاي دهردي خويان بو مه و مه و مه كرد . سهرت نه يه شينم جاريكي تريش نزيكه ي پانزه بيست كه سيك له كريكارى ته لسگراف به سهر ماله كانى مه تروشا دابهش كران . ههر چه نده كه سيان به خه لكى دى يه كه ناسياو نه بون . به لام گشتيان ميوانداري يان كرا -

یه کیکیان نه بی ! .. که هویش توشی مالیکی بی دهست و له دست
میوان و هرس بوبو ، بهلام چهقاوه سو ! .. له کورتی بیرمه وه : خانه -
خویی به کابرای کریکاری گوت :

« میوانداریت نا کهم برو بو مالیکی تر ». کابراش پی ی گوت :
« به خوا خوشت بی و ناخوش ، تازه بهم دره ننگ و مخته سر
به مالی که سا نا کهم مالی تونه بی ! » لهم قسه به کو ، لهو قسه به ک ،
دوایی لی یان بوه چهقه چهق . تا هه و جنیویکی به کابرای کریکار هه دا ،
هه دوانی پی هه دایه وه . انجا له پاش هه مه ی هه ر دوولا به قاوو قیز
ده نگیان نوسا ، کابرای کریکارم کریکار ، له خاوه ن مال چهقاوه -
سوتر ده رچو ، سه ری کرد به مالا ! هه ر چه نده خاوه ن مال پالی
پیوه هه نا و ژنه که ی قسه ی پی هه گوت و مناله کانیشی دامینیان
رائه کیشا ، بهلام کریکار له جی ی خویی نه هه بزوت . هه و دانیشته ی
دانیشته ، لی هه لئه سا تا کو به یانی . کابرای خاوه ن مال گوتی :
« گیانت ده رچی ، نه پیخهفت هه ده می نه تیکه پی نان ! » .
کریکاریش پی ی گوت : « شه قیش به ری نانیشته هه خوم و پیخه -
فیشته لی هه سینم ! » خو خوم بو تونا کوژم . وه خویشم له سه رمانا
رهق نا که مه وه ! » . هه مجاره یش له مه وه قسه به ک و له وه وه قسه به ک
لی یان بوه وه به شه رو هه للا ، تیروپر جوینیان به یه کتر دایه وه . وه
هه تا له په لوپو کهوتن له یه کیان دا . خاوه ن مال و مناله کانی تا دره ننگ
نانیان نه خوارد . بهلام کریکار و هرس نه بو . هه ردانی به خویا
گرت هه تا هه وان ناچار بون نانیان هینایه پیشه وه بیخون . هه ر

چه نده خاوهن مال و مناله کانی تامی تامی یان نه دا و پی یان نه گوت :

« به خوا بشمیری چیشکهی نا کهیت ! » به لام کریکار هر بی نه کنی هه تا هه لی لی هه لکهوت : له پر په لاماری نان و چیشته کهی دان وه به هه لپه هه لپ دهستی کرد به خواردنی ! .. هه رچهند که نه مانیش هه لمه تیاز نه برده سه ری و سه رو گویلاکیان نه کوتا و که لویه لیان راهه کیشا ، به لام له چهند گویچکه نانیکو سه چوار تیکه چیشتیک به ولاره هیچیان له دهستی دهرنه هینا . انجا که مامهی کریکار تیری خوارد ، به پی که نینیکه وه روی تی کردن و گوتی :

« آفرین بو خانه خویکانم ! نه وه نده آزان به زور نه بی ، نان دهر خواردی میوانی خویان نادهن . به خوا ، نوشی گیانم بی ، نانه که تان خوش بو . یا خوا نه وه دهس و په نجه یه خوش بی که دوروستی کرده ! .. » **بنکهی زین**

زوری پی نه چو : له سه رچایش لی یان بوه وه به شهر . سه رو گویلاکی په کترینان شکاند . هیشتا هر نه نه به زین ! .. کابرای کریکار ناوی خوی لی نه هینا .

هر چایه ک خانه خویی بو خوی و مناله کانی تی نه کرد ، نه م گورج نهی فراندو نهی خوارده وه . یا خود نه نه هیشته نه وان تامی بکن نه پرژاندن . هه تاوای لی کردن به ناچاری له گه لیا آشت بونه وه وه نه ترچایه که یان پیکه وه به آسوده یی خوارده وه ! . له گه ل نه مه شا که حه لی نوستن هات : پی خه فیان نه دای . کابرا وه ختبو له سه رمانا زیره بکا . به لام خوی را گرت تا نه وان

خهویان لی کهوت . انجاچو به ۴۰ سپانی لیفیه کهی له سهر لادان ،
 وه دوشهك و سهرینیکی له ژیر دهرهانین . شهر هه لگر سایه وه .
 بهلام تازه له په لوپو کهوتبون و به ته واو هتی برستیان برابو . ۴۰ مجاره
 پیان نه کرا ۴۰ هه ونده له سهری برون . زوو به زوو آشت بونه وه و
 ریک کهوتنه وه و ههر دولا نوستن تابه یان . که سبه نی خه به ریان
 بوه وه و تیروپر سهری چروچاو و سهر و پوته لاک یه کترین کرد ،
 ههر دوولا ، قاقا ، دهستیان کرده پی که نین انجا پیکه وه به یه ک
 دهنگک به یه کیان گوت : « بهلی راسته : خانه خوی ی وا چه قاوه سو ،
 میوانی وا چه قاوه سوی ۴۰ هوی ! . بهلام له و ساوه تا کو میستا
 ئیتر برای برای جاریکی تر « ۴۰ تروش » میوانداری ی وه های
 تیار و بدانه وه ! . ۰۰

« خلاصه تاریخ الکرک و کرکستان »

امین زکی به گک

بهشی یه کهمی ۴۰ کتیه وه رگیراوده ته سهر ۴۰ ربی . به چاپیکی
 نایاب و کاغذیکی چا که وه یه کی به « ۴۰۰ » فلس لهم شونیه ی
 خواره وه ۴۰ فروشری ، پیویسته هه مو خزینده واریک ۴۰ هم
 کتیه ی پی .

به غدا : اداره ی گه لاویژ .

بو عراق پاره ی پوسته ی عادی « ۵۰ » فلسه

تفسیری قرآن

به قهله می شیخ محمدی خال

(الم تر الى الذين خرجوا من ديارهم وهم ألوف حذر الموت ، فقال لهم الله موتوا ثم احياءهم ، ان الله لندو فضل على الناس ، ولكن اكثر الناس لا يشكرون . وقاتلوا في سبيل الله ، واعلموا ان الله سميع عليم . من ذا الذي يقرض الله قرضا حسنا فيضاعفه له اضعافا كثيرة ، والله يقبض ويبسط ، واليه ترجعون)

له پاش باسی هیند له احکامی شخصی انجا باسی هیندی له سهر۔
گوروشتهی پیشینانمان بو ئەکا، تا هه مولایه کان چاومان بکریتهوهو،
وورد ببینهوه، به دهستورورهووشتی پاشکهوتتو پیشهکهوتتی
گهلان، وه تی بگهین و بزاینن که به چی مردونو، به چی زیندو۔
بونوه، ئەفهرموی (الم تر الى الذين خرجوا من ديارهم) بوچی
نازانو سهرنج نادهیتو وورد نابیتهوهو سهرت سوررنامینی،
له نامردیو بی کارهینی ئەوانهی، که له بهر ترسنوکی و تن پهروهی
له خاکی پاکی خویان چونه دهرهوه، بهم رهنگه خاوه ننداری نیشمانه۔
کهیان نه کرد، وه به بی کیشه دایانه دست دوژمن، له گهل ئەمیشه
که ئەوان کومه لیکی کم نه بون، به لکو ایجگار زوربون، وه
ئەیان توانی پاریزگاری نیشمانه کهیان بکن وه کو ئەفهرموی
(وهم ألوف) ئەوان چهن ههزاران بون، واته ئەیان توانی که بهر۔

هه‌لستی دوژمنه‌کانیان بویستن ، وه پاسی نیشتمانه‌که‌یان بکه‌ن ، که‌چی هیچیان نه‌کرد وه به‌بی ته‌قه‌و ره‌قه‌ خاوه‌نداری‌ی وولاته‌که‌یان دایه‌ده‌ست دوژمن . ئەم نامەردی‌یه‌شیان که‌کرد (حذر الموت) له‌ترسی مردنو کوشتن بو ، واته‌وایان ئەزانی که‌ئه‌گەر بچۆرنايه به‌گژ دوژمنه‌کانیانان ئە‌کوژرین ، له‌به‌ر ئەمه‌نیشتمانی خوشه‌ویستی خویان دایه‌ده‌ست دوژمن وه‌خویان کرد به‌دیل ، یعنی ئەمه‌کرده‌وه‌یه‌کی ئەمه‌نده‌ناشرین و نامەردانه‌یه ، پی‌ویسته‌هه‌مو‌گه‌لی یزانوو فه‌راموشی نه‌کا وه‌تا ئە‌توانی خوی له‌م نه‌نگو به‌دناوی‌یه‌دووربخانه‌وه .

ئەمه‌ده‌ستوو و باوی خوايه ، هه‌رگه‌لی آ‌گاداری نیشتمانی خوی نه‌کا وه‌له‌به‌ر سیلاوی دوژمنان وه‌ک کیو نه‌ویستی وه‌مه‌ردیو نه‌به‌ردی نه‌کانه‌کارووه‌وولاتی خوشه‌ویستی بدوررینی وه‌بیدانه‌ده‌ست دوژمن . زور زوو به‌زوو ئە‌م‌ریو له‌ناوه‌چی وه‌له‌یه‌ک روژا سه‌ربه‌ستیو سه‌ر به‌خوینی نامینی ، بویه‌خراش لیره‌دا به‌ (فی تعقیبیه) که‌بو په‌له‌و ده‌ستورده‌فه‌رموی (فقال لهم الله

موتوا) یعنی له‌پاش ئە‌ه‌و‌چیزو نامەردی‌یه‌ی که‌ئه‌و‌گه‌له‌کردبانه‌کار ، کوتو پر خواپیی فه‌رمون که‌ایتر بمژن ، به‌م ره‌نگه‌که‌دوژمن جی‌گیر بی له‌وولاتتانا ، داراییو ساماتتان دا‌گیر بکه‌ن ، خوینتان وه‌ک زه‌رو بمژن ، هیزو ته‌واناییتان نه‌هیلن ، یه‌کی‌تیو سه‌ربه‌ستیان تیک بدن ، ناوونیشاتتان وون بکه‌ن ، سه‌ربه‌ستی و سه‌ربه‌خوینتان ژیر پی‌بخهن ، به‌ره‌نگی‌کی وا که‌ناوتان له‌ناو ناوان

نهمینی وه بچنهریزه‌ی مردووان .

دهستور و باوی خواجه له جهاننا ، ههر گه‌لی به‌هوی ترسنوکی و
 نه‌ن‌په‌روه‌ری‌په‌وه به‌رانبه‌ری دوژمنی نیشتمانی خوی نه‌کرد ، تا هه‌مو
 خاکی داگیرکرا وه خویان کران به‌دیل وه هه‌مولایه‌کیان
 که‌ساسورسواو بی‌نه‌وا که‌وتن وه زور و سته‌میان لی‌کرا ، نه‌و‌حه‌له
 انجا تیگه‌یشتوگانیان پیر نه‌که‌نه‌وه و تی‌نه‌گه‌ن که نه‌مانیش
 له‌مه‌پیشا گه‌لیک بون له‌گه‌لان وه ساله‌های سال ، به‌آسمانی
 شادمانیه‌وه ، وه‌ک نه‌ستیره‌ی گه‌لاویژ له وورشه‌و پرشه‌و بریسکه‌و
 تریسکه‌دا بوون وه زور به‌خوشیو سه‌ربه‌خوینی ژیاوون وه هه‌مو
 سالی له‌گه‌ل گه‌لانی خوا پیداوا ، رووه و کویستانی ژیان ، له
 سه‌رکه‌وتنو پیشکه‌وتنو به‌رزبونه‌وه‌دا بوون وه به‌سه‌رچله‌په‌پی
 ژیانه‌وه وه‌ک بلبلی هه‌زارداستان یگویا بوون ، وه‌لی ایرو
 به‌هوی بی‌ژیریو ترسنوکی و نه‌هه‌ن په‌روه‌ری خویانه‌وه بوون به
 به‌نده‌ی زهرر خریده‌ی بی‌گانان وه هه‌رچی خاکی پرر له‌زیررو
 زیوو نه‌وتو آسنو پولاو هه‌زاران شتی‌تریان هه‌به ، بووه
 به‌مالی بیگانان وه نه‌مان له‌دووره‌وه هه‌رزرتنه‌ی چاویان دی ،
 سامه‌گه‌ر نه‌وان به‌خیری خویان آووریکیان لی‌بدنه‌وه و
 شتیکیان بده‌نی ، انجا که‌پاش وورد بونه‌وه و تیگه‌یشتن ، دلیان
 نه‌گولی و چاویان هه‌ل نه‌قولی و ده‌رونیان هه‌ل نه‌قرچی و کزه
 له‌جه‌رگیانه‌وه‌دی بو‌نه‌م که‌ساسی و رسوایی خویانه ، ناچار
 انجا گه‌نجه تیگه‌یشتوکان وه لاهه‌پی‌گه‌یشتوکان ، به‌دزی په‌وه‌کو

ټښه وه هرچی قین و کینه و فیز دودلی و زویریو
 دووبه‌ره‌کی و هوسو آره‌زوواتی بی‌هوده‌ی کونیان هه‌یه
 هموی به جاری ټه‌خنه ژیر پیوه وه هه‌موتیکرا ده‌ست
 ټه‌که‌نه‌ملی‌یه‌ک وه ټه‌بن به برایه‌کی یه‌ک دل و یه‌ک قسه و یه‌ک
 پیر وه چهن کومه‌لیکی په‌نه‌انی ریک ټه‌خهن وه په‌لوپو به
 هه‌مولایه‌کا ټه‌هاویرژن وه له هه‌مولاوله خه‌ریکی تیگه‌یانندی مه‌ردوم
 ټه‌بن وه به‌ره به‌ره ټه‌یان‌نوسینن به یه‌که‌وه ، تا کومه‌لیکی زور
 گه‌وره‌ی یه‌ک‌پیری یه‌ک‌آمانج ری ټه‌خهن ، انجا ټه‌و‌حله به‌ره به‌ره
 خویان له دیلی ده‌رباز وه له نوکه‌ری بیگانان سه‌رفراز ټه‌که‌ن
 وه ټه‌ښه‌وه به‌گه‌لیکی سه‌ر‌به‌خوی سه‌ر‌به‌رز .

تاریشان نشود کار به‌سامان نرسه

بنکه‌ی زین

دیاره ټه‌مه به په‌له په‌له نا‌کری ، چهن هزار بناغو که‌له‌کی
 ټه‌وی بوی بجری وه چهن هزار که‌س ټه‌بی له ناو بجی تا
 ټه‌مه به‌جی‌دی ، بویه خواش لیره‌دا بوزیندو بونه‌وه که‌یان به
 (م) که‌پیتی درنگیودیری « تراخی » یه‌فه‌رموی (ثم احیاهم)
 له پاش چهن سالیکی دوورو دریز که‌له‌که‌ی پیشوی زیندو کرده‌وه
 به‌م ره‌نگه به‌گرمه‌و شریخه‌ی ده‌نگو باسی روزگار له خه‌وی
 نادانی خه‌به‌ری کرده‌وه وه آگری دلیریو پساوه‌تیو‌آزایی له
 دل و ده‌رونیانا هه‌ل گیرساند وه کالای ته‌مه‌لی و ترسنوکی و تن -
 به‌روه‌ری له به‌ر دا که‌ندن وه‌چه‌کو قه‌لغانو زری مه‌ردیو

نه بوردی پی پوشین ، تادوژمنه کانیان له وولاتی خویان ده رکرد وه
 سهر بهستیو سهر به خویسیان سه نده وه وه خاکي پاکی خویانیان
 هینایه وه ژیر دهستی خویان .

بهلی ئەمه دهستورو باوی خوايه له جہانا هه موشتی تا هیزی
 نه که ویته سهر نازوی وه ناجولیته وه وه تا قورسایي نه نیشیته سهر
 ناشکی وه تا سیخورمه ی روزگاری بهرنه کهوی ووشیار ناییته وه
 وه تا تینو کهرمایي زوری نه گاتی نا ته قی ، جا که وابو به پی ئەم
 دهستوری خوايه ههر گه لی تازورتر دوو جاری ئەشکنجه و گورره و-
 شاری دوژمن پی وه له جهرومه ننگه نه ی زور و سته م بدری
 زووتر ووشیاری ئەبیته وه وه باشتر هه ول ئەدا بو راپسکاندنو
 رزگارکردنی خوی له دهست زور دار وه کو ئەفه رموی
 (ان الله لندو فضل علی الناس) به راستی خوا خاوه نی چا کهو به خشیکی
 زوره به سهر آده می زاده وه ، که و ئەم سیخورمه ی روزگاره ی
 بو کردوون به مایه ی خه به ربونه ویان له نوستن وه ئەم گورره و-
 شارانه یان به مایه ی راپهرین وه ئەم بلاوبونه ویان به مایه ی
 کوبونه وه و یه کیتی وه ئەم دیلی و ژیر دهستی یه یان به مایه ی
 آزادیو سه ربهستی وه ئەم جوړه مردنه یان به مایه ی زیندوبونه وه
 له جہانا .

وهلی داخه کم زور کهس لهم دهستوره شیرینه وه لهم باوی
 ژینه بی آگان وه به پی ئەمه نابزونه وه وه کو ئەفه رموی
 (ولکن اکثر الناس لایشکرون) به لام گه لی کهس سوپاسی ئەم

دهستوره ناکن وه به پپی هم باوه ناجولینه وه وانه سهدههزار
به تپه تیان پی بگری له لاین دوزمنی آینو نیشمانه وه خوانه کا جاری
بجولینه وه یا پیری بکنه وه .

به لی راسته له هه مو گه لیکا پیساوی خراب وه دهوله -
مه ندوزورداری ناپاک زوره ، ئه مانه - له بهر پاسی جیگا و
ریگا که یان یا دهوله تو داراییه که یان یا پایه وناو و نیشانه -
که یان - ره گی مه ردیو نه به ردیمان هه مری وه ده ماری پیساوه تیو
آزاییان سست هه بی ، هه یچ شتی کاریان تی ناکا وه هه یچ چه کی
دلیان بریندار ناکا ، سه گک به سه گی خو په وه هه گهر به ردیکی پیسا مالیت
لیت هه وه ری ، هه مان به به رده بارانو نی هه لدانیش نوزه به کیان
لی وه نایهت ، هه مانه وه ک ده ردی خوره وانه له ناو هه ندای کومه له دا
هه گهر زوو له بنا نه یان برنو فری یان نه دهن ، نه خوشیه که یان
هه ته نیته وه ، یعنی هه ی مسلمانینه ایوه و امان ، چاوبکه نه وه وه
ووریا بنه وه وه له هه مو رو په ره به کی روزگار په نندی وه له
هه مو چونیه تیه کی چه رخی گهر دون آموزگاری به ک وه درگرن
وه بزنان که ترسنوکی و تن په روه ری و دحیزی و نامه ردی مایه ی
مردنه ، ژینو سه ره بهستی له سه ره به خو یسه وه یسه ، بی هوش
مه بن ، هه له دهست خوتان به رمه دهن ، درینو کوتاهی مه کن
له چاودیریو آگاداری کردنی کومه له تان خوینی خوتانی له سه ره
بریژن وه گیانی خوتانی له سه ره بهخت بکن . وه کو هه فه موی
(وقاتلوا فی سبیل الله) جهنگی بکن له ری خوادا بو سه ره که وتنی

آیین و بهرزبونهوهی نیشمانتان، تا بیگانه‌هی به‌دبه‌ختی زوردار ،
 زال نه‌بی به سهر خوتانو آیینتانا وه پارچه پارچه‌تان نه‌کن
 وه‌خاکی پر له‌زیررو زیوتان داگیرنه‌کن وه‌نه‌تاف کن به‌دیل ،
 بهلی (قرآن) فرمانان بی‌ئهدا ، که به‌خشی آزایی خومان
 برازیننه‌وه وه به‌چه‌کی مه‌ردیو نه‌به‌ردی خومان آرایش‌ده‌ین ،
 تا به‌ش‌خوراو و دیل و که‌ساس نه‌ین وه‌گه‌وره‌ییمان بمینی وه
 که‌س نه‌توانی په‌لامارمان بدا نه‌له‌لایهن آییننه‌وه وه نه‌له‌لایهن
 خاکی پاکی نیشماننه‌وه .

• برا فکری چرا کیری فرصت تاله دستایه .

• شهوی یهدا له‌پیشه‌روژی عمرت وه‌فته‌آوابی) .

هر و ابووه له‌ناو هه‌مو که‌لیلی نه‌خوینده‌اری پاش که‌وتوی
 بی‌ژیری بی‌رده‌و و شتو‌خودا نه‌گه‌ر تجاری به‌کیکی تی‌گه‌یشتری
 دلسوز ، هاواری بکا یا بلا‌لیته‌وه که‌خوا هه‌ل نا‌کریو
 پیغه‌مبه‌ر ره‌وا نایینی که‌ایمه‌به‌م رده‌نگه‌به‌ش‌خوراو و
 بی‌نه‌واین وه‌هه‌رچی جیگاو ریگامان هه‌یه‌داگیربکریو
 قازانجو سودی وولاتان هه‌یه‌بیگانان بی‌به‌ن بو‌خویان گه‌وره‌به‌د-
 خووه‌کان وه‌زورداره‌به‌دبه‌خته‌کان وه‌ده‌وله‌مه‌نده‌پاره
 په‌رسته‌کان هه‌لین باب‌ه‌ایمه‌چی بکین ، ده‌ستان به‌ستراوه‌و ریمان
 لی‌گیراوه‌و ، هیچان بی‌نا‌کری ، انجا خوابه‌هه‌ره‌شه‌وه‌بی‌یان
 هه‌فه‌رموی (واعلموا ان الله‌سمیع) بزانی که‌خوا‌گویی له‌م هه‌مو‌بیانوو
 به‌هانه‌یه‌تانه‌(علیم) وه‌آ‌گاداره‌به‌هه‌مو کرده‌وه‌یه‌کتاف وه

تایید

ایران : سا بلاغی مو کریان : دلشادی رسولی

دلو دیدم خوشه ویسته کم : شاید نه تو هه ننگای خویندنه وهی
 هم چند ونه به خوت به خوینده واریک زیار نه زانی ، به لام نه گهر
 بزانی که خودای گیان و نومیدی دل و مایه ی هستی منی ، شاید
 له روی دلسوزی و میهره بانیه وه ته ماشایه کی روی زهرد و پیره ننگ
 بکی ، شاید به ننگاهی کی دلفریو دل نیاییم پی به خشن ، به لام من
 حمزه وه نا کم چونکه خوشی من له وه دایه که بتپرستم و نه زانی .
 نه گهر رووی نیازت بینمه بهر ، به دهستی آره زو داوینت بگرم ،
 شاید دهستی کی دلنه رمیم به سهردابینی ، وه بهرونا کی جلوه ی
 خومارت بلیسه ی نومیدم بخیه دل ، به لام نه بهو دلنه رمیه دلشا -
 دنابم ، وه بهو نومیده بی نیازنابم ، چونکه دلشادیم له وه دایه که
 به تا نومیدی بگرم و گه وه ی بی نیازی له گه نجینه ی دل نه هینمه دهر .
 نه گهر شهویک ناله ی زارم به گویت بگات ، چاوی داپوشراوم
 له ژیر بهرده ی فرمیسکا بکه ویتنه بهر چاوت شاید تاری دلی سه نگینت
 به آهوناله ی دلی یقه رارم بیتنه له رزه ، خوینی آرامو

همزانی که تا ایستا به راستی هه ننگا ویکستان نه بردووه له م ری -
 په دا وه فیل نه کف له گهل خواشو له گهل خوشتانو له گهل
 گه لیشتانا ، نه کیما نه توان ایوه ش خوتان رزگار بکن وه ک گهلانی
 خوا پیداوی تر .
 (ملوبه تی)

ساردی دات به ئەشکی آگرینم بیتسه جوش ، شاید ئەو دەمه
 میهره بانتر له وهی که دەمهوی له که ناری خومت ببینم ، رو خوش تر
 له وهی که ئومیدمه له گهلم بدوی ی ، بهلام نه ههرگز ئەوهم
 ناوی ، ههرگز گویت له آهی دهر و نم نابی که هه مو شهوان له
 پیشگاهی آسمانی بر ئەستیره له دل دیته دهر ، ههرگز چاوت به و
 فرمیسکانه نا کهوی که له خه لوه تگهای دوریت لاپه ره ی رو خسارم
 تهرده کا ، چونکه میهره بانو خوشه ویستیکی به نه یروی فرمیسک و ناله
 به چه نگه ده کهوی له دلی دهر ده داری من دا جیگایه کی بالای بو
 دانه ندراره . شاید ئە گهر رووت لی بنیم رووم لی وه نه گیری ، دهستی
 داوات بو دریز کم نا ئومیدم نه کهی ، سه ری ته سلیم له به رامبه رتا
 داییم دهستی دوستایه تیم له مل کهی ، ئە گهر کتابی عشقی خوم
 بکه مه وه که له سه رده تایا تا بنایانی ناوتوی و جوانی و دلپا کیو وه فای
 توی تیدایه شاید دهستی کامرانیم له گهر دن کهی ، بهلام نه ههرگز
 دهستی داوای من نایینی بو خاکی آستانت دریز بگری ، له رووی
 عاجزی من دا نیشانه ی دهر دوغهم ناخوینیه وه . مایه ی ژینم ، پایه ی
 دینم : که به نه مانی تو ژین و دین نا بودن : شاید هه نگیامی خویندنه وه ی
 ئەم چه ند و وته یه خوت به خوینده واریک زیاتر دانه نیی و نه زانی که
 دل و گیان و ژبانی منی ههر وه کو نه شزانی که من کیم و به چه
 وینه یه ک خوشم دهوی ی .

خودای گه وره و ته وانا ئەو روژه ی دروست نه کردوه که له
 میانیا چاوی تو رووی عشق آکوزی من بیننی و گوینی تو ناله ی من

بیبسی که بی به خوشه‌ویستیت دابهنیم . نه هرگز دهفته‌ری عشقی
 تو ناگانه لاپه‌ره‌ی وصال ، بهم وینه‌یه لیت نزیك نابعه‌وه که به
 جادوی چاوه‌کانت له پیش چاوتا کاریگه‌ربم و بشیویم . به‌چه‌شنیک
 بی له گه‌ره‌کت دانانیم که خه‌لوه‌تگهاو سه‌رچاوه‌ی عشقی به‌به‌دیم ببینم .
 بو من ههمان موجودی نه مرو هه‌تا هه‌تای که عشقه ، به سه ،
 گه‌وره‌بی عشقی له نه‌نهایی دایه ، داوینی خوشه‌ویستی له کاتی جودائی‌دا
 پاکه ، هه‌روه کو شادیو خوشیه‌که‌ی له غه‌مو بی به‌ش به‌ره‌هم ده‌بیت .
 تینویکی جگه‌ر سوتانوم ، آوی زولالم ناوی ، چونکه تینوه‌تیم زور لاخوشه
 عاشقی یارم ، داوای وصال نا کم ، چونکه ده‌مه‌وی عشق بپه‌رستم ،
 نه‌واوکاری ئومیدی من نه‌وه‌یه تینوه‌تیر سوتانم بگانه دوامین پله‌ی
 به‌رزی . چه سود جامیک بخومه‌وه تینودتیم له پیر بچیته‌وه ، شیرینی
 وصال بچیزم و عشق فه‌راموش که‌م زیگه‌بی مه‌ده آه‌رناله و سوتانم
 نه‌ی خوشه‌ویسته ، که‌م ، گیانی شیریم ، که‌لاه‌بژی آسمانی به‌ختیاریم
 بی نه‌وه‌ی آگات له خوت بی له آسمانی ئومیدماله سه‌رته‌ختی گه‌وره-
 ییوناز یال ددوه ، بی نه‌وه‌ی بزانی که توم خوشده‌وی ، هه‌ر ده‌مه
 بلیسه‌یه‌کی سوزنده‌م له آگری عشقی خوت بو دل بنیره .
 نه‌تومه‌زانه که سوتانوی توم ، له جستجوی تودام ، خه‌ریکی نه‌وه
 مه‌به که من ببینه‌وه و دلشادم که‌ی نه‌هرگز به‌وه دلشادانام ، له‌وش
 مه‌ترسه ، هه‌میشه له سه‌رته‌ختی جوانیا له ناوه راستی دلی منا‌جیگات
 پاریزراوه :

بویه دلشادم که کس نه‌زانی سوتانوی توم !!

روژری له دایک بونی وصی معظم

گه لاویژ

وصی وه ولیمهدی خاوهن شکوه « فیصل » ی دووهم جهنابی
 « عبدالاله » له روژری ۳۰-۱۱-۹۴۴ پی ی نایه « ۳۱ » ساله ، ۴مه مه
 موژده په کی زور خوشه بو ههمو دانشتوه کانی عراق ، پیویسته
 چه کورد چه عه رب گه وره و بچوک ۴م روژه به روژیکي شادمانی و
 خوشبهختی بزبان وه ۴هویش به چاویکی باو کانه سهیری ههمولایک ۴کا.
 گورانی پیژي به ناوباننگ « علی مهردان » له گهل اور کیسترای
 ایستگه به سه رکړده پی موسیکاری به ناوباننگ « جمیل بشیر » ۴م
 شعرانه ی خواره وه که هه له بهستی خوښه پی له ایستگه ی نه ی به غدا
 له شهوی له دایک بونی جهنابی « عبدالاله » دا به گورانی خوینده وه :
 موژده بی سا هاو وولاتیم ۴م مرو جهژنو شادی به
 جهژنی من لودی و صیمان پایه به رزو عالی به
 فرهزه بو گشت هاو وولاتیم ۴م مه کنه جهژنی ته واو
 دهس له ناو دهس نین ههمومان ۴م مرو وا آزادی به
 جهژنی میلادی و صیمان باوکی کوردو ههم عه رب
 ره شبه له ک باهه پهرین لهم کانه ، کاتی شادی به
 ۴م شهوه وا روژه ، روژری روتقی اهلی عراق
 نوری روی « عبدالاله » ه دهشت و دهر واسن به
 نوری چاوی ۴م وولاتهی ، مابه ی فخری ۴تو
 وای له دل گه وره و بچوکا ، په کبه یه ک لیت رازی به
 ههر بژي ۴هولادی حیدر تا ابد توبو عراق
 پایه به رزو سهر فرازی ، شاهده ۴م شادی به

وینہی سموی وصی عبدالالہ

بنکھی ژین

www.zheen.org

دیوانی که لاو پتر

همو شو !!

سالم

همو شو چاوه ریم به لکو به مخفی یاری گیانی بی
 له تاریکی شهوا شعله ی چرا مشکل نه سانی بی
 چرای اول شهوی قیرم گرهی دله له هجرات
 به سروهی پای اجل شمی مرادم هر که مانی بی
 له صحرای محشریشا دولبه رزم ترکی جفانا کا
 فدای شه شوخه بی روحم که جهوری دووجهانی بی
 لقاخواهش شه کم دایم که بنوینی وهلی ناچار
 رضام حرفی له جوابت بشنوم با « لن ترانی » بی
 به شیوهی چه نهری قدی خمیده ی پیری بی تاقهت
 شهی فکری بکا یار شه غروری نه جوانی بی
 به جز « مانی » مصور تاقی شه بروی توی نه کیشاوه
 که مانی نه قشی کیشابی شه بی هر وا که مانی بی
 وفا داغی نه کا گهر دل به گوینان چا که لهت لهت بی (۱)
 زبانی پیوه دا عقرب کسی مهری زبانی بی

روانی کوه کهن باتازه کا تقریری شیرینم
 به شیرینی دهمت ناگنا شه کرا با اصفهانی بی
 برینی باطنی کوشتمی ، خه موشی تا به کھی (سالم)
 نهانی به سیه تی خوینم خه نهی په نجهی فلانی بی

سهو وطن

دهولت آوا : طاهر هاشمی

شیتو آشوفته مو ، ها ، بومه ته عه بدالی وطن
 بو وطن کاوله مالم ههر وه کو مالی وطن
 که وطن کاوله مالی له دوس اطفالی وطن
 بی درومثلی به کن خالی من و حالی وطن
 نهو به دوس طفلی به اخلاقه وه خوار
 من له بهر جهوری نههم اخلاقه وه زار
 بولبولی داخدی خوین جگه ری غه م په روه
 بو ره قبیکي جه ناجوی وه کو بادی سه حهر
 نه بیوت نه عاشقم و پراسف و سهودا سر
 شیفته وه دهر به دهری عشقی جمالی دلبر
 وامه زانه که غه می لانه نه خوم
 غصه ی جوجه ی بی دانه نه خوم

من که لهو بولبولی خونین دله خورکه مترنیم
 بوره قبیکی جه فاپه روه ری مانه ندی نسیم
 راست نهلی دهردی دلی کونه و نوی خوی بیم
 ناوی لانهی خوی نه باتن به بوزرگی و تعظیم
 نه و له لانهی نی یه غافل تاوی
 من بلیم گولشه نی خومم ناوی !
 عه بیه و سهرزه نشو طعن و مه لامهت تا که هی ؟ !
 محنت و قور به سهری و ره نج و ندامت تا که هی ؟
 خهم له ژیر باری جه فا ، قامه تی راستم تا که هی ؟
 پاره دوسی و سه بوکی و دور له کرامت تا که هی
 مالی مهردم دزی و خون ریژی
 وه حشی و اصلی تمدت گیزی
 عه بیه ، ده سگر تنی آواره ی مسکین و هه ژار
 تقعه ، شتدان به گه دای خهسته دلی کلفه تبار
 چا که ، مال بردنی هاو خوین و برادان آزار
 شرفه ، که سبی دزی و هه ول و ته قه لای شهوی تار
 آخ له دهس محنت و دزدی و ده غه لی
 داخ له دهس ذلتی خواری و ته مه لی
 بینه سهردایه ی خونین دلو بیماری وطن
 بینه سهردایه ی مال کاول و افکاری وطن

که له پی خستوه آشوفته گی کاری وطن
 هه رزه گو ، ره سمی منالانی سه بوکساری وطن
 چاوه رپی مه رگه ، دوا کانی یه تی
 نه جلی مبرمه ، نههانی یه تی
 کورده گی و مه ختی هه راو خو خوهریو په یکاره ؟!
 کورده نامه رده نه بی دایکی تو وا بیمار
 کورده گهر چاره ی نه م کاره له لات دژواره
 چاره هه ریه کیه تی و ته رکی دریو آزاره
 دهس له مل بین و هه واخواهی وطن
 هه ول بده بین بو شرف و جاهی وطن
 « طاهرا » ناله ی پرسوز و گودازت با بی
 آشکرا بنکه تو خویان ریزه ی رازت ، با بی
 نه و جگه رگوشه ی بی غه خورو نارت با بی
 نه غمه ی دل به دووسه د عشوه نه وازت با بی
 به لکه یاران هه مو بیداره وه بن
 مهستی باده ن هه مو هوشیاره وه بن

جوتیک

پینجویین : مفتی

هه رده نه له دهس و مه حشت و نادانی هه لاتم
 حاشا له هه مو نعمت و خورشت و به راتم

ههستان له خهوی غفله ته اسپانی نه جاتم
 نایدیم به فلک زه مزه مه و شوری وولاتم
 قوربانی ئە کهم روحو سهر و مالو حیاتم
 رینی راستی به بی شک له هه مو عقده ره هابون
 گهرتیکی نه دا هوش و خیالم ده سی گهر دون
 چیم داوه له فیل و ته له کهی واعظ و آخون
 شیخ نیم که به ته زویر و ریابازیو ئە فسون
 وهک آش به دانی ئەم و ئەو لابی نشاتم
 پیم خوشه سه پانیکی دهرو دهشت و عهز کیل
 نهک بچم به دو عانوسو بروم روو که مه ناوخیل
 یا خو به خه لیفه یکی مل ئەستوری ردین ییل
 یا کولیکه مه لابی به عه باو میزه ری پرفیل
 دروره نی احسان کهم و سه رفتر و زه کاتم
 تی هه لده له ژینی ته مه لیو چیزی و سستی
 یانانی که سیفی به ته مای خزمه تی پهستی
 وریام و به دل دوژمنی بی هوشی و مهستی
 دوورم له معاش خوریو بیگانه په رستی
 اثباتی ئەکا ژینم و لافاوی حیاتم
 لعنت له کهسی بی به وطن خائن و ناپاک
 روحیکی نه بی به رزو دلیکی گه شو رووناک

حق بیژم و حق نوسم و بی ترسم و چالاک
 کوردیکی دلیرم له هه مو گهردشی بی باک
 روله یه کی وه فادارم و یرعزم و ئباتم
 بی ده نگو سه دا دل له کولانایه به سه دجوش
 وا حالی یه دوژمن که وروگیژم و بی هوش
 با بی بکه نی پیم و بژی ایسته به دخوش
 وه ک شیر ی ژیان جاری که من ماتم و خاموش
 صیادی که مین چاوه ری ی ده رفهت و هاتم
 « مفتی » وه کو خه لقی مه به طالب به زه روزیو
 بی هوده مه سوری له بیابان و چه م و شیو
 ناحهز وه کو دابهسته زکی پر له به زو پیو
 سورانی فلک نهو به یه یه یه یه نهو به به مهش « گیو »
 آزاده و سه بهستی به دخوازو نه واتم

ربی سه فرازی

به غداد : محمد حسن برزوفه یلی

خدا آراسته ی خوری زهرین پوش
 کرد نه ره ی به شهر بیدار بو له هوش
 تاکی له ی دنیا وه سه ر فرازی
 بژی و له کارش فلک بو رازی

چونکی ئەهی وهخته گیژو گهرداوه
 له گشت باوهتی تهنگه و خراوه
 ئەگهر نه گیرو جهله و زه مانه
 به شهر وه ههردهس خانهی ویرانه
 وه گهر آوارهی په ردهی نه زانین
 نه کالهی وهخته مه یو تهرف و توین
 نه بایهت له دهس دوژمن ره هابو
 له ناو هاومالان شونی دیار بو
 نه زان ئەهی برال شونی ویرانه
 دیده گریانه بی په ناو نی کس
 خه ریک و ناچار تانهی دوژمنه
 ده ریای بی بنه روژو شه و پاپیچ
 عالم ههر روژی چشتی مه سازو
 ههر روژی بازیگت جوری مهوازو
 دانا له سهرش سهر سور ئەمهینی
 له کار کردارش ئەهو قهر مهوینی
 یاران بنورن وه ئەهی گیتی یه
 تاوه کو رهسی و تا کو رهسی یه
 چوین برا ههریهک دهس یهک گرتن
 گیتی له گشت لای آبادی کردن

روی نیان وه روی علمومعرفت
 گرتن له راسی ری حقیقت
 نه گهر نه خوازیم ایمهیش پیش بویم
 بایت بکیشیم جهورو ههول بییم
 ری حقیقت بگریمن له بهر
 خومان نه رزانیم له علمو هونه
 وهرنه یزاریم له نهی گیتی به
 ههرچی ههول بییم گشتی بهتی به
 فهیلی نه پرسد نهی دیناچوینه
 نهوهلی پرسه و آخری شینه

بنکه‌ی زین

طاری دل بو نه سیره ییکی هاویم

(فائق : زیور)

نهی نه سیره ی پرشنگذار * ری نشاندهری ریبوار
 عالم نوستو ، تو ییدار * آسمان نه بری به شه و گار

دوای زهرده لپهر تا گزنگ * چه جوانی ، چه شنی آونگ
 رشینه ی شهوق و پرشنگ * نه دهی له سهرم و سهرسنگ

ٺهي گهوهري آسماني * سهڇاوهي نور و جواني
تي ٺهگهم به پنهنجي * که آوايڪي گياني

تو ٺهروي به لهنجهولار * جريوت دي و بهختيار
ٺهزاني مني ههزار - * له تاو خهم ناگرم قرار ؟

ٺهي هاوريڪي شهوگام * من بهست و شهو بيدارم
گوني بگره له هاوارم * تي بگره له آزارم

ٺهم عهددي تو ٺهيني * برهه لايه و خوديني
هيه بو خوشي ٺيني * تالان ٺهڪا هاوديني

بنگهي ٺين

www.zheer.org

هر ههزاره قوربه سهر * بي باربو ، بي يارمه تدر
که چي پياوي خاوهن زهر * بي به زهني ، بي خبر

نهماون ٺهو پياوانه * له نه بوني و نه ننگانه
بو دست و بو بيگانه * خزمت بکن مهردانه

راستي و بهلين و بهيمان * دريغ : چونه وه آسمان
لاي خزم و هاوري ٺيان * بي باوه و ناو نشان

لای گه لیکي کم دورین * ایستاش خوشه نه زانین
چونکه باسی تیکوشین - * بکم لیم نه کف نه فرین

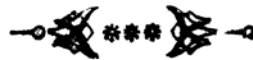
نهك شهو روژیشمان تاره * زورمان بی هوشو کاره
روناکی زانین دیاره * رووتیکردنی عاره

نه ژینی وا بزارم * بویهوا گرفتارم
هینده دل پرجه خارم * مائلی کوچ و بارم

ئه هی هاوریکم : دل بهستم * هیچ لهم عهرده ناوهستم
بوئه وهی لیره ههستم * زووکه ، دهسبهره دهستم

بمه بو آسمانی شین * بگیریه تاماومه ژین
بادورجم له سهرزهمین * یمه شادی و پییکه نین

خو نه گهر نه وه نابی * توشاد ، باحالم وابی
دوعای چاکت لای خوابی * به لکو بومن گیرابی

پدینچ خشتدکی

شیرو (مفتی زاده)

چاوی من بی نیرگی تو چه شنی کانی جاری یه
 بی گولی رووت بلبل دل ایشوکاری زاری یه
 بویه جانا ایشوایشی من شهوان بیداری یه
 تیرو شمگیری بروو غه مزهت له جهرگم کاری یه
 دهک خدا رحمی بکیت پیم بهم هه مو زامداری یه

پیت بلیم بوچی له دهشتی فرقتا هه گریم بهزار
 چونکه چاوی بازی تو پوری دلی کردم شکار
 ههروه کو کوزراو له خویناودا هه گه وزیم بی قرار
 تو خدا هه قاتله یی بی ره جهه گم هه ی جاو خومار
 وافدات بوم بوچی نا که ی تهرکی هه م خونکاری نه

من که سوتاوم به دهردی هجره وه دائم بهشین
 ناله نالی زامی جهرگم دی له سینهی آت هشین
 کوشتمت آخر به نازی غه مزه بی زامو برین
 سهر له هه ژنو چاو له ریگه مام به سه د آهی حزین
 عالمیگی کوشتوه هه و چاوه بهم بیماری یه

ههل هه کا لافاوی چه سردت وا له دیدم سهر هه کا
 نم نی خویناوی جهرگیشم به رووما دهر هه کا

هەرچی خویناویکم هه‌بوتک تک له ریگه‌ی توتکا
 آهه بو گریانی چه‌سرت قطره‌ی خوینم نه‌ما
 غه‌م له جیاتی خوین نه‌گرییم له‌به‌ر ناچاره‌ی به
 یاری خونخوارم به ناحق حکمی دا بو کوشتم
 پی‌ی که‌رم کردم به ده‌ستی خوی شرابی مردنم
 وه‌ختی تسلیم بونی گیانم ده‌ستی خسته‌گه‌ردنم
 پی‌ی که‌نی روی کرده «شیرو» قاتلت فه‌رموی منم
 چونکه من شوخی جهانم مه‌یله‌گه‌م غداری به

پیشینان و تو یانه

- * بوم بوم حساب نی‌یه ، هه‌مه‌هه‌مه حسابه .
- * تومه‌شک من بژهن ، من مه‌شک ماله‌میر .
- * روزیک وه‌مل به‌رزی ، نه‌ک سه‌د سال وه‌مل‌حیزی .
- * قومارچی نه‌گه‌ر نه‌لی به‌گه‌وه‌وه‌ه شه‌ق نه‌با .
- * گیسکه قوت سه‌د سال لی‌ده‌ی به‌می‌کوت ، نه‌و قسه‌ی
 نه‌یووت هه‌ر نه‌یووت .
- * له‌ترسی مارپال به‌آگه‌وه‌ه نه‌دا .
- * کوزی به‌رکوانو قه‌دری نی‌یه .
- * له‌قشگلاشکیان برسی مالت له‌کویی‌یه ، ووتی ، با‌نه‌زانی .
- * وه‌کوگای مارو وایه .
- * هه‌ر که‌رو جاشیکن .

گملاریزاندا !!

بهغدا : م . محمود

خوشه‌ویسته‌گه‌م ... تاقه‌گوله‌گه‌م ...

نجیبه‌گیان !! آزاد‌گیان !!.

کات ژمیر نانیه‌و دقیقه‌و سعاتی ژمارد ... مانگی خوشه‌ویسته
هه‌ل‌هات و آوابوو روژی ژمارد چه‌رخه‌ی زه‌ویش ده‌ستی مانگک
ژماردنی دریژ کردو مانگک رابورد به‌لی فصل‌گه‌یسته‌گه‌لاریزان ،
دره‌ختی جوان و پیروز نوخشی آل والای له‌خوی دامالی هه‌و
به‌رگه‌سه‌وزه‌جوانه‌ی که‌وته‌زه‌رد بوونو به‌یتابه‌یتا که‌وته‌خواری ...

گیانه ... سه‌سال له‌مه‌وبه‌ر ده‌ستی کردگار خوی بو دویژ
کردم به‌ره‌و نشمانی پیروزی را کیشام ...

ته‌ها سه‌سال له‌مه‌وبه‌ر هاتمه‌رواندز له‌مالی پیریکی دلسوزی
قال‌بوو له‌ایشی‌دنیا‌ی دابه‌زیم ... هاوخوینه‌گه‌م هه‌و روزه‌م
له‌پیره‌زور باش له‌پیرمه‌که‌له‌گه‌ل دایکه‌دلسوزه‌گه‌تا هاتیته
هه‌و ماله ... توم‌دی به‌لام چون به‌هه‌زار شه‌ره‌ش‌ه‌ق منت‌دی
به‌لام به‌ریکه‌وت ... هه‌ر له‌و روزه‌وه‌و وا ته‌زانم هه‌ر له‌و روزه‌وه
بوو که‌هه‌ر یه‌که‌له‌ایمه‌وای به‌پیردا هه‌هات که‌هه‌ردووکان بو
یه‌کتری هاتوینه‌ته‌هه‌م دنیا‌یه ... دلسوزه‌گه‌م !

وا ئەزانم ھەر ئەو ھیزە بوو وای لی کردم که لیت نزیك
 ئەووە و ھەمیشە چاوم لیت بیت ... آە چەند خوشە مروف
 بتوانی خوشەوێستی و دلدارى دەرنەخاوە نەینی پەیلیتەووە . نەو -
 نەمامە کەم دواى ئەووە بە پینچ مانگک بە ھوی دلسوزیکەووە توانیم
 ئەووەی لە دلمایە دەری برم ، دەرکەوت ، ھەر وەھا جگەرگوشە -
 کەم لە لایەن توشەووە خوشەوێستی و ھاوڕینی گیانی بە گیانیت دەر -
 کەوت ، ھەر لە دواى ئەووە بە سە مانگک بە آھەنگی خوشی
 کوردانەووە بە یەك کەیشتین ... خوزگە رواندزم ھەرنەدیابە ...
 کاشکی ناویشیم نەبیستایە ، ایستایا ایستایا فەکرە ئەحەسایەووە ... گری
 دەروخ ھەمیشە لە بلیسەدا نەئەبوو ... ھاوپەیمانە کەم !!

تەنھا ! تەنھا سالیگان ژبانی خێوانی ئێمە رانیان بە سەر برد ...
 ھەر لەو روژەدا کە بە یەك کەیشتین ھەر لەو روژەدا لە دواى
 سالیك بەرەبەیان بوو ئەستیرەکان لە گەل مانگی لە آوابوندا چاوە
 برکیان بوو ... سەرت نەسەر مەووە ووتت ھەست بەووە ئە کەم کە
 کورپە کەمان ئەیەووی بیتەژبانەووە ... دیسان ئەو لیوہ آ لە جوانت
 کردەووە و ووتت ھەست بە آزار ئە کەم ... منیش منی نەگەت
 گورج و گول ھەلسام ھەر دوو دایکە دلسوزە کەمانم لە خەوی
 خوشیان راپەرانی ... خوم ھاتەووە سەر جیگا کەم ھەر پیر لەوہ
 ئە کەمەووە کەى ؟ کەى ؟ گریانی ژبانی کورپە کەم دیتە گوینی ...
 دنیا روناک بوو ھەشتا ھیچ دیار نییە ... ھەلسام ... چومە

دهره وه ... گهرامه وه ... ههوا هه بیهه کومه له ژنیک راوه ستاون
 آی فقیره ... آی ده ستم شکی ... کوریکی چهند جوانی به مردویی
 یوو ... خصوی خوش یت ... وهک شتیک له دلم چه سپی که
 بامی کورپه خوشه ویسته که مه بامی آزاد گیانه ... خوم کرد
 به مالا ... چیم دینی؟ کاشکی نهم دیا به ... ههوا آزاد گیانی
 ناسک و نازداریان له کفنیکی سپه وه پیچاوه ته وه به ره و گورستانی
 گهره گهردی هه بن ... ههر که چاوم به وینه به کهوت دوو دلوپ
 فرمیسی گهرم له چاومه وه سه ری کرد ، که ته سه ره هه و لاشه
 پیروزه ... ایتر که و ابو که لاریزانه راسته ... به لام گیانه کم
 دل خوشی خوم به وه هه دایه وه که تو نوی خوشه ویست رزگارت
 بوو ... به لام ههر له دوا ی هه وه به دوو روز ههوا به ره و ماله وه
 دیمه وه که ههر وه کو روزان پیکه وه دانیشین به قسه ی خوش وه وقت
 بهینه سه ره که چی که خوم کرد به ژورالچی بینیم؟ ... نازانم ...
 نا ... زا ... نم ... ره نگیکی زهر د هه لگراو ... چاویکی سیس ...
 جولانه وه کی بی هه ندازه ... هه مه چی به ... هاوارت کرد مهرو وه ره
 وه ره نه نیشتمه وه ... دهستی بکه ره مل و هه روم ... گویت لی به ...
 هه ها ... آ ... هه ... وه ... تا ... آ ... زا ... د ، آزاد گیان
 بانگم هه کا له قسانه راجله کیم به بی شعور نیک بومه وه خوم دایه
 زه ویا هاوارم کرد دوکتور را کهن دکتور بانگ کهن ... به لام
 دیسان هه و چاوه سیسه جوانانهت کرده وه ووت ههوا روح
 گه یشتوته ایرهم « دهسته لاوازه بی هیزه کهت خسته سه ره قورگت »

ديسان ووت برام ... برام ... ب .. را .. م .. ب ... را ...
 ب ... « ليوى پيروزت و چاوى نازدارت پيکوهه ليک ناله ژيان
 جيا بویتهوه ... منى قوربه سهریش لهوه زیاترم بو نه ماوه تهوه که
 غه مگین یم ... ویل یم ، بهلى خوشه ویسته کهم چوى به هاواری آزاد
 گیانه که مهوه ... منیش هیچم بو نه ماوه تهوه نهوه نه بی که هه همیشه
 گه لاویژی خوشه ویست بگرم به دهستهوه نه ماشای نهوه واته
 شیرینانهت بکم که له باسی آوریکی باشه ودا گه لاویژ وینهی
 کرده ... هیچم بو نه ماوه تهوه نهوه نه بی که هه همیشه ووته کانی
 « کانی » خوشه ویست بلیمهوه که نه لیت

آه نهی چهرخ دهنی آه له دهستت سه د آه
 که له نی خسته دلم چونی لیلام نهی واه

معشوقه ی مفتخرم یاری عزیزم رویی
 چه یفه بو جسمی ودها شین بی له سهر قبری گیاه

وه کو درکی بی غه شی بوو له چاو انس و ملک
 نه بو عهینی هیچ ابن خالص و بی جرم و گوناوه

خوشه ویسته کهم !!

تو رویشیتت خهم و خهفتت بو منی قوربه سهر به جی هیشت ...
 آه لهم ساله چند شومه ... چه د ناخوشه ... به راستی
 گه لاریزانه ... که و ابو بنو گیانه کهم بنو نه نویستیکی ابدی بنو ...

زنده بیاڻی زندهو

ههولیر : صالح حیدری

مه به سمان له زنده بیاڻی زندهو ، هه زنده بیاڻه په که به در پڙایي سالان هه ژي و قهت نامری وه کاری خوی هه به خشسته سهر پیرو باوهری نیشمانی و ریگیاڼه کی ریک و پیک بهرچاوی ملت هه خات و هه همیشه ههول و ته قهلا هه دات زوتر بگانه آمانجی ملی .

ادبانه کانی گیتی به دوو چاوه وه سهیری زنده بیات هه کن : —

به شی په که میان له زنده بیاڻا واتی هه کن که زنده بیات پیوسته بو زنده بیات بنوسری — وه هه چهند هه دیک بیخوینی و ذهوقی هه وه بی لی وه بگری — و له لایان پیوسته زنده بیات له محدوده نه چسته دهره وه (یعنی هه دیکه کان هه و له آسمانی خیالاتا بژین و هه گهر دهره تیکیان بو بو وه سهیری عهردیان (ارض) کرد هه یینن مستوای ذوقی خه لک له واین زمره جا هه ندی تر له آسمانی خیالاتا بهرز هه بن و خویان له ملت که لیک دور هه یینن .

به شی دوو هه میان سهیری زنده بیات هه کن که آمانجی که لکی ملت بیت . جا هه دیکه کانی هه م به شه باسه کانیاں له ناو جهرگی ژیاڼی ملت وه هه گرن . که هه همیشه هه م جوړه زنده بیاڻه زندهو هه مینی و به ژیاڼی ملت هه ژي . وه گومانی نی په که ملت نامری هه گهرچی که سهرو — که کانی به دهر هه کون وه وون هه بن .

جا لهم چه نددیره ی خواره وه چاویک ئەگیرین و هه ندیك له بهشی دووهم له ئەده بیاتا وورد ئەبینه وهو چهند انتقادیک بو بهشی یه کهم بهرچاو ئەخهین .

ههر وه کو ووتمان که بهشی دووهم له ئەده بیاتا باسه کانی له ناو دلی ژبانی ملت دهر ئەهینی . ههروهها له ناو ملت دهر ئەکهوی و که لکی بو ملت ئەبی که ئەتوانین بلین ئەم جوهره ئەده بیاته (ئەده بیاتی زندو) له ماته وه بو ملته ..

ههر ئەدی بکی بهشی دووهم به ئەدی بکی ملی ئەژمیری و الهامی ئەده بی له ژبانی ملت وهر ئەگری که هه میسه دهر د و آزاری ملت به دهر بخا و ههول و تهقه لا ئەدات بو تیمار کردنی ئەم دهر د و آزارانه .

بهلی ! ئەدی بی ملی له وینه ی شعرا (هه لبه ست) وه یا نثرا - له وینه ی چیروک وه یا نثری اعتیادی - پارچه پیک له ژبانی ملت ئەهینیه بهرچاو و دهر د و هیوای ملت به دهر ئەخا .. بهلام وظیفه ی ئەدی ب لهم حده رانا وهستی به لکو پیویسته زیاتر بچی و ههول بدات بو ریگا دوزینه وه بو تیمار کردنی ئەم دهر دانه وه چون ده گاته هیوای ئەم ملته پر ایش و آزاره . بهم جوهره که ئەدی ب ری تازهی بلاو کرده وه و له لای گه لیک کهس له ملت ئەم ریگابه بهسند بو جا به یه ک دل ملت ههول ئەدات بو یه ک آمانج که لهم حاله گه یشتن به آمانج بی گومان ئەبیت .

ئەده بیاتی زندو ته نیا سهیری لایه کی ژبان نا کات به لکو له ههر

قوژبنیکی ئە کولی ههروهه ها دهسی به مشا کلی اقتصادی ، کومه لایه تی ،
 ئە قافی ، سیاسی و هه ر جوره مشا کلی تری ملت ئە کات و دهردی
 تشخیص ئە کات و دهرمانی بهرچاو ئە کات (به تاییه تی ئەم مشا کلانه
 هه مو به یه که وه نوساون)

ئە ده بیاتی زندو کاریکی بهرزی هه بوه و هه یه له هه ر بزوتنه وه به کی
 نیشتمانی آیا له روزه هلات بی وه یا له روزا وا ..

بی گومان له لای هه مومان معلومه که چون شاعری نیشتمان
 پهروه ری کورد احمدی خانی و حاجی قادری کوی که آزاری ملتیان
 دیت هه ولیان دا بو ده رخستی دهردی گرانی ملت و پهیدا کردنی
 دهрман بو تیماری ئەم دهردانه .

جا ئەم جوره شعرا نه هه ر زندون و به در یژانی ژبانی کورد
 هه ویش ئەژی و گومانی بی په ملت هه ر ئەژی .

ههروهه ها که لیکیش نه بی هه ندی تر له شعرا کاتم بهم ری به دا
 چونه ته وه ئە کهرچی له حدودیکی ته نگیش دواون وه بونه ی ئەم کهم و
 کورتیه له بلاو کردنی ئە دیاتی زندو چه باسی بی یه .

هه ر وا به جوشه وه دیته بیرم که چه ند جار یك چاوم به چه ند
 شعری زندوی شعرا کاتمان که وتوه که جی افتخاره . له وان هس :
 چه ند شعریکی « ف . بیکهس » دیته بیر که به پهروه وه چه ند
 نه خوشیهک له کومه لایه تیمان به ده ر ئەخا و داوای تیماری ئە کات .

به کورتی انتقادیشمان بو به شی یه کهم ئە وه به : که ئەم جوره

ٺه ڊيپانه ڊورن له ملت ، و به مجادلاتي بي ڪلهڪ له ديواخانان
 خويان مشغول ٺه ڪن . ڪه ميلت ٺهم جو ره شتانه تي نا گهن چون
 ملت وصني گول و شهو و مانگه شهو تي بگات ڪه چي بي به شه له
 ضروريات . وه ٺهه ته رزه ٺه ڊيپانه (گول و مانگه شهويار) چه
 سرديڪي هه به بو ملت ڪه چي ملت بيست و چوار سعاتي روز مشغولي
 آزاري ايشه . آزاري نه خوشيه ٠٠٠ لي ووربون جي ني به) .

داود خرازمان له ٺه ڊيپه به رخه کانمان ٺه وه به : ڪه ده رگابه ڪي
 تازه بو ٺه ده بياني زندو بڪه نه وه . هه ميه شه له جه رگي ٺياني ملت
 باسيان وه ر بگرن و هه ميه شه له ده رد و آزاري ملت بدوين و
 ده رماني بو پيدا بڪن . بهم جو ره ٺياني پاش مردن بو خويان
 ٺه نوسن .

www.zhean.org
راستگري نه وه

له ٺماره « ١١ » ي سالي « ٥ » له باسي « من و يار » دا
 چه ند و وشه يه ڪ به هه له ڪه وتوتنه پيش چاو ، راستي به ڪه يان ٺه مانه ي
 خواره وهن .

<u>هه له</u>	<u>راستي</u>
منال هه لگرن	سڪ پر بون
منال دانان	منال بون
به خيو ڪردن	پهروه رده

(۱) خسروخانی والی

بیاره : محمد امین کاردوخی

ئه میریکی کورده ناوی ناوداری خسروخانه ، (خسرو) ی
 ههم به له قه ب بوخوی ههل بژاردوه ، هومای (۲) تا قانهی هیمه تو
 سه بهستی ئه و سیه ری ره چه تیو خوشی بو هه مو وولات کردوه ،
 داد به رستیولی پرسینه وهی ریکو پیسکی به ایشوکارو چه سانه وه داوه ،
 دل قایمو دهس بلاویو هه ژارلا وانه وه وینه یکی زندهوی کوردا -
 به تی بوه ، به هه ولو کوششی خوی قه سری ماقولیو گه وره به تی
 بردوه ته آسمان و زور جوانو شیرین رازاندویه ته وه :

خسروی تاج بهخش زیرین تهخت
 شاعری کوردو پادشای خوهش بهخت

(۱) خسروخان کوری آمان الله خانی والی کوردوستانه (سنه)
 له کتییی (حدیقهی خسروی) دا که فارسیه و هیشتا له چاپ
 نه دراوه ئه م ووتاره ی سه ره وه م که وته بهرچاو ، به دهس لیدانیکی
 زور که مه وه کردم به کوردی و پیش کهش به خوینده وارانم کرد .
 (۲) به له وه ریکی ناسراوه بالداریکی خوشه و یسته ئه لین سیه ری
 سه ری سه ر هه ر کهس بکه ویت له پاشه روژی ژیانیا به پیاو یسکی
 گه وره ئه ناسریت .

گیتی گیریو جهان بانی

جهمی وهختو سیکندهری ثانی
 خسرو خان خدیویکه ناوبانگی حوکی به همو لایکا بلاوبوتهوه ،
 گوفتارو ووتاری شیرینی ووتهی همو کومه لیکه ، دهنگی
 دادپهرستی نهو زیلهو له رزهی خستوته (زنجیری «۱» نهوشیروان)
 آوازهی تهپلی هه ییته تو سامی گویی و هوشی گیزدارانی که رروبی
 هوش کرده ، شعوری زانایانی گیتی له رابواردنی ژینوژیانی مه د هوش
 ماوه ، (ناهید «۲») له بیستی چریبکه هی دهنگی دهنگ خوشانی
 کومه لی به داخه وه هه ناسه ی ساردی هه ل کیشاوه ، (بهرام) له
 قافله و به زمو ره زمی دیوانی کوناوکون خوی شاردوته وه ، ده سی
 تواناو به هیزی توانایه بو گیانی دوشمنانی آین ، گوفتارو کرداری
 چرای تاریکی مسلمانانه ، ژیبانی دانیشترانی وولاتی ژیبانیکی پادشایانه ،
 ذاتیکه له ناته و اوای دوره ، خورده ووشی باشوبه رزی به کلوره ،
 له بهستیونزی به دوره ، خهت خوشیکه سایه ی تاریکی باریسی
 دیره کانی تانه ی له میسکو ریخانه ی گوی گولی لاره کلاوانی به نازوه ستاو
 داوه ، جوانی دیرو تپسه کانی ده ماخی هوشیارانی بون خوشو سهر
 سام کرده ، ره واجی خهتی (میری) شکاندوه ، نوسه ریکه
 له نوسه ره به ناوبانگه کانی گیتی که جاریکی تر دایکی زه مانه لاوی و ا

(۱) زنجیری نهوشیروان مه به سه له زنجیری دادپهرستی
 نهوشیروانی به ناوبانگت .
 (۲) ناهید ناوی هه ساره به که .

نابینیت‌هوه، خو له هونینه‌هوه و په‌خشانای پیری گه‌وره‌ی له پیری هه‌مو
پیاویکی بلیمه‌ت بردوه‌ته‌وه، گه‌نجینه‌ی گه‌وه‌رو مرواریو پیروزه و
شیلانی شعری زوره‌و ریکو‌پسکه سه‌ده‌فی هزاردانه‌ی دوری
هونینه‌وه‌ی نه‌و به‌رام‌به‌ر به دوری هه‌تیوه .

باو باپیری زیآر له هه‌شت‌سه‌د سال نه‌میری نه‌ماره‌ت و والی
کوردوستان بون به‌نه‌ته‌وه نه‌چنه‌وه سه‌ر (نه‌رده شیری باه‌کان) .

له‌زه‌مانی نه‌میری باوکیا شای ایران (فتح علی شای قاجاری)
کچی خوی بو ماره‌کرد ، له ته‌مه‌نی (۲۲) سالیا (آمان الله خانی) ی
باوکی کوچی دواپی کرد . (خسروخان) ی کوری له‌جی دانیش‌ت و
له‌قه‌بی والیه‌تی وه‌رگرت .

(میرزا مرتضی قلی‌خان) که تخلصی (مخلص) ه له‌کاتی
چونه‌سه‌رته‌ختی خسروخانسه‌ نه‌م هوزاره‌ی خواره‌وه‌ی هه‌ل
به‌ستوه :

شبی در وادی فکرت فتام
زهر مصرعی اندرته‌کو دو
بی تاریخ سال فوت والی
ههم ازهر جلوسی والی نو
خردگفتا که از ملک ایالت
(امان الله شدو بنشست خسرو)
(۱۲۴۰) هـ

خسروخان و مختوکاتی خوی به دادپه‌رستیو ره‌عیعت په‌روه‌ری
 رابواردوه ، که‌رمه‌مو ده‌س‌بلاوی کردوه به پارچه‌یک له خوو
 ره‌وشتی خوی ، پی‌اوانی هونه‌رمه‌ندو تی‌گه‌یشتو له باره‌گایا
 جیگای به‌رزو باشیان بوه ، به‌سه‌ره‌ستانه بو خویان به‌خوشی
 ژیاون .

خسروخان له ههر زانستو فه‌نیکا تی‌گه‌یشتنوزانینیکی بوه ،
 ئە‌گه‌رچی که‌مترین پایه‌ی ماقولی ئە‌هو پایه‌ی شعره به‌لام هیندی جار
 له‌گه‌ل خه‌ریک بو‌نیشی به‌حو‌مو‌چاودیری وولاته‌وه به‌ین به‌ین له‌به‌ر
 (فطرتی خوی) وه وه‌زنی ته‌ییعی مه‌یلی شعرووتی بوه . دانه‌ری
 کتییی (حدیقه‌ی خسروی) بو رازانه‌وه‌ی کتیبه‌گه‌ی (۳۰) غه‌زه‌لی
 له شعره‌کانی نوسیوه (کلام الملوک ملوک السکلام) به‌راستی موافقی
 گو‌فتاری خسروخانه . **بنکه‌ی ژین**

وا بو‌نونه‌ی شعری ئە‌هم غه‌زه‌له‌ی خواره‌وی پیش‌کش به
 گه‌لاویژ و خوینده‌واران ئە‌گه‌ین :

دل دیوانه که‌در زلف تو‌اندرگیراست
 عجبی نیست که‌دیوانه گیوزنجیراست

بود آیا که‌بر احوال گدا رحم کند
 آنکه در کشور بیداد به‌خوبی میراست

دل شیرین که‌به‌سختی گرو ازخاره برد
 چه‌کندنا‌له‌ی فرهاد که‌بی‌تأثیراست

پیشکشی توئیدی گول!..

ایران : کرماشان : ابراهیم نادری

ئهی گول نازپهروه ردهی وولات ، ئهی شکوفهی خوش آو و
رهنگی کیوساران خوشهویسته کم ، به سوزی دل و اشتیاق ئهم
رازی دلهت پیشکش ئه کم . نازانم بوچی ئهی گول دایمه مهلولی
وه بوچ ئه و فضای ئه ندای دلروبانه له ژیر ئه و په ردهی پیویسته دا
دائه پوشی ؟ له په رده به ده ربی ، روخساره ی دلبه رتم پیشان
بده ، جلوه گه ری له وه به جلوه ی دلپهروه رت لطف و صفای
جاویدانی به دلی دهردمه ندم بوخشه ، ئهی غونچه ی نازه نینی که تا
ئهم ئه ندازه خوش ئه ندام و دلپه سه ندی ته کو دلی دهرده دار و
آوه ره ما گوفتو گو که وه به آهنگی گیانپهروه رت فضای

بس قضا کامده بردل زخم ابرویت
گولی ابروی تودر دست قدر شمشیراست
گر ندانید مرا ناله ی شب گیر زچیت
زانسر زلف پرسید که اوشمشیراست
بسپارید پس ازمرگ تن (خسرو) را
بسرکوی خرابات که بس دلگیراست
داخی گرانم تاریخی وهفاتی خسرو خانم دهس نه کهوت و له کتیبی
ناو براوشا هیچ نه نوسرابو .

ویرانه‌ی دلم رونا که‌وه که .

ئە‌ه‌ی گولی خوشبو : عطره‌فشان‌ی که وه له شه‌م‌ی دلاویزت
 هه‌مو گیانم بون خوشکه ، سه‌ر له خاو به‌رزه‌وه که تا کو جهانی
 پاکبازی و محبت به قوربانت کهم ، ئە‌ه‌ی گولی ناز په‌روه‌ردی تازه
 بی‌گه‌یشتوی وولاتم داوینی آرام به‌خشت له‌منی شوریده که دل و
 دینم له ریتا به باد دراوه درین‌ی مه‌که ، ئە‌ه‌ه‌ر دلی شیفته و ره‌نجه‌روم
 بلاوینی له جلوه‌ی جوانیت شتیک که‌مه‌وناویت ، ئە‌ه‌ی گول دلم
 فریفته‌ی چاوانته ، به چاوانت قه‌سه‌م بچو‌کترین کاتی ژیانم بی یادی
 تو نا‌گوزهریت ، ئە‌ه‌ی گول جه‌فام به باد نه‌ده‌ی ، من هه‌تا آخ‌ین
 ده‌می ژیانم نسبت به تو وه‌فادارم ، به یاد بیره ئە‌ه‌ی گول روژیک
 که بای خه‌زان ، بو له ریشه هه‌لکه‌ندنی داری ژیانت له هه‌ر
 لایه که‌وه هیرژتیریت ، نازانم ئە‌ه‌ی گول هیچ به‌یادی ایمه‌ی
 آواره‌گانی وولات ئە‌که‌ویت ؟ وه هیچ ئە‌ه‌زانی که بالاترین
 به‌ختیاریمان زه‌مانیکه که به‌خه‌یال راحت له آستانتا سه‌ردانین وه له
 داوینی ئە‌هو کیوساره خوشانه بو ئە‌به‌د چاو به‌یه‌ک نین ؟ به هه‌ر
 حال ئە‌ه‌ی گول مه‌که‌ر هه‌ر ایمه‌ی آواره‌گان دلمان بوت بسوتیت ؛
 چونکه قه‌د‌ری گول بولبول ئە‌ه‌زانی .

ئە‌ه‌ی گول آرام‌به‌خشی گیانان که خداوه‌ندی گولوستان
 له داوینی خو‌یا به‌خیوتی کردوه هه‌روه‌ها که خداوه‌ندی بی‌هاوتا
 به‌م جوانی و شادابی‌یه به بارتی هیناوه هیچ ده‌زانی که غفریتی

مه‌رگك دایم وا له كه‌مینتان ؟ وه كه‌یه‌ویت به‌هه‌ر جورى كه‌ بویت
 آخرین پرته‌وی ژیانت بكوژینیته‌وه ؟ ! .. كه‌ی گول ! كه‌ی گیانی
 شیرین ، كه‌ی نازپه‌روه‌رده‌ی هه‌وای آزادی بوچ كه‌وه‌نده‌ساكتی ؟
 په‌رده له روخسارت هه‌لگه‌ره تا به‌دیمه‌نی جوان و چه‌ره‌ی دلروبات
 آگری ده‌رونم زووتر بكوژینه‌وه ، من شه‌یدای دیده‌ی بی‌قه‌راری
 توم بویه دایم لافاوی فرمیسكم جاری به ، كه‌ی گول كه‌ه‌ر جوانی تو
 قه‌دوبالات له ژیر په‌رده‌دا به ده‌رینه‌ه چی ده‌زانی چی كه‌م ، شه‌اید
 به‌یه‌ك نظر گیان له ریتا بدم ، كه‌ی غونچه‌ی خوشه‌ویست كه‌م
 طبیعته چه‌ند سته‌مگه‌رو دلسه‌خته مه‌گه‌ر ناموینی كه‌ من توم له مال و
 گیان خوشتر كه‌ویت وه له‌ه‌ر دلبه‌سته‌گی به‌توه‌وه كه‌م هه‌مو
 ره‌نجو مه‌ینه‌ته‌م خسته‌وته سه‌رشان ، به‌لی به‌دلبه‌سته‌گی به‌توه‌وه
 شه‌وو روژ له به‌كه‌وه نا كه‌م ، مه‌گه‌ر ژینسزاواری كه‌ه به آگری
 اشتیاقی دووری په‌رو بلم به‌ه‌رتینی www.zhetini.com

كه‌ی گول كه‌ه‌زانی له كه‌یه‌وه توم كه‌ه‌وی ؟ له روژیكه‌وه كه‌ه
 آزادی له كوئجی ویرانه‌ی دلما ته‌كو شادی و خورشیا بو كه‌به‌د باریان
 به‌سته‌وه ، له روژیكه‌وه كه‌ه ده‌ستی نامرایی مانعی دیداره ، له
 روژیكه‌وه كه‌ه ناله‌ی دلم له دلی طبیعتی سته‌مگه‌ر به كه‌ه‌نده‌زی پوشیك
 اثر ناكا ، له روژیكه‌وه كه‌ه بیگانه به‌خاوه‌ن مال و گیانم كه‌ه‌وینم وه
 خومیش پیشه‌م شارانگه‌رده‌ی و آواره‌گی به ، ایتر به‌سه كه‌ی گول
 یابازیش بیژم ، هیسج كه‌ه‌زانی كه‌ی گول تینگى كیم ؟ تینگى روژیکم كه‌ه
 سه‌خت بتگرمه باوه‌ش وه له ده‌ستی هه‌رزه‌كاران و غاره‌تگه‌ران

رسگارت کهم وه به فرمیسکی چاو آویارت بکهم وه آخرین نفهسی
 زیان له داینه تا به راحت بکیشم جا ئه و سایه چونکو به آره زوی
 خوم گه یشتوم به کالی سه ره برزی باوش بو مهرگک ئه گرمه وه وه
 به لیوی خه ندان و رویه کی شادی خوم برک ئه دمه باوشی ، ئه زانی
 بوچی ئه ی گول ؟ به آره زو گه یشتوم وه له ده وره ی جوانی به
 آره زو کام شیرین بوه .

ئه ی گول جه فام ده ر حق مه که ، مه گهر ناوینی که مه زده عه ی
 روحم له دوری رووت به گورستانیکی هه ولناک گوراوه ته وه ؟ ..
 چاوانی چه ره موگک ، چه ره ی په ژمورده ، قورگی ووشک ئه مانه خویان
 باشترین ده لین که من نسبت به تو وه فادارم ، چی ده زانی ئه ی گول
 که مه ردومه کی چاوانت « گلینه ی چاو » ته کو سه رکوزه شتی چون
 بازی ده کا ؟ هه رکاتی که خه یال ده کهم به زودی له قیدی محنت و
 آواره گی رسار بم وه به دلیکی شاد هه لده گه رمه وه وه ئه تنگمه
 باوش وه کو انواری ته لایی ره ننگ خور که به گوشه ویرانه یکا
 بتاویت ، تروسکه ی روشنی نزدیکی دیدارت که لینه کانی دلم که به
 صورتیکی ویرانه ده رها توه رونا که وه ئه کات وه وا ئه وینم که بی
 گومان ده وای ده ردی من هه ر ئه وه یه .

ئه گهر شه وان تا به ری به یان هاو ده م و هاو نیشنی (بوم) وه
 هه ر تاویک باریک ناله ی دلی من و ئه و به یه که وه جفت ئه بیت وه
 بی ده نگی مه رگبار شه و له یه که ئه شکینیت ، ئه ی گول هه ر چه ند
 که ئه م مه ردمانی ئه م جهانه ، ئه م په له وه ره به به دی من ئه زانف

بمزهایی ههژار به ههژاردا

سلیمانی : کچه کورد : ن . س

ایوارهیه خور روه و کهل له گلوبونه وه دایه درشت و وورد
روه و مال ئە بنه وه ، په له وهران په له پروزه یان بی که وتوه بولانه و ههواریلن .
روژاوا بو زهردهی به سه ر لوتکه کی گوێژه وه مابو وهك دوعا -
خوازی لی بکات به یانی لیوه هه لدیت ، منیش له جیگه یهك له چاو -
ئه ندازه کانی نزیك شار ئە گه رامه وه ، دیم چه ند پیاویك ده وره ی
شتیکیان داوه هه روه ها چه ند که سیک کی که به زهرده خه نه وه به م لاو
به ولادا رائه بورن ، پاش سه رنج دانسی که م روم کرده ئەو جیگه یه
وه مزانی شتیکی زور سه یره ، دیم چیم دبی ؟ ..

کیژیک ، کوردیک ، هاو خوینیک ، روو تو قوتو زهردو زه عیف
لیوبه بار جیگه ی نه ماوه دهردو مه ینه ت نه یدوز بیته وه و میوانداری
بی نه کرد بی ، آزای سانگی چاوبو که ئەویش وهك تروسکه یهك وا
بو لهولاشه زه بونه شیواوه دا هیشتا شیوه ی جوانی چاوی هه ر
دیار بو .. دهستیکی زهردی له روکی زه عینی ره گک شینی ایسقانی
مه چهك ده ربه ریوی درپژ کرد بو ، به ده نگیکی نوساوی هیرتیانه ماوی

وه لی من به پیچه وانه ئەهی گول ناله ی جگه رسوزی ئەم په له وه ره م
پی خوشه ، چونکه سه رگوزه شتمان تا ئە ندازه ی وه کو یه که ره مظلومی
دهستی ستمکاری طبیعتین هه ر دوو کمان !! ..

بچر بچره وه نه یوت : « منیش وهك ایوه آده میزادم جهق خواردن و پوشینم ههیه ، نامهوی وهك ایوه خاوهن كوشك و نه لاریم بهلام بهلی نان ، سیدپالی جل ، دلیکی خوش ، بو گالتهم پی نه کن ؟ » له گهل هم واتانه دا قاقای بی که نین نه هات بهر انهر به بهر نهسك و گریانه که ی نهو ، لهم کانه دا دیم آفره تیکی رووته کردی به ناو نهو کومه له دهوله مه نده دلره قانه دا ، به چوکا هات له بهر نهو لاشه زه بونه دا به دم آهیکی سارده وه ووتی « اوف خوتو له من لاتو روتو پهریشانتری ! مه گری مه گری دهرده دار به حالی دهرده دار نه زانی ، گیانه من کراسیکم هاله بهر دا وه نهم سیدپاله یشم ها پی ، بگره کراسه کهم بو تو سیدپاله که یش بوخوم خوا گه ورهیه » توله ی بزنی کول به سهر شاخداره وه ناهیلی « روله کچم خوشم نه مانه ایسته به ایعه نه تره قینه وه خویان به دهوله مه ندو خوینده و دار و شاریستانی دانه نین هه مر جل و بهر که آل و والا که یان کراسه جلوه بهله بهله که ی ایعه ناهینی ، چونکه هه ر توزی له وکالا جوانه به هه ژار کردنی هه ژاریکی وهك من و تو سینراوه هه ر وه ها نهو شه راب و آره قه ی خویانی پی مه ست و بی هوش نه کن خوینی ایعه و آره قی ناوچه وانی کاری نادیاریمانه ، توخوا مالیک و ابی بوچی خاسه ، دهوله تیک له سهر هه ر زاله ی درود ده له سه و مه کرو فیل و نه له که بازی هه لچنری لای ایعه نانوینی . هه موی به قوربانی نانه ره قه که ی خومان بی که به هه زار کویره وه ری چنگمان نه که ویت ... داده گیان دهوله مه نده پاره یان آگره ، جله کانیا ن میکرو به ، خواردنیا ن زه هره ، ژینیا ن بی فهره ، نیشمان و هوزیا ن نه فروشن

بودیناریک !. خواعه ههژاین لاتین بی پارهین رووتو قوتین ، چلکنین بهلام هاوریکی خومان نادهین به گشت که لوری دنیا مالی گیتی چلکی دهسه ، خهفت مه خو خوشکی هه رچه نده تا ایستا نه مدیوی نه مناسیوی نه گهر به هاوروی هه ژاری خوت راژی بیت دوو نه وه نده زیاتر رهنج نه دم به خمت نه کم لهم که ساسی به رزگارت نه کم ، مه گری گریان پیشه ی نامهردانه ، دوا ی گریان خوشی به دوا ی خوشی گریانه .»

که نه م ووتانه م بیست آره قی خه جاله تی له ناوچه وانم نه باری ، سه رم دانه واند روه و مال رویشتم و نه م سه رگوزه شته به م پیشکش به براو خوشکه پایه داره نانم کرد بو نه وه بزانه هه ژار دلسوزی هه ژاره ، خوده وله مه ند آ گهای لیمان بی به مه گهر تا کیکیان نه بی نه وانه ش نه وه نده که من بگره هه ر به کیکیکه نه وه ش دیاره ، انجا نه بی خومان خه می خومان بخوین نه ک نه مو نه و

تکا

گه لی کس له آ بونه کانی گه لویژ هیشتا پاره ی آ بونه یان نه نار دوه ، تکایان لی نه کین وا سال چوه سه ر ایتر آ بونه کانیان بنیرن . نه وانه ی نه یانه وی له سه ری سالی تازه وه بن به آ بونه هه ر له ایسته وه آ گادارمان بکن ، هه تا ناویان له دهفتر بنوسریت وه له وهختی خو یا گه لویژ یان بویت .

چپروکی نم مانگه

(۱) کوره شستبره که

شفیق صابر

به راستی شهویکی زور سارد و ناخوش بو به فر همو چیاکانی به
به رگیکی سپی پوسی بو . له بهر سه رما هیچ گیان له به ریک نهی
نه توانی بیتهدر تا کو فرنده کان به سه رلتمی داره کانه وه
جولانه وه یان نه بو .

گورگ نهی ووت آیا حکومت بوچی یارمه تی ایسه نادات
وه شتیکی وا ناکات که هم سه رما یه نه ختیک سوک بکات ؟ دهستی
کرده لوره لور و کلکی خوی نایه بهینی ژهن دورانی ... روی کرده
کونیکه وه که رزگار بی له نه ورزی هم ساردیه .

به لام ریگای ژیان زور ناخوشه مروف همو تال و سویریک
نه چیژی بو همسهی که وا به ینیک له سه ر روی زه دیندا بژی ، له
بهر همه دووپیاوه دار که ره کان له سه ر روخی دارستانه که دا
شهویان به سه ر هات تا کو وایان لی هات ریگای چونه مالیان وون
کرد . زوری پی نه چوله بهر ته زینی دهست و پنجه بان یه کیکیان
کوله داره کهی له سه ر پشتی که ونه خواری ، به هرچی جوریک بو
هاوری یه کهی کوله کهی نایه سه ر پشتی . وه به گریسه که به ستیه وه
(۱) وه رگراوه .

دهستيان كرد بهرويشتن به بي شهوهی كه بزنان رويان له كويي كرده
چونكه زمين عبارت بو له خوليكی سپی سارد، له دواي بهينيك
سهريان هه لبری بو آسمان ديتيان كهوا شهستیره يه کی بریقه دار روی
كرده زمين و له كويي دارستانه كه كهوت .

به راستی زوريان پی خوش بو وه ووتيان خوا آگاو هوشياره بو
هه مو هه ژاريك شه مه شهستیره يه كان بو هاته خواره وه بهلكو
هه زاران گه وه، رو زيری تيدايه ... آه .. ژيانمان چند تاله دلمان
چند تهنگه ... ايمش چه زمان شه كرد له ماله وه له گهل مال و مندالمان
له كويي آگريك شه شه وه مان را بوارد يايه نه وهك وهك حيوانه كيو
رومان كرده شه شه چولو يايانه، خوشمان نازانين بو كوي شه چين؟ ...

شهوي ترين ووتی .. برام وازينته له م گفتوگويه خواش بهشی
ايمه ی واداره ... طبعاً پيوسته له دنيا هه مو ته رجه پياويك بدي
تاكو ژيان سهر بگری ... زوكه بابچين بولای شهستیره كه . له
باش كاتيك گه يشتنه سهر شهستیره كه ديتيان منداليسکی بچوك له ناو
پارچه هيزاريکی سوور پيچراوه .. وه ملوانكه مرواريکی له ملایه .
يه كيسان ووتی .. بوچی هاتين و توشی چی بوين؟ ... به خوا كوره
شهستیره يه کی جوانه بهلكو خيرداره بو ايمه گه ريبتو يه خيو يه بکين
دواروژ به كهلكان ديت .

باشه با بهشی بکين هيزاره كه بو توبی وه كوره كه بو من بی ...
زور چا كه بهلام تاكو شه گهينه نزيك دی به كه شهوسا كه ههر
كهس بهشی خوی بیات، منداله كه يان هه لگرت نه ختيك رويشتن

له دوره وه چاویان به بلیسه آگریکی بچوک کموت ... زورگه شانه وه .
 آوه دانیان لی به یابو ئەوسا که توانیان کهوا هر چونیک بی
 بگه نه ماله وه به هوی ئەم آگره بچوکه کهله مالیکی دی به که
 ئەسوتا . هه مو تهوژی سه رماو به فریان له پیرچوه وه به دلیکی پرامید
 چاویکی گه شاهوه ده میکی به پیکه نین گه یشتنه دی به که .

یه کیکیان ووتی چون ئەبی ئەم هیزاره لهم کوره جیا ییته وه ..
 خوا هه لئاگری تا کو ئەم کوره گه وره نه بی ئەم هیزاره ی
 لی بسینری ، به هه ر حالیک بو ئەهوی تر اقتاع بو که هیزاره که
 بو کوره ئەستیره که بی تا کو گه وره ئەبی ایتر دوعا خوازیان له یه ک کرد .
 وورده وورده پسیاوه که روی کرده ماله وه .. کوله داره که
 به سه ر پشتیه وه و کوره ئەستیره که بی به باووش هه لگرت بو .
 گه یشته بهر ده رگا و له ده رگای دا ژنه که ی به را کردن چو بولای
 ده رگا ، چونکی ئەویش له تاو میرده که ی زور له مهراق دابو ...
 له پدیش ئەهوی ده رگا بکاته وه میرده که ی ووتی زوو که ده رگا بکه ره وه
 شتیک هانیوه که له ماله که مانانی به به لکو له مالی هیچ که سیکا نی به ..
 ژنه که زور پی خوش حال بو وای زانی که چه نوعه خواردنی که
 یا خود چه نوعه جلیکه ، به لام که ده رگا که ی کرده وه له جیگای
 خوی سارد بوه وه ... وه ووتی ئەمه چی به ؟ ! ...

ووتی ئەمه کوره ئەستیره به له ناو دارستانه که له آسمان که وته
 خواره وه .. هیناومه که به خیوی بکه ن به لکو دوا روژ به که لکان
 بیت . ژنه که ووتی .. گوايه منسالی خومان زور کهمه ؟ ناغمان

ئەمەندەھەيە كەيە كىسكى تىش بەخىوبكەين؟ آخ لە بەر خوشەويستى
نەبوایە بەخوا توشم رانەدەگرتەوہ .

پیاوہ كە ووتى زور ساردە بايئە ژورەوہ بەسكو بەھوى ئەم
منالە رزقان زيادىيى وە لەم ژيانە تالە رزگاريمان دەيى .

ژنە كە بەزەيى پىساھات دەرگەي كەدەوہ و كولەكەي داگرت
منالە كەيان بردە ژورەوہ . بەلام ژنە كەي هىشتا زور دل تەنگت
وہ رووگرژبو ... لە دوای بەينىك كە چاوى بە ملوانكە كە كەوت
نەختى فەراموشى ھات وە خەفەتو قىنى لەدل نەما .

كورە ئەستىرە كە لەمالى دار كەزە كەدا كەوزەبو و لەدى بە كە
بەم ناوہ ناسرا ، تا كولى كورىكى قوزو جوان بو .. قژىكى زىرىن
چاويكى كال رومەتيكى سۆرۈسى بەدەنيكى رىكوپىكى ھەبو ...
بەم ھويەوہ خوى گەليك لە منالانى دىيە كەزىار دا ئەنا ..
چونكە ئەو لە آسمان ھاتوتە خواری ئەوان لە ئەرز لە دايك
بوون . بەلام خوو رەووشتى ئەم منالە لەگىرەي جىسمى نەبو
يەنى چەند جران بو ئەمەندە بەداخلاق بەدەفەر بو - كەورە و بچوك
فرندەوگيان لە بەر لى بىزارو وەرەزبون . لە سەر ئەووش دار كەر
ھىشتا امىدى پىھەبو كەلە دواروژا بە ھاناي بى و بىتە ھىوابو
رزگار كەردنى لەم حالە .

روژى لە روژان ھەر وەكو كەردبوى بەعادەت لە گەل
مندالەكانى دىيە كە بەيارى كەردن وەرەوشتى خراپ رايان ئەبوارد .

چاوی به ژنیکی پیری هه ژار کهوت له ژیر سیبهری دره ختیک
دانیشتوه .

کوره ئهستیره به هاوری به کانی ووت با نهختیک یاری بکهین
وه بهزمیک بهم ژنه هه ژاره بگیرین جاریکی تر وامان بوریک
نا کهویته وه . دهستیان کرد به بهرده بارانی ژنه که له هه مو لایه کهوه
به لام کوره ئهستیره که له هه مو یان خراب تر ... ژنه که دهستی کرده
گریان و هاوار ، دار که ره که آ گای لهم حاله ته بو رای کرده لایان وه
به کوره ئهستیره که ی ووت ... روله .. خوا هه لئا گری ئهم ژنه چی
کردوه ... بوچی وای لی ده کهن ؟ ... له جیاتی نانی بوپهینن و
یارمه تی بدن که چی په تپه تی پی ئه کهن !...

کوره ئهستیره که ووتی تو جهت چی په توهیچی من
نیت . دار کهر ووتی راست ده که ئی ئه گهر ئه وه شه وه له ناو
دارستانه که توم نه هینا بایه مالی خوم و به خوم نه کردی یای توش
ایستا وات نه ده ووت ژنه که که ئه مه ی گویی لی بو بی هوش کهوت
وه له بوره وه چو ... ناچار پیاوه که به زه ی پیاها ت خستیه
باوش خوی و بردیه ماله وه له دوای ئه وه ی که به هوش هاتسه وه
دهستی کرد به گریان . دار کهر پرسى بوچی ده گری ؟ ووتی
توقسه یه کت کردوه له جهرگی کار کردووم ... توخوا ئهم
کوره کی بو که به ردی پیا مالیم ؟ ... دار کهر ووتی پیش ده سال
شه ویکی زستان بو ماله وه ئه گهرامه وه توشی ئهم کوره بوم له ناو
هزاریکی سووراپیچرا بو ... ژنه که ووتی کوری منه ... آخ

تسوخوا ملوانسکه یه کی له ملا نه بو ؟ ٠٠٠ دار کهر وهرامی دایه وه ،
 بهلی ٠٠٠ ایتر هر نه وکاته ناردیا نه شوین کوره نه ستیره ووتیان
 دایکت هاتوه . کوره نه ستیره که وازی له یاری کردن هینا رای
 کرده ماله وه بوئه وهی که چاوی به دایکی بکهوت . گه یشته
 ماله وه له دار کهر و ژنی دار کهر وه ژنه هه ژاره که چاوی به که سی تر
 نه کهوت . ووتی کوا دایک بوچی گمالم پی ده کهن . ژنه که
 ووتی روله من دایکی توم . ودره بولام له پیش ده سال دزهاته
 سه و ماله که مان له دواي نه مه که هیچی پی نه هیدشتین توشیان برد .
 من له وسا که وه له شوین تو ده کهریم ایستاش خدارحمی کرد پیت
 شاد بوم . با بچینه وه مالی توم دهست کهوت به سمه .

کوره که وهرامی دایه وه چون تو دایکی منی ؟ شوره ییه بوم من
 که به تو بلیم دایه ؟ چو بکی من ژیر کوره نه ستیره م توش سه رو
 چاوت له بوق ده کات وه سه گسار له تو جوانتره . هه لسه بروبا
 آبروم نه چی من له آسمان هاتومه خوار توله نه رز له دایک بوی .
 ژنه که ناچار له دواي که لیک هه ول و ته قه لا هیج فائده یکی
 نه کرد هه لسا رویش کوره نه ستیره که رایه وه لای هاوری به کانی
 بویاری کردن .

که گه یشته ناو منداله کان ووتی با یاریه گی خومان نه واو
 بکهین .. منداله کان هه مویان به ده نگیگ ووتیان تو کیت ؟ ایجه تو
 نانا سین .. سه رو چاوت له بوق ده چی .. وه سه گسار له تو جراتره .
 کوره نه ستیره بهم قسه زور په شوکا . رای کرده سه بریریک بو

ئەو دەی لە ناو آوێ که خوی تیا بێنی هەر که تەماشای خوی کرد
 راست دەرچو سەر و چاوی لە بوقی دە کرد و سەگسار لە و جواتر
 بو . ئەو سا که دەستی کرد بە گریان و هاوار . وە لای معلوم
 بو که وا ژنە که دایکی حەقیقی بو ، ووتی شەرتی هەتا کو دایکم
 نە دوزمەووە من دانە نیشم . روی کردە چول و دەشتو بیابان
 شەوروژ وەستانی نە بو وە لە رینگا توشی هەر کەسیک ئە بو
 پرسیاری دایکی لی دە کرد بەلام کەس وەرامی راستی نە دە داوہ
 چونکی رەووشتی ئەو نەندە چاکی نە بو که دایکی نیشان بەدن لەم
 شار بو ئەو شار لەم دین بو ئەو دینی چاوی بە دایکی هەر نە کەوت .
 ایوارە یەک گە یشتە بەردەرگای شاریکی گەورە ، ویستی بچیتە ژورەوہ
 نوبە چیه کان منعیان کرد ووتیان چە کاریکت هیە لەم شارە ؟ ووتی
 هەژارم دایکم لی وون بوہ لە نیشوین ئەوین گە ریم بە لکو لەم شارە بی
 ووتیان بە خوا کەس پێرێ . نالی کە بە توبلی دایکی توم چونکە
 سەر و چاوت لە بوق دە کات . وە سەگسار لە تو جواترە . لە و کاتە دا پیاویکی
 دەو لە مەندجلیکی زیرینی لە بەر دا بو ووتی ئەمە چی یە ؟ نوبە چی یە که
 باسی کورە کە ی بو گیرایەوہ ئەویش ووتی باشە بی هینە لای من خوم
 دە یفروشم هیچ نە بی پارە ی پیکە عەرە قیکی پی دی . کابرای
 دەو لە مەند فروشتی بە جادوو گەر یک بەم جورە کورە ئەستیرە که
 بوہ عبدی جادوو گەر یک و لە گە لیا چوہ مالهوہ . کە گە یشتە
 بەردەرگای مالی ساحرە که لە دووسە پلێکانە چوہ خواری لەوی توشی
 ژوریکی تاریک بو که لە ژورە که دەرچو گە یشتە باغیکی جوان

بهلام هه مو گه لای داره کاف و گوله کان رهش بو . ساحره که پارچه نانیکی رهق له گهل آویسکی سویری له بهر دانا ووتی ئەمه خورا کته . وه پی ووت من توم بو یه کریوه که ههرچی شتیکت بی بلیم ئەبی جی به جی بکهیت . . . خوت ئەزانی له نزیك ئەم شاره دارستانیک هه یه له دارستانه دا سه پارچه زیره هه یه یه کیکیان سوور و یه کیکیان زهرد و ئەویتریان سپی یه انجا له توم ئەوی که به یانی زوو پارچه زیره سووره کم بو بهینی ، به یانی زوو کوره ئەستیره روی کرده دارستانه که بو هینانی زیری سوور له دوا ی ئەمه ی که زور گهرا و هه مو په ناو پیچی نه هیشته ایواره ی به سه ردا هات دهستی کرد به گریان و هاوار چونکی ئەترسا که به بی زیر بگه ریته وه بو مالی ساحره که ، لهم کاته دا گوینی له دهنگی که رویشکیک بو که به لایه وه رت بو سهیری کرد به ته له وه بوه که رویشک زور پارایه وه که لهم ته له یه رزگاری بکات کوره ئەستیره مه رانی به جی هینا که رویشک پرس ی : آیا تو بوچی لهم دارستانه ئە گهریت ؟ کوره که مسئله ی خوی تی گه یاند دهست به جی که رویشک جیگای زیری سووری نیشازدا که له ناو ئەشکه وتیک له ژیر بهردیک دا بو .

بهم جوړه زیره که ی دهست کهوت رووی کرده وه بو شار . له بهر ده رگای شاره که توشی پی او یکی پیری هه ژار بو داوای دوو پولی لی کرد که بیدا به نان کوره ئەستیره که وه رانی دایه وه که هیچ پاره شک نابات لهم پارچه زیره زیاتر بهلام کابرای هه ژار به ههرچی فیلیک بو زیره سووره که ی له کوره که سه ند . ایتر به بی زیر

چوه مالوه کابرای ساجر له زیره کهی پرسی و که زانی نهی هیناوه
 زوری لی دا پارچه نانیکی رهق له گهل آویکی سویری نایه بهر .
 پیووت دوینی زیری سوورت نه هینا بهلام پیویسته سبه نی بجی زیری
 زهره بهینی نه گهر نهی هینی خوت ده زانی چیت لی ده کم . ناچار
 روژی دووهم کوره نهستیره رووی کرده دارستان بو زیری زهره .
 ههر وه کو روژی یه کم زور گهرا تا توشی که رویشک هات داوای
 زیری لی کرد که رویشک بهدلیکی گوشادهوه نیشانی دا که له ناو
 کانی یه آویکدا بو که گهرا یه وه شاره که دیسان توشی کابرای هه ژار
 هات وه به قسهی خوش و چه ند فیلک زیره کهی لی سه ند .
 آخ . چون بگه ریغه مالوه خواجروش زیره کم بو نه هینا . .
 به خوا نه کوژی . . ناچار چوه مالوه که ساجره که زانی
 زیری نه هاوردوه دهستی کرد به لیدانی تا کو هیزی لی برا ، پارچه
 نانیکی رهق و آویکی سویری نایه بهر . وه ووتی نه مه دوو جاره تو
 بهیمان بهجی ناهینی وه به بی زیر دیتسه مالوه نه گهر بیتو به یانی
 زیری سپی نه هینی زور چاک بزانه که وا کوژراوی ایتر خوت
 ایشی خوت بزانه .

جاری سه یه م کوره نهستیره رووی کرده دارستان بو زیری سپی
 ههروه ها له دواي گهرانیکی زور هیجی نه دووزیه وه تا کو توشی
 که رویشک بو له دواي نه مهی که چاکو چونی یه کتریان کرد به
 شهرمه وه داوای زیری سپی کرد که رویشک ووتی به سه رچاو چی
 بلی حاضره ، چونکی توشتیکی وات له گهل من کردوه که ههزار

جار به قهد پارچه زیره کان به نرخ تری ، ههسه وه ره له گهلم بچین بولای ههوه داره که له نزیك ههوهوه زیری سپی شاراوتهوه .
 زیره که ی له گیرخان دانا ووتی به خوا توشی ههزار فقیرم هه
 زیره ی نادهمی که گه یشته به رده رگای شاره که کابرای ههژاری
 نه دیت بهلام به رده رگای شار منجهی دههات له آده میزاد هه وه کو
 له انتظاری پیایکی گهوره راوه ستان یا خود چاوه روانی میوانیکی
 زور گهوره بکهن .

هه ره له دوره وه پیش ههوهی بچیته ناو شاره که به یک له پیاه
 گهوره کان ووتی هات کوره ههستیره که گه یشته لایان هه مویان به
 جاریک ووتیان قوربان .. پادشامان .. خوشهاتی .. باوکت
 چاوه روانیت ههکات .. فهرمو بچین بولای .
 کوره ههستیره که ههه حاله ی دی سهزی سوورما لهم گفتوگو یه
 ووتی .

هه لین چی ؟ .. باوکی چی ؟ .. وازین بازو بگه مه لای ساحر که
 تا کو زیره کهم لاماوه ...
 ووتیان .. قوربان تو کوری پادشای ههه شاره ی هه مومان به
 پیرتهوه هاتوین .

ناچار به دلیکی تهنگه وه کوره که له گه لیان چو . له ناوه راستی
 شاره که مهیدانیکی گهوره ی لی بو له ههه چوار دهوری پیاهو
 ژنو منال وه ستابون کوره که ووتی وازم لی بین تا کو زیری سپیم
 لاماوه بو ساحره که ی بهم . له وکاته دا کوره ههستیره که چاوی

هه لبری سهیری کرد ژنیکی جل دراو له گهل نهو پساوهی که دوو جار
زیره کهی لی سه ندبو له په نا دیواریک دانشتون رای کرد بولایان و
سهری نایه سه رقاچی ژنه که دهستی کرد به گریان . . پی ووت . .
لیم خوش به . غنوم بکه . توبه .

ژنه که ووتی گهر باوکت عفوت بکات من هیچ نیم .
پساوه پیره که ووتی من غنوم کرد چونکی دوو جار چا کهی
له گهل کردووم . ژنه که ووتی منیش لی خوش بوم هر چه ندی
نهو به قهد من آزاری نه دیود وه جهرگی نه سوت اووه . روله
سهرت هه لبره . تو کوری اعهی . که سهری هه لبری دیتی
پادشایک له گهل پاشاژنیک دانشتون و خویشی وه کو جارانی لی هاتو-
تهوه . ایتر نهوسا که باوهری کرد . که ژنه کهی نهو روزه دایکی
خوی بووه به ههله چوه ایتر به دایک و بارکی خوی شاد بووه .
ناردی به شوین ساحره که به سه داره ههلی واسی و کابرای دار-
که ری خهلات کرد .

له جی گای باوکی بو به پادشادی شاره که وه تا کو توانی
یارمتهی ههژاری دا وه دلی کهسی نه شکاند . به پادشایه کی به رحم و
دلسوز ناسرا تا آخر نفسی له سه رزه مین .

سال ته و او

ته و او سال دواپی هات ، دوازه ژماره ی گه لاویژه کت جزوبه ن
که وله ناو کتیبخانه که تی دانی .

والزراعية المحدودة

تتم شركة له سلطاني داراوه وه دوواقيني له بهغدا وله
هله به هه به ، مه به اي ش كردن و ده ست خستني قازانجي مادي و
معنوي به بو هه ، لوا كاني ژوورو ، جابه و بونه وه آماده به بو وه رگرتني
ه-ه و جوره كلوبه ايكي تجاري و وه كالتني تجارتي به قومسيون
بو هه و تجاريك چه له شاري سلطاني وه هله به وه چه له لقي بهغدا
كه ناوونيشاني ته به به :

فرع شركة الشمال التجارية والزراعية المحدودة .

شارع الرواق رقم ٣٣ بغداد www.zhehad.org

تكا

ته وانهي نوسين ته نيرن بو كه لاويژ تكايان لي ته كه ين هه تا
ته توان له سهر شينوهي كوردي به مه ره كب هه ره له ديويكي
فاقه زه كه وه بينوسن .

باوهر پیکر اوره کانی گدلاویش

له

سلمانى : عمر قهزاز و ابراهيم ملاعارف - له جادهى تازه.

سنه : شهاب الدين محيى : ادارهى دارائى

گرکوک : ملا خورشيد : مزگهوتى قاضى له گهره کى

هه لواچى .

خانقين : عبدالعزیز نورمحمد .

کرماشان : ابراهيم نادری . خابان سپه . سلمان خادم .

زاخوره : حسين حاجى . شوله نمانى . شقامى مهولهوى

سابلاخ : محمد صديق . خورجى لارى . مسوجوره پهرتوك

عماديه : يونس امين . مکتبهى . پيشگهوتن

رواندز : على عبدالله . مکتبهى . پيشگهوتن

کوبسجوق : عثمان عوفى حاجى ملا

موصل : محلة باب الجدد : له دوکان توتنجى ملا طاهر عمادى :

ملا صيفه الله زورى

ههر کهس ايشيکى نهى له لايهن نهوه وه که پارهى آبونه بهدا

يانارونيشانى بگورى يابى به آبونه له وولاتى خويه وه راسته وه

خو اهم شويناندى سهروه آگادار بکا .